

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.00 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 9.10.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 9.10.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 8 november justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Zinaida Kajevic* (S) inträtt som ersättare för Rose-Marie Carlsson (S) under tiden för hennes ledighet den 27 november 2023–30 januari 2024.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Zinaida Kajevic* som suppleant i utbildningsutskottet under Rose-Marie Carlssons ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 29 november 2023–30 januari 2024* till

suppleant i utbildningsutskottet
Rose-Marie Carlsson (S)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:208

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:208 Krisen i byggindustrin och dess påverkan på arbetsmarknaden

av Serkan Köse (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2023

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:209

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:209 Stark järnväg för ökad försvarsförmåga av Lars Isacson (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2023

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:219

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:219 Redovisningsregler av Alireza Akhondi (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2023

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:226 Järnvägens betydelse i försvarsförmågan
av Marcus Wennerström (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december
2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:234

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:234 Historiska fordon och ELV-förordningen
av Isak From (S)

Interpellationen har överlämnats till statsrådet Pourmokhtari och kom-
mer att besvaras onsdagen den 20 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 28 november 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:235

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:235 Norrbotniabanan
av Åsa Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 20 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:241 Åtgärder för att öka byggandet och rädda träindustrin

av Patrik Björck (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2023

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2023/24:FPM20 Förordning om fiskemöjligheter i Nordostatlanten
COM(2023) 587 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2023/24:41 till försvarsutskottet

2023/24:43 till trafikutskottet

2023/24:46 till justitieutskottet

Skrivelser

2023/24:42 till skatteutskottet

2023/24:44 till miljö- och jordbruksutskottet

Motioner

2023/24:2777, 2781 och 2782 till socialförsäkringsutskottet

§ 7 Ärende för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialutskottets betänkande

2023/24:SoU5 Riksrevisionens rapport om lex Maria och lex Sarah

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU1

Statens budget 2024 – Rambeslutet (prop. 2023/24:1 delvis, prop.
2023/24:13, prop. 2023/24:14, prop. 2023/24:16, skr. 2022/23:128)
föredrogs.

Anf. 1 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Jag strök i mitt tal delen om att vintern nu har kommit till hela Sverige. Men den delen kanske hade varit passande, nu när till och med talmannen blir sen på grund av lite vinterväder. Det är bister med årstiden vinter. Det är också bister i vår omvärld och i ekonomin. Sverige, fru talman, är ett litet exportberoende land i Europas utkant. Handel med andra länder har gjort oss till ett mycket rikt land. Krig och oro i vår omvärld påverkar oss både mänskligt och ekonomiskt, inte minst i och med att vi är ett litet handelsberoende land.

Läget i världen är nu också mycket sämre än på länge. Rysslands anfallskrig mot Ukraina pågår fortfarande med full kraft och full styrka. Vi har krig i Mellanöstern. Vi har mycket oro i omvärlden och många risker. I Sverige har vi skjutningar och sprängningar. Gängen mördar varandra och oskyldiga som kommer i deras väg. Man mördar helt hänsynslöst.

Fru talman! Väldigt många i Sverige har det väldigt tufft ekonomiskt just nu. Människor känner stor oro för hur de ska få privatekonomin att gå ihop. Inflationen är verkligen löntagarnas allra värsta fiende. Den prövning som vi just nu går igenom är på riktigt, och den känns i många svenska hushåll. Det är höga boendekostnader, höga matkostnader, höga drivmedelskostnader och höga elräkningar. Det har varit jobbigt, och det är jobbigt. Till alla er som följer debatten vill jag säga att vi ser er, att vi ser hur ni kämpar och att vi kommer att göra allt vi kan för att mildra konsekvenserna och se till att vi tar oss igenom detta så bra som möjligt tillsammans.

Fru talman! Vi kommer inte att kunna kompensera för allt. Vi kommer att kunna göra en del, men verkligen långt ifrån allt. Fördjupas problemen runt om i världen kommer det också att påverka Sverige, inte minst därför att vi är beroende av handel med många av de länder som nu har det jobbigt. Det kommer att kunna spilla över i mycket högre arbetslöshet än vad vi skulle vilja. Tyvärr är risken att det blir värre innan det blir bättre igen ganska stor. Men det kommer att bli bättre, och vi kommer att ta oss igenom även det här.

Tidöpartierna lägger nu fram den andra statsbudgeten för mandatperioden. Den innehåller stora och nödvändiga satsningar på polis och försvar. Vi måste göra Sverige tryggt igen. Både den inre och den yttre säkerheten behöver stärkas. Vi måste få ordning på tryggheten. Gängen och den organiserade brottsligheten måste bekämpas med full kraft, och vi måste rusta svenskt försvar i en orolig tid.

Vi genomför nu stora satsningar på välfärden. Alla ni som jobbar i svensk välfärd med att undervisa våra barn, ta hand om dem som är sjuka eller ta hand om våra äldre ska ha rimliga förutsättningar att göra detta. Därför är en stor del av den här statsbudgeten avdelad för att stärka och underlätta det.

Vi genomför skattesänkningar för alla som arbetar och för våra pensionärer som har arbetat. Samtidigt höjer vi bidrag och ersättningar för dem

som har det allra tuffast. Vi har fått kritik för att vi inte sänker skatten tillräckligt mycket för dem som tjänar allra mest. Självklart vill vi moderater sänka skatten för alla. Men i kärva tider kan man inte göra allt man vill, och då måste man prioritera. Vi måste också bära inflationens bördor så rättvist det bara går om vi tillsammans ska ta oss igenom detta.

Vi genomför också sänkt skatt på bensin och diesel. Vi sänker reduktionsplikten vid årsskiftet. Vi lovade väljarna – vi lovade er – att det ska gå att bo och leva runt om i hela Sverige. Världens högsta drivmedelspriser började under den förra regeringen skapa en klyfta mellan stad och land. Den kommer vi nu att sluta. Vi kommer att sänka bränslepriserna. Vi har gjort det steg för steg. Vid årsskiftet kommer vi gott och väl att ha levererat det som många av oss gick till val på: en kraftig sänkning av drivmedelspriserna med minst 5 kronor vid pump. Det är bra för alla dem som är beroende av bilen, för då får de vardagen att gå ihop. Det är också bra för företagen som är beroende av transporter.

Vi genomför också, fru talman, stora satsningar på miljö och klimat. Vi lägger fram en av de största miljö- och klimatbudgetarna någonsin i Sveriges historia för att Sverige ska vara i framkant. Vi bygger ut laddinfrastrukturen och hjälper industrin att ställa om. Vi gör det som är nödvändigt och det som långsiktigt kan skapa den nya ekonomins jobb. Vi gör allt det här inom ramen för en återhållsam och ansvarstagande budget som bidrar till att bekämpa inflationen och stötta hårt pressade hushåll. Vi ser hur ni kämpar.

Fru talman! Vi kommer säkert under dagen att få höra företrädare för de fyra oppositionspartierna angripa den här regeringen för att den gör för lite. Jag kanske har fel i det, och då ber jag på förhand om ursäkt. Men om det skulle vara så är det viktigt att ha med sig historien om de åtta åren med socialdemokratisk regering och de saker som skedde under den tiden. Jag kommer också att ägna lite tid åt att prata om oppositionens olika budgetförslag.

Den som lyssnar på debatten ska komma ihåg att många av de problem som vi nu måste lösa med den här regeringen är problem som den förra regeringen antingen har varit med och skapat eller har varit med och förvärrat. Den förra regeringen bär såklart inte ansvar för allt dåligt som händer. Vi har en liten och öppen ekonomi och påverkas av allt som sker i omvärlden. Men en del saker bär den förra regeringen och dess samarbetspartier faktiskt ansvar för. Nedlagd kärnkraft, världens högsta drivmedelspriser, en oförmåga att vända brottsutvecklingen och en sämre ekonomisk tillväxt än i stora delar av övriga Europeiska unionen – det, fru talman, är den förra regeringen ansvarig för tillsammans med de partier den samarbetade med.

Man lade från deras sida ned fullt fungerande kärnkraft. Det har orsakat en stor del av de höga elpriser som nu plågar hushåll och företag. Ibland försöker vissa företrädare för de partierna ta åt sig äran för det man gjorde, ibland hävdar man att det var marknaden som gjorde allt detta. Men, fru talman, det var inte marknaden som i den här kammaren röstade emot att rädda kärnkraften, och det var inte marknaden som efter att man vann med en rösts övervikt satt och applåderade för att man fick lägga ned kärnkraft. Det, fru talman, var inte marknaden, utan det var de fyra partier som nu är i opposition. Detta bär de ansvar för.

Nu har vi påbörjat arbetet för att bygga tillbaka kärnkraft, för att bygga tillbaka det som utgjorde mycket av ryggraden i svensk ekonomi: billig, säker och koldioxidfri elproduktion.

Det här har kostat skattebetalarna tiotals miljarder i utbetalda elstöd. Det här, fru talman, har kostat enskilda hushåll och företag många tusentals kronor i höjda elräkningar. Det är pengar som de här människorna och företagen hade kunnat använda till annat.

De fyra oppositionspartierna höjde också drivmedelsskatter och genomförde reduktionsplikten på ett sådant sätt att Sverige fick världens högsta drivmedelspriser. Det slog hårt mot svensk landsbygd, och det slog hårt mot många företag.

Vid årsskiftet sänker vi reduktionsplikten, vi fortsätter steg för steg att sänka skatterna på bränsle och vi kommer att uppfylla det löfte vi ställde ut till väljarna: Det ska gå att bo och leva i hela Sverige.

Trots att gängskjutningar och grov brottslighet ökade, fru talman, klarade den förra regeringen och dess stödpartier inte av att prioritera tillräckliga resurser för att vända utvecklingen. Nu satsar Tidöpartierna på hela rättskedjan. Det blir stora satsningar nästa år och de kommande åren för att vi ska vända utvecklingen. Vi satsar på polisen, vi bygger ut fängelseplatser och vi höjer straffen. Vi gör nu allt det som kommer att krävas för att börja vända utvecklingen.

Fru talman! Ibland blir den politiska debatten en debatt om hur man ska fördela årets budgetutrymme mellan statens alla viktiga områden. Alldeles för sällan pratar vi om hur vi ska få intäkterna för både löntagare och företag men också för staten att öka. Hur bygger vi välfärd och välstånd? Vilka reformer bidrar till högre ekonomisk tillväxt och till fler jobb?

Sverige gick under den förra regeringen från att vara en av de snabbast växande ekonomierna i Europeiska unionen till att bli en av dem med lägst ekonomisk tillväxt. I den globala högkonjunkturen, som den förra regeringen hade möjligheten att använda, minskade svensk arbetslöshet knappt någonting alls medan den i övriga Europeiska unionen halverades. Sverige, fru talman, slösade bort den globala högkonjunkturen. Och nu, när vi möter bistrare tider, får vi betala priset för allt detta.

När oppositionspartierna i dag kommer att berätta om de olika budgetförslagen kommer många av er som lyssnar att ha lätt att hålla med, för de kommer att addera sådant som de flesta skulle vilja ha mer av. Men kom ihåg att ställa två frågor: Hur tänker de finansiera sina förslag? Och med vem tänker de genomföra den politiken? Vi har i dag fyra splittrade oppositionspartier, och de här frågorna borde ställas vid varje tillfälle som de föreslår en extra satsning.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill i sina budgetförslag låna hundratals miljarder de närmaste åren för att få ihop till alla sina löften. Det är så oansvarigt att jag tror att de två andra partierna i oppositionen inte ens vill kännas vid detta. Det skulle elda på inflationen, det skulle leda till högre priser och högre räntor, det skulle drabba hushåll och det skulle drabba företag.

Den sortens politik skulle snabbt leda till det som jag tror kommer att bli ämnet för debatten under våren, framför allt i många andra länder. När staten lånar och bedriver ofinansierad politik kommer man att få använda en allt större del av det egna budgetutrymmet för statens utgifter till räntebetalningar för statsskulden. I stället för att anställa fler poliser och fler

sjuusköterskor i vården kommer man att få använda pengar till att betala av på statsskuldräntor. Det kommer vi att få höra mer om i debatten ute i Europa, och om den här typen av politik skulle få fäste i Sverige, fru talman, skulle vi hamna i samma situation.

Vi har fyra splittrade partier i opposition. De står väldigt långt ifrån varandra. Många av deras förslag är dessutom inte ens genomförbara fram till nästa år. Det är i dagens svåra läge bra att Sverige har en regering med stabil budgetmajoritet så att vi faktiskt vet vilken politik som kommer att vara styrande nästa år.

Tidöpartierna levererar steg för steg det vi lovade väljarna. Vi är överens om vilka problem vi behöver lösa. Och vi gör allt det här i ett väldigt besvärligt läge med hög inflation. Vi bekämpar inflationen, fru talman, och vi stöttar hushållen. Vi rustar upp rättsväsendet och försvaret. Vi satsar på välfärden. Vi ser att många av er har det väldigt tufft där ute, och vi gör nu allt vi kan för att Sverige på ett så bra sätt som möjligt ska ta sig igenom allt detta. Och vi ska göra det tillsammans.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till finansutskottets förslag till beslut.

Fru talman! Jag vill också bara göra en sista sak. Det är nämligen så att vi har en ledamot av finansutskottet, Ali Esbati från Vänsterpartiet, som kommer att delta i sin sista debatt i dag. Jag vill passa på att tacka Ali Esbati för allt det han har gjort här i Sveriges riksdag. Vi är inte på något sätt överens om huvuddragen i svensk politik, men det behöver man inte vara. Ali Esbati är en person jag har mycket stort förtroende för både som människa och som politiker. Och vi ska tycka olika; det är själva grunden i den svenska demokratin. Vi har också haft förmånen att under pandemin fått förhandla ihop en del saker med varandra – alltifrån sänkta drivmedelsskatter till en kollektivtrafiksatsning. Jag ska inte säga vilket parti som fällde det, men det kan du, Ali, få berätta vid tillfälle om du vill.

Stort tack för allt detta! Du kommer att vara saknad på mötena i finansutskottet när du lämnar riksdagen. Du kommer också att vara saknad i debatten. Det har varit kul att få träffa dig under de här formerna.
(Applåder)

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Sverige tyngs just nu av flera parallella kriser. Gängvåldet eskalerar. Kostnaderna skenar för hushållen. Sjukvården går på knäna. Och, fru talman, den största nyheten i dag är kanske inte att snön och vintern har kommit till hela Sverige utan att svensk ekonomi går in i recession.

Det är tydligt att SD-regeringen inte ser hur svenska folket har det. I det tuffaste ekonomiska läget på decennier väljer SD-regeringen att sätta sig på läktaren och låta krisen slå igenom med full kraft. De skyller konsekvent på någon annan och lägger över ansvaret på andra. De låter svenska folket ensamma bära bördorna av kostnadskrisen.

Matpriserna har ökat med 26 procent på två år. Var tredje familj kämpar för att få ekonomin att gå ihop varje månad. Inflationenkrisen och lågkonjunkturen drabbar hela Sverige och alla svenskar.

Men i stället för att möta den nationella och till och med globala krisen gemensamt är regeringens besked tydligt: Ansvaret för att klara krisen ligger främst på den enskilde. Man uppmanas att shoppa runt, byta bank, se

över sitt elavtal eller, som det hette, sätta på sig underställ när elen blir för dyr.

Uppmaningarna sticker i ögonen, inte minst därför att vi vet att de med de minsta marginalerna, de som drabbas hårdast av inflationen, redan har gjort vad de kan för att minska sina kostnader. Eller som förste vice riksbankschef Anna Breman har uttryckt det: ”Vi ser att den höga inflationen har ökat skillnaden mellan inflationen för olika hushåll.” Hon säger också: ”Hushåll med små ekonomiska resurser har påverkats mer negativt. Det beror bland annat på att deras möjlighet att byta ut dyra varor mot billigare är mindre.”

Vi socialdemokrater föreslår i stället att politiken agerar här och nu för att stötta hushållen. Vi vill se en rättvis skattesänkning för vanligt folk, som träffar alla förvärvsinkomster och som riktar sig till låg- och medelinkomsttagare. Vi föreslår en extra utbetalning av barnbidraget, ett höjt underhållsstöd för ensamstående föräldrar med 500 kronor i månaden och en tankrabatt som innebär att en familj i glesbygden skulle få 2 000 kronor per bil för att klara de höga bränslekostnaderna. Vi går även fram med ett skarpt förslag om att avskaffa den orättvisa funkisskatten.

Fru talman! SD-regeringen skjuter också ifrån sig ansvaret för finansieringen av skolan och sjukvården. Välfärden har inte haft det så här tufft sedan 90-talskrisen. Underskotten och nedskärningarna når rekordnivåer.

Finansministern stod för en tid sedan på en pressträff och hävdade att på en aggregerad nivå är regeringens budget tillräcklig för att hålla uppe sysselsättningen. Med det tvådde hon sina händer och lade över ansvaret på landets regioner och kommuner. Men nu har vi liksom facit från verkligheten: varsel, uppsägningar och anställningsstopp i region efter region.

Det hade inte behövt vara så här. Vi socialdemokrater menar att politiken i stället borde kliva fram och ta kontroll över utvecklingen. Vi föreslår att tillskotten till sjukvården fördubblas, och vi vill satsa 6 miljarder kronor utöver regeringens budget. Vi vill även se en ny princip för hur välfärden ska finansieras. Vi vill att resurser automatiskt ska öka i takt med inflationen så att vi inte hamnar i ett läge där sjukvården varje år tvingas till smygbesparingar samtidigt som politiker av olika politisk färg talar om satsningar. Totalt vill vi öka tillskotten till kommunsektorn med 26 miljarder kronor nästa år.

Fru talman! Vi befinner också i ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge med en alltmer orolig omvärld och ett förhöjt terrorhot mot Sverige. I detta läge väljer Sverigedemokraterna att göra uttalanden i syfte att hetsa och splittra, vilket riskerar att öka polariseringen och försvåra Natoprocessen. Sverigedemokraterna väljer att bedriva ett kulturkrig med svensk säkerhet och svenska folkets trygghet som insats.

Samtidigt har även Sverige blivit farligare. De gängrelaterade skjutningarna blir fler och brutalare. Barn mördar och mördas. Oskyldiga får sätta livet till i gängens krig om status, pengar och narkotika. Regeringen har föreslagit nedskärningar på de riktade satsningarna för att bryta nyrekryteringen i just de utsatta områdena. Detta är obegripligt, för den krassa verkligheten är att för varje gängkriminell som sätts bakom lås och bom står allt yngre killar redo att ta deras plats. Om vi ska lyckas stoppa gängkriminaliteten, skjutningarna och våldet, och det tror jag att alla vi här inne vill, måste vi också bryta nyrekryteringen.

I kampen mot gängen måste hela samhället mobiliseras. Vi vill stärka socialtjänsten och skolans förmåga att agera tidigt, utöka likvärdighetsbidraget till skolan och öka de generella statsbidragen till kommunerna, för det är de som står i frontlinjen i kampen för att stoppa nyrekryteringen som behöver resurser för att klara sitt jobb.

Staten måste också fortsätta att bygga ut polisen och rättskedjan. Regeringen skjuter till pengar till kriminalvården och fullföljer vår trappa för utbyggnad av polisen, vilket är bra. Men vi socialdemokrater vill se ytterligare resurser till ett tekniklyft för polisen, och vi föreslår fördubblade satsningar på tullen nästa år. Varje gram narkotika som stoppas vid gränsen är en förlorad intäkt för gängen. Varje vapen som stoppas kan förhindra att ännu ett liv släcks i gängkriget.

Fru talman! Sverige blir fattigare. Sverige är i recession. Arbetslösheten ökar. Bostadsbyggandet har tvärnitat. Men sanningen är att regeringen inte har någon plan för att möta lågkonjunkturen och bygga Sverige starkare.

Vi socialdemokrater vill möta situationen med mer resurser för en aktiv arbetsmarknadspolitik och fler platser i vuxenutbildningen så att man kan få ett jobb. Vi säger nej till att regeringen skrotar CSN-lån för körkort för unga. För att mota nedgången i bostadsbyggandet har vi föreslagit en statlig byggstimulans för ungdoms- och studentbostäder. Vi har också föreslagit att denna byggstimulans ska ges på orter med stora industrietableringar. Vi vill också se statliga byggkrediter för att få ned finansieringskostnaderna och få fart på bostadsbyggandet igen. Vi säger nej till regeringens lyx-rot och vill i stället se riktade satsningar för energieffektivisering av bostäder för vanligt folk.

Fru talman! Bördorna av den ekonomiska krisen delas inte lika i dag. Under förra vintern såg vi hur elbolagen gjorde enorma vinster när elpriserna i Europa rusade i spåren av Rysslands invasion av Ukraina. Vi har sett hur jättar i livsmedelsbranschen behållit höga priser på sina varor, och under hösten har vi sett hur bankerna har gjort rekordvinster på de stigande räntorna. De har alla kunnat dra nytta av omvärldsläget, och det har varit möjligt för att Sverigedemokraterna och regeringen har valt att inte agera. Det har blivit djupt orättvist.

Övervinsterna uppstår inte i ett vakuum; på andra sidan är det någon som betalar priset. Vi socialdemokrater vet att det är vanligt folk. Vanliga löntagare har förlorat tio års reallöneökningar, och larmen om konkurser bland småföretagare duggar tätt.

Sverigedemokraterna och regeringen beskriver utvecklingen närmast som en naturlag. Det finns inget att göra, låter det som. Det är tvärtemot vad man sa i valrörelsen. Då lovade man sänkt pris på falukorv, elstöd den 1 november och 10 kronor lägre bränslepriser. Men nu är liksom inget möjligt längre. Det är en väldig dissonans.

Fru talman! Vi socialdemokrater vet att det visst går att göra något. I vår budget för 2024 har vi föreslagit en skatt på bankernas övervinster för att stötta hushållen i en svår tid. Finansministern har konsekvent valt att ducka debatten om detta. Men om någon företrädare för SD-regeringen vågar sig ut i debatten är det bästa argumentet mot skatten på övervinster att det inte har funnits tid att få en sådan skatt på plats. Vi känner igen denna argumentation. Det lät på samma sätt förra vintern när regeringen misslyckades med att beskatta elproducenternas övervinster och föra till-

baka dem till hushållen när priserna var höga. Spanien, Lettland, Litauen, Italien och Tjeckien är alla länder där regeringen har tagit sig tid att få en skatt på bankernas övertvinster på plats.

Låt oss vara ärliga. Sverigedemokraternas och regeringens motstånd mot en skatt på bankernas övertvinster handlar inte om brist på tid utan om brist på politisk vilja. I stället lägger man över ansvaret på individen: Byt bank! Förhandla bättre! Men, fru talman, om inte regeringen orkar stå upp mot bankerna, hur förväntar man sig då att pensionären eller den ensamstående mamman ska göra det? En rapport från Finansinspektionen visar dessutom att mycket tyder på att bankerna medvetet har gjort det krångligare och svårare att byta bank och att samma person som är din rådgivare ofta är den som du ska förhandla din ränta med.

Jag tror att vi i kammaren är överens om att vi vill förbättra konkurrensen i banksektorn och göra det lättare att byta bank. Men i väntan på sådana förslag, som kan börja gälla först i januari 2025, krävs det åtgärder som kommer på plats nu för att återföra en del av de övertvinster bankerna gör till hushållen i en svår tid. Det är inte mer än rätt att bankerna är med och bidrar.

Fru talman! Slutligen yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservationer och förslag till budget för 2024. Det är en budget för att hålla ihop Sverige i en svår tid. Medan SD-regeringen beskriver utvecklingen som naturlag och har lagt politiken på hyllan i väntan på bättre tider visar vi att det finns ett politiskt alternativ som sätter vanligt folk i första rummet. Det går att ge vanliga löntagare lindring när kostnadskrisen härjar som värst samtidigt som sjukvård och skola får de pengar som behövs för att behålla sjuksköterskor, undersköterskor och lärare. Det är möjligt att prioritera resurser till Sveriges säkerhet, både för att trygga våra gränser och för att hjälpa till att knäcka den grova kriminaliteten samtidigt som arbetet för att bryta nyrekryteringen förstärks. Genom att de som har det allra bäst och de banker som tjänar stora pengar på krisen bidrar lite mer kan vi bygga vårt land lite starkare.

Vi går fram med förslag om en rättvis skattesänkning för vanligt folk och ett extra barnbidrag, som skulle kunna betalas ut under årets kanske fattigaste månad. Vi vill se en ny princip för hur välfärden ska finansieras och föreslår en fördubbling av satsningarna på svensk sjukvård. Vi föreslår akuta insatser för att stoppa gängvåldet och bryta nyrekryteringen. Allt detta ryms inom samma budgetutrymme som regeringens – allt handlar om prioritering.

Dagens svåra ekonomiska läge ställer stort krav på ledarskap, ett ledarskap som ser hur svenska folket har det och som har en vilja att göra något åt det. Det saknas i Sverige i dag.

(Applåder)

Anf. 3 CECILIA RÖNN (L) replik:

Fru talman! En viktig fråga för privatpersoner, företagens möjlighet till tillväxt och klimatomställningen är att vi har ett robust fossilfritt energisystem i hela landet som producerar energi årets alla dagar och alla timmar på dygnet. Detta är en angelägen fråga som har stor påverkan på många områden och definitivt på tillväxt, klimatomställning och ekonomi.

Står Socialdemokraterna bakom den energipolitik som regeringen driver med mer och ny kärnkraft som en basplatta på fler ställen i landet och

förnybar energi upptill? Med tanke på gårdagens debatt och att ni har en reservation i dagens omröstning i kammaren skulle jag vilja veta hur ledamoten ställer sig.

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Cecilia Rönn, för en viktig fråga!

Vi skulle behöva en långsiktig, bred energiöverenskommelse som skapar stabilitet och som skapar intresse hos investerare att göra de stora investeringar som Sverige behöver för att klara inte bara klimatomställningen utan också industrins utveckling i vårt land.

Vi socialdemokrater är besvikna på att regeringen inte har tagit denna fråga på större allvar och bjudit in till överläggningar och långsiktighet. Vi har varit öppna för detta och är det fortfarande, för vi tror att denna fråga är för viktig för ett litet land som Sverige för att den bara ska reduceras till någon form av kulturkrig mellan dem som är för att riva vindkraftverk i Sverige och dem som vill bygga kärnkraft.

Vi är intresserade av ett robust energisystem som ger vår industri och vårt land goda förutsättningar att klara omställningen.

Vi har föreslagit ett nytt energipolitiskt mål. Det är därför vi har en reservation. Vi tycker att energipolitiken behöver kompletteras med ett nytt energipolitiskt mål om 60 nya terawattimmar till 2030.

Vi använder uttrycket fossilfrihet. Jag har uppfattat att regeringspartierna också gärna talar om fossilfrihet. Kan vi vara överens om att Sverige behöver 60 nya terawattimmar till 2030 för att industrin ska förlägga investeringarna till Sverige och för att vi ska minska elräkningarna för konsumenterna? Då behöver elen komma nu och de närmaste åren, för om investeringarna inte kommer nu kommer de i stället att hamna i Finland, i Norge, i Kanada och i USA. Då har vi missat chansen att klara både industrins utveckling och vår gröna omställning.

(Applåder)

Anf. 5 CECILIA RÖNN (L) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det låter ju jättebra, men hur ska Socialdemokraterna kunna agera på ett trovärdigt sätt i dessa frågor som, precis som ledamoten säger, är viktiga för klimatet, nyindustrialiseringen, jobben och vanliga människors elräkningar, när deras eventuella regeringsunderlag spretar och ställer ultimatum som går helt emot andra partier i samma möjliga konstellation?

Det vore bättre om ledamoten svarade på min första fråga: Tycker Socialdemokraterna att den energipolitik som bedrivs just nu är bra och vetlig, och hur kommer det sig i så fall att man lämnar en reservation i dag?

Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Som jag sa är jag öppen för en överenskommelse, men jag tycker inte att dagens energipolitik är till fyllest. Det görs för lite för att få till stånd de stora investeringar i ny energiproduktion som vi just nu skulle behöva.

Man har också medvetet, av politisk-ideologiska skäl, gjort det svårare att bygga ut till exempel havsbaserad vindkraft. Varför gör man detta när svensk industri säger att de behöver det? Och man har skjutit på frågan om bättre processer för att kunna garantera vindkraft på land, som är det billig-

aste energislaget, som industrin behöver mest av allt i vårt land och som skulle kunna pressa ned elräkningarna.

Vi tycker att det är märkligt att det i budgeten finns pengar för att bygga en ny elkabel till Tyskland. Vi tycker inte att det behövs någon ny elkabel till Tyskland förrän Tyskland har fått ordning på sin energipolitik.

Vi är alltså inte nöjda med regeringens energipolitik, men vi förstår att det behövs långsiktighet för att investeringarna ska komma till stånd och för att Sverige ska bli en framgångsnation också för industriell utveckling. Det krävs stabilitet och överenskommelser som gör att investeringarna kommer till Sverige.

Vi socialdemokrater har genom historien visat att det är vi som har byggt upp energisystemet. Vi har byggt ut kärnkraften. Under den förra mandatperioden byggde vi ut energiproduktionen i Sverige. Och om man ska vara ärlig var Sverige förra året, trots svåra ekonomiska problem, det land i världen som producerade mest kärnkraftsel per capita. Vi hade också lägst energipriser i EU.

Vi behöver ett energisystem som inte bara klarar situationen här och nu utan som också byggs ut kraftigt. Låt oss enas om att till 2030 bygga ut energisystemet med fossilfrihet – varför inte 60 nya terawattimmar? Det skulle svenska folket och svensk industri må gott av.

(Applåder)

Anf. 7 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Jag önskar att jag hade samma självsäkerhet som Mikael Damberg i talarstolen, framför allt om jag hade suttit i en regering som lagt ned flera kärnkraftsreaktorer.

Ändå står man med denna självsäkerhet och säger att Socialdemokraterna vill ha nya terawattimmar – 60 tror jag att det var. Med denna självsäkerhet säger man att regeringen gör för lite för att få ny elproduktion, fast man själv under sin regeringstid lade ned flertalet kärnkraftsreaktorer som fanns kvar i detta land. Jag önskar, fru talman, att jag hade den typen av självsäkerhet när jag diskuterade detta.

Jag tycker ändå inte att frågan får något svar. Antingen är man för att bygga ny kärnkraft, som Tidöpartierna vill, eller så är man inte det. Detta svar borde Socialdemokraterna faktiskt kunna ge ledamöterna i riksdagen och framför allt svenska folket. Vill man eller vill man inte bygga ny kärnkraft? Det är ganska enkelt.

Att säga att man vill ha ny elproduktion, fast det man som själv har gjort i regeringsställning framför allt är att lägga ned elproduktion, blir väldigt märkligt, men det sägs med stor självsäkerhet från talarstolen.

Fru talman! Vill Socialdemokraterna ha ny kärnkraft? Vill Socialdemokraterna åter lägga grunden för att vi ska ha en billig, säker och koldioxidfri elproduktion i detta land, så att hushållen, som märkte hur höga elpriserna blev när kärnkraften lades ned, får lägre elpriser och så att svenska företag kan få billig el, som har varit grunden för svensk konkurrenskraft och höga svenska löner i industrin, vilket har spillt över också till andra sektorer.

Fru talman! Vill Socialdemokraterna ha ny kärnkraft – ja eller nej?

(Applåder)

Prot. 2023/24:38

29 november

Statens budget 2024 –
Rambeslutet

Anf. 8 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det blir inte mer sant för att man upprepar en sak fler gånger. Det var inte så att vi fattade beslut om att lägga ned kärnkraft, utan den var inte lönsam. Vi hade så låga elpriser att nya investeringskostnader i kärnkraft inte blev lönsamt, och då lades kärnkraften ned på vissa platser.

Det är inte sant att vi minskade energiproduktionen, Edward Riedl. Var lite noga med orden! Vi ökade energiproduktionen i Sverige under vår tid därför att vi såg att vi hade behov av mer energi och billig el. Vi är tydliga med att vi behöver utöka energiproduktionen kraftigt i Sverige.

Vi tror att vi kommer att behöva fördubbla energiproduktionen i vårt land för att klara den gröna omställningen men också för att klara konkurrenskraften för industrin. Därför har vi föreslagit ett nytt energipolitiskt mål, och vi tycker faktiskt inte att det borde vara så kontroversiellt.

Jag hör från er i regeringspartierna att ni vill tala om fossilfri el, så varför kan vi inte enas om det att det fram till 2030 behövs 60 nya terawatt-timmar? Det är vår ingång i vad vi hoppas blir en överläggning och diskussion med regeringspartierna om att skapa långsiktighet, för om man vill ha kraftiga investeringar i ny energiproduktion behöver de som ska göra dessa investeringar få veta att reglerna gäller. Där finns det få saker som kan skapa så mycket långsiktighet som överenskommelser mellan partier.

Vi tror att det kommer behövas mer kärnkraft. Ja, vi har sagt att det kommer att behövas mer kärnkraft. På kort kommer det framför allt att handla om att nyrenovera och investera i förlängning av den kärnkraft vi har. Vi är öppna för kärnkraft på fler platser där vi haft kärnkraft och där det kan finnas behov av ny kärnkraft, men då måste det göras investeringar. Det måste finnas lönsamhetskalkyler. Det måste finnas en idé om hur det faktiskt ska genomföras så att vi inte får mer dyr el utan mer billig el, som både hushåll och industrin efterfrågar.

Vi är ett parti som konsekvent genom vår historia har prioriterat energiproduktion därför att vi vet hur viktigt det är för svensk konkurrenskraft. (Applåder)

Anf. 9 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Ofta håller jag nästan med. Jag står nästan och nickar när Mikael Damberg står här och pratar, för det låter så himla bra. Jag håller ju med. Det är bara det att Mikael Damberg, fru talman, var med och lade ned flera kärnkraftsreaktorer och såg till att vi förlorade elproduktion, vilket sedan gjorde att svenska hushåll och svenska företag fick jättehöga elräkningar. Jag tror inte, fru talman, att de som har betalat dessa höga elräkningar håller med om att det var klokt att lägga ned fullt fungerande kärnkraft.

Jag satt i den här kammaren tillsammans med flertalet av er som nu är här när vi röstade om att rädda de två sista reaktorerna. Då röstade fyra partier för att man inte skulle rädda kärnkraften. Socialdemokraterna var ett av dem, och den övriga oppositionen av i dag var de tre andra. Det var det man röstade om! Hade man behållit de reaktorerna hade vi haft mycket lägre elpriser. Då hade svenska elkonsumenter och företag haft mycket lägre kostnader. Det hade ju varit bra, men så blev det inte. Det om historien. Frågan är vad man vill framåt.

Nu tolkar jag ändå det Mikael Damberg säger i talarstolen – det kanske är en övertolkning, fru talman – som att man vill bygga ny kärnkraft. Cecilia Rönn från Liberalerna frågade också varför Socialdemokraterna röstade emot förslaget att bygga ny kärnkraft i Sverige, när de nu ändå verkar vara för. Det är jättesvårt att förstå.

Prot. 2023/24:38

29 november

Statens budget 2024 –
Rambeslutet

Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! I den energiöverenskommelse som vi gjorde med andra partier, inklusive Moderaterna, förbättrades villkoren för svensk kärnkraft. Vi var överens om att våra politiska beslut inte skulle drabba kärnkraften. Den överenskommelsen har Socialdemokraterna hedrat. Moderaternas beskrivning av historien är inte korrekt, men jag har förstått att det är ert bästa argument. Det är inte mer sant för det.

I dagens läge står vi inför stora industrietableringar i Sverige. Tusentals nya jobb kan komma till vårt land. De är dessutom kopplade till den gröna omställningen, och Sverige kan skapa nya jobb just genom att få ned utsläppen – inte bara i Sverige utan också internationellt och globalt sett. De investeringarna står och faller med att ny energiproduktion kommer till stånd ganska snabbt. Inte någon gång efter 2035, utan ganska snabbt.

Ni har fördyrat och försvårat för havsbaserad vindkraft. Ni har försvårat processerna när det gäller landbaserad vindkraft. Ni har av någon anledning försvårat och fördröjt tillståndprocesser och processer för att snabbt fatta beslut om större industriella projekt i vårt land. Det gör det inte lättare att få de här investeringarna på plats.

Vi har föreslagit ett nytt energipolitiskt mål om 60 nya terawattimmar fossilfri el. Det borde vara intressant för regeringspartierna om de menar allvar med att vi behöver ha mer fossilfri el på plats i Sverige för att pressa energipriserna och få industrin att fungera.

Det känns tyvärr som att även Moderaterna har dragits in i någon form av kulturkrig kring energipolitiken. Man ska vara för det ena energislaget och mot det andra. Vi tror att det är farligt, för Sverige är ett litet land som är enormt exportberoende och behöver fossilfri energi för att klara jobben och minska elräkningarna. Låt oss bli överens om det och jobba långsiktigt och blocköverskridande med en sådan viktig fråga!
(Applåder)

Anf. 11 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna står bakom regeringens budgetproposition, så jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag. Anledningen till att vi står bakom den här budgeten är att den innehåller så pass mycket bra politik.

Låt mig börja med att nämna 57:orna – alltså de som är födda 1957 – som har drabbats av en rakt igenom orimlig och orättfärdig straffbeskattning. Jag vet inte varför Socialdemokraterna drev igenom den skatteorättvisan, riktad mot just 57:orna, under förra mandatperioden. Var det på grund av inkompetens eller ligkiltighet eller gjorde man det bara på pin kiv? Det får de svara på själva. Det relevanta i sammanhanget är att Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen har löst problemet. Över 100 000 av 1957:orna kommer att kompenseras i samband med att vi går till votering senare i eftermiddag.

Bränslepriserna är fortsatt för höga, även om de – nota bene – går i rätt riktning. Nu tar vi ytterligare steg för att sänka priserna och lindra situationen för landets alla bilister och inte minst åkerinäringen. Bensinskatten sänks med 1 krona och 64 öre nu till årsskiftet och med ytterligare 75 öre nästa årsskifte. Dieselskatten sätts ned till EU:s absoluta miniminivå. Tillsammans med den kraftigt sänkta nivån på reduktionsplikten, som äntligen om bara lite drygt en månad kommer på plats, är förhoppningen att det här ska dämpa priserna hyfsat påtagligt.

Det finns givetvis mängder med andra faktorer som påverkar priserna, till exempel valutakursen. Vi har haft en ganska lågt värderad svensk krona, och det driver upp bränslepriserna. Men motsatsen gäller förstås också; I takt med att kronan återhämtar sig, vilket vi har sett den senaste tiden, faller priserna. Kriget, tillika, är en faktor. Vi vill inte befatta oss med rysk olja eftersom vi inte vill finansiera en stat av krigsförbrytare och terrorister.

Huvudbudskapet är att tiden då Sverige hade världens högsta bränslepriser – alltså under Socialdemokraternas styre – är förbi. Lägre bränslepriser bör även kunna sätta ytterligare press på inflationen så att den faller tillbaka ännu lite mer.

Fru talman! Investeringarna i inre och yttre säkerhet fortsätter i oförminskad takt. Polismyndigheten, Kriminalvården och Försvarsmakten är myndigheter som befinner sig i en mycket påtaglig expansion. Det kommer de att göra under hela mandatperioden och allrahelst – om väljarna så vill – även under nästkommande mandatperiod.

Försvarsmakten kommer att nå Natos miniminivå om 2 procent av bnp redan nästa år, som ett resultat av den här budgetpropositionen. Det finns inte en chans att det hade skett om oppositionen hade haft makten. Det betyder inte att arbetet är färdigt. Det finns mycket mer jobb att göra här, och det gäller inte enbart det militära försvaret. Det gäller i minst lika hög utsträckning det civila försvaret och hela samhällets krisberedskap.

Fru talman! Nuvarande och före detta löntagare, det vill säga pensionärer, kommer att få sänkt skatt till årsskiftet om en månad ungefär. Parterna på svensk arbetsmarknad har tagit stort ansvar och enats om i förhållande till inflationen tämligen modesta löneökningar. Det är ett stålbad som löntagarna har gått igenom med ganska ordentliga reallöneminskningar, det vill säga löneutvecklingen i förhållande till inflationen. Resultatet är minskad köpkraft.

Jag tror att vi, givet de senaste inflationssiffrorna och Riksbankens senaste beslut om att inte höja styrräntan ytterligare, snart – inte riktigt nu, men snart – är igenom stålbadet eller åtminstone kan börja skönja ljuset i tunneln.

Det är inte vår roll som politiker att ge oss in i lönebildningen, men vi kan lindra situationen med minskade reallöner genom att sänka skatten för löntagarna. Det gör vi också.

Det här leder in på den större diskussionen där det finns de som tycker att man borde göra mycket mer, satsa mer och driva staten med stora underskott trots att det riskerar att spä på inflationen. Det går emot den linje som vi fyra partier – Tidöpartierna – har valt. Det är en ganska försiktig ansats med hyfsat återhållsamma budgetpropositioner och definitivt ingen expansiv finanspolitik. Det gör att Riksbanken kan fokusera på sin uppgift, som är prisstabilitet.

Det finns faktiskt en hel del saker som pekar på att vi har gjort rätt, även om det inte har varit lätt. Jag tror att vi har gjort rätt. De senaste siffrorna talar för att vi är på god väg att vinna kampen mot inflationen. Oppositionen gör uppenbarligen en annan bedömning. I Vänsterpartiets alternativ vill man öka statsskulden med 175 miljarder kronor och i Miljöpartiets budget med 220 miljarder kronor. Då hade inflationen inte varit på tillbakagång. Den hade fortsatt uppåt, och räntan likaså. Det hade bolånetagarna inte mäktat med. Och de här två partierna vill alltså Socialdemokraterna bilda regering med.

Fru talman! För ett par veckor sedan kom det en rapport från Skandinaviska Policyinstitutet som har blivit någorlunda uppmärksam i medierna. Rapporten rör det påstått fossilfria stål som ska produceras i Norrland, exempelvis Hybrit och H2 Green Steel, och är inte nådig. Jag uppmanar till läsning. Precis som jag och Sverigedemokraterna har varnat för riskerar detta att leda till att vi vaknar upp till en världshistorisk baksmälla. Det finns så mycket som kan gå i baklås här.

Det räcker egentligen med att nämna det absolut mest uppenbara: Var ska vi hitta alla terawattimmar? Är det någon som sitter och trycker på 70 terawattimmar och inte har gett sig till känna? Om det inte är någon som sitter och trycker på 70 terawattimmar någonstans kommer detta nämligen att trissa upp elpriserna i primärt elprisområde 1, det vill säga Norrland, något pyramidalt. Och när ett antal hundratusen fly förbannade norrlänningar inte har råd att värma sina hus på vintern vill jag att de i alla fall ska veta *vem* de ska vara fly förbannade på.

Jag vill understryka att jag inte är emot riskfyllt företagande per se, fru talman. Jag kanske inte vill investera i det själv – eller också vill jag det, för all del, men vad jag gör med mina pengar är ju min ensak. Jag är dock emot att staten leker riskkapitalist med skattebetalarnas pengar, för det är inte statens uppgift. Staten är dessutom notoriskt dålig på att leka just riskkapitalist. Det finns så många historiska exempel som avskräcker och som man rimligen borde kunna dra vissa slutsatser av.

Antingen är det ett dåligt affärscase därför att det inte går att bygga någon lönsamhet i det, och då ska staten inte slösa skattebetalarnas pengar på det. Eller också är det ett bra affärscase, och då ska staten inte heller gå in med pengar eftersom det då inte kommer att vara några problem att på helt marknadsmässiga grunder hitta privat, riskvilligt kapital hos investerare, på banken eller på obligationsmarknaden. Statens roll i näringslivet är att vara domaren, alltså den som sätter upp spelreglerna, inte att vara en av spelarna.

Avslutningsvis, fru talman, ska jag ställa en fråga. Jag vet att jag ställde samma fråga sist vi hade den här övningen, men den är relevant. Vilket är oppositionens alternativ, och vad innebär det alternativet? Vilken migrationspolitik ska man föra? Ska man höja eller sänka skatterna? Är det planekonomi eller marknadsekonomi som gäller? Ska Sverige vara med i Nato eller inte?

Det ska vara dyrt att köra bil; så mycket vet vi. Bränsleskatterna ska höjas, och reduktionsplikten ska upp. Det vet vi – men mer då? Miljöpartiet har ställt ett ultimatum: ingen ny kärnkraft. Socialdemokraternas linje är lite oklar och svajar ganska mycket fram och tillbaka beroende på dagsformen. Ibland är man öppen för ny kärnkraft, ibland är man det inte. Samtidigt har man fattat politiska beslut om att lägga ned fullt fungerande kärn-

kraft, vilket vi har sett effekten av. Det blir dyrare för hushållen, och det avskräcker företag från att investera.

Jag kan tänka mig att det finns en och annan väljare som är intresserad av att veta: Vad får jag för migrationspolitik, vad får jag för energipolitik och vad får jag för skattepolitik om jag röstar på det ena eller det andra sättet? Men det finns ju inget svar på frågan vad oppositionen avser att göra, för det vet den inte ens själv.

Fru talman! Också jag vill, hur konstigt det än låter, säga: Jag kommer faktiskt att sakna dig, Ali! Det är roligt att debattera med dig. Jag behöver inte förtydliga att vi oftast inte tycker likadant, men jag kommer att sakna dig. Tack för den tid då vi har suttit tillsammans i utskottet – det har varit kul att ha dig där!

(Applåder)

Anf. 12 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Nu fick Oscar Sjöstedt som han ville, i alla fall i denna fråga!

Ännu en dag står vi här och tar del av en imponerande sverigedemokratisk spagat som blir allt vidare. Det blir allt större diskrepans mellan å ena sidan det man har sagt och säger och å andra sidan det man har gjort och gör. Sverigedemokraterna har vänt sig mycket till de svenskar som arbetar inom byggsektorn. Man har också haft väljarmässiga framgångar med sitt pratande, men när det kommer till görandet har bensinen tagit slut.

Jag vet inte om Oscar Sjöstedt tar del av information om saker som händer i svensk realekonomi, alltså sådant som är osynligt i Sverigedemokraternas egna mediekkanaler. Det som händer där ute är dock att byggandet i Sverige i princip har kollapsat och byggarbetare går utan jobb. Detta sker samtidigt som behovet av fler billiga bostäder sällan har varit så stort. Många svenskar lever i kommuner där det är bostadsbrist.

Detta är ett oerhört problem för svensk samhällsekonomi, som vi nu också ser går in i en recession – inte minst på grund av detta, eftersom byggandet spelar en stor roll här. Det är också katastrofalt för landets byggnadsarbetare.

Vad gör ni i Sverigedemokraterna då, Oscar Sjöstedt? Jo, ni och regeringen lägger fram en budget som är helt blind för den enorma bostadskris vi befinner oss i. Ni låter staten helt dra sig tillbaka i ett läge där stora investeringar och satsningar på byggandet är helt nödvändiga. Vi är liksom förbi detta med för lite och för sent; med den här budgeten drar ni till och med in investeringsstöd. Ni lägger i backen.

Jag frågar därför Oscar Sjöstedt: Hur tycker du själv att det går? Vad är SD:s besked till barnfamiljer som behöver en bostad och byggnadsarbetare som inget hellre vill än att ha ett jobb att gå till?

Anf. 13 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det är en jättebra fråga. Det är ingen lätt fråga, och det finns definitivt inga lätta lösningar.

Precis som alla andra i samhället – och kanske lite mer än andra – lider fastighetssektorn och byggsektorn inte primärt av inflationen utan av det ränteläge som den höga inflationen har gett. Vi kommer att se konsolidering. Vi kommer för all del säkert att se konkurser också, för så funkar det ju i en marknadsekonomi. Vi kommer att se konkurser i fastighetssektorn

som ett resultat av det höga ränteläget, men vi kommer också att se konsolideringar. Samtidigt finns det många bolag i näringen som går bra därför att de inte har varit alltför skuldsatta.

Att staten går in med exempelvis investeringsstöd – det har skett tidigare, och vi har sett effekten av det – är inte effektivt. Jag kommer inte att driva en sådan linje, och jag hoppas inte att mina kollegor inom ramen för Tidöavtalet kommer att driva någon linje med stora investeringsstöd till en specifik sektor. Så är det inte.

Den här näringen har problem, precis som många andra näringar. Men det stora problemet är egentligen delvis att man kanske har varit väldigt högt belånad. Då påverkar de högre räntorna desto mer. Det stora svaret på frågan är därför att få bukt med inflationen, för då kan Riksbanken börja sänka räntan. Då kommer näringen att gå ganska bra igen.

Anf. 14 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Det är nästan lite roande att se Oscar Sjöstedt helt ta på sig den nyliberala Timbroslipen i just denna fråga.

”Så funkar det ju i en marknadsekonomi”, säger Oscar Sjöstedt. Ja, jag vet inte – i alla andra marknadsekonomier är det helt uppenbart att staten har en stor roll i byggandet. Det är så pass stora affärer det är fråga om, och det är så pass inbäddat i samhällsbyggandet. Där staten tänker sig att den inte ska ha en roll kommer staten att *få* en roll eftersom den får hantera det som uppstår i form av bostadsbrist och det som sker när byggsektorn kollapsar, vilket leder till arbetslöshet och recession – det vi ser nu.

Det är inte effektivt med byggsubventioner, säger Oscar Sjöstedt. Men det beror ju på hur man mäter effektiviteten. Om man mäter effektivitet genom att se om det byggs mer är svaret att det är effektivt. Det är i alla fall uppenbart inte effektivt att inte ha några stöd, några tankar, några funderingar eller någon handling på detta område. Då skapar man nämligen på ett väldigt effektivt sätt en kris i byggsektorn, och det är det svenska folket ser nu – inte minst de som jobbar inom byggsektorn.

Jag ser att Oscar Sjöstedt i sitt arbete med finansfrågorna har varit mer intresserad av exempelvis hur finanssektorn ska kunna sätta tänderna i mer av svenska folkets pensionspengar än av att människor i vårt land ska ha någonstans att bo och att de yrkeskunniga byggjobbarna som finns där ute ska ha bra arbeten. Jag ser det fortsätta också i dag. Det enda svaret var ”Så funkar det ju i en marknadsekonomi” när svaret är ”Så funkar det när Tidöpartierna, ledda av Sverigedemokraterna, leder landet”. Det är tragiskt.

(Applåder)

Anf. 15 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag förnekar inte på något sätt situationens allvar eller att detta är ett problem. Därvidlag är vi överens. Men krisen uppstår ju inte som ett resultat av den här budgetpropositionen.

Det vi såg när man hade investeringsstöden tidigare är att marginalerna för vissa byggherrar ökade. Det var alltså ett antal redan rika människor som blev ännu rikare, och det är kanske lite otippat att just Ali Esbati vill ha det på det sättet.

Där vi inte är överens är inte att det finns en kris och hur allvarlig den är. Den här krisen uppstår inte som ett resultat av regeringens budget-

proposition som vi står bakom därför att det inte finns något investeringsstöd där. Krisen uppstår därför att räntan har gått upp. Riksbanken har höjt räntan därför att inflationen är hög. Det är krisens orsak. Det är den orsaken som vi behöver tackla.

Det gäller att vi lyckas med det, vilket väldigt mycket tyder på att vi är i färd med att göra. Det har kommit nya inflationssiffror som var bra. De var inte bra i meningen att vi är i mål, men de var bättre än vad man hade trott. Vi ser också att Riksbanken, åtminstone nu, inte ser behovet av ytterligare räntehöjningar. Vad den gör framöver har jag inte någon aning om, och det ska jag heller inte ha.

Så här gör Riksbanken därför att de i sina prognoser ser att inflationen är under kontroll. Hamnar inflationen helt under kontroll, när vi vunnit den kampen, har vi också löst krisen. Vi är säkert överens om frågans magnitud och allvaret däri. Men vi är inte överens om vad som har orsakat det.

Anf. 16 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Oscar Sjöstedt nämnde i sitt anförande lite grann om valloften och vad man kan förvänta sig av partier framåt när vi närmar oss val. Jag skulle vilja ta upp frågan om vad man har lovat väljarna i det val som var senast.

Det lät så här: Vår absoluta prioritet är att kommuner och regioner inte ska behöva säga upp folk. Så sa Oscar Sjöstedt för inte alltför länge sedan. Det var ord som visade sig vara lika tomma som Sverigedemokraternas engagemang för Sveriges arbetare.

Partiet som gång på gång lovade att välfärden inte skulle behöva betala priset för den ekonomiska krisen sitter nu på nycklarna till Rosenbad. Men i stället för att få till en stärkt välfärd sår man split och saboterar alla ansatser att jobba för en bättre värld.

Jag är övertygad om att det svenska folket är betydligt mer intresserat av att stärka svensk välfärd än av Sverigedemokraternas ständiga utspel för att splittra Sverige.

Därför skulle jag vilja fråga Oscar Sjöstedt: Varför sviker Sverigedemokraterna sina vallöften och utsätter välfärden för ett stålbad helt i onödan?

Anf. 17 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågan!

Jag är på fritiden, eller hur man ska säga det, också kommunfullmäktigeledamot i en liten kommun. Jag är väl bekant med svårigheterna som landets kommuner och regioner står inför. Men att kalla det ett svek tycker jag är lite magstarkt.

Förra året sköt vi till 12 miljarder kronor i nya pengar till kommunsektorn. I år är det ännu mer, 16 miljarder kronor. Är det ett svek? Det är klart att det går att argumentera och säga att 16 är för lite. Det borde vara 17, 18, 19, 20 eller någonting. Det kan man tycka. Men det är ändå substantiella tillskott till kommuner och regioner. Att kalla det ett svek är kanske lite magstarkt.

Det är skillnad från situationen som vi hade under pandemitiden när det var väldigt ansträngt inte minst i välfärden. Den dåvarande regeringen, ibland förvisso kanske på initiativ av finansutskottet, kom med en rad tillskott. Men det var i huvudsak tillfälliga tillskott. Det är ganska svårt för

kommunerna att laborera med. De får en säck pengar, men sedan tar den säcken pengar slut.

De pengar som vi har skjutit till är till allra största delen permanenta pengar. Även när inflationen faller tillbaka, vilket är bra för kommunerna och regionerna, och räntan faller tillbaka kommer de pengarna att ligga kvar. De försvinner inte bara för att inflationen försvinner. Majoriteten av de pengar som vi fyra partier har skjutit till är permanenta och ligger kvar.

Jag köper det inte riktigt. Man kan absolut argumentera för att 12 miljarder förra året och 16 miljarder nya pengar i år är för lite och att man vill ha mer. Det går absolut att argumentera på det sättet. Men jag tycker inte att det är ett svek.

Det vi har tagit sikte på är precis det som Janine Alm Ericson själv är inne på. Vår ambition är att kommunerna inte ska behöva säga upp folk.

Anf. 18 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Regeringen gör tillskott, och ni gör tillskott i er budget. Det är bra, men det är alldeles för lite.

När ni säger: Vår absoluta prioritet är att kommuner och regioner inte ska behöva säga upp folk, förväntar man sig ändå som väljare att det ska vara den absolut största prioriteringen.

Det ser vi inte i den budget som regeringen och Sverigedemokraterna har presenterat och som vi debatterar i dag, och det ser vi verkligen inte i den allmänna debatten. Där är inte Sverigedemokraternas högsta prioritet att visa att man står upp för svensk välfärd.

I stället är det stora nedskärningar som väntar därför att man väljer att inte skjuta till de pengar som behövs. Vi kommer att få se minskad personal i skolan, färre sjuksköterskor och läkare, mindre vårdpersonal och längre köer. Det kommer att bli ett stålbad.

Det är vad Sverigedemokraterna har bidragit till med att stötta den här budgeten i stället för att på riktigt prioritera precis det de har lovat väljarna, nämligen att man inte ska behöva göra uppsägningar i välfärden.

Jag frågar igen: Hur kommer det sig att man vid ett tillfälle säger att man vill prioritera detta och att det är ens högsta prioritet men sedan att vi inte ser det resultatet i den budget som presenteras?

Anf. 19 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det är ett stålbad. Jag använde precis det begreppet i mitt anförande. Det var inte med avseende på just kommunsektorn utan med avseende på löntagarna.

Det är ett stålbad. Vi har haft inflation som är tvåsiffrig. Det är en situation som åtminstone min generation inte har upplevt. Man får backa bandet betydligt längre än så.

Det är ett stålbad. Det är ett stålbad för pensionärerna. Det är ett stålbad för löntagarna. Det är ett stålbad för företagen. Det är ett stålbad för den offentliga verksamheten, inklusive för staten. Staten har också fördyringar i sin verksamhet, i sina myndigheter, och så vidare.

Frågan är: Var vill man dra gränsen? Man kan fortsätta med resonemanget att alla ska kompenseras för det högre inflationsläget. Det kan man göra. Men då behöver även löntagarna kompenseras.

Jag talade i mitt anförande om att löntagarna har fått reallöneminskingar. Det är ett stålbad för dem. Det är ett stålbad för hela den offentliga

verksamheten. Man kan kompensera alla. Men det som händer då är att man måste driva staten med stora underskott. Då måste man låna pengar.

Det man gör då är att man inte löser det bakomliggande problemet som är inflationen. Driver vi staten med stora underskott och driver en väldigt expansiv ekonomisk politik och en expansiv finanspolitik kommer inflationen att förvärras. Då kommer Riksbanken inte att ha möjlighet att någon gång i framtiden, när det nu kan bli, börja sänka räntan, som är lösningen på alla de här problemen.

Man kan göra på det sättet. Jag tror inte att det är bra. Det är ett stålbad, och vi kommer allihop att behöva gå igenom det stålbadet. Det gäller den offentliga sektorn, det gäller oss som individer och hushåll, och det gäller alla företag. Det är oundvikligt. Det enda man kan göra är möjligen att skjuta på problemet. Men man kommer inte undan problemet. Det går tyvärr inte.

Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Nej, Oscar Sjöstedt behöver inte oroa sig. Jag kommer att ge upp om att fråga honom om när vi kommer att få 10 kronor lägre pris på diesel på landsbygden än nu, som det stod i Sverigedemokraternas reklam före valet. Det får vi aldrig något svar på. Vi kommer heller aldrig att få 10 kronor lägre pris på diesel på landsbygden med Sverigedemokraterna. Det är som med allt annat snömos som lägger sig som ett djupt snötäcke över hela Tidöprojektet. Det blir aldrig av.

Jag ska ställa en helt annan fråga. Ni hade gäster från Svenskt Näringsliv på era landsdagar. De hörde inte Oscar Sjöstedt tala om att han – när de lägger tiotals miljarder i Norrland, i Boden och Skellefteå, och så vidare – i själva verket kommer att låta staten dra undan mattan, som det låter, för sitt ansvar för infrastruktur och stöd för de gigantiska investeringar som gudskelov går till Sverige och till Norrland.

De hörde däremot Jimmie Åkesson köra med den vanliga hatretoriken som ert parti ägnar sig åt på Twitter. Jag läste i företagets branschtidning att de var förfärade. Det kostar ekonomin fruktansvärt mycket. Det kanske är jättebra för Sverigedemokraternas opinionssiffror. Men de säger själva att det kostar tusentals jobb, exportchanser och möjligheter. Det förstör Sveriges anseende i världen.

Fru talman! Jag undrar: Bryr sig Oscar Sjöstedt och SD sig om den kostnaden? Vi är alla för att bekämpa extremism, fundamentalism, att stänga ned det och att vara stenhårda mot det. Det råder ingen tvekan om det. Men det här gäller hatretoriken. Förstår ni vad de företagsledare som ni bjöd som gäster till era landsdagar säger om hur mycket jobb, arbetstillfällen och möjligheter det kostar för Sverige?

Anf. 21 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Nu ställde Martin Ådahl i och för sig inte någon fråga om bränslepriserna, men eftersom jag tog upp detta i mitt anförande kan jag säga att reduktionsplikten kommer på plats om lite drygt en månad, tillsammans med lite fina och härliga skattesänkningar på drivmedel som vi har fått igenom. Om en månad får man se om det kan bli lite prisjusteringar i riktning nedåt.

Martin Ådahl talade om hatretorik. Till att börja med vet jag inte om detta hör hemma inom ramen för en budgetdebatt, fru talman. Det finns

moskéer i Sverige där det predikas hat mot bögar, mot judar och mot hela vårt frihetliga svenska – eller västerländska – sätt att leva. Där kan vi prata om hatretorik. Jimmie påpekar att detta är ett stort problem, och han vill stänga ned dessa verksamheter. Det har man gjort i länder som Frankrike och, tror jag, Tyskland. Jag tror att det har gjorts även i andra länder, men jag är säker på att man har gjort det i Frankrike.

Vill man inte se det problem som Jimmie Åkesson pekar på? Att inte skjuta budbäraren är en ganska bra utgångspunkt. Det finns ett sådant problem i Sverige i dag, och det måste man givetvis kunna påpeka. Där har vi hatretoriken. Det gäller såklart inte bara moskéer – det finns förstås hatretorik också på andra ställen – men nu var det detta han nämnde.

Det kan rimligen inte vara hatretorik att påpeka att det finns hatretorik och att vi behöver bekämpa den. Det går liksom inte ihop.

Anf. 22 TREDJE VICE TALMANNEN:

Detta är som sagt en debatt med anledning av statens budgetrambeslut.

Anf. 23 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag trodde inte att vi skulle diskutera fundamentalism och hat, som vi alla vill bekämpa och stoppa, utan jag ville fråga vad Oscar Sjöstedt säger till de företagare som var gäster på hans egna landsdagar när de säger att Sverigedemokraternas sätt att uttrycka sig och att sänka Sveriges anseende i världen kostar fruktansvärt många jobb och fruktansvärt mycket pengar. Det var dessa ord det handlade om. Uppenbarligen gjorde de den bedömningen.

Nu säger Oscar Sjöstedt att de har fel och att de inte vet vad de snackar om. Det är precis som att säga att de som satsar miljarder i Norrland och som skapar jobb och tryck där inte vet vad de snackar om. Det är som att säga: Jag vet bättre! Jag har läst en artikel om satsningen på grönt stål och grön omställning i industrin.

Jag har träffat de personer som gör dessa satsningar. Jag har träffat småföretag som oroar sig för vad som händer med Sverige i världen och som ser att Sverige förlorar arbetstillfällen. Naturligtvis har jag flera gånger varit uppe och sett dessa projekt och alla de investeringar och satsningar som görs. De är fruktansvärt oroliga för vad ni gör med ert prat för att skyla över era misslyckanden med 10 kronor på dieseln, alla billiga falukorvar och alla löften ni hade. Ni använder er retorik för att skapa konfrontation och kulturkrig. Detta kostar oss fruktansvärt mycket pengar.

Nu ska Oscar Sjöstedt dessutom utvidga detta till de stora industrisatsningarna i Norrland, som så många människor är beroende av. Detta är ett fruktansvärt besked som jag tror att många oroar sig för, för det återkommer ständigt i debatterna.

Eftersom jag inte fick något svar på om Oscar Sjöstedt bryr sig om vad företagen sa på Sverigedemokraternas landsdagar ska jag kanske ställa frågan rakt ut. Är beskedet till dem som satsar i Norrland att Sverigedemokraterna kommer att förhandla bort infrastrukturen och det som staten ska stödja uppe i Norrland? Kommer Sverigedemokraterna att sänka dessa projekt och låta investeringarna gå någon annanstans? Är det detta besked som Oscar Sjöstedt vill ge till dem som satsar där uppe nu?

(Applåder)

Anf. 24 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Antalet representanter för det svenska näringslivet som har pratat med mig i de ärenden som Martin Ådahl tog upp är lika med noll. Vill man göra det är man välkommen att höra av sig; det är inga som helst problem. Jag är tillgänglig för att lyssna.

Jag tyckte att jag var ganska tydlig – eller till och med övertydlig – i mitt besked. I mitt anförande tidigare, fru talman, sa jag någonting i stil med att jag inte är emot riskfyllt företagande men att jag däremot är emot att staten använder skattebetalarnas pengar till riskfyllt företagande. Det är detta som är skillnaden.

Vad jag gör med mina pengar är min ensak. Vad Martin Ådahl gör med sina pengar är hans ensak. Vad en och annan miljardär någonstans gör med sina pengar är deras ensak. Men när det gäller skattebetalarnas pengar vill jag vara med och ha en åsikt. Då tycker jag att man ska vara försiktig.

Detta är ett extremt riskfyllt projekt. Det betyder inte att det är bra eller dåligt. Jag säger bara att det är riskfyllt, och då ska man vara försiktig med skattebetalarnas pengar. Vad någon annan gör med sina pengar lägger jag mig inte i; jag tycker att jag var väldigt tydlig med det.

Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag hade gärna sett att Elisabeth Svantesson eller Hans Eklind hade begärt ordet efter Oscar Sjöstedts anförande om industrins satsningar, de framtida jobben och vår konkurrenskraft framöver. Men det är tyst från de andra Tidöpartierna – de låtsas inte om att det finns en stor elefant i rummet.

Det är inte så det låter på näringsministern när hon reser runt i Sverige. Det är inte så det låter på statsministern när han åker och inviger stora investeringar runt om i Sverige. Jag låter dock den debatten finnas hos Tidöpartierna. De har ett besked att ge, för de skapar otroligt mycket osäkerhet kring de stora investeringar som skapar tiotusentals jobb runt om i Sverige.

Min fråga handlar om någonting annat. Ni i Sverigedemokraterna har haft en tid när ni för första gången har varit inne i regeringssamarbetet, och nu börjar det bli tydligt hur ni prioriterar. Förra året valde ni att sänka skatten för dem med de högsta inkomsterna med 13 miljarder. Ni valde att inte införa något tak för elstödet, så att någon fick 780 000 kronor medan andra knappt hade råd att bo kvar.

I den här budgeten har ni börjat hitta på en sak som har med byggsektorn att göra, nämligen lyx-rot. Hur tänkte ni när ni kom på det här förslaget? Jag har försökt att räkna lite på vad de höjda taken innebär. Om du till exempel skulle behöva renovera ett kök och vill få ut pengarna i lyx-rotavdraget måste du renovera köket för kanske 600 000 kronor. Vad är det för kök? Vilka människor har råd med detta i kostnads krisen? Det måste ju bara vara de som sitter på enormt mycket kapital som får ta del av SD:s lyx-rot. Varför är detta det mest effektiva och det mest prioriterade i det här konjunkturläget? Varför är det inte vanligt folk som står i förgrunden?

Ni väljer konsekvent de välbeställda framför vanligt folk. Hur kom ni fram till lyx-rotavdraget? Vad var den stora poängen?

(Applåder)

Anf. 26 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Avdraget gör man väl i och för sig på arbetskostnaderna. Det är ju inte dyrare att installera ett dyrt material än ett mer prisvärt material. Jag hänger inte riktigt med i tanken om lyx-rot.

Mikael Damberg sa att vi skapar en enorm osäkerhet. Det finns en enorm osäkerhet även hos skattebetalarna när man använder skattebetalarnas pengar till den här typen av projekt. Den sidan av myntet finns ju också där.

Jag vill inte att detta ska gå dåligt. Min ambition är inte att det ska gå dåligt bara för att jag ska få rätt. Då har jag hellre fel. Jag ser mycket hellre att det blir jättebra och att jag hade fel.

Oron hos mig är primärt för skattebetalarna. Man använder skattebetalarnas pengar på ett sätt som jag inte skulle vara beredd att använda mina egna pengar på. Jag tycker att politiker – i synnerhet vi som sitter i riksdagens finansutskott – ska se på skattebetalarnas pengar med minst samma omtanke som om det var våra egna pengar. Jag hade inte velat investera mina pengar i detta projekt. Då kan jag inte samtidigt tycka att vi ska ta skattebetalarnas pengar och investera dem i det här projektet. Det är ju lite hyckleri någonstans.

Jag känner en oro där, men jag hoppas såklart att jag har fel. Jag hoppas att detta blir precis hur bra som helst och att jag får stå och skämmas om några år för att jag hade så fel. Jag hoppas verkligen det, men jag tror tyvärr inte det. Jag brukar ha rätt.

Anf. 27 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är otroligt vad Oscar Sjöstedt vill fly från alla frågor jag ställer.

Jag sa att ni i Tidöpartierna får ha er egen debatt om huruvida industri-satsningarna i Sverige ska bli av eller inte. Jag frågade varför ni konsekvent väljer att prioritera höglönlade framför vanligt folk. Hur kom ni på lyx-rot? Jag förstår faktiskt inte hur en köksrenovering ska gå till med den, för man måste nästan platsbygga köket bit för bit för att ens komma upp i de här siffrorna. Jag tror inte ens att det går att göra det ändå.

Man hade i stället kunnat göra som vi socialdemokrater föreslår: vända på perspektivet och ge 50 procent avdrag från första kronan för dem som vill energieffektivisera hemma, de som förra vintern upptäckte vilka dyra elräkningar som hade uppstått. De behöver faktiskt stöd och hjälp för att minska sina elkostnader, och det är bra också för samhället och staten att energisystemet leder till att människor sparar på energianvändningen.

Varför gör ni inte det i stället? Det skulle ha betydelse för de byggnadsarbetare som vi talade om i den förra repliken. Byggnads är enormt oroliga över att deras medlemmar nu blir av med jobbet eftersom ni inte har någon politik för att hålla igång byggandet. Låt oss därför använda ombyggnationer och premiera dem som minskar sin elräkning och se till att de från första kronan får ett större avdrag!

Ni hittar i stället på ett lyx-rot, och min fråga är: Hur tänkte ni? Vem ska göra de här lyx-rotjobben? Vem ska ha råd att ta del av detta? Nu blir det en miljardsatsning på dem med de högsta inkomsterna, och så struntar ni i vanligt folk som får de dyra elräkningarna. Det är ju konsekvensen av Sverigedemokraternas prioriteringar i den ekonomiska politiken.

(Applåder)

Anf. 28 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Elräkningarna är dyra därför att Mikael Damberg har lagt ned kärnkraften.

Mikael Damberg säger att vi inte gör någonting för vanligt folk, men vi har ju sett till att behålla det som var en tillfällig högre nivå i a-kassan. Den är numera permanent. Det tillfälliga bostadsbidraget till barnfamiljer med väldigt låga inkomster har förlängts och förlängts. Det har blivit billigare att tanka bilen. Människor med låga inkomster och medelinkomster får sänkt skatt nu vid årsskiftet och så vidare.

Ändå fokuserar man på en enda sak. Det kanske går att förfina rotsystemet, för all del. Jag kan jättegärna sitta och prata med Mikael Damberg om det. Men att säga att det här är det enda som spelar roll och helt plötsligt glömma bort alla andra stora satsningar för helt vanligt folk som vi har gjort – den typen av retorik köper jag inte riktigt.

Anf. 29 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservationer 2 och 6.

Drygt två månader har gått sedan Sverigedemokraterna och deras stödpartier i regeringen lade fram förslaget till statsbudget. Riksdagen ska nu fastställa de utgiftsramar som presenterades och som ska styra svensk ekonomi nästa år.

I dag skulle kunna vara en dag då människor i vårt land – människor som går till jobbet på morgonen, som studerar eller forskar, som hämtar barn, som lämnar avtryck, som driver företag eller försöker återhämta sig från sjukdom, människor som tänker på hur de ska få ihop hushållskassan i slutet av månaden och på hur vi som samhälle ska bidra till att bärga anständigt mänskligt liv på vår planet – kunde finna hopp och riktning i den ekonomiska politik som landets styrande vill driva igenom.

Men i dag är inte en sådan dag. Statsbudgetens prioriteringar fördjupar snarare våra största samhällsproblem. Morgonens besked om att Sverige nu går in i recession utgör ett deltidskvitto på den SD-ledda regeringens politik, och mer är att vänta. Det är dessvärre inte överord att säga att Sverige befinner sig i ett läge där en redan pressad välfärd är på väg in i en fullskalig kris.

Vår välfärd bärs upp av yrkeskunniga människor som i organiserad, professionell gemenskap ser till att allas våra liv kan bli tryggare, friare och rikare. Dessa människor larmar nu om att de går på knäna. Sex av tio lärare uppger att det sker neddragningar på den egna skolan. Stress och arbetsbelastning är det vanligaste skälet till att lärare lämnar yrket. 60 procent av läkarna överväger att gå ned i arbetstid, byta arbetsplats eller helt lämna yrket på grund av hög arbetsbelastning. Så gott som samtliga regioner uppger redan förra året brist på sjuksköterskor och barnmorskor. Inom äldreomsorgen säger över hälften av Kommunalarna att de vill lämna yrket. Drygt hälften av landets socialchefer uppger att de har svårt att ge de insatser som individen har behov av och rätt till. Åtta av tio säger samtidigt att de har svårt att rekrytera socialsekreterare.

Vad gör Sverigedemokraterna och regeringen i det läget? Jo, med be-
rätt mod utdelar de nu en nedskärningschock i kommuner och regioner. I dessa bokstavligen livsviktiga verksamheter kommer den blåbruna koalitions kaospolitik att synas och kännas allra mest.

Fru talman! I den budget som riksdagen i dag ska fastställa ramarna för tillskjuts 10 miljarder kronor i generella statsbidrag till kommuner och regioner. Det förslaget lades i ett läge när Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, prognostiserade att 28 miljarder behövdes för att undgå underskott i sektorn. Budgetpropositionen lade därmed medvetet upp för pressade välfärdstjänster över hela linjen.

Det vi nu vet är att den prognosen ser dramatiskt mycket sämre ut. Det är nu 31 miljarder som fattas enligt SKR – efter de tillskjutna 10 miljarderna i den här budgetpropositionen. 25 miljarder av dessa 31 fattas i regionerna. Det blir med andra ord svensk sjukvård som ska möta den värsta nedskärningschocken.

Vi kan redan i dag notera att de flesta regioner planerar för besparingar inom vården. I Östergötland ska personalkostnaderna minskas med motsvarande 600 miljoner kronor. I Skellefteå ställer man in byggandet av nya vårdcentraler. Höjda patientavgifter väntar på de flesta håll. I Sörmland har regionstyret varslat 700 personer. Ett av förslagen där handlar om att göra sig av med tio av de femton kliniska apotekare som arbetar nära multistjuka patienter med att göra läkemedelsgenomgångar. Var hamnar kostnaden för det sedan, tror ni?

Det vi nu ser växa fram är en systemförändring i svensk sjukvård som handlar om att den vård som kan levereras till medborgarna, den vård som man måste ha rätten att förvänta sig i ett rikt land som Sverige, inte kommer att se ut som den gjorde. Och, fru talman, det viktiga är att det sker för att Sverigedemokraterna och regeringen har valt att det ska vara så. Det finns ju inga ekonomiska lagar som säger att regionerna inte ska få de finansiella resurser som behövs för att kunna hantera de reella problemen. Det är staten som kroniskt har underfinansierat kommunsektorn, och det är regeringen som nu ställer sig med händerna på ryggen när svensk sjukvård står inför en formidabel kris.

Från Vänsterpartiets sida har vi med anledning av det förändrade och akuta läget föreslagit en extra ändringsbudget, en möjlighet för den styrande koalitionen att agera för sjukvården. Men ingenting görs. Det är som om sjukvårdskrisen närmast ses som en möjlighet att tvinga fram ett systemskifte, en tillbakarullning av just sådant som har gjort Sverige till ett bra land att leva i, ett land som många har avundats internationellt.

Fru talman! Sjukvårdskrisen är förstås något som borde vara regeringens främsta huvudbry, och det som toppar den politiska dagordningen. Sjukvården var väljarnas viktigaste fråga inför valet 2022. Det är heller inte så sannolikt att så många av de väljare som lade sin röst på något av de styrande högerpartierna gjorde det för att de ville se en framorganiserad nedläggning av sjukhusavdelningar och massuppsägning av sjuksköterskor och läkare.

Men greppet som används från det hållet är numera välbekant. I stället för att agera på, eller ens kommentera, de alarmerande nya prognoserna för sjukvård och övrig välfärd har man från det hållet lyckats komma med allsköns andra utspel om hur man kan underlätta utvisning av svårt sjuka barn, hur man i strid med grundläggande internationella konventioner ska kunna göra fler människor statslösa, hur man mer intensivt och grundlagsvidrigt ska stigmatisera utsatta minoriteter.

Det är som om Sverige styrs av ett gäng ansvarslösa pr-konsulter som är ointresserade av politiskt ansvarstagande och i stället har valt att sätta

upp något slags lajv om mellankrigstiden. Det är möjligt att de har roligt under tiden, men för svenska folket är det inte särskilt uppbyggligt att vara åskådare till detta. Det här är nämligen en politik som gör vårt samhälle fattigare och mer otryggt.

På tal om otrygghet, fru talman – det är något som företrädare för den SD-ledda regeringen pratar mycket om. Men när det kommer till verklig politisk handling för att förebygga exempelvis gängkriminalitet är det pratet ingenting värt. Då är det i stället siffertrixande som gäller. Nedskärningar väntar skolan och socialtjänsten, som ska göra jobbet. Som en pikant detalj är de 80 miljoner kronor som presenterats som en förebyggande satsning mot kriminalitet i själva verket en nedskärning från tidigare anslag på 250 miljoner. Nog arbetar regeringen systematiskt med frågorna, och man gör det genom talepunkter och spinn i stället för resurser och kunskap.

Fru talman! Det här är en budget som också lämnar hushållen i sticket, det vill säga de hushåll som inte har det väldigt väl förspänt sedan tidigare. Inte någon gång sedan 90-talskrisen har hushållen sett ett sådant fall i genomsnittlig realinkomst som i år. Men medan löntagarna drabbas görs det rekordvinster i näringslivet. Det gäller särskilt i några branscher där ett fåtal aktörer med stor marknadsmakt håller priserna uppe, såsom matvarujättarna och bankerna.

Regeringen har hårdnackat vägrat att ta intryck från forskning och fakta när det gäller att bekämpa inflationen vid roten. Inget agerande mot krisprofitörerna, trots att det har funnits en rad konkreta förslag att ta ställning till. Inget grepp för att pressa matpriserna eller bankernas räntemarginaler. Inget agerande för en rimligare prismodell för el. Inga sänkningar av taxor för förskola, tandvård och kollektivtrafik, som skulle vara effektiva i det avseendet. Inte heller gör man några seriösa försök att skydda hushåll med små marginaler mot prisökningarnas effekter.

I stället är det varslade välfärdsarbetare, desperata bolånekunder och högre arbetslöshet som ska fixa inflationen. Det är svårt att se att någon svensk regering med all tillgänglig information har agerat så ansvarslöst i den ekonomiska politiken sedan demokratins genombrott för 100 år sedan. Sådan blir den ekonomiska politiken när den styrs av de kombinerade politiska krafterna hos dem som sätter bankdirektörernas bonusar före barnfamiljernas bästa och dem som finner sin livsglädje i repression och rasism.

Fru talman! Ett av skälen till att detta är den kanske mest oansvariga ekonomiska politik som har förts i landet på 100 år är hur vår tids stora ödesfråga klimatomställningen hanteras i budgeten. De investeringar som krävs för att en systematisk och rättvis omställning ska vara möjlig lyser med sin frånvaro. I stället skär regeringen ned miljö- och klimatarbetet och ökar utsläppen. Klimatministern skickas ut som någon sorts tomhänt men peppig influerare, medan den faktiska klimatpolitiken sköts från Finansdepartementet rakt in i mörkret.

Regeringens politiska retorik på området verkar inspirerad av botarna som annars förstärker den blåbruna närvaron på sociala medier. Det är som om det har lagts in en automatiserad reaktion på ordet klimat, som utlöser en andefattig ordmassa om kärnkraft varje gång ordet kommer upp. Detta är ju inte seriöst. Även om det skulle gå att pumpa in miljarder i nya kärnkraftsreaktorer som genererar el om några decennier, och även om vi bort-

ser från problem och risker med det, förstår var och en att de inte löser problemet med eftersatt järnvägsunderhåll. Det energieffektiviserar inte befintliga bostadsbestånd. Det förstärker inte överföringskapaciteten på el, klimatsäkrar inte kustnära bebyggelse och återskapar inte våtmarker. Bakom kulturkrigsretoriken finns bara skamligt oansvarig handfallenhet.

Fru talman! Jag har redan berört hur Vänsterpartiets ekonomiska politik på avgörande områden visar att det är möjligt att välja en annan väg. Den redovisas samlat i vår budgetmotion. Vi visar där att det går att tillskjuta nödvändiga medel för att rädda sjukvården, äldreomsorgen och skolan från den mest akuta krisen. Det går att ta bort karensavdraget, som är så exceptionellt orättvist och som inte finns i något annat nordiskt land. Det går att förbättra sjukförsäkringen och a-kassan så att de är värdiga ett modernt välfärdsland. Det går att få in tandvården under samma högkostnadsskydd som övrig sjukvård. Det går även att införa en Sverigebiljett så att kollektivtrafiken kan kosta 450 kronor i månaden över hela landet.

Allt detta är möjligt, om man bestämmer sig för att ha ett skattesystem som omfördelar till produktiva välfärdssatsningar. Sverige kan inte samtidigt fortsätta att vara ett avancerat välfärdsland och ett skatteparadis för kapitalägare – det som vi faktiskt är i dag. Sverige är ett av få länder i västvärlden som varken har arvs- och gåvoskatt, förmögenhetsskatt eller fastighetsskatt. Den här regeringen förmår inte ens att lägga fram förslag på beskattning av övervinsterna i bankerna, som många andra europeiska länder har lyckats med.

Sverige är ett land där klyftorna har ökat snabbare än i så gott som varje annat industriland de senaste decennierna. Resultaten av det experimentet är alltmer uppenbara och påtagliga.

Vi visar också i vår skuggbudget hur det går att ta steg bort från de dogmatiska överskottsmålen och i stället slå in på en ansvarsfull väg, där det är en konkret analys av behoven i verkligheten som styr den ekonomiska politiken. För det krävs i dag en paralyserande dos av marknadsfundamentalism för att inte förstå vad som är problemet med att avstå investeringar. Det går inte att åka tåg i Sverige utan att mötas av ständiga problem. De svenska hushållens skuldsättning hör till de högsta i EU – och är en direkt effekt av att staten dragit sig tillbaka från byggandet. Vi ser hur system för vatten och avlopp förfaller i brist på investeringar. Den tillbakatryckta klimatomställningen har jag redan talat om. Det här är områden där statens aktiva baklängesvals skjuter över kostnader och risker.

Att normalisera och institutionalisera den här politiken är inte bara dåligt för svensk ekonomi i dag, utan jag tror att det också gör något riktigt dåligt med samhällsdebatten och med människors tilltro och förhållande till det politiska systemet när den ekonomiska politiken inte förhåller sig till de verkliga problemen i samhällsekonomin. Det är det eländet som Vänstern visar en väg bort från.

Avslutningsvis, fru talman, i detta som också för min del blir den sista debatten i riksdagen, vill jag vända mig en stund till dem utanför kammaren som kanske lyssnar nu eller i efterhand.

Jag tycker naturligtvis att du ska titta på budgetförslagen som ställs mot varandra – på reformerna och siffrorna. Men utifrån hur den politiska debatten har sett ut tänker jag att du kan ställa dig själv en enklare fråga. Vad blir mitt liv bättre av?

Ger det dig glädje och välmåga att veta att myndigheterna ska instrueras att trakassera din granne, som kanske också ska få sin gudstjänstlokal riven och sina anhöriga avvisade när de försöker finna en tryggare, mer kärleksfull tillvaro tillsammans i ett land som de varit med och byggt upp och kan bidra till? Eller skulle ditt liv bli bättre, friare och ljusare av att matpriserna blir mer rimliga, att det finns fler sjuksköterskor när du kommer till akuten, att tågtrafiken rustas upp, att du vet att gamla mamma som behöver hemtjänst får den hjälp hon kan ha glädje av, att barnen har någonstans att bo när det är dags att flytta hemifrån och att du slipper oroa dig för ekonomin om du skulle råka bli sjuk?

För så ser vägvalen ut i svensk politik i dag. Sådana är skillnaderna mellan å ena sidan en reaktionär högerpolitik, som bygger på att spekulera i hat och missämja för att försvara dagens ekonomiska hierarkier, och å andra sidan en vänsterpolitik, som bygger på den enkla men stora insikten att vi människor är starka men sköra. Vi behöver därför varandra, och vi kan, vägledda av våra bästa stunders längtan, bygga ett samhälle där vi frodas genom att odla det bästa hos varandra.

(Applåder)

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det här är väl inte en stentuff replik på Ali Esbati utan snarare ett stort tack.

Det känns lite sorgligt att du ska gå vidare och göra annat i livet. Jag kommer aldrig att glömma mina första debatter med Ali Esbati. Det var i aulapresentationer, och jag kan säga att det inte alltid var enkelt att debattera. Ali hade inte bara högern framför sig när han körde sin vänsterkrok; ibland träffades man av den också. Och det kändes.

Man måste uppskatta Ali Esbati. Han är en politiker som är påläst, och han är intellektuell. Han är ganska tuff, men han är det på ett varmt sätt. Och det saknar jag lite grann i politiken. Jag skulle till och med beskriva att han är lite av en ordkonstnär.

Jag kommer att sakna Ali Esbatis anföranden i kammaren. Med all respekt för alla er andra, men han är den mest förberedda i ordvändningar, i beskrivningar, i målande bilder av hur han beskriver sin politik, er politik och vår politik. Det kommer jag att sakna. Jag tror till och med att stenograferna kommer att sakna att få skriva rent hans anföranden.

Du lämnar ett tomrum efter dig, Ali Esbati, men vi vet att du gör kloka val för dig själv och du gör det som behövs. Då tänkte jag ge dig lite en present också. Jag vet att du läser mycket litteratur. Jag vet inte alls vad du gillar, men jag valde en bok som jag inte har läst men som jag skulle vilja läsa. Och jag hoppas att du uppskattar den och att du får bra tid med familjen. Jag är helt säker att vi kommer att läsa mer om Ali Esbati framöver. Du kommer inte att släppa politiken!

Anf. 31 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag ska inte säga så mycket förutom ett jättestort tack. Det var rörande att höra. Jag tror och hoppas att vi kommer att mötas i andra sammanhang.

Jag ska också säga att det aldrig har varit meningen att träffa några socialdemokrater med krokar; det är bara beroende av var ni råkar stå då. (Applåder)

Anf. 32 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Ni får ursäkta; det här är en debatt om den ekonomiska politiken, men en sådan här dag kan man inte låta bli att prata specifikt om Ali Esbati.

Jag är ledsn, alla åhörare, men det här blir alltså inte den klassiska hårda fajten mellan Ali Esbati och Martin Ådahl om den ekonomiska politiken som ni säkert såg fram emot. Nej, risken är att det här är min sista debatt med Ali av väldigt många debatter vi haft genom åren. Jag vet inte hur många – 20, 30? Det går knappt att räkna. Jag gissar att det tyvärr inte kommer att hjälpa om jag med kraft begär att du tar tillbaka din avgång, Ali. Men precis som föregående talare vill jag passa på tacka.

Det är ju så att vi i politiken kan tycka otroligt olika, och det har bland andra vi två gjort. Men det är också så att man ibland inte kan låta bli att gilla sin motståndare för hur den framför allt detta tokiga, felaktiga, helt vansinniga, tycker man, så spänstigt och smart. Man kan inte låta bli att le på andra sidan när man ska förbereda sin egen replik.

Du, Ali, är en sådan person som man tveklöst kan känna den här djupa och varma respekten för även om man inte tycker likadant. Ibland har vi också märkligt nog förenats bortom allt vi inte tycker i kampen mot fördomar och för grundläggande medmänsklighet.

Som sagts tidigare kommer du att lämna ett stort tomrum efter dig. Jag undrar vad som kommer att hända nu när du får mer tid för familjen och för annat – om den lilla ekonomiska pragmatikern, den kloka som jag bara anat ibland i retoriken, kommer att komma ut nu, eller om du tvärtom kommer att blomma ut med full kraft med vänsteridéerna. I vilket fall kommer vi naturligtvis att se mer av dig. Jag och, tror jag, många andra kommer att sakna dig väldigt mycket.

(Applåder)

Anf. 33 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Tack, det värmer mycket att höra de här orden! Martin Ådahl är en person som för lång tid framöver kommer att vara förbunden med mig – om inte annat när jag googlar mig själv på internet, som man ibland gör. Då står det ”andra har också sökt på”, och så kommer Martin Ådahl upp. Det är ju fint. Men jag tycker verkligen att det var värmande att höra de orden.

Jag tycker också verkligen att det finns saker som förenar oss utöver detta med att ta ställning mot fördomar och rasism. Vi möttes en gång före valrörelsen på ett möte som var organiserat av Centerpartiet och Vänsterpartiet på den orten. Det var inga som höll med varandra, men det är själva folkrörelsegrunden för att mötas och diskutera politik och kunna fördjupa sig bortom de slagordsmässiga och fullt rimliga motstånd man kan ha mot varandras åsikter för att se till att de blir förankrade i bredare lager av befolkningen och att människor kan diskutera ekonomisk politik också utanför den här kammaren, inte minst i våra folkrörelseorganisationer och partier. Där tror jag att vi har en gemensam bakgrund.

Jag tackar för de orden och hoppas också jag, i det här fallet, att vi kan ses i andra sammanhang. Man vet aldrig vart livet tar en.

(Applåder)

Anf. 34 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Ja, det ekonomiska läget är minst sagt utmanande med hög inflation och höga räntenivåer som påverkar alla delar av samhället – hushåll och företag men också välfärden.

Det är därför regeringen i sitt förslag till budget har fokus på att i första hand bekämpa inflationen samtidigt som man vidtar åtgärder för att stötta i första hand utsatta hushåll men också välfärden genom denna svåra tid.

Det är en återhållsam budget, och jag tycker att det är rimligt. Vi ska vara försiktiga med statens utgifter så att vi inte spär på den inflation som finns. Men parallellt med detta behövs det reformer, inte minst för att fler ska komma i arbete men också för att stärka hushåll och välfärd i en svår tid.

Vi behöver också, vilket man kan avläsa av budgetpropositionen, rusta upp vårt försvar och vårt rättsväsen. I budgeten för 2024 görs en rejäl utbyggnad av både försvaret och rättsväsendet. Trots ett pressat ekonomiskt läge prioriterar vi exempelvis att resurserna till rättsväsendet går från 69 till 90 miljarder mellan 2023 och 2026.

Fru talman! Jag tänker ändå att det inte går att tala om lag och ordning utan att lägga särskilt fokus på det brottsförebyggande arbetet. Det borde vara minst lika intressant att diskutera hur vi bäst förebygger brott som att diskutera straffpåföljd. Ett brottsförebyggande arbete menar jag måste ha familjen som en hörnsten.

Alldeles i närheten av där jag bor i Örebro har vi den kända Kumlaanstalten. Sedan 2020 heter chefen där Jacques Mwepu. Han har uttryckt sig på följande sätt: Många barn växer upp i splittrade familjer, i avsaknad av vägledning och i miljöer där föräldrarna har svårigheter att påverka sina barn i rätt riktning. Jag tror att samhället måste stötta familjerna ännu mer, och i en tidigare fas.

Jacques Mwepus ord förklarar, tänker jag, varför vi kristdemokrater så ofta pratar om just familjen. Goda värderingar byggs i familjen. Föräldrarna är oersättliga, och de är det främsta värdet mot gatans värderingar och en kriminell livsstil. Alf Svensson, vår kände partiledare, sa en gång: Det finns inte ett enda barn som föds till mördare.

Därför behöver familjen stå i centrum för det förebyggande arbetet, och med oss kristdemokrater i regeringen låter vi också det styra utformningen av politiken.

Fru talman! Regeringen har ju presenterat och presenterar en rad åtgärder för just förebyggande satsningar. Exempel är fritidskortet, Sis-subvention, hembesöksprogram, föräldraskapsstöd, förstärkt säkerhet på Sis och arbetsmiljön för lärare i utsatta områden. Snart kommer vi också att ha en ny socialtjänstlag och en bemanningssatsning.

Vi kristdemokrater har drivit på för att vi ska ha fokus på det brottsförebyggande arbetet. Det handlar helt enkelt om att ge så många barn som möjligt chansen att hamna rätt i livet.

Fru talman! Vi i riksdagen har att hantera en lågkonjunktur med hög inflation här och nu. Att vi för en finans- och penningpolitik som får ned inflationen är bra för alla. Det är bra för privatpersoner, för företag, för kommuner och regioner och för staten.

Att vi parallellt med detta levererar politiska beslut som gör att arbetsföra personer i arbetsför ålder arbetar, den så kallade arbetslinjen, är viktigt av så många skäl. Vid sidan av det självklara skälet att det för individen är

viktigt att vara självförsörjande är den så kallade försörjningskvoten ett annat. Antalet som är i arbetsför ålder i relation till dem som inte kan eller ska arbeta ökar ju på ett dramatiskt sätt. Enligt Statistiska centralbyrån kommer antalet förvärvsaktiva att sjunka fram till 2035 samtidigt som antalet personer över 80 år ökar kraftigt med drygt en kvarts miljon personer. Vi vet också att det är en grupp som generellt sett behöver stora vård- och omsorgsinsatser.

Den som vill säkra morgondagens välfärd kan inte runda detta. Det är helt centralt. Då är en avgörande faktor för att vi ska kunna bygga Sverige starkt igen och ha en välfärd som vi kan lita på att vi får den där kakan som vi politiker så gärna vill fördela att växa.

Detta är en kaka som vi kan låta växa genom tillväxt. Trots det målas det upp, som så många gånger förr, att valet står mellan skattesänkningar och en fungerande välfärd. Det är ett mycket vågat påstående, skulle jag vilja påstå. Den förra regeringen höjde en rad skatter, men jag vet inte om det är så många som tycker att välfärden blev bättre för det.

En fungerande välfärd byggs inte med ord, retorik eller symbolpolitik. Kristdemokraternas linje i regeringsställning är att prioritera välfärden, och vi menar att detta bäst görs genom att bana väg för ökad självförsörjning och låta enskildas flit och arbete löna sig.

Det är och förblir skatteintäkter, inte skattesatser, som finansierar välfärden. Och skatteintäkterna uppstår inte ur tomma intet. De uppstår när människor har ett arbete att gå till och betalar skatt. Mer skatteintäkter kommer helt enkelt när människor arbetar mer. Detta underlättas om vi har ett skatte- och bidragssystem som uppmuntrar till arbete. Det är så vi kommer att klara de framtida välfärdsåtagandena.

Inom kristdemokratien pågår nu ett omfattande politikutvecklingsarbete – ett av de största vi haft. När vi har kommit igenom den här lågkonjunkturen, när vi har fått ned inflationen på den nivå den ska vara på och räntorna är nere igen, tror vi på en ny era, en era av samhällsbygge där vi rustar Sverige starkt igen. Saker behöver göras här och nu för att vi ska kunna vara världsledande i morgon.

Alternativet för Sverige är inte att konkurrera med låga löner eller stötta med statsbidrag till de delar av landet som hamnar efter. Vi måste i stället hitta vägar för att kunna gasa oss ur lågkonjunkturen och in i en framtid som både klarar grön omställning och säkrar tillväxt, energiförsörjning, fungerande infrastruktur, säkerhet och en välfärd i världsklass.

Min känsla, efter mina år i politiken, är att vi ägnar på tok för mycket tid åt att debattera detaljregleringar och hur hushåll och företag ska hållas under strikt uppsyn inom allt trängre ramar. Vi ägnar alldeles för lite tid åt att diskutera hur den kraft som finns i vårt samhälle ska kunna frigöras. Vi behöver se över lagar, regleringar och processer, liksom politisk och byråkratisk försiktighet som sätter upp hinder i stället för att möjliggöra. Det duger inte, och det riskerar att tvinga fast Sverige i ett skruvstäd som vi kanske aldrig förmår ta oss ur.

Fru talman! Jag tror också att vi måste ta en rejäl diskussion om att vi kanske helt enkelt behöver återinföra den investeringsbudget som avskaffades 1980. Investeringar hanteras sedan dess som alla andra poster i den statliga ettårsbudgeten. Konsekvensen för exempelvis infrastrukturen är att investeringarna i infrastruktur halverats samtidigt som antalet fordon och transporter på järnväg ökat med flera hundra procent sedan 1980-talet.

Med de enorma investeringsbehov vi nu ser skulle en investeringsbudget på lång sikt kunna vara en lösning. Jag nämner just infrastrukturen av det skälet att den är samhällets blodomlopp och helt avgörande för att Sverige ska fungera.

Många svenska vägar och järnvägar är i dag i kritiskt skick. Man uppskattar att nästan var fjärde väg i vårt land är i dåligt skick. Detta drabbar invånare, och det drabbar samhällsekonomin negativt. Försenade tågavgångar beräknas kosta samhället 7–8 miljarder kronor. Av vägarna i vårt vägnät byggdes 60 procent före 1970. De beräknas ha en livslängd på 50 år. Detta förfall på järnvägar och även vägar har pågått under alldeles för många år. Man beräknar att Sveriges underhållsskuld i dag är drygt 70 miljarder kronor. Det beror på att underhållet på väg och järnväg inte har blivit av.

Arbetet med att ta fram lösningar för infrastrukturen men också för bostäder, välfärd, kompetensförsörjning och energi kommer inom vårt parti att pågå under 2024. Vi kommer att träffas i olika former. Jag reser just nu land och rike kring för att tanka av alla våra kommun- och regionpolitiker idéer.

I början av 2025 ska vi förhoppningsvis kunna presentera en rad olika förslag till hur vi snabbare kan lösa de samhällsproblem som jag tror att vi alla här i plenisalen är överens om finns – få bort flaskhalsar och hinder för att få fart på samhällsbyggandet och hitta kreativa och konkreta lösningar för att låsa upp politiken och byråkratin. Vi vill att företag, organisationer och offentlig sektor ska våga vara med och ta initiativ så att vi sätter fart på byggandet av framtidens Sverige.

Med detta, fru talman, tackar jag för mig. Jag vill avsluta med att önska min kollega i finansutskottet Ali Esbati lycka till i vårt västra grannland, som jag vet att han ska till. Jag tycker ju att familjen är väldigt viktig, och jag vet att det är just detta som är bevekelsegrunden för att Ali Esbati avslutar i förtid. Lycka till där borta!

(Applåder)

Anf. 35 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag vill först säga att det värmer att höra Hans Eklind prata. Det är som ett eko från en varmare och bättre tid, med andra politiska allianser och andra politiska prioriteringar som tyvärr tonat ut alltför mycket i dagens debatt.

Samtidigt är det lite sorgligt att höra Hans Eklind prata om att tågen inte går i tid och att vägnätet inte underhålls när vi vet att regeringen i nuvarande form faktiskt inte alls satsar på detta. Man lägger inte alls de pengarna. Det kanske kommer senare, som allt annat som regeringen har lovat.

Men jag har en mycket specifik fråga till Hans Eklind. Det har lovats, inte minst av Kristdemokraterna men även av andra regeringspartier, att man ska satsa fullt ut på den svenska försvarsmakten. När vi tittade igenom budgeten från finansminister Elisabeth Svantesson, när den kom, konstaterade många av oss dock att regeringen i själva verket, för att citera ur budgeten, ”har gett Försvarsmakten och berörda myndigheter i uppdrag att planera för en fortsatt tillväxt som innebär att försvarsanslagen ska nå 2 procent av BNP 2028”. Man skjuter alltså målet att stärka försvarsmakten, som det pratades så enormt mycket om från den dåvarande oppositio-

nen, de nuvarande Tidöpartierna, två år fram i tiden – precis det man anklagade den dåvarande regeringen för att göra.

När man pratar med dem som är ansvariga för uppbyggnaden av den svenska försvarsmakten och det svenska civilförsvaret hör man att många just nu är väldigt oroliga. Officerare säger upp sig. Vi ligger efter; vi är inte i nivå med vad som krävs.

Min fråga är: Har ni helt och hållet gett upp målet att nå 2 procent av bnp 2026, som var så viktigt och inte har blivit mindre viktigt sedan dess?

Anf. 36 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Normalt sett brukar vi svara så här: Vi tillför det svenska försvaret 27 miljarder kronor i försvarsbudgeten; det är det som läggs på försvaret. Jag brukar säga: Är det sant? Jag tycker egentligen att man skulle kunna säga 44 miljarder, av det enkla skälet att vi utöver den egna försvarsbudgeten genom fem stödpaket till Ukraina har tillfört Ukraina ett värde på 17 miljarder kronor.

Det är en historisk satsning som görs på försvaret. Jag blir därför lite förvånad över Martin Ådahls beskrivningar. Det är en budget som är omfattande, och det är den av det enkla skälet att vi vill möjliggöra en fungerande personalförsörjning och anskaffning av nya materielsystem. Med den budget som regeringen nu lägger fram kommer vi att kunna gå in i Nato som en trovärdig allierad, i stället för att backa in med ett underfinansierat förslag.

Jag vänder mig alltså lite grann emot den beskrivning som Martin Ådahl ger av hur satsningen på det svenska försvaret ser ut. Det är en historisk utbyggnad av försvaret som görs. Eller har Martin Ådahl en annan åsikt kring detta?

Anf. 37 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Absolut, vi måste göra denna stora utbyggnad, och det har alla varit överens om. Frågan är bara om man håller löftena om den utbyggnadstakt som man ansåg var absolut nödvändig efter valet eller om man i praktiken redan har övergett detta, enligt den budget som just lagts fram. Mycket av de pengar som Hans Eklind nämner är resurser som inte bara regeringen utan även oppositionen har varit överens om. Vi har gemensamt lagt fram dessa krav under ganska lång tid och också fått dessa ökningskrav.

Men frågan handlade ju om att vi nu måste öka takten ytterligare, och detta var något som före valet krävdes från båda håll, både från oss och från den dåvarande oppositionen. Nu håller vi inte de tidtabellerna.

Om man ska prata siffror läggs, i den budget som lagts fram och som jag just citerade ur, fler miljarder på att sänka bensinskatten för folk som bor i storstäderna än på att ytterligare bygga ut försvaret, utöver den kurva som redan finns.

Då vet man att man inte kommer att nå fram till 2028. Det är alldeles för sent i förhållande till de utmaningar vi har nu och det faktum att man inom Försvarsmakten är orolig för att man inte har resurser att svara mot de hot som finns och för att man inte ska få ersättning för den materiel som man, med rätta, ska skicka till Ukraina – och man ska med rätta skicka mycket mer materiel till Ukraina än i dag, för det ber ukrainarna oss om.

Prot. 2023/24:38
29 november

Statens budget 2024 –
Rambeslutet

Jag är ledsen, Hans Eklind, men oron är högst verklig. Det är er egen budget jag citerar ur.

Anf. 38 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Grunden för Försvarsmakten och den militära tillväxten är personalen. Ökade värnpliktskullar breddar nu rekryteringsbasen för både soldater och officerare. I budgetpropositionen för 2024 utökar vi antalet platser på officersutbildningen, och Försvarsmakten ser i dagsläget över sina villkor. Det är en historisk utbyggnad.

Jag vill bara i all vänlighet säga att jag reagerade i september, men jag hann då inte begära replik på Martin Ådahl innan det var för sent. Men i september påstod Martin Ådahl till exempel att elbilsförsäljningen hade tvärstannat. Jag gick in och kollade på min dator, och då kunde jag se att de tre mest sålda bilarna i augusti månad, alltså den månad som senast registrerats, var just elbilar.

Att man gör en sådan affär av bensinskatten vittnar väl om att Martin Ådahl inte har träffat de väljare som jag har träffat. Det är människor som behöver bilen. De behöver ha en bil för att få livspusslet att gå ihop. De viftar inte bort sänkningen av skatten. De viftar inte bort den sänkning av reduktionsplikten som blir verklighet den 1 januari. Tvärtom är den helt avgörande för att de ska kunna få sitt liv att gå ihop.

Jag tycker inte att man ska ställa en sänkning av bensinskatten mot försvarssatsningarna, som dessutom är historiska. Man behöver både och.

Anf. 39 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Under åren med coronapandemin var orden ”vi måste tacka hjältarna i vården med mer än applåder” på alla politikernas läppar. Personalens arbetsförhållanden skulle bli bättre. De skulle få högre lön, tillgängligheten skulle öka, och vården skulle vara likvärdig i hela landet. Då fick Kristdemokraterna detta att låta som en självklarhet.

Men nu har åren gått. Kristdemokraterna har satt sig som ansvariga på departementet, och svensk hälso- och sjukvård står inte inför satsningar utan i stället inför enorma besparingar.

Jag hörde Hans Eklind prata om detta i sitt anförande. Han talade om hur neddragningar inte behövde vara just neddragningar utan att det handlade om andra sorters skattepengar. Jag hade lite svårt att hänga med. Oavsett retoriken här uppe ser vi ju hur stora neddragningar blir tvingande i Sveriges regioner.

Jag skulle därför vilja fråga Hans Eklind hur de sparkrav som Sveriges regioner nu ställs inför hänger ihop med Kristdemokraternas löften om en välfungerande och tillgänglig sjukvård i hela Sverige.

Anf. 40 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Vi lägger alltså 40 procent av reformutrymmet just på att stärka kommuner och regioner. Låt mig citera vad chefsekonomen hos SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, sa när hon fick frågan vad som händer. Hon svarade: Inflationssmockan! Det var hennes svar.

Det är ju där vi har problemet. Det är inte så att regionerna slarvar med sin ekonomi eller att personalens löneavtal gör att man inte klarar av ekonomin längre, utan det är inflationssmockan som har orsakat detta. Det är alltså en tillfällig sak som vi nu ska ta oss igenom.

Vad är då inflationssmockan? Det handlar om pensionsavtalen som nu skrivs upp med kpi. I år är det 8 procent, och nästa år tror jag att det är 9,14 procent. Där har vi det problem som regionerna nu brottas med.

Jag har en motfråga till Janine Alm Ericson. Ni lägger ju fram en ekonomi där ni lånefinansierar med över 200 miljarder kronor. Ni lägger fram en politik som är inflationsdrivande. Om det nu är så som SKR:s chefsekonom säger, att det är inflationen som är problemet, på vilket sätt anser då Janine Alm Ericson att Miljöpartiets sätt att hantera budgetpolitiken skulle underlätta? Det viktigaste just nu är ju att få ned inflationen fortast möjligt.

Ni lägger fram en budget som snarast är inflationsdrivande. På vilket sätt innebär det en hjälp här och nu och på sikt för de regioner som brottas med detta?

Anf. 41 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Inflationen är naturligtvis otroligt allvarlig. Den måste ned. Men nu visar alla prognoser att den är på väg ned och att den utvecklingen går åt rätt håll.

Däremot ser vi nu hur vi i stället går in i en lågkonjunktur. Det behövs egentligen helt andra verktyg från regeringen än att gömma sig bakom en ekonomisk politik som är svag för att man skyller på inflationen. Jag har inte hört en enda ekonom de senaste månaderna säga att Sveriges största problem för framtiden är inflationen – inflationen har varit ett problem bakåt, och det hanterar vi nu.

Nu är tid att satsa. Nu måste vi satsa på omställningen. Vi måste satsa på investeringar så att svenska arbeten behålls och svenskt näringsliv kan utvecklas. Den här budgeten är redan daterad och handlar snarare om dåtiden än om framtiden.

Ja, ni satsade mycket på vården och på regioner och kommuner, men det var inte tillräckligt. Det är ju det som detta handlar om. Det finns en möjlighet till en annan ekonomisk politik. Det finns en möjlighet att satsa på det som behövs. Men i stället kommer det att bli vårdköer. Det blir människor som inte kommer till vården. Det kommer att bli uppsägningar, och det kommer att bli ett stålbad som inte behövs.

Jag vill fortfarande hävda att det som Kristdemokraterna har lovat när det gäller en god och jämlik vård i hela Sverige lever man helt enkelt inte upp till.

Jag läste med stort intresse intervjun med Ebba Busch häromdagen om just investeringar för Sverige. Det välkomnar vi. Det är ju just den politik som Miljöpartiet också för fram. Det handlar om stora investeringar i infrastruktur, bland annat. Jag skulle vilja höra hur Kristdemokraterna tänker gå till väga för att få igenom denna politik, särskilt eftersom Sverigedemokraterna så väldigt tydligt har avvisat den i dag.

Anf. 42 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Jag vänder mig väldigt kraftfullt mot beskrivningen att man skyller på inflationen. Jag trodde att vi i den här kammaren hade en gemensam verklighetsbild och att vi ser att inflationen är ett enormt problem. Den måste bringas ned fortast möjligt.

Jag delar inte alls Janine Alm Ericsons bestämda optimism. Jag hoppas att inflationen är på väg ned, men det är alldeles för tidigt att ropa att det är klart nu, att den är på väg ned och att vi kan börja gasa igen. Ekonomerna gissar väldigt olika kring hur framtiden kommer att se ut. Vi vet inte alls hur det går i Kina eller i vårt närområde.

Jag hoppas att inflationen nu är på väg ned. Jag tror att de flesta bedömare är eniga om detta. Men i vilken takt det sker vet man inte riktigt. Ett skäl till att många ändå tror att inflationen är på väg ned är att vi ändå håller fast i finanspolitiken och bedriver en återhållsam politik som inte spär på inflationen. Det är detta som skiljer Miljöpartiet från Kristdemokraterna.

Vi står bakom en återhållsam budget av det enkla skälet att vi vill trycka ned inflationen så fort som möjligt. Det är inflationen som är det stora problemet för regionerna just nu. Det handlar ju om pensionskostnaderna.

Här väljer Miljöpartiet en helt annan väg. Man övertrumfar i sitt budgetalternativ till och med Vänsterpartiet när det gäller att lånefinansiera.

När det gäller investeringar för framtiden upplever jag inte att Sverigedemokraterna skulle ha sagt nej till att vi ska börja investera igen. Däremot är sverigedemokrater och kristdemokrater helt överens om att det ska vara ekonomiskt hållbart. Men jag tror fortfarande att vi måste få en stålproduktion som är miljövänlig. Det handlar om 10 procent. Kan någon annan peka på hur vi kan nå miljömålen till 2045 utan att göra dessa satsningar ska jag absolut lyssna.

Vi är överens om miljömålen. Då måste något göras.

Anf. 43 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Centerpartiets reservation om vårt gröna, liberala budgetalternativ, reservation 3. Det är tyvärr det enda klassiskt borgerliga landsbygdsliberala alternativ som finns på bordet i denna debatt.

Vi är i ett exceptionellt ekonomiskt läge. Jag har faktiskt haft, måste jag säga, privilegiet att på relativt nära håll som ekonom fått genomleva väldigt många kriser. Under 90-talskrisen var jag ekonomisk journalist. Jag har genomlevt Asienkrisen på Riksbanken, eurokrisen, finanskrisen och pandemikrisen. Och jag har säkert missat någon. Men det är få gånger som det är så många kriser samtidigt som det är just nu.

Jag kommer att prata om det andra som ligger bakom detta, men det är skarpt nu. Nu är Sverige i recession. Vi har en tillväxtkris i Sverige. Vi måste prata om det. Vi kan inte låtsas som att det viktigaste nu är att vi ska börja riva ned gudstjänstplatser. Vi är i en tillväxtkris i Sverige.

Vår inflationstakt är på väg ned – tack, Riksbanken, för det! Men den är fortfarande alldeles för hög. Det gäller inte minst den underliggande inflationen. Vi har en unik kombination av hög arbetslöshet och EU:s lägsta tillväxt, kanske tillsammans med Polen. Polen har också haft en populistisk ekonomisk politik, på sitt sätt värre än Sverige.

Vi har i dag en försvagning av förtroendet. Det ser vi i den konjunkturbarometer som kom i dag. Den speglar det som alla vi som träffar småföretag och storföretag vet. De säger: Nu är vi inne i en förtroendekris. Det är rekordhöga konkurssiffror, och arbetslösheten tickar upp hela tiden.

Sedan har vi, som har nämnts i debatten, en inflationsbomb. Det är riktigt av regeringen, men man har inte agerat på det. Inflationsbomben har drabbat kommuner och regioner. Nu händer det på riktigt, vad som än sägs i denna debatt. Gå ut och träffa föräldrarna som oroar sig för att extraresurser tas bort i skolan, som oroar sig för sina egna barn men också för andra barn som är utsatta nu när det är så mycket kriminalitet och rekryteringsförsök! Just nu ska skolan stå stark. Nu tas resurserna bort.

Föräldrar oroar sig för att landsbygdsskolan läggs ned. Det är verkligheten, och det är extra allvarligt eftersom vi också har trygghetskrisen. Vi är nästan lättade över att det inte är en dödsskjutning just den här veckan. Vi ska satsa på polisen – tack, regeringen, för det! Vi är i ett läge då samhället kring polisen måste vara starkt.

Sedan har vi naturligtvis den internationella säkerhetskrisen efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Vi måste alltid i dessa sammanhang tacka Ukraina för att de försvarar hela det västerländska samhället genom sin kamp mot Putins regim. De gör det fortfarande, mot alla odds.

Vi har också en klimatkris mitt i allt detta. Det pågår ett klimatmöte just nu i Dubai. På ett nästan zombieartat sätt är vi på väg mot att få ökade utsläpp.

Det ser väldigt dystert ut. I ett sådant läge tror jag att många runt om i landet hade velat ha en tydlig inriktning, ett slags idé för politiken, någonting som hänger ihop.

Att bekämpa inflationen är absolut nödvändigt och att hålla balans i statsfinanserna. Där råder det enighet, från mitt håll i alla fall, i fråga om vad regeringen och Socialdemokraterna säger. Det är nödvändigt. Men, vänner, det är inte tillräckligt. Vi skulle behöva en inriktning där flit, arbetslinje och företagsamhet ser till att kakan växer, där vi förmår att prioritera det som är viktigt på riktigt, där skolan står stark och där det är möjligt för alla att vara med i klimatomställningen.

Men från regeringens sida är det nu djup oordning. Det är inte bara det att löften inte blir av – 10 kronor lägre pris på diesel, billigare falukorv, lägre elskatt och allt vad det var. Det är ungefär som det vi nu ser utanför fönstren i stora delar av Sverige: ett allt tjockare lager av snömos tills regeringen inte kan gräva sig ur alla dessa löften som man aldrig riktigt lyckas infria, vare sig nu eller i framtiden.

Utöver det är det ingen riktning på politiken. Skatten på arbete höjs mer än den sänks. I regeringens egen budget står det att vi riskerar att förlora 11 000 personers årstjänster i yrken där vi har en enorm kompetensbrist – detta på grund av att skatten på arbete höjs av en påstått borgerlig regering. Det är dyrare för företag att anställa. Man höjer arbetsgivaravgifterna trots att Konjunkturinstitutet säger att det är just denna åtgärd som gör att inflationen kan sänkas och kostnaderna kan sänkas. Det säger även företagarna när man pratar med dem.

Det är inte nog med detta. Just nu höjer man arbetsgivaravgifterna för 15–18-åringar. Det ska alltså bli dyrare att anställa, just när vi vill ha bort ungdomarna från gatorna och få in dem i sommarjobb och extrajobb så att de kan tjäna pengar på hederligt vis. Just då höjs arbetsgivaravgifterna för dem i stället för att sänkas.

När det är klimatkris tar man bort elbilsbonusen och förvånas. Jag fick inte tillfälle att bemöta detta i replikerna, Hans Eklind. Jo, enligt det som var Bil Sweden tidigare och som nu heter Mobility Sweden har privatper-

soners köp stannat av. Den kurva som var på väg upp har helt planat ut. Man ersätter detta med ingenting. Elektrifieringen blir liksom inte av. Man tar bort biobränslet, herr talman, och ersätter det med ingenting. Nyligen har biogasen fått en enorm skattechock. Det är dåligt för landsbygden, dåligt för klimatomställningen och dåligt för många bönder runt om i Sverige. Man har ersatt detta med ingenting.

Sverige var en gång en förebild i dessa sammanhang. Vi skulle bygga den gröna industrialiseringen på att vi hade stigande ekonomi och fallande utsläpp. Ja, nu är vi i recession – fallande ekonomi – och har 20 procent högre utsläpp. Det svenska gröna varumärket dras i smutsen i stället för att vara det föredöme som Kina, USA och Europa talar om. Det handlar om att få klimatomställningen gjord.

Återigen: Detta går att lösa. Det går att göra. Vi kan prioritera. Vi kan satsa på det som är viktigt på riktigt. Då måste vi börja med att sänka skatten för vanligt folk. Det ökar tillväxten. Det stärker arbetslinjen. Det sänker faktiskt också kostnaderna. Därför vill vi på riktigt sänka skatten för en vanlig familj. Vi vill sänka den för en tandläkare och en polis som jobbar extra med 6 500 kronor mer än regeringen. Vi vill sänka skatten för elevassistenten och vårdbiträdet – dem vi behöver just nu – med 2 000 kronor mer än regeringen.

Vi vill göra det lättare för företag att anställa, inte minst unga. Det handlar om 3 500 kronor mindre i månaden så att du som har ett litet småföretag kan anställa åtta i stället för sju nu när arbetslösheten stiger. Unga kan då få sitt första jobb, och de kan få se sina föräldrar gå till jobbet. Och kakan växer.

Men vi vill också prioritera. Det är viktigare med 1 000 nya lärare än billigare plastpåsar och billigare snus. Ja, det är jätteviktigt med billigare plastpåsar och billigare snus, men ska man vara seriös i en ekonomisk budget i ett svårt krisläge i recession är det viktigare att vi har 1 000 fler lärare så att vi kan möta elevernas behov. Vi vill satsa 5 miljarder mer än regeringen, specifikt för att undvika uppsägningsvågen och nedläggningsvågen i den svenska skolan.

Vi behöver satsa på det andra som kan förhindra brottsvågen. Det handlar om ett nytt nationellt avhoppprogram och om en förstärkning av domstolarna så att vi kan jaga varenda krona som rör sig i de brottsliga kretsarna. Och det handlar om förebyggande insatser här och nu.

Vi behöver också satsa på dem som är utsatta på andra sätt, på landsbygden. Det handlar om att direkt ge dem en satsning på enskilda vägar, på järnvägar och på vardagen, så att det inte bara blir löften om att det kanske ska hända något någon gång i framtiden. Det handlar om att man i handen får en enkel bensincheck som man kan lösa in när man inte har råd att betala för bilen.

Och nu kommer jag in på klimatomställningen. Man ska kunna få ett stöd på 50 000 kronor för att byta bil, och det ska gälla även för begagnade bilar, till exempel en gasbil eller en laddhybrid. Det ska gälla de billiga bilarna så att alla får möjlighet att vara med i omställningen. Det ska inte vara någon Tesla, med all respekt för att detta varumärke är i fokus just nu. Hela Sverige ska kunna bli en del av denna omställning, inte bara den fina och fantastiska gröna industrialisering i norr som nu smutskastas. Även vanliga människor ska få möjlighet att byta bil och att satsa på ny fjärrvärme om man är beroende av el. Vi vill att människor ska kunna låna

till en låg ränta så att de kan vara med i omställningen. Alla ska med i denna folkrörelse för klimatet där vi inte använder pekpinna.

Herr talman! Låt dessa enkla principer få råda igen. De är kanske inte så originella. Man kanske kan kalla det sunt bondförnuft i den ekonomiska politiken i stället för denna popcornmaskin av populistiska löften.

Vi står bakom flit, arbetslinjen, sänkt skatt på arbete i stället för ökade bidrag och sänkt skatt för att små företag ska kunna anställa så att kakan växer. Vi vill prioritera det som är viktigt på riktigt när vi har en välfärds-kris. I synnerhet måste skolan stå stark nu när det är så många problem för våra ungdomar. Det är så många som lämnar skolan utan betyg och så många som är utsatta för fel saker. Vi vill göra det möjligt för alla att vara en del av den gröna omställningen så att Sverige kan lysa igen i världen och vara både bra för klimatet och tjäna pengar så att det inte går utför för Sverige som det gör nu. Om vi då får en riktning och en mening för hela landet kanske vi tillsammans kan rycka oss ur denna förtroendekris, denna recessions- och tillväxtkris, som vi är i nu och få tillbaka det Sverige vi förtjänar. Vi behöver en krisbekämpning på riktigt, herr talman!

Anf. 44 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Jag begärde egentligen inte ordet för att korrigera en del sakfel, som att vi i och med nästa års budget med regeringens politik faktisk når upp till Natos definition om 2 procent och så vidare. Vi skulle ha kunnat ha haft en lång diskussion om allt detta.

Herr talman! Jag tänkte göra något helt annat. Jag tänkte ställa en fråga till Martin Ådahl och Centerpartiet. Jag har läst de fem budgetförslagen som nu finns på riksdagens bord. Det finns ett som är förhandlat med de fyra Tidöpartierna som vi har redogjort för och som fler kommer att fortsätta att redogöra för. Sedan finns det fyra oppositionspartiernas budgetförslag. Centerpartiets budgetförslag tar hänsyn till de grundläggande naturlagarna i ekonomisk politik, så att säga, alltså att man inte lånefinansierar som andra delar av oppositionen vill göra och spä på inflation, statsskuld och inbetalning av statsskuldräntor.

Herr talman! Min fråga till Martin Ådahl är: Om han inte hade ett eget budgetförslag, vilket av de fyra andra budgetförslagen skulle han välja om han var tvungen att välja ett? Skulle han välja de fyra Tidöpartiernas budgetförslag, Socialdemokraternas budgetförslag, Vänsterpartiets budgetförslag eller Miljöpartiets budgetförslag? Vilket skulle Martin Ådahl välja om han var tvungen att välja?

Jag lyssnade på vad Martin Ådahl sa i talarstolen. Men jag hittar i princip ingenting som liknar något av de andra tre budgetförslagen från oppositionen. Med stort intresse skulle jag vilja höra vad Martin Ådahl skulle välja om det inte fanns ett budgetförslag från Centerpartiet. Jag vill inte höra att det nu finns ett budgetförslag från Centerpartiet, utan jag vill höra vilket budgetförslag som är hans andrahandsförslag.

Anf. 45 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Om vi nu ska bolla dessa definitioner har regeringen på ett lite habilt sätt, om jag får uttrycka det så, växlat från den vanliga definitionen, som var tidigare gällande för försvarsanslagen och som man byggde dessa prognoser på, till Natos definition. Det är inte något fel med det. Det är ett krav. Men det ger regeringen möjlighet att skjuta på de stora

försvarssatsningarna till nästa mandatperiod, och vi vet ju inte om regeringen sitter kvar då. Det innebär att förbanden och Försvarsmakten inte får dessa resurser, och det är den debatten som nu förs. Jag säger detta bara för att alla ska förstå vad vi pratade om. Men jag ska inte fördjupa den debatten.

Jag ska i stället svara på Edward Riedls fråga. Vi kommer inte att välja SD:s budgetförslag, som ni gjorde när ni kom i regeringsställning. Och jag måste säga att mitt största problem just nu, med all respekt, är att Socialdemokraterna kopierar det ena efter det andra av våra förslag. Det är inte alltid så bekvämt som det låter i politiken, oavsett om det handlar om miljöområdet eller den del av skattesänkningen som de hade.

Men det kommer inte att bli Socialdemokraternas budgetförslag. Jag har förhandlat förr med Socialdemokraterna, och det är kanske inte det roligaste som de har gjort. Det kommer inte att bli deras budgetförslag. Men om jag skulle välja skulle det nog bli det. Men det skulle inte bli det, eftersom vi skulle förhandla med dem. Och vi kanske kommer att förhandla med er om ni kommer till era sunda vätskor och släpper den här populistpolitiken.

Vi kanske kommer att förhandla allihop, vem vet. Men när vi förhandlar kommer Centerpartiet att vara den väldiga kraft för en tillväxtorienterad hela-landet-politik med en stark grön omställning som vi har varit med 20 miljarder kronor i skattesänkningar som vi tvingade av Socialdemokraterna. Vi kommer att vara den kraften när vi förhandlar med er och när vi förhandlar med dem, om vi förhandlar med dem.

Anf. 46 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Det var lite svårt att förstå exakt vad Martin Ådahl sa. Men jag gör en tolkning så får han korrigera mig om jag har fel. Det finns fyra andra budgetförslag. Och om han skulle vara tvungen att välja ett av dem skulle han, om jag förstår det hela rätt, rösta på Socialdemokraternas budgetförslag, trots att han i sak håller med regeringen, eftersom regeringen har kopierat Centerpartiets politik. Det var så jag tolkade det. Men ledamoten Martin Ådahl får väl korrigera mig.

Det som är intressant, och det var det som min fråga handlade om, är att det finns ytterligare tre oppositionspartier förutom Centerpartiet. Och i praktiken ingenting av det som Martin Ådahl tycker är viktigt och som han talade om i talarstolen kan han göra tillsammans med dessa partier, åtminstone utifrån de budgetar som de har lagt fram. Det var därför som jag ställde frågan.

Det är en mycket splittrad opposition. Det hade ändå varit intressant att få höra ledamoten Ådahl berätta vilken typ av ekonomisk inriktning han helst hade velat ha av de andra om inte Centerpartiets förslag hade funnits.

Jag kan säga att jag hellre hade röstat på Centerpartiets budgetförslag än på Vänsterpartiets. Om jag hade varit Martin Ådahl skulle jag ha ställt den typen av frågor. Men det gjorde han inte.

Men det hade varit intressant att höra vilket av de olika budgetförslagen som Martin Ådahl hade röstat på i eftermiddag om det inte hade funnits ett budgetförslag från Centerpartiet.

Anf. 47 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur oklart det var egentligen. Det var kanske bara oklart i denna Tidölogik.

Ni är de enda som har röstat med Vänsterpartiet i ekonomiska frågor. Ja, det är det faktiskt. Ni fällde regeringen i fråga om hyresregleringen tillsammans med Vänsterpartiet. Ni försökte också fälla regeringen i fråga om reformeringen av Arbetsförmedlingen tillsammans med Vänsterpartiet. Det blev ju väldigt bra.

Det som ni väljer i verkligheten är vilket förslag som helst som gör att er partiledare blir statsminister för att det skapar kaos i politiken.

Allvarligt talat: Det som jag sa var att ni, när ni fick välja, tydligen valde SD:s förslag i budgeten – höjd skatt på arbete, höjda bidrag, prioritering av sänkt skatt på snus och billigare plastpåsar framför lärare och resurser i skolan. Ni valde det.

Jag sa att om jag skulle tvingas välja skulle jag kanske välja Socialdemokraterna, men det kommer aldrig komma att bli så, av det skäl som ledamoten själv nämnde om att det är viktigt med budgetbalans och så vidare. De har dessutom börjat kopiera en hel del av våra förslag innan vi ens har börjat förhandla. Och Gud vet att när vi väl börjar förhandla kommer Centerpartiet att göra ett kraftfullt avtryck i svensk politik. Det har vi gjort förr, och det är jag inte det minsta rädd för att göra igen.

Av alla de tuffa, hårda och svåra frågor som Edward Riedl kunde ställa var inte den här den svåraste jag mött hittills. Tvärtom blir detta ett sätt att kunna peka ut vägen framåt. Vi kanske kan skaka hand om saker i riksdagen igen när Tidöäventyret är över.

Anf. 48 CECILIA RÖNN (L):

Herr talman! Mitt i allt detta mörka som sker i Sverige och omvärlden är det viktigt att det finns ett ljus – en framtidstro, en plan framåt, något som man som boende i Sverige kan känna hopp och förväntan inför.

I helgen när jag var hemma blev det julpyntande med barnen. Mitt minsta barn Nils hade i flera veckor pratat om att vi skulle julpynta. Mamma, sa han, om man pyntar i november kan man chilla i december. Så blev det. Det blev julpynt i helgen, och jag är glad för det. Ljusen som kom in i hemmet kändes fina och viktiga. När årstiden är mörk och kall är det detta som behövs som kontrast.

Utöver årstiden är det lätt att se mörkret i samhället. Vi är i en lågkonjunktur med en hög inflation sedan 2021 efter en hemsk pandemi. Vi har i många år sett värdet av vår valuta försvagas. Detta har förvärrat inflationen, och nu ser vi att fler varslas om uppsägning. Vi har en hög terrorhotnivå mot Sverige, och mitt i en stor glädje när Sverige skulle spela match dödades personer för att de var just svenskar. Sommaren visade på extremväder på många håll i världen, och vi drabbades globalt av skogsbränder, skyfall och extrem hetta. Klimatkrisen är här och måste tas på allvar. I snart två år har Ryssland fört ett fruktansvärt krig mot Ukraina, och människor har döats eller drivits på flykt. Sedan den 7 oktober, då Hamas begick sitt bestialiska terrordåd i Israel, betalar nu civila priset för Hamas terror i Israel och på Gaza.

Herr talman! Att se ljus i detta mörker kan vara svårt. Min bild är att politiken ska vara möjliggörare – för individen, för företagen och för tillväxt och framtidstro. Vi ska skapa förutsättningarna för att Sverige ska

kunna bli sitt bästa jag. Vi ska skapa framtidstro och hopp, liksom konkreta åtgärder för att det ska bli verklighet.

Därför är den här budgeten bra och balanserad i sin helhet. Den är neutral, vilket gör att den inte påverkar inflationen negativt. Att lägga en expansiv budget i dessa tider, som Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår, skulle elda på inflationsbrasan och drabba alla. Värst skulle det drabba de allra mest utsatta hushållen. Men även offentlig sektor, företag och privatpersoner skulle drabbas av effekterna av en varaktigt hög inflation. Vi lägger fram en budget som håller sig inom reformutrymmet och som samtidigt stöttar de allra mest utsatta hushållen genom att många bidrag indexuppräknas och genom att vi fortsätter med förstärkt bostadsbidrag.

Samtidigt går en mycket stor del av reformutrymmet till försvar och rättsväsen. Det är pengar som behövs i den omvärld vi lever i, som en konsekvens av det som händer utanför Sveriges gränser och vårt framtida Natointräde och som en konsekvens av den allvarliga situation vi har i Sverige i dag med utbredd gängkriminalitet.

Men samtidigt som vi lägger pengar på försvar och rättsväsen behöver vi tänka på vad som behövs framåt: hur vi stoppar nyrekryteringen till gängen, hur vi ger människor framtidshopp och hur vi eliminerar utsläppen. Det gör vi genom satsningar på skola, förebyggande arbete och klimat och genom reformer för innovation, tillväxt och konkurrenskraft. Liberalerna är Sveriges tillväxtparti.

Herr talman! Den här regeringen använder både stålhandske och lo-vikkavante. Samtidigt som det genomförs historiska satsningar på rättsväsendet höjer regeringen också insatserna vad gäller förebyggande åtgärder. Totalt lägger vi 2,8 miljarder på förebyggande åtgärder. Vi gör en ny satsning på kommunernas förebyggande arbete och fortsätter med skolsociala team som kan fånga upp ungdomar på glid tidigt. Samtidigt ska det äntligen bli dags för en ny socialtjänstlag, och med den kommer en bemanningsstrategi och en miljardsatsning för socialtjänsten.

Herr talman! Vi ska bygga Sverige starkare tillsammans. Det som är grunden i detta bygge är självklart skolan. Om man som barn klarar kunskapskraven och lämnar skolan med känslan att man kan åstadkomma precis vad man vill ligger världen framför ens fötter när man står med studentmössan i handen. Därför är min målbild alltid att varenda unge ska klara skolan, vilken start i livet man än haft, och detta prioriteras av Liberalerna.

Budgeten gör just det: prioriterar skolan. Regeringen miljardsatsar med 1,2 miljarder mer till skolan. Av de 16 miljarder i välfärdssatsningar som vi gör kommer också en stor del att gå till skolan. Nu möter vi behovet av riktiga läroböcker, skönlitterära böcker och skolbibliotek, tillsammans med en plan för att bemanna och fylla biblioteken. Att läsa, skriva och räkna är grunden för att skapa sig sin egen framtid. Vi går från skärm till pärm. Vi stärker skolans kunskapsbidrag och ser till att det blir bättre villkor för lärare i utsatta områden.

Herr talman! Lärandet är livslångt. Nu satsar vi även på yrkesutbildningar, folkhögskolor och omställningsstöd för att möta företagens behov och ge individen möjlighet att hitta arbete eller vidareutveckla sig. På det här sättet stärks det livslånga lärandet, samtidigt som fler får den kompetens som behövs för till exempel den gröna omställningen.

Fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet. Utanförskapet har brett ut sig. Sedan 2018 är utomeuropeiskt födda kvinnor den största gruppen långtidsarbetslösa. Stefan Löfven lovade EU:s lägsta arbetslöshet. Tvärtom lämnade den förra regeringen över en av EU:s högsta. Situationen på svensk arbetsmarknad är paradoxal. Det finns över 335 000 personer utan arbete. Samtidigt står 110 000 tjänster tomma. Problematiken härstammar från en utbildningsskuld som den förra regeringen valde att ignorera. Med Liberalerna i regeringen blir det ändring på detta.

Herr talman! I årets budget prioriterar Liberalerna utbildning. Vi satsar på 20 000 fler utbildningsplatser i bristyrken, för vi vet att arbetslinjen är som bäst när den kombineras med en liberal utbildningslinje. Satsningen görs både på yrkeshögskolan och yrkesvux och på ett helt nytt snabbspår för att möta arbetsgivarnas behov. Det här kommer att leda till att fler kan ta hand om äldre, laga mat till våra skolbarn och leda den gröna omställningen. Fler barn kommer att se sina föräldrar gå till jobbet, och färre kommer att leva på bidrag. Det är nämligen med fler samhällsbyggare vi klarar den gröna omställningen, bekämpar utanförskapet och klarar integrationen. Vägen dit är att fler kommer i arbete. Med yrkesutbildningar rustar vi Sverige för framtiden. En sund jobbpolitik behöver en stark utbildningspolitik.

Ska den gröna omställningen kunna genomföras behöver företagen personal med rätt kompetens. Därför genomför vi just nu en ingenjörssatsning tillsammans med en förlängning av expertskatten och ett förbättrat FoU-avdrag. Det här är viktiga verktyg för att stärka det svenska humankapitalet. Då stärker vi inte bara individen utan även Sverige i stort. Den här budgeten investerar i att bygga Sverige starkare för framtiden.

Herr talman! Det är genom att skapa välstånd som vi kan skapa välfärd. Sverige ska ha en välfärd man kan lita på. Om man faller ska det finnas ett skyddsnet utan hål att landa i. Jag är väldigt stolt över vårt liberala arv. Med denna utgångspunkt har vi implementerat många viktiga reformer för medmänsklighet och friheten att leva sitt eget liv, till exempel genom LSS-lagstiftningen. Liberalerna har varit drivande i att täppa till hålen i lagstiftningen och i att höja ersättningen. I budgeten som nu presenterats höjs äntligen ersättningen efter många år av snålände. Det är ett steg i rätt riktning, men vi är inte nöjda.

Herr talman! Jag håller med Martin Ådahl om att vi har en för låg tillväxt i Sverige. En viktig åtgärd mot detta är att ta Sverige in i euron. Jag hoppas att Martin Ådahl håller med mig om det.

Sveriges ekonomi är i dag integrerad med omvärlden och möter globala utmaningar. Vår svajiga valuta håller därför tillbaka svensk ekonomi med lägre tillväxt och importerad inflation.

Det är dags att ta steget fullt ut i vårt europeiska samarbete och ansluta Sverige till euron. Det skulle vara bra för tillväxten, för välfärden och för varje individ. I höstas slogs ett tråkigt rekord när 1 euro för första gången kostade 12 kronor. Liberalerna var på ja-sidan till euron för 20 år sen, och vi har behållit denna ståndpunkt under alla år. Nu ser vi att det folkliga stödet och stödet från företagare ökar för euron. Det är dags att starta en utredning för att sätta oss vid bordet i stället för att stanna kvar på avbytarbänken och låta andra påverka vår ekonomi.

Herr talman! Jag vill lugna Ali Esbati med att vi har en plan för klimatet för att ta oss hela vägen till noll utsläpp. Var han har fått sin så kallade fakta ifrån i anförandet vet jag inte – kanske från TikTok.

Precis som ekonomin är global är även våra utsläpp globala. Därför är de framgångar som gjordes inom ramen för vårt EU-ordförandeskap avgörande för att världen ska klara klimatomställningen. Sverige är ett föregångsland, och vi ska fortsätta att vara det.

Regeringen har med Liberalernas Romina Pourmokhtari i spetsen säkrat att alla riksdagens partier står bakom de långsiktiga klimatmålen. Det är bra och viktigt för att konstruktivt kunna jobba vidare med klimathandlingsplanen. Våra klimatmål ska nås.

Nu har vi äntligen en regering och en majoritet i Sveriges riksdag som vet att klimatomställningen och svensk konkurrenskraft och tillväxt kräver en fördubblad, stabil elproduktion som finns där när den behövs, alla årets dagar och dygnets alla timmar. Sveriges elsystem har tjänat oss väl och byggt upp stora delar av den konkurrensfördel Sverige har haft.

Nu är det viktigt att vi tar nästa kliv. Genom fossilfri innovation kommer svenska företag att kunna sätta sig i förarsätet för klimatomställningen. Det är endast genom teknikoptimism och tillväxt Sverige kommer att kunna bli en fossilfri grön kunskapsnation.

Vi förstärker Klimatklivet och Industriklivet, som går till att ställa om och minska utsläppen. Nu tar vi nästa steg i omställningen med fokus på elektrifiering av lastbilar, bussar och arbetsmaskiner. Samtidigt fortsätter det avgörande arbetet med att bygga ut laddinfrastrukturen tillsammans med en skrotningspremie. På det sättet gör vi det enkelt att ställa om från fossilt.

Vi satsar även stort på återvätning av våtmarker, som spelar en stor roll för klimatet och miljön genom att till exempel minska utsläppen, öka den biologiska mångfalden, minska risken för översvämningar och stärka skyddet mot torka och brand. Det är totalt 4,1 miljarder i satsningar för 2024 inom klimatområdet.

Sverige ska med Liberalerna i förarsätet bli en grön kunskapsnation. Det är tydligt att den röda tråden mellan skola, utbildning, livslångt lärande, företagande, innovation och klimatomställning kommer att driva Sveriges tillväxt och konkurrenskraft framåt – såklart med en europeisk valuta. Det är därför ingen slump att Liberalerna har satsat på dessa poster inom ramen för vårt budgetsamarbete. Liberalerna är Sveriges tillväxtparti. Vi ska bygga en grön konkurrenskraftig kunskapsnation.

För mig blir det inget chillande i december, även om vi redan har julpyntat. Vi har mycket att göra, och jag är ivrig att bidra på de sätt jag kan.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 49 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag kan här i Ali Esbatis sista debatt hjälpa honom lite grann när Cecilia Rönn menar att han har fått påståendena från Twitter eller något sådant. Han fick, precis som jag, påståendena från er egen budget. Där står att klimatmålen inte uppnås och att till följd av beslut som fattats mellan den 1 juli 2022 och den 1 juli 2023 – gissa vilka beslut det är – beräknas utsläppen öka med 5,9–9,8 miljoner ton CO₂-ekvivalenter.

Det är alltså en ökning av svenska utsläpp med 20 procent. Detta är ganska välkända fakta, som bland annat står i budgeten. Så var det med den faktafrågan.

Herr talman! Låt oss då gå in på de frågor jag tänkte ställa till Cecilia Rönn. Trots allt fint prat om skärm till pärm och annat står nu föräldrarna med uppsagda resurser. De ser ju själva att det försvinner lärare ur skolan och att det stängs ned. De ser att ni inte har prioriterat skolan utan att det var viktigare med sänkt skatt. Det är visserligen jättetrevligt med billigare snus och billigare plastpåsar, men det var visst viktigare än de där extra tusen lärarna och de där extra skolorna som inte behövde stängas. Ni lade inte de miljarderna när ni väl hade ansvar för politiken.

Nu ser vi att ni tvärtom saboterade för folkbildningen. Ni gör en enorm besparing som gör att folkbildningen runt om i hela Sveriges land och rike, som vi tillsammans – Centerpartiet och Folkpartiet i Studieförbundet Vuxenskolan – har varit med och byggt upp raseras.

Detta är min ena fråga: Vad säger Cecilia Rönn till dessa föräldrar, som oroar sig över vad som har hänt med regeringens politik?

Min andra fråga är väldigt enkel och tar några sekunder att ställa: Ni lovade före valet, och Cecilia Rönn lovade i föregående debatt, att ni skulle sänka arbetsgivaravgifterna. Återigen höjer ni dem för småföretag så att de får kraftigt ökade kostnader – 1 miljard – och för 15–18-åringar! Hur hänger det ihop?

Anf. 50 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman och ledamoten Martin Ådahl! Jag bestrider såklart inte det som står i budgeten. Däremot bestrider jag andra saker, men det kan jag ta med Vänsterpartiet sedan om Ali Esbati vill fråga mig något om klimatet.

Jag är väldigt glad att Centerpartiet äntligen har vaknat och insett att skolan är viktig. Skolan möjliggör att vi får barn som får en utbildning, som känner en framtidstro, som vågar starta företag och som kan utbilda sig för att få rätt kompetens och komma ut på arbetsmarknaden.

Jag tror att jag och ledamoten är överens om att det är genom att folk kan arbeta och arbetar som vi skapar tillväxt och konkurrenskraft. Och det är det som ger skatteintäkter som kan gå till vår välfärd så att vi kan lägga ännu mer pengar på skolan. Jag är jätteglad för det.

Vi skjuter till pengar till skolan i den här budgeten, och vi gjorde det i förra budgeten. Vi gör fortfarande också en massa andra bra och viktiga saker. Det pågår ett antal utredningar för att öka kunskapskraven, för att se till att lärare ska få vara lärare och för att slopa de destruktiva digitala mål som har funnits, för att i stället gå från skärm till pärm.

Nu när Centerpartiet vet att vi behöver pengar till skolan är nästa steg att Centerpartiet behöver inse att man ska lita på forskning och fakta i den pedagogik och utbildning man har i skolan. Jag skulle välkomna att ni vaknade även i den frågan.

Anf. 51 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag kan då bara beklaga att medan Centerpartiet tydligen har vaknat i frågan verkar Liberalerna ha somnat vid ratten i skolpolitiken och utbildningspolitiken och sedan åkt rakt ned i diket.

Det är det som alla föräldrar nu kan se med egna ögon i de skolor som är utsatta för detta. Just när skolan ska stå som allra starkast – och det tror

jag att vi är ense om att den ska – har ni prioriterat ned den i förhandlingarna. Det var andra saker som var viktiga.

Men det är värre än så; ni har till och med blivit överkörda. Det verkar som att både ni och finansministern har blivit överkörda av Sverigedemokraternas prioriteringar när det gäller skolan, lärarna och det som är viktigt på riktigt, i synnerhet i det svåra läge vi har just nu.

Något som är ganska bortglömt är många landsbygdsskolor. Vi tänker mycket på de utsatta områdena och vågen av gängkriminalitet vi har. Men det är också väldigt många mindre skolor som drabbas av detta.

Nu gjorde jag det lite svårt för ledamoten Cecilia Rönn, för jag ställde två frågor samtidigt. Det är inte så lätt alla gånger, så jag upprepar frågan.

Ledamoten har nämligen själv sagt att man bör sänka arbetsgivaravgifterna. Din företrädare sa före valet att det var den högsta prioriteten. Det anses vara viktigt för att sänka inflationen att sänka arbetsgivaravgifterna. Det anses vara viktigt att företag får möjlighet att anställa för att bekämpa arbetslösheten och få upp tillväxten.

Varför höjer ni då arbetsgivaravgifterna? Och allra mest anmärkningsvärt – varför höjer ni arbetsgivaravgifterna för att anställa 15–18-åringar? Det är just den grupp som vi vill ha bort från gatorna – i de fall det är så – och framför allt få in i sommarjobb och nya möjligheter som vi vet minskar risken för arbetslöshet.

Anf. 52 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Martin Ådahl för möjligheten att svara även på den andra frågan.

Innan jag gör det ska jag bara säga något om landsbygdsskolor och utanförskap. Jag skulle säga att det stora problemet för landsbygdsskolorna är kommunaliseringen av skolan. Nu tittar vi på en utredning om en nationell skolpengsnorm för att komma till rätta med detta. Jag hoppas att Centerpartiet välkomnar de stora förändringar vi gör på skolans område och som kommer att rädda många landsbygdsskolor samtidigt som vi ser till att de bibehåller kvaliteten.

När det gäller arbetsgivaravgifterna håller jag med ledamoten om att en del arbetsgivaravgifter är för höga, bland annat den allmänna löneavgiften, som infördes vid vårt EU-medlemskap och som har höjts.

Jag sätter stort värde på att vara nära företagen, och när jag är ute och pratar med dem runt om i Sverige är det inte arbetsgivaravgiften som är det stora hindret för att kunna anställa utan kompetensbristen. Jag nämnde tidigare den paradoxala situationen att Sverige har många arbetslösa och många lediga jobb men ingen kompetensmatchning.

Jag ska vara ärlig mot Martin Ådahl med att vi i denna budget prioriterade satsningar på skola, utbildning, vuxenutbildning och folkhögskola för att kunna möta kompetensbristen. Det tycker jag är viktigt och bra.

Jag håller med Martin Ådahl om att 15–18-åringar inte ska vara ute på gatan. De ska sitta i skolbänken, ta examen och sedan utbilda sig så att de kan komma in i jobb. De ska få den utbildning som behövs för den gröna omställningen, för företagens behov och för en fortsatt tillväxt.

(Applåder)

Anf. 53 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Sedan förra året verkar det parti som kallar sig Liberalerna jobba heltid med att montera ned Sveriges klimat- och miljöarbete och även rättsstatens principer. Regeringens angiverilag är en del av den exempellösa politik som nu håller på att bli verklighet på grund av politiker helt utan principer. Fackförbund och medarbetare i välfärden har gång på gång uttryckt att de vägrar vara en del av det angiverisamhälle som Liberalerna nu är delaktiga i att bygga upp.

Cecilia Rönn pratar om kompetensbristen, och den är allvarlig. Det finns ett skriande behov av kompetent arbetskraft inom alla välfärdsyrken. Men tror Liberalerna på riktigt att angiverilagen kommer att göra att fler människor söker sig till yrken inom vård, skola och omsorg?

Anf. 54 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Jag tackar Janine Alm Ericson för frågan.

Jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till sanningen och använder rätt ord och uttryck, för om allmänheten tittar på debatten är det viktigt att den förstår hur det fungerar och vad skillnaden är. Låt mig därför börja med att säga att det inte finns någon angiverilag, och det finns inget som heter så. Det finns en utredning som handlar om informationsplikt i syfte att komma till rätta med skuggsamhället.

När utredningen tillsattes var Liberalerna tydliga med att detta inte skulle strida mot barnkonventionen eller europeiska regler och rättigheter. Våra partier hade sina landsmötesdagar samma helg, så jag förstår om Janine Alm Ericson inte är uppdaterad på allt Liberalerna diskuterade då. Men även där hade vi en viktig diskussion i denna fråga, och vi var väldigt tydliga med att vår ingångsvinkel är att vi självklart ska hålla oss till barnkonventionen och andra lagar och regler. Vi ser inte framför oss att någon skolpersonal ska omfattas av informationsplikten.

(Applåder)

Anf. 55 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Cecilia Rönn för ett väldigt bra svar. Men jag vet inte om det är rätt tillfälle att märka ord, för oavsett vad lagen heter kommer det att handla om att man ska ange människor i sin närhet när man upptäcker saker. Oavsett vad man väljer att kalla lagen är det en angiverilag.

Jag är jätteglad att Liberalerna har gjort detta ställningstagande, men jag tycker givetvis att det ska gå längre än till skolan. Jag vill nämligen inte ha en sådan här lag över huvud taget. Det är inte värdigt ett land som Sverige eller något annat land, för det här handlar om mänskliga rättigheter och grunden för demokratin. Det handlar om otroligt mycket mer än vad denna lagstiftning vill göra.

Är det här en av Liberalernas röda linjer? Folk kommer att behöva veta vad som gäller när de funderar på en anställning i våra välfärdsyrken. Om man ska jobba inom sjukvård eller skola vill man kunna känna sig säker på att man inte tvingas ange någon man är där för att hjälpa. Hur hårt håller Liberalerna på detta? Är det en röd linje? Blir det ingen angiverilag? Eller kommer de att ge efter också här så som de har gjort på område efter område där de tidigare lovat att de inte skulle ge efter.

(Applåder)

Anf. 56 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Ja, jag tycker att det är viktigt att hålla sig till rätt ord.

Jag är imponerad av att ledamoten redan vet vad utredningen kommer att innehålla, för det vet inte jag. Den pågår och kommer att presenteras om ungefär ett år.

Låt mig påminna om att en av grunderna för demokratin är rättsstaten. Det här handlar om att få bukt med ett utanförskap som har pågått väldigt länge. Men det handlar också om det jag sa tidigare: att vi ska följa bland annat barnkonventionen i alla dess delar. Ledamoten kan känna sig trygg med att vi precis som utredningen kommer att se till att detta följs.

Ledamoten har ingen möjlighet att svara mig, men jag tycker att det är oanständigt att i den politiska debatten kalla saker för något de inte är och säga att vi har gett efter på område efter område. Nästa gång hoppas jag att vi kan vara lite mer precisa, och då svarar jag gärna på ledamotens frågor och bemöter kritiken.

Anf. 57 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Först: Martin Ådahl gav oss källan för detta om utsläppen. Det är alltså inte på Tiktok utan i budgetpropositionen som det framgår att regeringens politik ökar utsläppen.

Jag blev lite överraskad av diskussionen om att använda rätt ord och inte prata om en angiverilag eftersom den inte heter så. Låt mig då påminna om att vi har ett parti i Sveriges riksdag som heter Liberalerna, och ledamoten refererar ju till det namnet även om det medför problem i förhållande till innehållet.

Jag ska prata lite om inflationen och inflationsbekämpningen. Jag försöker förstå idén om att inflationen ska bekämpas genom finanspolitiken.

Om jag förstår Liberalerna rätt gäller den enkla, grovhuggna spaken där det bara är summan av kostnaderna från det offentliga som räknas, och då vill de inte fundera över de påpekanden som den kända socialistiska organisationen IMF kommer med om att det är profitdrivet snarare än lönedrivet och att man därför borde analysera detta. Av det finns inget i Cecilia Rönnns anförande; det finns inga insikter därifrån.

Men om det nu skulle vara så att bara slutsumman räknas, hur kommer det sig då att utgifter som går till lyx-rot, till exempel veranda- och köksbyggen, inte eldar på inflationen medan utgifter för att sjuksköterskor inom vården ska få behålla sina jobb eldar på inflationen? Vad är det för liberal förståelse av verkligheten som ligger bakom det?

Anf. 58 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Tack, Ali Esbati, det var nog någon fråga där i slutet!

Angående klimatet vänder jag mig mot att ledamoten i ett anförande sa att vi inte gör någon satsning på våtmarker. Om han refererar till budgeten borde han se att där finns stora satsningar på just det – plus det andra jag nämnde i mitt anförande.

Jag tycker att det är jättespännande att Vänsterpartiet frågar mig om inflationen, och jag tackar så mycket för det. Det intressanta är att Vänsterpartiets eget budgetförslag kommer att minska sysselsättningen med väldigt många tusen jobb.

Vi kanske ändå kan vara överens om att det allra bästa är att de människor som kan arbeta gör det och får en så bra ekonomi de kan även i tuffa tider. Jag förstår inte riktigt syftet med att slå undan benen för dessa människor.

Vänsterpartiet lånefinansierar även sin budget med hundratals miljoner, vilket kommer att elda på inflationen. Om Ali Esbati har en annan syn på detta får han jättegärna berätta om den. Vem gynnas av att vi eldar på inflationen så att Riksbanken kanske tvingas höja räntorna ännu mer?

Ni chockhöjer också en massa olika skatter, Ali Esbati. Ni säger nej till jobbskatteavdraget, ni vill höja skatten för de viktiga samhällsbärare som ledamoten talar om och som tjänar 45 000 kronor eller mer och ni vill avskaffa växa-stödet och FoU-avdraget. Ni vill alltså trycka tillbaka tillväxten och det som skapar skatteintäkter.

Kanske kan vi ändå kan vara överens om att det inte är skattenivån som är det viktiga utan att det är de totala skatteintäkterna som viktigast för att vi ska kunna ha en bra välfärd och ge den ännu bättre förutsättningar.
(Applåder)

Anf. 59 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det var många saker på en gång. Om vi hade haft samma skatteuttag i förhållande till bnp i dag som i början av 2000-talet skulle vi ha haft 400 miljarder mer att röra oss med i den offentliga ekonomin. Det är klart att skatterna spelar roll på så sätt.

Vi kan också titta på sysselsättningen. Det vore märkligt att tänka sig att sysselsättningen skulle minska med Vänsterpartiets ekonomiska politik när en stor del av den går ut på att ha personer sysselsatta där de är i dag, nämligen inom välfärden där de gör ett viktigt jobb. Det är ju den politik som ledamoten står bakom som leder till nedskärningspress inom välfärdstjänsterna.

Det är också så att om man undviker att göra nödvändiga investeringar, så som vi har gjort i Sverige under en tid och som denna budget också bidrar till, kommer det att bli svårare att ha en ekonomi som genererar goda och bra arbeten inom det privata näringslivet. Det är detta som är ett av många problem med den budget som Liberalerna står bakom.

Cecilia Rönn pratade om varifrån uppgifterna om ökade utsläpp kommer. Det verkar finnas en eftersläpning i insikten om att Liberalerna ingår i en regeringskonstellation där Sverigedemokraterna sätter tonen för både den ekonomiska politiken och klimatpolitiken. Kanske är det detta som är problemet.

Det som Cecilia Rönn väldigt ofta gör är att beskriva inte vad den ekonomiska politiken faktiskt går ut på utan hur den teoretiskt sett skulle kunna se ut. Det duger tyvärr inte.

Anf. 60 CECILIA RÖNN (L) replik:

Herr talman! Ledamoten Ali Esbati pratar om ”i förhållande till bnp”. Problemet är bara att med Vänsterpartiets politik hade bnp troligtvis inte varit som det var. Med den typ av skattenivå som ni pratar om, Ali Esbati, och den typen av fientliga insatser mot företagen hade vår tillväxt inte varit som den var, även om den just nu är alldeles för låg.

Jag hoppas att ledamoten och jag ändå kan vara överens om att vi behöver göra saker för att öka vår tillväxt. Vi har en situation här och nu, och vi behöver göra det vi kan för att mildra effekterna av inflationen och krisen, både för privatpersoner och för offentlig sektor.

Samtidigt behöver vi titta på vad vi ska göra på längre sikt för att öka tillväxten och öka egenmakten och göra det möjligt för människor att komma in i arbete eller starta företag. Det är detta som är skillnaden. Vi har två tankar i huvudet samtidigt, här och nu och framåt.

Vår politik utgår ifrån att vi vill göra det möjligt för individen att få större egenmakt – att välja ett yrke, att starta företag och ha bra förutsättningar för det eller att spara. Detta är för övrigt något som Vänsterpartiet vill göra dyrare i budgeten, bland annat genom ett tak för ISK.

Det finns alltså viktiga och stora skillnader mellan vår och Vänsterpartiets politik, och det är bra att det tydligt kommer fram vilka dessa skillnader är.

Jag vill avsluta med att tacka Ali Esbati, även om vi inte har jobbat så länge tillsammans i finansutskottet, och önska lycka till framöver.

(Applåder)

Anf. 61 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Nu får vi ordning på Sverige. Det lovade de nuvarande regeringspartierna svenska folket förra året. Det har, för att uttrycka det milt, gått så där.

Skola, vård och omsorg står inför drastiska nedskärningar, många hushåll får inte pengarna att räcka hela månaden och bostadsbyggandet har avstannat. Kriminella gäng sätter skräck i samhällen, och regeringen klarar inte av att stoppa våldet, satsa på det förebyggande arbetet och stoppa nyrekryteringen till gängen.

Den budget som lades fram för drygt två månader sedan illustrerar med all önskvärd tydlighet att Tidöpartierna sviker både välfärden och hushållen samtidigt som man eldar på klimatkrisen. Det är en samtids- och framtidsfientlig budget.

Inriktningen på finanspolitiken är slående kortsiktig, och detta intryck har bara förstärkts sedan budgeten överlämnades i september. Det som behövs nu är ju investeringar – investeringar i omställningen som ger jobb och framtidstro.

Inflationen är, som väntat, på väg ned, och bedömare är eniga om att den kommer att fortsätta nedåt. Det fikonlov som finansministern har försökt gömma sig bakom ter sig mindre och mindre, och det går inte längre att gömma sig för det faktum att svensk ekonomi befinner sig i en lågkonjunktur och att arbetslösheten är på väg upp.

En månad innan regeringens budget ens har trätt i kraft framstår den som utdaterad och anpassad efter ett helt annat ekonomiskt läge. Detta är anmärkningsvärt, och det visar att Tidöpartierna inte klarar av att se långsiktigheten i politiken.

Det är inte ofta de är överens, men både LO och Svenskt Näringsliv menar att budgeten är alldeles för defensiv. Det hade den inte behövt vara, för inflationen är på väg ned, många företag kämpar för att hålla igång sin verksamhet och arbetslösheten är tyvärr på väg upp. Denna budget är en missad chans när det gäller att ta tag i Sveriges utmaningar.

Just kortsiktighet är en röd tråd för Tidöpartierna. Detta syns inte minst i klimatfrågan. Regeringen och Sverigedemokraterna pratar nu på om att det är effektiv klimatpolitik som gäller. Men det absolut minsta man kan förvänta sig av en effektiv klimatpolitik är väl att den minskar utsläppen?

Regeringen säger själva i sin budget att den förda politiken kommer att öka utsläppen kraftigt. I stället för att komma med reformer som sänker utsläppen väljer regeringen att lägga sin energi på att slopa klimatmålen och försvaga granskningen, helt utan satsningar. Det är faktiskt pinsamt.

Det går givetvis att möta klimatutmaningen med annat än bortförklaringar, önskedrömmar om kärnkraft och en illusion om att det nog inte är så farligt som det verkar men att det, om det ändå skulle vara så farligt som det verkar, är det ett problem som ska lösas av någon annan, någon annanstans, någon annan gång.

Men Sverige kan fortfarande välja en annan väg. Sverige kan leda den gröna omställningen och skapa förutsättningar för andra att följa efter.

Nu när andra länder har kommit upp på banan riskerar Sverige att bli omsprunget om klimatpolitiken fortsätter att försämrats. Detta har näringslivet redan insett. Volvos vd påpekade i en intervju i Dagens industri häromdagen att vi håller på att missa världens chans och att det är bråttom att få fart på den gröna omställningen. Jag kan bara hålla med. Vi måste satsa här och nu för att säkra framtidens jobb och konkurrenskraft. Vi kan om vi vill, men regeringen vill inte.

Inte heller vill man skydda och bevara svensk natur och miljö. Konsekvenserna av den miljöslakt som har blivit ett signum för regeringspartiernas budgetar syns redan nu. Det blir färre vandringsleder, minskat skydd för naturen och sämre tillgång till naturen för vanligt folk. Det märks redan i dag, och värre kommer det att bli. Det här är bara tragiskt.

Herr talman! Också inom välfärdssektorn ser vi resultatet av regeringens politik. Redan nu befinner sig landets kommuner och regioner i ett otroligt tufft ekonomiskt läge, för i den budget som gäller i en månad till valde regeringen och Sverigedemokraterna att kompensera höginkomstagare för inflationen med sänkt skatt i stället för att kompensera välfärden för kostnadsökningarna. Det har lett till ett väldigt tufft läge i skolan, vården och omsorgen. Det drabbar patienter, som får vänta längre på operation. Det drabbar barn i skolan, som inte får rätt hjälp i tid. Det drabbar personal i omsorgen, som saknar kollegor.

I den budget vi debatterar nu har regeringen delvis valt en annan väg, men de tillskott som Tidöpartierna gör räcker inte på långa vägar. Tvärtom kommer politiken att tvinga till ännu fler nedskärningar och skatthöjningar i flera regioner. Det blir vanliga skattebetalare, patienter och vårdpersonal som får ta smällen när finansministern presenterar en svag budget som inte svarar mot nutidens och framtidens utmaningar.

Sverige kan välja en annan väg. Vi kan bygga ett land som är bra för alla och inte bara för några få – ett land som minskar utsläppen och klyftorna mellan människor, står upp för biståndet och är med och bygger en bättre värld. Det är ett Sverige som håller ihop och där vi möter utmaningarna vi står inför tillsammans.

I budgeten som Miljöpartiet lagt fram stärker vi välfärden, ökar jämlikheten och investerar i omställningen både här och nu och under en lång tid framåt. Vi vill och kan investera i ett rättvist Sverige, för i ett av värld-

dens rikaste länder ska inga barn tvingas att växa upp i fattigdom och inga vuxna behöva leva i ekonomisk utsatthet.

Den ekonomiska nedgång som vi nu befinner oss i slår hårdast mot dem som redan tidigare hade små, eller inga, ekonomiska marginaler. Den slår hårdast mot familjerna som inte har någonting som det går att spara in på, och den gör att fler och fler hushåll tvingas söka sig till hjälporganisationer för att kunna sätta mat på bordet månaden ut. Vi i Miljöpartiet väljer att möta det här bland annat genom att höja barnbidraget, underhållsstödet och bostadsbidraget. Vi vill att de stöden inflationssäkras, för det är inte heller rimligt att de urholkas när de behövs som allra mest.

Dessutom måste välfärdens finansiering säkras och neddragningarna stoppas. Vi ger Sveriges kommuner och regioner de resurser som krävs för att upprätthålla nuvarande situation i skolan, vården och omsorgen i hela landet. Det borde regeringen också göra.

Herr talman! Vi vill investera i den gröna omställningen, och vi vill göra det nu. Miljöpartiet satsar därför 100 miljarder per år i tio år på en rättvis omställning. Det handlar om nya jobb, förnybar energi, energieffektiviseringar, sol, vind och infrastruktur. Det gäller att skapa förutsättningar för investeringar i allt från infrastruktur till industri och att göra det i den snabba takt som krävs för att Sverige ska kunna ställa om i tid.

Det blir ingen rättvisa utan omställning och ingen omställning utan rättvisa. Vi vill investera i det som bygger ett tryggt och jämlikt land för oss som lever här nu, men också för alla dem som ska komma efter oss. Det är ett land som klarar att möta de kriser som kommer med öppenhet och rättvisa och som satsar i stället för att vika sig för krafter som vill skrämma, inskränka och begränsa.

Vi vill investera i det som ger människor hopp och framtidstro och i det som ger varje unge en rättvis chans att lyckas i skolan och en bra start i livet. Det är ett samhälle där kulturen finns till för alla och inte bara för några få. Det är ett land där feminismen går från ord till handling. Det är ett Sverige som blir världens första fossilfria välfärdsland.

Jag yrkar bifall till MP:s reservationer nummer 4 och 8.

Jag vill också passa på att tacka Ali Esbati för den tid vi haft tillsammans i svensk politik och i finansutskottet. Du har med värme och stringens alltid visat att det går att föra en politik för både ett starkt Sverige och en solidaritet med de allra mest utsatta. Jättestort tack och lycka till! Jag hoppas att vi ses på barrikaderna snart igen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Emma Nohrén, Jan Riise och Elin Söderberg (alla MP).

Anf. 62 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det är tydligt när jag lyssnar på kollegorna från olika partier att det minsann är en väldigt svår och exceptionell tid vi befinner oss i. Jag fyllde 56 för några veckor sedan, och under hela min livstid har Sverige aldrig mött just dessa svåra utmaningar samtidigt.

Det pågår ett krig i vårt närområde som vi är engagerade i. Jag tror inte det har hänt sedan finska vinterkriget. Sverige skickar vapen och ger politiskt och ekonomiskt stöd. Vi stöder Ukraina på olika sätt för att de ska vinna kriget mot Putin. Jag är väldigt glad över att vi står enade i detta.

När jag besökte Kiev och områdena däromkring för bara några veckor sedan åkte jag runt med finansministern och fick bland annat se hans hemstad, som hölls av ryssarna förra våren. Jag såg skolan han gick i när han var liten. Den var förstörd. Jag åkte till Butja med honom och såg fotografier och plakat med namn på alla dem som massakrerats av ryssarna. Då kände jag att vi aldrig får sluta stötta Ukraina. De kämpar för sin frihet, men de kämpar också för allas vår frihet.

Det är även en svår tid här hemma på många sätt. För bara någon månad sedan dödades två svenskar i en terrorattack i Bryssel – bara för att de var svenskar.

Herr talman! Jag kan inte få bort bilden jag har i huvudet av den 13- eller 14-åriga pojke som hittades död i en skogsdunge. Han hade dömts bara för att han inte ställde upp på att vara med i ett gäng.

Jag skulle vilja säga att det är nödläge. Barn springer omkring med automatvapen och skjuter andra barn. Vi har ett förhöjt terrorhot i Sverige och krig i vårt närområde. Då är det nödläge, och vi måste göra allt vi kan för att bekämpa och ta Sverige igenom det.

Herr talman! Det är också så att budgeten som vi nu debatterar och som riksdagen snart ska fatta beslut om möter det här läget. Den möter ett svårt ekonomiskt läge. Vi pressas även ekonomiskt.

När regeringen lade fram den här budgeten och redan när vi lade fram förra årets budget – det vill säga för det här året – såg vi att Sverige skulle vara i lågkonjunktur. Vi såg att inflationen var hög men skulle komma ned.

Budgeten som nu ligger på riksdagens bord för er att fatta beslut om är avvägd för just den här situationen och det här ekonomiska läget. Den är avvägd för att göra det vi har sagt att vi ska göra, nämligen ge resurser till polis, rättsväsen, kriminalvård och försvar för att man ska kunna bygga säkerhet både i vårt land och i förhållande till främmande makt som vill Sverige illa.

Herr talman! Sverige har genomlevt den högsta inflationen på 30 år, och den är på väg ned. Det är bra. Men inflationen är fortfarande för hög, och även om den skulle vara noll i morgon är prisnivåerna höga. De kommer inte att gå ned bara för att inflationen dämpas. Det är därför så många människor kämpar nu och inte vill någonting hellre än att vi tar oss ur detta på bästa sätt så snabbt som möjligt.

Jag ser tre fajter framför mig under månaderna framöver. Den första fajten går vi mot inflationen, herr talman. Som jag sa är det inte läge att pusta ut, för den sista rondan mot inflationen är dessvärre inte över.

Inflationen är löntagarnas värsta fiende, och många drabbas hårt. Så här bara några veckor före jul ser jag besvikelsen hos de barn som kanske inte kommer att få några av de klappar som står högst upp på önskelistan. Tro mig – jag vet hur det känns, både som barn och som förälder. Inflationen drabbar människor hårt, och därför ska vi inte ge oss förrän den är nere.

Med det sagt: Den finanspolitik vi har lagt fram är som sagt återhållsam. Vad betyder det? Jo, det betyder att den inte är expansiv – men vi gör ju stora satsningar på hushållen. I år har hushållen mottagit cirka 40 miljarder. Nästa år sänker vi skatten för alla som jobbar. Vi ser till att de som har det allra tuffast får behålla det förhöjda bostadsbidraget. Vi sänker skatten på drivmedel. Vi ser till att reduktionsplikten förändras. Vi kompenserar 57:orna, och vi sänker skatten på pensionen.

Inte minst prioriterar vi välfärden i våra satsningar – 40 procent av reformutrymmet, alltså den största satsningen, går till att stötta kommuner och regioner. Men som jag har sagt tidigare är det tufft, och det kommer att vara tufft. Vi har ansvar, herr talman, och vi tar ansvar. När jag läser oppositionspartiernas budgetförslag upplever jag inte att alla tar ansvar.

Vi har hört här tidigare att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet går emot egentligen hela den samlade ekonomiska expertisen, liksom de politiska företrädarna på 80- och 90-talen. Man vet att en expansiv finanspolitik i en höginflationsmiljö drabbar undersköterskan och den ensamstående pappan. Det drabbar dem väldigt hårt eftersom räntorna och inflationen kommer att fortsätta vara höga.

Socialdemokraterna vill ge sken av att ta ansvar, men de föreslår en bankskatt som faktiskt inte ens är genomförbar nästa år. Den ska man alltså finansiera välfärdsökningarna med. Jag tycker att det är att spela ett högt spel med svensk ekonomi, herr talman.

Herr talman! Den andra fajten som Sverige ska vinna är den om säkerheten och tryggheten. Ska vi vinna den fajten – ska vi knäcka gängen – måste vi strypa den kriminella ekonomin. Allt handlar nämligen om pengar. I grund och botten göds dessa gäng av just pengar. De lever på möjligheten att lura våra välfärdssystem, på att bedra enskilda personer, på narkotikaförsäljning och mycket annat. Vi måste strypa tillgången till dessa pengar.

Jag har bestämt mig, och regeringen har bestämt sig, för att de 100 eller 150 miljarder som varje år omsätts i den kriminella miljön måste minska. Därför ser vi nu till att exempelvis öka trycket, myndigheter och regering tillsammans, för att komma åt de bluffföretag som finns. Vi gör en folkräkning för att få veta om människor bor där de ska bo och får rätt ersättningar. Vi ser till att Utbetalningsmyndigheten kommer på plats, just för att man inte ska kunna lura olika system och så att säga mjölka välfärdssystemen på pengar. Alla som går till jobbet på dagen eller på natten ska veta att pengarna används på rätt sätt och inte av kriminella.

Detta är också en fråga om liv och död. Det är såklart en fråga om skattepengar, men så länge pengarna finns i dessa miljöer kommer barn, unga och vuxna att fortsätta dö. Det måste vi göra något åt. Kan vi strypa tillgången till pengarna kan vi också knäcka gängen.

Herr talman! När det gäller säkerhet nämnde jag kriget i vårt närområde. Jag sa också att vi ökar resurserna till försvaret, både här hemma och i Ukraina. Vi ökar även resurserna till Säpo på grund av den förhöjda terrornivån. Vi fortsätter att stärka polis, rättsväsen och alla de delar som behöver stärkas för att vi ska kunna göra det vi nu gör, nämligen skärper straffen och ser till att bygga de fängelser som kommer att behövas.

Den första fajten är alltså den mot inflationen, och den andra fajten är den mot osäkerheten och otryggheten. Den tredje fajten är den mot lågkonjunkturen och arbetslösheten – men också mot den långsiktigt försvagade tillväxten, som behöver bli stark.

När jag fick det här jobbet för drygt ett år sedan kunde jag konstatera att arbetslösheten var väldigt hög. Den arbetslöshet som skulle bli den lägsta var en av de högsta i EU, och många människor lämnades utanför. Dessa personer behöver komma tillbaka, men nu ser vi dessutom att fler riskerar att bli arbetslösa på grund av lågkonjunkturen. Vi ser också att tillväxten minskat under året, på grund av räntekänsliga hushåll som är

högt belånade, korta räntetider och att vi har en negativ bnp. Den upplevelsen och verkligheten kommer vi antagligen att dela med Tyskland.

Det går dock att göra mycket för att öka den långsiktiga tillväxten, alltså den som nu har gått ned under lång tid. Det handlar om att göra det möjligt för företag att växa. Det handlar om klimatomställning. Det handlar också om att helt enkelt se till att Sverige blir den plats som är mest produktiv och där företag vill och väljer att vara.

Vad är det då jag hör att man först och främst önskar sig när jag talar med företag runt om i Sverige, stora som små? Det har sagts tidigare av kollegor: Det handlar om kompetensförsörjning, och därför möter vi upp med mycket utbildningssatsningar både på spets och på bredd. Det handlar om elförsörjning, och därför tar vi nu äntligen ett riktigt tag om hela kedjan för att möjliggöra för kärnkraft i Sverige.

Det handlar dock även om trygghet. Jag nämnde det tidigare, men också företagen nämner den frågan ofta. Ni måste göra Sverige tryggt, säger man – de kriminella måste försvinna. Det är ett arbete som regeringen tar på fullt allvar, och jag vet att företagen gör det. Många andra aktörer behöver också göra sin del för att, som jag sa tidigare, strypa ekonomin för de kriminella.

Vi ser till att förlänga expertskatten nästa år. I år har vi höjt FoU-avdraget. Vi kommer att förändra 3:12-reglerna till det bättre. Vi tar steg efter steg för att göra Sverige ännu mer företagervänligt, för att främja entreprenörskap och för att underlätta för företag att verka i en miljö som är möjlig att växa i.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att det är en svår tid men att jag är fast besluten. Vi ska vända utvecklingen tillsammans.

Beslutsamhet tror jag är den viktigaste egenskapen för oss alla här inne – beslutsamhet om att knäcka gängen, beslutsamhet om ekonomin, det vill säga att inflationen ska ned och tillväxten upp, och beslutsamhet om att Sverige kan så mycket bättre och kan bli så mycket rikare i framtiden än vad Sverige har varit de senaste åren. Det är fullt möjligt att underlätta för hushåll och göra Sverige tryggare. Det är fullt möjligt att fortsätta stötta Ukraina i deras kamp, som inte bara gäller dem själva utan även oss.

Med detta – många kanske skulle säga långa – anförande ska jag tacka för mig. Jag vill också passa på att tacka för ett gott samarbete med många partier under hösten. Jag vet att vi alla vill Sverige väl.

Regeringen har lagt fram en budget som steg för steg får ordning på Sverige. Reform efter reform kommer att sätta Sverige på rätt kurs igen och göra Sverige till ett rikare, bättre och tryggare land att bo och leva i. (Applåder)

Anf. 63 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det finns en viktig utgångspunkt som kanske inte kunde skönjas i det finansministern sa, och det är att finansministern bedriver en ekonomisk politik som har fört Sverige in i en recession.

Ingen hävdar att de inflationstendenser som uppstod i världsekonomin låg inom regeringens kontroll, men det är ju så att Elisabeth Svantesson och Sverigedemokraterna har hanterat situationen på ett närmast unikt dåligt och nonchalant sätt – och att svenska folket betalar priset. Det är verkligheten. Vi har en situation där hushållen är hårt drabbade, till exempel

av höga priser på mat. Vi såg stora prisökningar i början av året, och de fortsätter.

Vi har diskuterat möjligheter att se till att de överpriser som tas ut av matjättarna – med höga vinstmarginaler och där de behåller dem – ska regeringen göra någonting åt för att förbättra konkurrensen. Ingenting sådant har skett.

Finansministern kallade till sig folk för en fika, även om hon inledningsvis sa att det skulle vara någon variant av sovjetisk kommunism att göra det. Men sedan har det inte hänt så mycket. Det blev ett slags lycka till som vi fick höra.

Samtidigt har regeringen nu med öppna ögon sett till att föra in Sverige i en vårdkris. Nedskärningarna kommer att bli chockartade med den budget som nu ligger. Statens finanser är starka, men man väljer att lämna patienter och personal i sticket. Det blir ett slags dubbelstöt för dem som lever i Sverige.

Frågan blir: Tycker finansministern att det är rimligt att göra den typen av prioriteringar, skattesubventioner till lyx-rot framför att satsa på välfärden? Varför agerar man inte ens för att få till rimliga konkurrensförhållanden, marknadslösningar som man i teorin säger sig värna? Är det rimlig prioritering 2023?

Anf. 64 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Ali Esbati, för frågan!

Vanliga löntagare ska vara väldigt glada för att Vänsterpartiets budgetmotion inte går igenom här i riksdagen i dag. Det skulle leda till högre inflation. Man vill låna upp enorma belopp som vi vet kommer att driva på inflationen och höja räntorna. Det skulle drabba alla dem som Ali Esbati säger sig värna.

Det skulle också leda till att investeringsklimatet i Sverige skulle vara väldigt problematiskt under många år framöver, och ännu färre jobb skulle skapas. Därför ska löntagarna vara glada.

Löntagarna kommer också vare sig de röstade på Ali Esbati eller mig att få en skattesänkning nästa år. De som har det allra tuffast som många barnfamiljer med bostadsbidrag kommer att få dem förhöjda under året.

Människor kommer också att möta lägre drivmedelspriser och en reduktionsplikt som gör det rimligt för människor som har det tufft att leva. Det kommer inte att vara enkelt. Men steg för steg gör vi saker och underlättar för människor. Det är ansvarslost att lägga fram en budget som inte bara driver på inflationen utan som också ökar lånekostnaderna.

Låt mig avslutningsvis säga att en procentenhet höjd ränta på den offentliga skulden vi har är ungefär 20 miljarder i utgifter. Det gäller för varje räntehöjning. Lek då med tanken att Vänsterns budget skulle vinna och lånen skulle öka betydligt. Då skulle inte bara inflationen stiga utan också räntekostnaderna som någon annan får betala och som tränger undan viktiga investeringar.

Vi har lagt fram en väl avvägd budget. Vi stöttar hushåll. Välfärden har den största satsningen i budgeten. Vi ser till att få ordning på Sverige. Jag hör inte Ali Esbati tala om den pojke som låg död och blev skjuten för att han inte ville vara med i gängen. Vi tar ansvar för helheten. Jag är glad för att det är den budgeten som vinner i dag och inte Ali Esbatis.

Anf. 65 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det Elisabeth Svantesson gör är att skylta över en fullt synlig verklighet med dåligt underbyggda teorier. Det är vad som sker. Det är återkommande i regeringens sätt att beskriva ekonomin.

Elisabeth Svantesson sa tidigare: Nu ska vi gå en sista tuff rond i kampen mot inflationen. Problemet är att det hon gör är att skjuta framför sig dem som ska ta smällarna. Det är barnfamiljer. Det är bolånekunder. Det är sjuksköterskorna inom välfärden. De ska bära trycket från inflationen. Det gäller inte för dem som driver de företag som kan överprissätta på grund av att de har oligopolsituation på marknaden. Det säger så mycket om regeringens egna prioriteringar.

Det är inte så att ordentliga investeringar, att ta bort flaskhalsar och att göra Sverige bättre rustat att möta framtiden är inflationsdrivande. Vi har ett stort land i väster – jag talar nu om USA och inte om Norge – där presidenten driver enorma investeringar i privat sektor och understöder den typen av investeringar. Det heter Inflation Reduction Act.

Jag säger inte att man kan göra precis samma sak i Sverige. Men jag säger att man kan och bör investera i klimatomställning. Det är dyrt och oansvarigt att inte göra det. Jag vill understryka att alla de satsningar som vi gör på välfärdsförbättringar finansieras genom en annan skattepolitik än den som regeringen står för. Det är en omfördelning från dem som har det allra bäst och klarar sig väldigt bra till att genomföra ordentliga välfärds-satsningar som räddar svensk sjukvård.

För övrigt var frågan vad man tänker om gängkriminaliteten. Hur menar Elisabeth Svantesson att de som jobbar inom skolan och inom socialtjänsten och nu får ta emot nedskärningssmockor ska göra ett bättre jobb med att skydda oss alla i framtiden mot just den typen av utveckling? Där blir Elisabeth Svantesson svaret skyldig.

Anf. 66 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är antagligen vår sista debatt och replikskifte. Jag ska kortfattat säga något politiskt och sedan något annat.

Jag delar helt bilden att det sticker enormt i ögonen att banker, matjättar och andra företag har höga vinster. Under perioder har banker övervinster, absolut. Många matjättar har under tiden som vi har sett haft väldigt höga priser. Där har vi dock sett skillnad.

Alla måste ta ansvar. Sedan ska vi också veta att det är jättemånga företag som kämpar. De kan inte ta ut de priser som de skulle behöva. De möter också ökade kostnader. Inflationen är brett spridd i många branscher. Många företag kämpar stenhårt. Andra har nog passat på och tagit ut högre kostnader och priser, absolut.

Det var många andra saker som Ali Esbati sa. Jag träffade Ali Esbati första gången i Oslo. Det var Ali Esbatis första engagemang i arbetsmarknadsutskottet för ett gäng år sedan där vi gjorde besök. Sedan dess har vi delat arbetet i några olika utskott och debattplattformen här.

Jag uppskattar verkligen, precis som många andra har sagt innan, din skärpa, din förmåga, din verbala förmåga och din intellektuella förmåga. Den kommer att saknas här i riksdagen. Jag önskar dig allt gott. Jag vet att du inte alltid gillar finansministern i Sverige. Du får väl se fram mot en

centerpartistisk finansminister i Norge i stället. Jag önskar dig allt gott och lycka till!
(Applåder)

Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag blev ändå lite förvånad över att finansministern så oreserverat säger att SD-regeringens ekonomiska politik verkar fungera så bra. Vi har nu en situation där Sverige har i princip sämst ekonomisk utveckling i Europa.

Vi har haft en värre situation med inflation än våra grannländer. Vi har haft en högre kostnadsökning i Sverige än i våra grannländer. Det betalar nu svenska hushåll i sin vardagsekonomi. Med regeringens budget har man också skapat en välfärds-kris. Det väcker frågan om vilken verklighet som finansministern egentligen ser och lever i.

Jag vill ställa en fråga på det temat. Jag noterade att ni hade en press-träff. Ni hävdade att på en aggregerad nivå, tror jag att regeringen sa, är regeringens budget tillräcklig för att hålla uppe sysselsättningen i skolan, vården och omsorgen.

Men sanningen är att det är någon form av låtsasvärld som Finansdepartementet har byggt upp. Jag tror att finansministern måste öppna ögonen, herr talman, och se verkligheten i Sveriges sjukvård.

I Östergötland kommer sjukvården att behöva minska sin personal med 600 tjänster. I Sörmland har man varslat 400 anställda i vården. Därtill har vi fått rapporter om anställningsstopp i Örebro och i delar av Stockholms sjukvård. Allt detta innebär färre anställda och inte fler.

Då är min fråga: Vad är egentligen verkligheten? Finns den verkligheten bortom Excelarken? Står finansministern fast vid sitt uttalande att regeringens budget är tillräcklig för att undvika minskad personal i sjukvården runt om i Sverige? Är det verkligheten eller Excelarken som styr regeringens politik just nu?

(Applåder)

Anf. 68 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Mikael Damberg! Det är intressant att före departementschefen på Finansdepartementet tycker att tjänstemännen där håller på med fantasier.

Låt mig bara vara väldigt tydligt. Den budget som vi lade fram och den prognos som den bygger på visar på en lågkonjunktur. Den visar att inflationen kommer att gå ned framöver, och den visar högre arbetslöshet. Den prognosen visar också sammantaget precis som jag sa att den satsning som görs på en aggregerad nivå ändå inte behöver sänka sysselsättningen. Men som jag sa redan då kommer det att se olika ut i olika kommuner och olika regioner. Dessutom har jag sagt många gånger att utvecklingen kan bli både bättre och sämre än vad den prognosen visar. Jag följer den väldigt noga, för jag är mån om att välfärden inte ska lämnas i sticket.

Med det sagt ser jag nu runt om i Sverige särskilt socialdemokratiska regioner och kommuner som går ganska hårt fram. De höjer skatten, och kanske håller de tillbaka nyanställningar och ser till att människor lämnar sitt jobb.

I Region Örebro, där jag bor, har Socialdemokraterna styrt i kanske 100 år, men de har inte lyckats jobba med effektiviseringar. När jag talar om effektiviseringar betyder det inte att man ska springa fortare, utan det betyder att det finns mellanlagerchefer och saker man gör som inte är produktiva. Det finns mycket att göra.

När man inte tar tag i problemen och det dessutom kommer en lågkonjunktur och inflation som skapar en kostnadskris för många slår det hårt. Den största prioriteringen i vår budget var just välfärd. Dessa pengar gör nytta och kommer att göra nytta, men många har det tufft.

Om det nu blir som alla hoppas och tror – att prognoserna funkar den här gången – kommer inflationen att dämpas, och det kommer att göra att till exempel 2025 kommer att se helt annorlunda ut för många regioner och kommuner om inte lågkonjunkturen förvärras. Tyskland går nu betydligt sämre, och den kinesiska ekonomin har stora problem. Det finns många risker, men vi lade fram en avvägd budget.

Jag säger det igen: Vi fortsätter att följa utvecklingen och är beredda att göra mer om konjunkturen dyker djupare och problemen blir större.

Anf. 69 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det var ju inte riktigt detta som finansministern sa alldeles nyss i talarstolen. Då sa hon att det var exakt det här läget man hade kalibrerat budgeten för; det var exakt det läge som vi har i Sverige just nu som budgeten svarade på.

Då måste man öppna ögonen och se hur verkligheten ser ut i sjukvårdsregionerna runt om i Sverige. Det finns inte en sjukvårdsregion, oavsett om den styrs av en moderat eller en socialdemokrat, som inte räknar med underskott. Då kan man inte säga att det bara handlar om hur effektiv någon har varit.

Det är ju kaos överallt. Det är enorma besparingar som väntar om man inte bara låtsas ett år, rullar underskottet framför sig och får besparingarna nästa år i stället.

Det kommer rapporter om att det blir mindre personal i region efter region. Om det talas om anställningsstopp, vilket vi vet innebär mindre personal, verkar det man tänkte på Finansdepartementet inte stämma. Då sker det ju besparingar. Då blir det mindre personal i sjukvården.

Vi tog höjd för detta i vår budget. Vi såg att det gjordes för lite för att säkra välfärdens finansiering. Jag anklagade till och med er i regeringen för att ni är på väg att skapa en hemmagjord sjukvårdskris. Det är ert beslut att inte ge sjukvårdsregionerna dessa resurser som nu leder till besparingar och till och med skattehöjningar på vissa håll. Jag har varnat för detta, för jag tycker inte att det bra att man höjer skatten på låga inkomster i detta tuffa läge. Det beror ju på att sjukvårdsregionerna inte har fått stöd från staten i den här tuffa situationen.

Min fråga till finansministern är om det, givet den information hon har i dag, kommer att bli minskad personal och färre arbetade timmar i sjukvården runt om i Sverige. Tycker finansministern verkligen att det är bra politik i detta läge?

(Applåder)

Anf. 70 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Jag tackar Mikael Damberg för frågorna.

Varje dag följer jag utvecklingen noga. Varje dag ser jag till att vi tillsammans – fyra ansvarsfulla partier – har en riktning för Sverige vad gäller kriminalitet, välfärd och säkerhet. Alla dessa delar är viktiga för oss.

Prognosen visar att den budget som vi har lagt fram är väl avvägd. Glöm inte bort, Mikael Damberg, att kommuner och regioner har ungefär 1 300 miljarder i egna intäkter. När den här budgeten lades upp såg vi till att matcha drygt hälften av det underskott som då var beräknat.

Jag är lite förvånad över tonläget. Vi är många som var i opposition under förra mandatperioden. Då lade vi fram budgetar med förslag som gick att genomföra. De vann ju flera gånger, och de gick att genomföra.

Den budget som Socialdemokraterna nu har lagt på riksdagens bord går ju inte att genomföra. När man å ena sidan lovar pengar till välfärden och å andra sidan föreslår en bankskatt som inte skulle kunna komma på plats den 1 januari lurar man ju undersköterskorna, sjuksköterskorna, läkarna och lokalvårdarna runt om i Sverige, för detta är inte genomförbart.

Jag förväntar mig mer av Socialdemokraterna. Jag förväntar mig mer av ett parti som hela tiden pratar om ansvar. Ni ville inte ta ansvar under era åtta år – ni skyllde på våra åtta år. Jag tar ansvar, och vi har ansvar. Även Mikael Damberg bör ta ansvar. Eller är det så att det är Nooshi Dadgostar som är tänkt att vara finansminister i en framtida regering?
(Applåder)

Anf. 71 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja passa på att säga lite snabbt att jag verkligen instämmer vad gäller de insatser som behöver göras för Ukraina. Det enda jag önskar är att de skulle vara ännu större och att vi kunde skicka det Ukraina önskar mest av allt, nämligen Jas 39 Gripen.

Jag instämmer också verkligen i omdömet om tillväxtkrisen och behovet av beslutsamhet. Jag önskar bara att denna beslutsamhet hade varit lite kraftfullare när det gäller att sänka skatten på arbete i stället för att höja den. Det är ju många hushåll som tvärtom kommer att få kraftiga skattehöjningar med Elisabeth Svantessons politik.

Jag önskar även att det hade funnits mer styrka från Finansdepartementet när det gäller att prioritera skolan i förhandlingarna med SD.

Jag hade tänkt fråga om det som vi i Sverige får plikta för att vi missar klimatmålen och har en rusande ökning av utsläppen med nästan 20 procent. Jag talar om EU:s återhämtningsfond.

En högt ansvarig person hos kommissionen har sagt att vi på grund av er klimatpolitik inte kommer att få de 38 miljarder som vi, liksom alla andra EU-länder, skulle få för att vi följer våra åtaganden och mål i EU. Sverige kommer alltså att få plikta miljarder för att ni har spelat bort klimatbollen, tagit bort en massa saker och inte ersatt dem med någonting.

Hur mycket av dessa 38 miljarder kommer att försvinna? Jag har förstått att det inte är hela summan. Är det hälften? Är det några miljarder? Hur mycket får vi böta för detta? Jag vill ha ett rakt svar på det.

Jag måste också ställa en annan fråga. Medvetet och uttryckligen har den person som sitter bakom finansministern, Oscar Sjöstedt från Sverigedemokraterna, återigen riktat en massiv attack mot satsningarna på H2 Green Steel och Hybrit, alltså de stora industrisatsningar uppe i norra

Sverige som så många investerare har satsat på och som så många personer är beroende av. Är det Oscar Sjöstedt som bestämmer, eller är det finansministern som bestämmer? Jag vill faktiskt ha ett rakt svar på den frågan.

Prot. 2023/24:38

29 november

Statens budget 2024 –

Rambeslutet

Anf. 72 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Den sista frågan har jag fått tidigare av Martin Ådahl – för ett år sedan, tror jag. Det är väl helt uppenbart att vi jobbar tillsammans i regeringen. Vi följer planen. När det gäller dessa olika stora satsningar kommer det att behövas mycket. Det finns ju mycket privat kapital. Det kommer att behövas infrastruktur, bostäder och annat. Det kommer även att behövas mer el.

Det är ingen hemlighet att staten inte kommer att dra sig ur det som den nu har gått in i.

Jag går vidare till frågan om reduktionsplikten. Till den som lyssnar och undrar vad detta handlar om kan jag säga att den förra regeringen lämnade in en plan med olika delar för att vi ska få de pengar som Sverige har rätt till. Vad jag förstår finns det numera en ganska stor majoritet här i riksdagen som är för att reduktionsplikten ska förändras; jag tror till och med att Socialdemokraterna tycker det.

Det betyder att vi behöver byta ut denna insats mot någonting annat. Denna diskussion pågår just nu med kommissionen. Vi kommer att återkomma när vi har besked att ge om vilka andra åtgärder som vi kommer fram till i vår kommunikation och relation med kommissionen.

Anf. 73 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Den uppmärksamma lyssnaren märkte att det inte kom något svar på någon av de två frågorna.

Är det som ledamoten Oscar Sjöstedt från Sverigedemokraterna sa om att vi inte ska göra några statliga investeringar och att det inte finns någon el till dessa projekt – alltså att den vindkraft som behövs för dessa projekt inte ska byggas – bara struntprat som finansministern här kan dementera rakt av? Kan finansministern säga att det där bara var SD-struntprat? Eller är det i själva verket SD som bestämmer, som vanligt?

Nu drabbar detta Norrland. De stora investeringarna, allt hopp och alla pengar får gå någon annanstans. Investerarna lyssnar, Elisabeth Svanteson. Norrland lyssnar på det du säger härnäst. De hör om det är lite flummigt – om du inte är så tydlig med vad du säger och meddelar att ni ska prata om det. Andra länder är tydliga och klara och tror på sina industrier och på de miljardinvesteringar som folk är beredda att göra i deras länder.

Svara så noga du kan, finansministern: Var det struntprat allt det som sades, eller var det sant? Vem är det som bestämmer? Jag hoppas vid gud att finansministern har förmågan att säga att det var struntprat.

Jag fick inte heller något som helst svar på hur mycket pengar vi kommer att få plikta.

Vi vill ersätta reduktionsplikten med Tanka svenskt och få ett svenskt biobränsle upphandlat så billigt som möjligt enligt den utredning som finns. Vi ska få ned kostnaderna och sänka skatten på biobränslet så att vi får ordentligt lägre priser för folk på landsbygden, så där är det ingen diskussion.

Men eftersom ni nu låter utsläppen rusa är frågan: Hur mycket av de 38 miljarderna, dubbelt så mycket som vår klimatbudget, kommer Sverige att få plikta i EU?

Anf. 74 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Herregud, Martin Ådahl! Martin Ådahl vill nog inte riktigt lyssna. Att Oscar Sjöstedt lyfter fram kritik och funderingar kring satsningarna och olika investeringar är fullt legitimt, bara så att vi har det klart. Det handlade inte om ett politiskt beslut. Det var inte ett regeringsbeslut som han lade fram framför Martin Ådahl, så Martin Ådahl kan vara lugn.

Men det är väl bra att vi har diskussioner, för det har vi inte riktigt haft. Framför allt har vi inte haft någon diskussion om hur de här satsningarna ska få mer el, något som jag har efterfrågat i flera år. Det kommer att behövas vindkraft, men det kommer att krävas kärnkraft.

Vi tar den här frågan på fullt allvar. Företag i norr, söder, öster och väster ska kunna växa, och vi ska ställa om och få ned utsläppen. Det stämmer att vi har högre utsläpp detta år och nästa för att vi sedan ska komma ned. Vi är långt framme. Vi har höga ambitioner för näringslivet, hushållen och politiken, och det ska vi fortsätta att ha. Men det krävs ren, stabil el. Det kan Martin Ådahl aldrig komma ifrån.

Jag svarade på frågan om reduktionsplikten. Att Martin Ådahl sedan inte är nöjd med svaret är faktiskt inte mitt problem, fru talman.
(Applåder)

Anf. 75 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Finansministern sa i sitt anförande att regeringen är beslutssam. Det är klart att beslutsamhet är bra och viktigt, men effektiv politik är ännu viktigare.

Regeringen har fått kritik för sin passivitet både här i kammaren och utanför den. LO tycker att regeringen borde ha en mer aktiv finanspolitik. Svenskt Näringsliv tycker att regeringen ska ha en mer aktiv finanspolitik. Volvos vd efterlyser en mer aktiv roll för staten för att skynda på den gröna omställningen. Näringslivet kräver en aktiv klimatpolitik för att man faktiskt ska kunna räkna hem de investeringar som man har gjort och som man vill göra i den gröna omställningen.

Regeringen verkar lida av en akut närsynthet, och det är många som har ställt olika frågor kring det här i dag. Vi vet att regeringen inte levererar i den här budgeten, och jag skulle därför vilja fråga finansministern: När ska regeringen börja leverera det som krävs för att säkra omställningen och svensk konkurrenskraft?

Anf. 76 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Janine Alm Ericson, för frågan!

Bara för att säga det väldigt tydligt: Jag vet att många vill att vi ska göra mer, vilket oftast betyder en expansiv budget. Det har vi pratat om tidigare; det skulle just leda till ökad inflation.

Det man måste komma ihåg är att det kommer att bli lägre inflation och en vändning i slutet av nästa år och början av 2025 – om vi gör det vi nu har beslutat om. Prognoserna bygger alltså på Riksbankens penningpolitik och på det som vi har sagt att vi ska göra. Inflationen kommer inte

bara ned av sig själv, utan det kräver aktiv handling, något som vi också gör.

Jag har tidigare sagt till både Janine Alm Ericson och Ali Esbati att just Miljöpartiet och Vänsterpartiet talar väldigt mycket om satsningar. Men satsningar ska ju finansieras. Det finns inga gratispengar, och just nu är det dyrt att låna pengar. Kom ihåg det!

Det krävs dock investeringar, och det är därför som vi nu ser till att möjliggöra kärnkraft. Det är därför vi nu ser till att få skjuts på omställningen. Jag möter företagsledare för både större och mindre företag för att höra vad mer vi kan göra tillsammans, och då lyfter de fram kompetensförsörjningsfrågan. De lyfter fram infrastruktur och energisystem. De ställer om i sina företag, många av dem är klimatsmarta och de har klimatsmarta produkter som de säljer som vi kan vara stolta över här i Sverige.

Den här resan har börjat, den pågår och den kommer att fortsätta. Men bara för att Miljöpartiet inte tycker att regeringen gör rätt saker betyder det inte att vi inte gör något – tvärtom. Vi gör mycket för hushållen. Vi gör just nu väldigt mycket för att se till att få Sverige på rätt köl, för att svenska företag ska kunna växa och för att vi ska kunna få en bra och effektiv omställning.

Anf. 77 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Tack, Elisabeth Svantesson, för svaret!

Det är ju inte bara Miljöpartiet som kommer med den här kritiken och de här önskemålen; det är lite det som är min poäng här. En väldigt stor samling av resten av det svenska samhällslivet vill se mer satsningar.

Det man ber om är just ett politiskt ledarskap. Jag vet att vi har fantastiska företag och organisationer i det här landet som strävar framåt och som hjälper till att göra omställningen och bygga Sverige starkt. Men man vill ha ett politiskt ledarskap.

Även den här regeringen måste inse situationens allvar och att det är bråttom nu. Det är som om det inte finns någon klimatkris som måste hanteras. Det är som om det räcker med att skjuta de här besluten på framtiden. Men det gör ju inte det. Varje ton koldioxid som vi släpper ut nu räknas. Investeringarna behöver göras nu.

Regeringen gömmer sig fortfarande bakom inflationen. Jag har sagt det förut, jag säger det igen och jag är inte ensam om att säga det. Vi ser hur investeringar görs i andra länder. Ali Esbati nämnde Inflation Reduction Act som Biden har lagt fram i USA. Det sägs ju uttryckligen att den ska hindra inflationen, och vi ser nu också hur den sjunker. Den innebär investeringar i omställning, stora sådana.

Om inte frågan ”när” kan besvaras, även om jag, lite hoppfullt, kunde skönja att det kommer att komma, så vill jag fråga varför. Varför vill regeringen lämna walkover i en fråga som handlar om Sveriges konkurrenskraft på sikt men också om omställningen till en klimatsmart värld?

Anf. 78 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det har gått drygt ett år. De första åtta månaderna lyckades den här regeringen fatta beslut om mer havsbaserad vindkraft än vad den förra regeringen gjorde på åtta år.

Det har gått ett år, och nu har vi till exempel fått fart på att möjliggöra för att kunna bygga kärnkraft överallt. Nu sätter vi tryck i tillståndsprocesserna så att de går snabbare.

Vi sätter tryck efter tryck för att Sverige ska kunna ställa om. Det kommer att ta tid. Jag är inte naiv, vilket jag tycker att Miljöpartiet har varit ibland. Det krävs stora insatser och ett högre tempo för att vi ska nå det vi gemensamt vill nå.

Sverige ligger i framkant. Det är inte så att den stora satsningen på IRA – som man inte ska säga när man träffar irländare – har någonting med inflation att göra, och det vet nog även Joe Biden. Men absolut, det är mycket subventioner. Subventioner finns det också i en del europeiska länder, men vi vet att det inte är subventioner som det svenska näringslivet först och främst efterfrågar. De vill inte konkurrera om subventioner, för de vet att det inte är den bästa som vinner. De vill konkurrera med kompetensförsörjning, med infrastruktur och med ett elsystem som funkar så att man faktiskt kan finnas här i Sverige.

I grund och botten delar vi målbilden men med lite olika verktyg. Jag tar klimatutmaningen på stort allvar och ser att elektrifiering är en viktig väg i det. På den vägen och i den riktningen styr regeringen.

(Applåder)

Anf. 79 PER SÖDERLUND (SD):

Fru talman! Sverige befinner sig i en svår ekonomisk situation. Inflationen har inte varit på en så här hög nivå på 30 år, och Sverige bedöms vara i en lågkonjunktur.

Den höga inflationen skadar Sveriges ekonomi och är löntagarnas värsta fiende, eftersom den leder till att reallönerna sjunker och att värdet på sparandet minskar. Med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget och behovet av att bekämpa inflationen är det viktigt att få till en återhållsam och finansierad budget. En hög skuldsättning och en hög andel rörliga bostadslån gör att svenska hushåll och företag är känsliga för de högre räntorna som följer av inflationen. Samtidigt drabbar kostnadsökningar även välfärden.

Tillväxten fortsätter att utvecklas i svag takt, och Sverige går in i en lågkonjunktur med en hög arbetslöshet i jämförelse med andra europeiska länder. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och andra omvärldsfaktorer skapar dessutom fortsatt osäkerhet om hur ekonomin kommer att utvecklas framöver.

Fru talman! Regeringen och Sverigedemokraterna presenterar tillsammans en budget som syftar till att dämpa inflationen och hantera dess effekter, samtidigt som den bland annat stärker rättsväsendet och försvaret. I det ekonomiskt besvärliga läget vi befinner oss i fokuserar budgeten på att hantera de mest akuta problemen vi står inför.

För att motverka att priser höjs mer än nödvändigt föreslår regeringen flera åtgärder. En åtgärd är att sänka reduktionsplikten för diesel och bensin vid årsskiftet. Under åren 2024–2026 kommer den successivt att sänkas till 6 procent för såväl diesel som bensin. Därutöver sänks också skatten på diesel och bensin generellt. Skatten på bensin sänks ytterligare 75 öre inklusive mervärdesskatt. För att begränsa indexeringen för diesel sänks skatten till EU:s miniminivå 2024.

Förslaget bidrar till att dämpa höga kostnader för många som är beroende av bil i vardagen, inte minst på landsbygden. Höga kostnader för bensin och diesel sprider sig också vidare i hela ekonomin och påverkar till exempel priserna på transporter och produktionskostnaderna för livsmedel. Dessa priser påverkar såklart priset för slutkunden, och det är därför den här åtgärden är så oerhört viktig. Nedsättningen av skatten på så kallad jordbruksdiesel kommer att förlängas till utgångspunkten av 2024, med målet att nedsättningen ska gälla även under 2025. Det kommer att förbättra konkurrenskraften inom svensk livsmedelsproduktion och även påverka priset för slutkund.

Fru talman! Löntagarna med de lägsta månadslönerna har fått den största reala minskningen av sin disponibla inkomst på grund av inflationen. Det är därför angeläget att sänka skatten på arbete. Regeringen kommer därför att föreslå att skatten på arbete sänks från årsskiftet, främst för låg- och medelinkomsttagare. Regeringen kommer även att föreslå sänkt skatt för pensionärer. Dessutom kommer regeringen att föreslå att jobbskatteavdraget för äldre ska indexeras.

För att finansiera detta kommer bland annat uppräkningsgränsen för statlig skatt att pausas. Den uppräkningsgräns som gjordes av skiktgränsen för beskattningsåret 2023 var historiskt hög. Att pausa uppräkningsgränsen för beskattningsåret 2024 innebär fortfarande att färre kommer att betala statlig inkomstskatt än när regeringen tillträdde.

När skiktgränsen för statlig inkomstskatt infördes 1991 bestämdes att gränsen årligen skulle justeras med ett automatiskt verkande inflationskydd. Själva utformningen baserades på att de skattskyldiga skulle tillförsäkras ett reallöneskydd så att andelen skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt låg på en enhetlig nivå.

Genom åren har skiktgränsen både höjts och begränsats i förhållande till den ordinarie uppräkningsgränsen för beskattningsåret som annars gällt. Den uppräkningsgräns som gjordes för beskattningsåret 2023 följde det ordinarie förfarandet och var historiskt hög. Till följd av den fortsatta höga inflationen blir även uppräkningsgränsen för beskattningsåret 2024 historiskt hög om inga åtgärder vidtas. Därför finns det skäl att pausa uppräkningsgränsen för 2024 för att kunna finansiera andra satsningar, exempelvis breda skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Att pausa uppräkningsgränsen innebär också att andelen skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt återgår till en nivå som är mer i linje med hur det har sett ut historiskt.

Fru talman! En åtgärd som säkert gläder många som är födda 1957 är att vi rättar till felet med den för höga skatten på pensioner för just dem. Det var en konstig ordning som innebar att de som är födda 1957 tvingades betala högre skatt sitt första pensionsår än de som är födda tidigare eller senare. Det känns bra att vi nu kan rätta till det för dem som kom i kläm, även om det sker sent. Det var fel, och fel ska rättas till.

Anf. 80 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Många av oss vet att Sverigedemokraternas partiföreträdare har helt andra intressen än Socialdemokraterna. De bättre bemedlade prioriteras framför vanliga löntagare. Vi ser det gång på gång, och vi ser det också i årets proposition till budget för nästa år.

Samtidigt försöker Sverigedemokraterna ge sken av något annat, att man står på de vanliga löntagarnas sida – vilket helt enkelt inte är sant. Ett sådant exempel som vi debatterade redan för ett år sedan var den orättvisa funkisskatten, det vill säga den skatteflyfta som uppstår mellan dem som arbetar och dem som har sjuk- och aktivitetsersättning.

Sverigedemokraterna har varit med och återinfört skatteflyftan. I fjol-årets debatt påstod Sverigedemokraterna och Per Söderlund att man måste återkomma till dessa frågor längre fram. Ännu en gång gav man sken av att man stod på vanliga löntagares sida, att man inte företrädde bättre bemedlade framför vanliga löntagare.

Nu har det gått ett år, och vi står här igen. Funkisskatten finns kvar trots Per Söderlunds och Sverigedemokraternas löften om att man skulle återkomma i frågan.

Vad är det som gäller? Står ni på vanliga löntagares sida? Eller är det så, som jag påstår, att det snarare är de bättre bemedlade som prioriteras? Vill ni inte avskaffa den orättvisa funkisskatten?

Anf. 81 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Den absolut viktigaste åtgärden för alla löntagare i Sverige är att vi håller ned inflationen. Den slår hårt mot hushållens ekonomi och besparingar, och de som har höga lån drabbas såklart hårt när räntorna går upp.

Jag är glad att vi har lyckats bromsa utvecklingen. Låt oss titta på augusti 2022, månaden före valet. Då var inflationen runt 9 procent. Den gick sedan upp till över 10 procent, så länge vi låg kvar på den föregående regeringens budget. När vi väl kom till nuvarande regeringens budget har inflationen sjunkit till i dag 4,2 procent. Det är en rejäl sänkning. Vi har gjort mycket på den punkten för alla i vårt samhälle.

Det finns egentligen ingenting som heter funkisskatt. Det finns inget beslut om att det ska införas en skatt på dem som har funktionsvariationer. De som arbetar och har funktionsvariationer betalar samma skatt som de som arbetar och inte har funktionsvariationer.

Jag sa även förra året att det inte finns en funkisskatt. Det är ett begrepp som man slänger sig med och som jag tycker är ytterst felaktigt. Den här regeringen, och vi, har som mål att det ska löna sig att arbeta, och därför finns vissa avdrag för skatter på arbetsinkomster.

Anf. 82 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Nu hörde vi vad sverigedemokraten Per Söderlund sa på slutet, nämligen att det ska löna sig att arbeta. Skatteflyftan mellan dem som arbetar och dem som har sjuk- och aktivitetsersättning kommer inte att försvinna under en borgerlig regering. Framför allt kommer Sverigedemokraterna inte att driva den linjen. Det är tydliga besked i dag, trots att man försöker ge sken av något annat.

När det gäller inflationen i Sverige har ingen någon annan uppfattning än att den behöver bekämpas. Den svenska inflationen mätt på årsbasis, från den 1 januari, har kommit ned till 2,2 procent. De senaste sex månaderna har den varit 1,2 procent. Om man sedan räknar bort räntan, inte KPI utan KPIF, går den i alldeles rätt riktning. Det beror också på penningpolitiken.

Inflationen är utbudsdriven, inte efterfrågedriven. Det gör också att vi, när vi planerar för framtiden med den budgetproposition vi har att ta ställning till i riksdagen, kan göra satsningar så att vanliga löntagare, vanligt folk, inte ska bära bördorna och ta smällen av den höga inflationen. Då hade man kunnat avskaffa den orättvisa skattekllyftan mellan dem som arbetar och dem som har sjuk- och aktivitetsersättning.

Jag kallar den funkisskatt. Per Söderlund och Sverigedemokraterna tycker att det är fel. Men kalla den vad du vill! Skattekllyftan finns där, och den ska bort. Nu hör vi att Sverigedemokraterna och regeringen inte kommer att göra något för att avskaffa klyftan. Tack för beskedet!

Anf. 83 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om man ska se antalet yrkanden på skatteområdet i årets budgetförslag från de olika partierna som ett tecken på hur de ser på detta.

Socialdemokraterna har fyra yrkanden på det här området som jag kan identifiera. Jag vet inte om det är för att Socialdemokraterna helt enkelt närmar sig den politik som regeringen för eller vad det handlar om. Jag är i alla fall väldigt glad att ni som parti nu håller på att se över er tidigare politik, och jag hoppas att ni så småningom kommer att komma på att flera av de saker som Sverigedemokraterna sagt under många år faktiskt var rätt bra. Jag ser fram emot den utredning ni håller på med.

Som sagt: Det finns egentligen ingen funkisskatt. Det finns inte ens något beslut på att skatten ska höjas. Det finns beslut på att sänka andra skatter. Det är inte en skatt för dem som är funktionsvarierade, för om de jobbar får de samma skatt som alla andra.

Anf. 84 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Sveriges moderna historia är en historia av framgång. Under mer än 100 år utvecklades Sverige från ett fattigt agrart land till en ledande industri- och välfärdsnation.

Människors fackliga organisering och politiska medvetande under förra sekelskiftet skulle komma att förändra vårt land i grunden. Allmän och lika rösträtt blev början på samhällsbygget, där politiken och demokratin blev medlet för människors frigörelse och för en samhällsförändring där jämlikhet och frihet, gestaltad av en omfattande välfärdsstat, gav människor verktyg att frigöra sig från den ekonomiska underordningens bojar.

Men samhällsutvecklingen är också en ständigt pågående omställning. När världen förändras, när vi inte med säkerhet vet hur morgondagen ser ut, har det starka samhället blivit den trygghet som gjort att människor är nyfikna på framtiden och vågar möta en ny dag utan att veta hur den ser ut. De välkomnar den ändå i visshet om att saker och ting faktiskt kan bli bättre. Människor ska nämligen ha något att se fram emot.

En omfattande, rättvis och generell välfärd är det kitt och den grund som vi bäst möter en bättre framtid med tillsammans.

Men, fru talman, när människor inte känner igen sig, när samhället förändras alltför fort, när klyftorna ökar, när ojämlikheten i maktresurser växer, ja, då riskerar oro och otrygghet att sprida sig.

Då är det viktigt att veta att det finns politiska alternativ som vill skapa ett samhälle där alla känner sig välkomna, där alla är behövda, där alla är efterfrågade i livets samtliga skeden, där ingen känner sig ofrivilligt

utanför och där detta innanförskap ställer krav och kräver ansvar av var och en att bidra efter bästa förmåga.

Det är viktigt att äga förmågan och viljan att möta dessa förändringar och i förändringen försvara den enskilda människan, att vara en aktiv del och verka för ett samhälle där vi med trygghet vågar ta oss an framtidens utmaningar. Ty i tider utan hopp finns inget värre fängelse än framtiden.

Fru talman! Nu föreslår vi socialdemokrater bland annat att de övervinster bankerna gör på sina stora räntenetton, det vill säga skillnaden mellan utlåningsränta och sparränta, beskattas och omfördelas till svenska folket för att stärka välfärden.

Vi föreslår att jobbskatteavdraget för höginkomsttagare trappas ned och helt avskaffas för dem med riktigt höga inkomster.

Vi föreslår en beredskapsskatt för att finansiera upprustningen av försvaret.

Mot detta står en konservativ borgerlig regering, sida vid sida med Sverigedemokraterna, som företräder helt andra intressen: välbeställda framför vanliga löntagare.

Det förvånar väl inte någon att kravet på rättvisa har svårt att finna anklang hos den borgerliga högern. Den är sig lik. Och i gängets mitt står en ny kompis: Sverigedemokraterna.

Fru talman! Skatten, vårt gemensamma skattesystem, det vi väljer att avstå – dess huvudsakliga uppgift är att säkerställa tillräckliga intäkter för att finansiera och utveckla den generella välfärden och det starka samhället. Häri ligger också skattesystemets inneboende skönhet. Vi avstår inkomst och del av förmögenheter för gemensamma angelägenheter för att det är klokt och modernt och för att det skapar tillväxt och rättvisa.

Samtidigt är behovet av en ny omfattande översyn av skattesystemet stort. Dagens skattesystem kännetecknas av stora och allvarliga problem. Den skattemässiga obalansen mellan arbete och kapital med allt lägre skatter på kapital är ett bekymmer.

De många avstegen och de stora skattesänkningarna har försämrat vår förmåga att finansiera välfärden. Därför behöver rättvisan återställas. Förmågan att finansiera vår gemensamma välfärd måste förbättras, och de samhällsekonomiska kostnaderna måste minska genom att undvika fördelningsspolitiskt ineffektiva inkomstomvandlingar från arbete till kapital.

Fru talman! Erik Johan Stagnelius, den svenske poeten, levde ett kort liv och dog utfattig och ensam på Södermalm, men hans avtryck i den svenska litteraturen är stort och ännu levande. Hans kanske mest kända dikt, *Suckarnas mystär*, griper rakt in i människans villkor.

Tvenne lagar styra mänskolivet.
Tvenne krafter välva allt, som födes
under månens vanskeliga skiva.
Hör, o mänska! Makten att begära
är den första. Tvånget att försaka
är den andra. – – – Adla du till frihet
detta tvång, och helgad och försonad,
över stoftets kretsande planeter,
skall du ingå genom ärans portar.

Socialdemokratins jämlikhetssträvan är i grunden en frihetssträvan. Därför är en generell, omfattande välfärd med hög tillgänglighet viktig – därför

att den frigör människor. Vi blir inte beroende av egna ekonomiska tillgångar för att få del av skola, vård och omsorg, och vi slipper ge upp stora delar av vårt liv för att ta hand om närstående som behöver sådana tjänster och inte kan köpa dem på någon marknad.

Mot denna svenska och skandinaviska välfärdsmodell står nu en borg-erlig, konservativ regering med en samhällssyn där marknadslogiken ska styra hur välfärdsresurserna fördelas, där det gemensamma projektet och de gemensamma angelägenheterna ska vara betydligt mindre och färre och där den som har mest också får mest. Ytterst är det fråga om ett samhällsbygge som innebär att möjligheten att lyckas i livet beror på ens egen förmåga och därmed vem som har möjlighet att lyckas i livet.

Fru talman! Jag påstår att vård, skola och omsorg med hög kvalitet fördelad efter behov är viktigt för människors möjligheter i livet. Livschanserna blir nämligen mycket mindre när det inte finns. Därför måste vi också vara beredda att gemensamt finansiera det som vi tillsammans definierar som gemensamma angelägenheter: ett gott, rättvist och effektivt skattesystem för en generell, omfattande och jämlik välfärd för ett modernt Sverige och ett samhälle där alla får plats.

Med det yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservationer, reservation 1 och 5.
(Applåder)

Anf. 85 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag uppskattade mycket att Niklas Karlsson citerade Stagnelius här i kammaren. Det gör alltid debatterna mer njutningsfulla när man blandar in poesi i det hela.

Jag ska dock prata om ett betydligt mer prosaiskt dokument, nämligen Socialdemokraternas budgetmotion.

I denna budgetmotion upprepar man att man vill återta den demokratiska kontrollen i välfärden, skolan, äldreomsorgen och så vidare.

Att Socialdemokraterna aldrig har gillat valfrihet och privata alternativ i välfärden är ingen nyhet. Men hur står det till med den demokratiska kontrollen i den offentliga sektorn? I Malmö, som styrs av och har styrts av Socialdemokraterna i decennier, uttrycks en vidrig antisemitism helt öppet i vissa skolor. Elever har skrikit: Alla judar borde dö, hela Israel ska brinna och de förtjänar alla att dö. Elever har också gjort Hitlerhälsningar.

Trots att händelserna kan betraktas som hets mot folkgrupp har det inte gjorts några polisanmälningar, eftersom ledningen för Malmö stads gymnasieförvaltning har tyckt att det inte skulle gynna situationen.

Jag vill därför fråga Niklas Karlsson: När tänker Socialdemokraterna återta den demokratiska kontrollen där Socialdemokraterna har makten?

Anf. 86 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag är glad att Boriانا Åberg uppskattar mina litterära referenser. Boriانا Åberg brukar själv ägna sig åt det, bland annat att citera socialdemokratiska partiordföranden, till exempel Olof Palme. Det är jag särskilt glad för. Nästa gång Boriانا Åberg gör det ska hon kanske inte bara citera och läsa utan också titta, förstå och dra rätt slutsatser.

Den demokratiska kontrollen är väldigt viktig för oss socialdemokrater. Demokrati är en grundpelare för oss. Vi slåss för den. Det är en kraft

som ibland inte går att förena med marknaden. Då måste marknaden eller åtminstone marknadens logik förändras eller pressas tillbaka.

Vi är inte emot valfrihet, utan tvärtom. Det är viktigt för människor att vara delaktiga i samhällslivet och att få göra egna val. Valfriheten är viktig. Men det som är vinstintresse, marknadslogik, som styr bort den rättvisa fördelningen av välfärden och som gör att den starkes rätt gäller vill vi göra upp med. Vi kan återkomma till det, Boriana Åberg.

Den egentliga frågan handlar dock om någonting annat. Jag ska erkänna att jag inte riktigt begriper vad Boriana Åberg insinuerar.

Antisemitism är ett gift. Det ska bekämpas. Vi inom socialdemokratin har aldrig stått för någonting annat. Boriana Åberg behöver inte fundera en enda gång över var socialdemokratin står. Antisemitism försvarar vi aldrig. Vi bekämpar det varje dag, vid varje tillfälle. Om Boriana Åberg har synpunkter på ledningen i Malmö är det bättre att hon vänder sig dit. Men vi som rörelse är solklara. Antisemitism är ett gift. Antisemitism ska bekämpas.

(Applåder)

Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Det har genom åren satsats väldigt mycket skattepengar på att bekämpa antisemitism. Socialdemokraterna har varje gång sagt: ”Vi går i främsta ledet. Vi bekämpar antisemitism.” Men varje gång har man ertappats med att inte vara särskilt framgångsrik i den bekämpningen.

Fru talman! Malmö får ett skatteutjämningsbidrag på 6,3 miljarder kronor årligen. Såväl kommunens egna invånare som skattebetalarna i kommunerna som bidrar till Malmös budget har rätt att kräva att det inte sprids antisemitism i Malmös skolor. Det är inga stora krav. Det är helt normalt.

Det som inte är normalt är att Malmös socialdemokratiska styre verkar ha tappat den demokratiska kontrollen helt. Därför vill jag återigen fråga Niklas Karlsson: Vad gör rörelsen? Vad gör Niklas Karlsson själv, som ordförande för Socialdemokraterna i Skåne, för att se till att ingen antisemitism förekommer i Malmös skolor, i några andra skolor eller på några andra platser i Sverige?

Anf. 88 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Det Boriana Åberg och Moderaterna nu gör handlar inte om omsorg om judarna. Man insinuerar och fortsätter att sprida gift. Ändamålet tycks helga alla medel hos Moderaterna när man nu tar till vad som helst.

Det var statsministern och partiordföranden Göran Persson som genomförde projektet och boken *Om detta må ni berätta*.

Jag har vänner som är judar och som jag om inte dagligen men ofta har samtal med om den situation som de befinner sig i. Jag har aldrig tvekat. Jag kommer aldrig att tveka. Jag har aldrig varit otydlig utan tvärtom mycket klar. Och jag kommer att fortsätta vara det.

Oavsett vad Boriana Åberg och Moderaterna nu försöker insinuera råder det ingen som helst tvekan, och det ska inte råda någon som helst tvekan, om att antisemitism ska bekämpas. Det är ett gift, och det ska bekämpas varje dag oavsett var det uppstår.

(Applåder)

Anf. 89 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Vi lever i en provande tid. Kriminaliteten har ätit sig in i samhällskroppen. Gånguppgörelser, knarkhandel och skjutningar sker alltför ofta, nästan dagligen. Kriminella genomför avancerade bedrägerier och plockar ut enorma summor från vår gemensamma välfärd. Korruption och infiltration hotar vårt rättssamhälle.

Inflationen urholkar reallönerna och tvingar människor att hålla hårdare i plånböckerna. Räntenivåerna är högre än på mycket länge, och allt fler oroar sig över att behöva gå från hus och hem. Arbetslösheten riskerar att stiga. Sverige har också besvärande låg tillväxt, faktiskt den näst lägsta i hela EU.

Utöver detta plågas vi av förhöjt terrorhot, växande antisemitism och pågående krig i vår närhet och i vår omvärld. Sverige har upplevt svåra tider förut, men den tid vi nu befinner oss i är mer utmanande än på mycket länge. Därför behövs en politik som får Sverige att härda ut genom krisen. Och det är den politik som vår nuvarande regering för genom att prioritera hanteringen av Sveriges mest akuta problem.

Det är värt att påminna om varför Tidöpartierna fick svenska folkets förtroende: för att få bukt med skuggsamhället och stoppa den grova brottsligheten och den okontrollerade migrationen helt utan integration. Att låtsas att Sveriges problem har uppkommit under regeringen Kristerssons 14 månader vid makten är ytterst oseriöst och ohederligt.

Sedan regeringen tillträdde har den arbetat för att bekämpa inflationen, återupprätta arbetslinjen och genomföra strukturreformer för ökad tillväxt. Tillväxt är en helt avgörande förutsättning för att människor ska få det bättre både i termer av välfärd och reallöneökningar. Tvärtemot vad vissa partier verkar anse är det grunden för hela vårt samhälles utveckling.

I den situation vi nu befinner oss i är det inte omfattande skattesänkningar som står överst på agendan, vilket vi moderater självklart beklagar. Men några väl riktade skattesänkningar bidrar till att Sverige nästa år trots detta kommer att ha det lägsta skattetrycket sedan 1975 – något som inte hade skett utan en moderatledd regering.

Att upprätthålla arbetslinjen är av yttersta vikt för Sveriges välbefinnande. Att det ska löna sig att arbeta har alltid varit en bärande del i moderaternas politik. Det är bara genom att fler arbetar vi skapar det samhälle som vi vill ha – ett samhälle där samhällskontraktet upprätthålls och där alla som kan arbeta bidrar till det gemensamma och ingen åker snålskjuts på andras bekostnad.

När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och andra. Värdet av att ha ett jobb, och därmed även den samhällseliga kostnaden för arbetslöshet, är svåra att överskatta.

För att fler ska lämna bidragsberoendet och försörja sig själva behövs tydliga drivkrafter. Införandet av ett bidragstak är en åtgärd som ska öka drivkrafterna att arbeta. Det är ytterst problematiskt att många som får bidrag och transfereringar har fått kompensation för den höga inflationen medan de som arbetar och gör rätt för sig har fått en kraftig reallönesänkning. Därför föreslår regeringen att skatten på arbete sänks från årsskiftet, främst för låg- och medelinkomsttagare.

Även skatten på pensioner sänks. På samma sätt som det alltid ska löna sig att arbeta ska det löna sig att ha arbetat. Dessutom kommer jobbskatte-

Prot. 2023/24:38

29 november

Statens budget 2024 –
Rambeslutet

avdraget för äldre att indexeras för att öka drivkrafterna för dem att stanna längre på arbetsmarknaden och bidra med nödvändig och eftertraktad kompetens.

Riktiga arbetstillfällen skapas alltid av företag och företagare, inte av politiker – hur goda våra intentioner än må vara. Det är dock politikernas roll att sätta spelreglerna och skapa förutsättningar för att företag ska kunna startas, utvecklas, växa och anställa fler.

Tidigare i debatten nämndes beredskapsskatten, som Socialdemokraterna planerar att införa på något sätt och då även blanda in 3:12-reglerna. Det verkar särskilt angeläget för Socialdemokraterna att dessa regler ändras. Att de ska ändras är vi överens om. Men när det gäller hur detta ska ske har vi vitt skilda uppfattningar. Tidöpartierna vill att 3:12-reglerna ska förenklas för att ytterligare främja entreprenörskap, särskilt för små och medelstora företag. Vi vill definitivt inte att det ska bli krångligare eller mindre lönsamt att vara företagare.

Sedan regeringen tillträdde har Kommittén om förenklad beskattning av ägare till fåmansbolag fått ett utvidgat uppdrag, bland annat att analysera hur reglerna kan förenklas för att underlätta ägarskifte både mellan närstående och till personal. Regeringen tog också bort det ursprungliga deluppdraget om en justerad skattesats.

För att Sverige ska fortsätta vara ett attraktivt land för kunskapsintensiva företag och framgångsrik forskning är det viktigt att villkoren som erbjuds är internationellt konkurrenskraftiga. Reglerna om expertskatten tillkom för 22 år sedan med syftet att skapa incitament för företag att förlägga och bibehålla concernledande funktioner som kan kräva utländsk personal i Sverige. Nu uppdateras lagstiftningen, och tidsgränsen för expertskatten utvidgas till att gälla de första sju åren av den tidsbegränsade vistelsen i Sverige för högkvalificerade forskare, specialister inom tekniskt avancerad och kunskapsintensiv verksamhet samt andra nyckelpersoner.

Utredningen som ska se över forsknings- och utvecklingsavdraget och expertskattereglerna pågår.

För att temporärt främja sysselsättningen i byggsektorn under lågkonjunkturen i svensk ekonomi höjs tillfälligt taket för rotavdraget, och rot och rut separeras. Från oppositionens sida har det raljerats om att rotavdraget går till rika som ska byta marmorskivor i sina kök. Även om jag inte har några synpunkter på vilka renoveringar människor väljer att göra vill jag förtydliga att syftet med det tillfälligt höjda rotavdraget är att rädda arbetstillfällen och de små aktörerna i en krisande bransch.

För att underlätta för de minsta företagen, nystartade företag och andra aktörer med liten verksamhet föreslår regeringen att omsättningsgränsen för mervärdesskatt höjs från 80 000 till 120 000 kronor.

Jag skulle också ha tagit upp sänkningen av skatten på drivmedel, men eftersom ämnet kommer att debatteras i nästföljande debatt vill jag bespara såväl fru talmannen som mina ärade kollegor en upprepning.

Slutligen vill jag nämna att jag är glad att plastpåseskatten avskaffas – en skadlig symbolskatt som slog undan benen på producenter av inhemskt tillverkade, miljövänliga plastkassar och gjorde att försäljningen av Kina-importerade, miljöskadliga soppåsar ökade. Det är en skatt som knappast någon kommer att sakna.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag på samtliga punkter.

(Applåder)

Anf. 90 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Just i skattepolitiken blir skillnaden mellan höger och vänster, mellan moderater och sverigedemokrater å ena sidan och socialdemokrater å den andra, särskilt tydlig. Vi tror att en omfattande, bred välfärd som bygger på jämlika principer och där saker och ting fördelas efter behov gör att chanserna att leva ett gott och meningsfullt liv blir mycket större. Mot detta står en borgerlighet som har helt andra uppfattningar; det ser vi i det budgetförslag som regeringen nu kommer med.

I förra årets debatt om samma ärende föreslog vi socialdemokrater att man inte skulle inflationsskydda höginkomsttagares inkomster. Vi tyckte att man inte skulle räkna upp indexeringen av brytpunkten för den statliga inkomstskatten. Vid det tillfället valde Boriana Åberg att begära replik på mig. Hon gick till storms mot oss socialdemokrater och påstod att vi ville beskatta 1,3 miljoner löntagare – sjuksköterskor, poliser, industriarbetare, lärare. Boriana frågade mig om detta är moraliskt riktigt.

Nu står vi här. När vi tittar på regeringens budgetförslag ser vi att man väljer att inte höja skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Jag bara undrar: Hur är det med moralen, Boriana Åberg?

Anf. 91 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Tack, Niklas Karlsson, för att du ger mig möjlighet att svara på din sista replik till mig, när du sa att ni gör allt för att bekämpa antisemitismen – detta i en stad där man kör korteger med 300 bilar för att fira att kvinnor och barn har blivit mördade och våldtagna, och det socialdemokratiska kommunalrådet vägrar ta avstånd. Det är inte att bekämpa antisemitismen!

Nu till Niklas Karlssons fråga. Ja, i kärva omständigheter, när statens – skattebetalarnas – pengar inte räcker till tvingas man till tuffa prioriteringar. Regeringen gjorde prioriteringen att införa ett jobbskatteavdrag som fördelas över alla löntagare. Löntagare har haft det väldigt svårt i dessa inflationstider eftersom lönerna inte räknas upp i samma takt som till exempel bidragen, som inflationsskyddas. Det var alltså ett beslut som regeringen fattade, och det är rätt beslut.

Jag frågade förra året varför Niklas Karlsson ville beskatta sjuksköterskor och andra. Nu ställer jag samma fråga. Ert jobbskatteavdrag omfattar ju bara människor som tjänar upp till 38 000 i månaden. Lärare, sjuksköterskor, poliser och andra blir alltså utan jobbskatteavdrag i er budget. Varför?

(Applåder)

Anf. 92 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Med tanke på de spridda applåderna och de glada miner som ses bland de borgerliga företrädarna i kammaren inser jag att det inte bara är Boriana Åberg som inte har läst vårt budgetförslag i dess helhet. Det har tydligen inte heller ni andra gjort.

Siffran 38 000 är fel. Avtrappningen försvinner vid 100 000. Det är de som tjänar över 100 000 som inte får något jobbskatteavdrag. Blanda inte bort korten!

Det är här vi är. De borgerliga företrädarna, med Borian Åberg i spetsen, vill ju inte prata skatte- och välfärdspolitik, för de står där som kejsaren alldeles naken. Det blir så tydligt vilka intressen man företräder. Det är inte vanliga löntagare, utan det är de som är bättre bemedlade.

När man ska ge sig på Socialdemokraterna ger man sig på avtrappningen av jobbskatteavdraget för dem som har en årsinkomst på mer än 1,2 miljoner kronor om året. Det är de intressena och de människorna som Borian Åberg i dag drar en lans för i riksdagens talarstol.

Fru talman! Jag inser att man ska vara försiktig med sina ordval, och jag ska inte ta i för mycket. Men ändå finns det ett drag av hyckleri i Moderaternas argumentation. I fjor var det omoraliskt att inte höja skiktgränsen för statlig inkomstskatt, men i år är det inga problem. Det är nog ändå ett visst mått av hyckleri.

(Applåder)

Anf. 93 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag kan försäkra Niklas Karlsson om att jag har läst hela den socialdemokratiska budgeten på 64 sidor. Där finns en speciell rubrik: Vi sänker skatterna för vanligt folk. Man har avsatt 7,9 miljarder för detta, faktiskt 3 miljarder mindre än regeringen avsätter. Där är gränsen 38 600.

Jag vill be Niklas Karlsson att läsa sin egen budget en gång till och se vilka yrkeskategorier som Socialdemokraterna räknar som vanligt folk. Sjuksköterskor är inte vanligt folk, lärare är inte vanligt folk och inte poliser heller.

På tal om hyckleri, låt mig återkomma till detta med den beredskapskatt som Niklas Karlsson och hans parti vill införa. Är det inte synd och skam att man i ett land som har ett av de högsta skattetrycken i världen, även om vi har sänkt det en del, ska behöva en extra skatt för att finansiera statens mest grundläggande uppgifter, nämligen försvaret och tryggheten, både den inre och den yttre? Och varför ska man lägga den extra skatten på dem som faktiskt bidrar mest, alltså företagare som skapar jobb? Den välfärd som Niklas Karlsson pratar så vackert om upprätthålls bara om fler arbetar. Det är en pyramid där den breda basen säkrar inkomsterna, inte att man beskattar toppen med 100 procent i skatt, eller 102 procent, som det var på Gunnar Strängs dagar om vi ska tro Astrid Lindgren.

(Applåder)

Anf. 94 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Vi har en regering som hellre sänker skatter än satsar på välfärden. Sveriges Kommuner och Regioner räknar med att underskottet för kommuner och regioner landar på 31 miljarder kronor. 31 miljarder kronor – det är ofattbara summor, och regeringen tycker att kommuner och regioner kan effektivisera och skära ned för att spara in dessa miljarder. I praktiken betyder det inställda operationer, längre köer till vården och nedlagda busslinjer. Oftast är det också det förebyggande arbetet som får stryka på foten. Samtidigt som unga dras in i gängkriminalitet tvingas kommunerna spara på skola och verksamheter för unga.

I år har till exempel Malmö dragit ned skolbudgeten med 200 miljoner. Elevassistenter och annan stödjande personal har fått gå, och vissa klasser har över 32 elever. Det liberala skolkommunalrådet har under hösten flera gånger sagt att hon hoppas på ökade statliga bidrag. Men några större öka-

de statliga bidrag blir det inte med den här budgeten. Malmö får precis som alla andra fortsätta att spara och skära ned.

Regeringen väljer i stället att satsa på skattesänkningar och bidrag till den som vill bygga om sitt kök, medan skolköken går på knäna.

Efter ett år vid makten är regeringens och Sverigedemokraternas prioriteringar tydliga. I stället för att underlätta för hushållen, vården, skolan och äldreomsorgen, satsar de på skattesänkningar för de rika, och i stället för att göra något åt chockhöjda matpriser och skenande räntor tar de sig en fika.

Välfärden ska monteras ned och klyftorna ska öka i det högerkonservativa Sverige. I den borgerliga logiken jobbar höginkomsttagare mer om de får mer pengar, medan låginkomsttagare, sjuka och arbetslösa jobbar mer om de får mindre pengar.

Sverige ligger sedan några år i världstoppen när det gäller antalet miljardärer i relation till folkmängden. Med mycket pengar kommer också kapitalinkomster. 95 procent av kapitalinkomsterna har de 10 procent som tjänar mest, och hela 59 procent av Sveriges kapitalinkomster gick till den 1 procent av svenskarna som tjänar allra mest. Kapitalinkomsterna är dessutom inte jämnt fördelade. Män har ungefär tre fjärdedelar av de samlade utdelningarna och ränteinkomsterna.

Sveriges fördelning av förmögenheter och kapitalinkomster tillhör de skevaste i världen. I dag är beskattningen låg på kapitalinkomster och faktiskt helt obefintlig på förmögenheter. Välfärdens underfinansiering, klimatkrisen och den höga arbetslösheten hänger samman med skattesänkningar och helt slopade skatter på kapital för de rika. Rut- och rotavdragen innebär ytterligare omfördelning från låginkomsttagare till höginkomsttagare. Skattekvoten har sänkts och motsvarar cirka 440 miljarder kronor i mindre skatteinkomster varje år.

En politik för hållbar tillväxt, ökad jämlikhet och full sysselsättning behöver en hög kvalitet i välfärdstjänster och effektiva försäkringssystem, och då fyller skatterna flera viktiga funktioner. Skatterna betalar investeringar och borde jämna ut inkomster, konsumtion och sparande mellan olika inkomstgrupper. En engelsk studie kom, föga förvånande, fram till att skattesänkningar för de rika ökar den ekonomiska ojämlikheten utan att nämnvärt påverka arbetslösheten eller den ekonomiska tillväxten. Skattesänkningar leder till minskade skatteintäkter, och i Sverige har de dessutom kommit dem med höga inkomster till del och medfört kraftigt ökade inkomstskillnader.

Vänsterpartiet anser att det behövs ett arbete med en genomgripande skattereform som ska skapa ett enhetligt, rättvist och legitimt skattesystem. Det mest prioriterade området att komma till rätta med är den urholkade kapitalbeskattningen och den extremt ojämna förmögenhetsfördelningen. Vi lägger fram förslag på hur skatterna ska kunna bli mer rättvisa. Det gäller både att alla inkomstslag ska beskattas lika utan olika särlösningar och att det ska vara en enhetlig kapital- och förmögenhetsskatt. Vi menar att skatteflyktan behöver slutas för alla inkomster, till exempel sjukpenning, rehabiliteringspenning, a-kassa och föräldraförsäkring. Detta innebär sänkt skatt för grupper med små ekonomiska marginaler och att vi tar bort den så kallade funkisskatten.

Prot. 2023/24:38
29 november

-----
*Statens budget 2024 –
Rambeslutet*

Fru talman! EU har infört möjlighet för medlemsstaterna att införa skatt på stora övervinster hos elbolagen och att återföra pengarna till elkonsumenterna. Högerregeringen dröjde med att införa skatten och lade sig på en miniminivå. Man avstod stora intäkter som hade kunnat gå tillbaka till hushållen. Enligt siffror som DN har begärt ut från Regeringskansliet kan det handla om allt från 7,8 till 34 miljarder kronor som man gick miste om. Så länge elkonsumenterna tvingas in på en havererad elmarknad där elbolagen skor sig på höga elpriser vill vi se en ny tillfällig skatt för att motverka elbolagens övervinster.

Vänsterpartiet ser behov av en genomgripande skattereform som utjämnar de ekonomiska och regionala klyftorna och som främjar ett hållbart resursutnyttjande med låg miljö- och klimatpåverkan i enlighet med klimat- och miljömålen. På skatteområdet, liksom i politiken i stort, lägger dessvärre regeringen fram förslag som motverkar den gröna omställningen. I stället för att underlätta hushållens ekonomi sänker man skatten på fossila bränslen samtidigt som regionerna på grund av de uteblivna statsbidragen tvingas höja taxan i kollektivtrafiken. Beskattning av drivmedel är ett viktigt verktyg för att minska transportsektorns klimatpåverkan. Men det behövs också styrmedel för att minska klyftor mellan stad och land.

Alla klimatskadliga subventioner borde fasas ut och avvecklas skyndsamt. Det brådskar med ytterligare åtgärder för att Sverige inte ska tappa styrfart när det gäller att nå nollutsläpp.

Slutligen vill jag säga några ord om personer födda 1957. De hamnade i kläm när riksdagen beslutade att höja pensionsåldern utan att införa övergångsregler. Vänsterpartiet har sedan regeringen lade fram sin budget för 2023 agerat med motioner och utskottsinitiativ för att rätta till den skatteorättvisan. Nu aviserar regeringen att pensionärer födda 1957 ska kompenseras för den inbetalda högre skatten i samband med skatteåterbetalningarna. Vänsterpartiet hade hellre sett att riksdagens majoritet och regeringen hade agerat tidigare och sänkt skatten under 2023. Men vi uppskattar att regeringen, om än något senkommet, nu aviserar en kompensation. Vi förutsätter att 57:orna kompenseras med ränta och att regeringen snarast återkommer med formerna för hur denna återbetalning ska ske. Det brådskar nämligen med besked till alla dem som betalat och som fortfarande betalar in för mycket i skatt.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 6.
(Applåder)

Anf. 95 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Fru talman! Sverige står inför flera utmaningar. Hög inflation och höga räntor pressar hushåll och företag. Svensk välfärd behöver resurser. Denna regering har påbörjat arbetet med att vända utvecklingen för vårt land, så att vi kommer åt rätt håll.

Den ekonomiska politiken fokuserar på reformer som ger goda möjligheter till företagande, forskning och investeringar. Det kommer att vara särskilt viktigt för att skapa ett mer gynnsamt skatteklimat framöver.

Inga av regeringens satsningar hade varit möjliga om det inte varit för alla skattebetalare runt om i Sverige. De pengar vi debatterar i dag tillhör inte någon av oss. Det är skattebetalarnas pengar – de som varje morgon

går upp ur sängen för att sedan gå till jobbet. Vårt ansvar är därför att försöka prioritera på bästa sätt när det gäller deras pengar.

Fru talman! Det svenska folket har under de senaste åren varit utsatt för stora ekonomiska påfrestningar med hög inflation och höga räntor. Den internationella ekonomiska oron har i Sverige dessutom byggts på med tidigare regerings ansvarslösa nedläggning av fullt fungerande kärnkraftverk och en reduktionsplikt som är mer anpassad för Södermalm än för landsbygden. Allt detta har skapat en kraftig inflation, och Sverige har gått in i en lågkonjunktur.

Fru talman! Regeringen har sedan den tillträdde varit tvungen att prioritera akut krisbekämpning för att få ned inflationen och stötta hushållen. Regeringen arbetar med en långsiktig plan för att ta Sverige genom det besvärliga ekonomiska läget. Vi bekämpar inflationen, stöttar hushållen och välfärden, återupprättar arbetslinjen och genomför strukturreformer för en högre tillväxt.

Vi lovar inte allt till alla, men vi lovar att i ekonomiskt svåra situationer, som nu, prioritera så att samhällets insatser mest går till dem som behöver det mest. Därför har Kristdemokraterna också fått igenom det förhöjda bostadstillägget, som framför allt riktar sig till ensamstående med barn. Det är nästan alltid kvinnor. Detta är ett konkret exempel på en fungerande fördelningspolitik från den nuvarande regeringen.

Fru talman! En stor del av reformutrymmet, 40 procent, går till förstärkning av välfärden. För oss kristdemokrater är familjen central i denna satsning. Vi har precis antagit ett ambitiöst familjepolitiskt program med många förslag som gynnar Sveriges familjer oavsett hur de ser ut. Familjen är den bästa förebyggande insatsen för att bekämpa kriminalitet. Vi satsar också i denna budget på förstärkt socialtjänst och skola och på ytterligare resurser till polisen för att stoppa rekryteringen till kriminella gäng.

Dessutom stöttar vi regionerna, och vården får ett särskilt sektorsbidrag. Vi gör dessutom riktade satsningar på cancervården och på kvinnors vård. Och utbildningssatsningen, det så kallade Äldreomsorgslyftet, får bli kvar.

Fru talman! För oss kristdemokrater är det viktigt att prioritera fortsatta inkomstskattesänkningar i form av ytterligare jobbskatteavdrag. När det gäller att ytterligare öka drivkrafterna att arbeta är det viktigt att tyngdpunkten i fråga om fortsatta skattesänkningar ligger på låg- och medelinkomsttagare. Det handlar om en konsekvent arbetslinje där arbete alltid lönar sig mer än att gå på bidrag. Det bidrar till samhället men också till människors känsla av att göra rätt för sig och bidra till samhället. Vi prioriterar därför fortsatta inkomstskattesänkningar för löntagare och pensionärer. Särskilt glada är vi kristdemokrater över att vi lyckades ta bort den orättfärdiga skatt som drabbade dem som är födda 1957. Däremot blir den höjda skiktgränsen för statlig inkomstskatt pausad, för denna gång måste vi prioritera annat.

Fru talman! Sverige består inte enbart av storstäder. Stora delar av Sveriges befolkning lever i det som vi kallar hjärtlandet. Det är människor som bor utanför storstäderna och på landsbygden. Vi fortsätter i denna budget att sänka drivmedelsskatter. Vi förlänger skattereduktionen för jordbruksdiesel och genomför en kraftfull sänkning av reduktionsplikten för främst diesel men även bensin.

Hela Sverige ska leva, och med regeringens samlade politik de senaste två åren har vi försökt minska kostnaderna för familjerna på landsbygden. På så sätt värnar vi svenskt lantbruks konkurrenskraft. Sveriges barnfamiljer kommer även i framtiden att kunna lägga svenskt kött på tallriken. Och det är väldigt positivt när det även innebär ett bättre djurskydd och man minskar antibiotikaresistensen. Samtidigt värnar vi vårt öppna landskap, en levande landsbygd och även vår egen säkerhet genom att vi också har en högre självförsörjningsgrad med inhemsk livsmedelsproduktion.

Fru talman! Det finns hopp för Sverige. Tillsammans kan vi göra vårt land bättre. För alla våra skattebetalare i detta land gör vi våra prioriteringar i denna budget.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 96 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Även denna vinter finns det risk för att priset på el skjuter i höjden. Ni kommer ihåg räkningarna förra vintern – i november, december och januari. De var inte att leka med för många människor. Risken är att detta delvis fortsätter, detta såklart som en följd av den fortsatta energikrisen i Europa efter Rysslands olagliga invasion av Ukraina.

Fru talman! Samtidigt är hundratusentals hushåll beroende av direktverkande el för sin uppvärmning, eftersom de kanske inte har haft råd att installera värmepump, bergvärme eller andra elsparande system. För att ge alla möjlighet att sänka elkostnaderna, bidra till att minska Sveriges elbehov och bidra till klimatarbetet har Centerpartiet i sin skuggbudget föreslagit att det gröna rotavdraget ska breddas med 50 000 kronor för att också omfatta dem som byter från uppvärmning genom direktverkande el till energisparande investeringar som värmepump och bergvärme.

För att alla ska ha råd att göra denna typ av investeringar har vi också ett förslag på en särskild klimatkredit på upp till 100 000 kronor med låg ränta, en ränta som motsvarar statslåneräntan. Vi tycker att man i stället för att lägga mer än 45 miljarder kronor på elstöd i efterhand på detta sätt ganska snabbt kan minska de mest utsatta hushållens och företagens utsatthet.

Fru talman! Jag tänkte nämna några ord om pausad uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt, även om vi kommer att ha en särskild debatt om det senare.

Regeringens beslut att inför 2024 inte indexera denna skiktgräns för när man ska betala statlig inkomstskatt förvånade väldigt många. Förutom det faktum att det bryter mot praxis är det i mina ögon ändå märkligt att en borgerlig regering låter skatten höjas för en så här pass stor grupp människor, som i de flesta fall jobbar väldigt hårt för att få vardagen att gå ihop. Vad jag vill säga är att det var väldigt oväntat.

På de inkomstnivåer som detta gäller är det väldigt enkelt att peka på exempel på yrken inom välfärden och rättsväsendet som just nu är avgörande för att lösa de kriser som Sverige står inför. Enligt SCB finns det minst 8 000 grundskollärare och lika många sjuksköterskor som nu får betala statlig inkomstskatt till följd av regeringens beslut. Dessutom är höga marginalskatter hämmande för både produktivitet och tillväxt genom att

de minskar drivkraften hos människor att välja utbildningar inom bristyrken eller att utveckla sin karriär.

Fru talman! Normalt sett indexeras skiktgränsen med en årlig förändring av prisbasbeloppet plus 2 procentenheter. Regeringen menar att detta blir en alldeles för stor indexering i dagens läge, på grund av inflationen. Det kan Centerpartiet delvis hålla med om. För att kunna mildra denna marginalskattehöjning, i synnerhet för de många personer i bristyrken som ligger precis under skiktgränsen i dag, och samtidigt skydda skatteskalorna mot fortsatt godtycke anser vi i Centerpartiet med hänvisning till vår budgetmotion för 2024 att uppräkningsmetoden ska följa den genomsnittliga löneutvecklingen så som den beräknas av Medlingsinstitutet. Det skulle alltså i nuvarande läge betyda 2,7 procent. Det finns självklart andra modeller som skulle kunna vara möjliga att använda, och vi skulle gärna se att tänkbara alternativa modeller skyndsamt utreds inför kommande budgetpropositioner.

Fru talman! Jag skulle också vilja nämna någonting som regeringens budget inte innehåller och som jag hoppas att man kan göra någonting åt i kommande budgetar. Jag vet att ni har hört detta från mig förut, alltså om en regionaliserad fastighetsskatt på vindkraft och helst även på vattenkraft. Men jag fokuserar på vindkraft.

I våras presenterades en utredning om incitament till kommunerna när det gäller uppförande av vindkraftverk. Tyvärr gav regeringen tilläggsdirektiv till utredningen i sista sekund. Det innebar att kommunerna inte skulle få några särskilda incitament i form av skatter. Det tycker jag är väldigt tråkigt. Det utesluter också den möjlighet som många har ställt sig bakom och som man använder sig av i till exempel Finland, att fastighetsskatten går tillbaka till lokalsamhället.

Varför ska landsbygden och norra Sverige återigen ställa upp med mark, för att det ska byggas massor av vindkraftverk, utan att få en enda krona tillbaka? Vet ni att vi i norra Sverige har blivit lurade en gång när det gäller vattenkraften? Vi tänker inte bli lurade en gång till. Jag kan för min egen del säga att jag inte kommer att rekommendera min egen kommun, som nu står inför ett beslut om havsbaserad vindkraft – 70–140 vindkraftverk – att säga ja förrän regeringen tycker att det verkar intressant att ge tillbaka pengar till lokalsamhället.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att det borde vara en väldigt enkel sak för regeringen att väsentligt förbättra situationen i fråga om detta om man vill och inte anser att det är en naturlag att landsbygdskommuner med svag röst ska vara produktionskolonier åt staten. Det kanske låter hårt, men jag menar varje ord.

Jag vägrar, som sagt, att ge upp när det gäller denna fråga. Och jag får citera min faster Svea, som alltid sa: Ett nej är bara ett långsammare ja.

Nu tänkte jag faktiskt passa på att läsa upp en ekonomisk dikt för er här. Eftersom Niklas Karlsson var väldigt litterär i sitt anförande tänkte inte jag vara sämre.

Jag vet inte vem som har skrivit denna dikt. Jag hittade den på nätet, och jag tyckte att den var väldigt bra. En del kanske blir lite ledsna. Men ni får ta det för vad det är, eftersom jag tycker att detta är någonting som vi bör tänka på när det gäller hårt arbetande människor och den beskattning som vi utsätter dessa människor för. Okej, håll i hatten, allihop!

Prot. 2023/24:38
29 november

Statens budget 2024 –
Rambeslutet

Beskatta hans mark, beskatta hans hus,
beskatta både brädor och grus.
Beskatta hans traktor, beskatta hans häst,
lär honom att skatt är bäst.
Beskatta hans jobb, beskatta hans lön,
han jobbar ändå på under stänk och stön!
Beskatta hans ko, beskatta hans gröda,
beskatta hans vatten, beskatta hans föda.

Beskatta hans slipsar, beskatta hans hatt,
beskatta något mer bara därför att.
Beskatta hans tobak, beskatta hans sprit,
beskatta hans nöjen, beskatta hans skit.
Beskatta hans bil, beskatta hans vin,
beskatta hans cykel, beskatta hans bensin.
Beskatta allt han äger och svara hans ilska
med att allt blir bättre utan hans triliska.

När han skriker och klagar – beskatta honom mer,
beskatta honom så han bönar och ber.
Bry dig ej om hans vädjande skri,
det kostar faktiskt att vara fri!
Beskatta hans kista, beskatta hans gravsten,
beskatta jorden som håller hans ben.
Sätt dessa ord på hans grav:
Krossad av skatter, dog som en slav.
När han är borta – tacka för solidariteten och lyft på hatten.
Sörj att han slapp undan arvsskatten.

Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 7.
(Applåder)

Anf. 97 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära ordet och ställa en fråga till Helena Lindahl, men jag känner mig tvungen eftersom Helena Lindahl strödde salt i såret beträffande den uteblivna höjningen av brytpunkten.

Det är inte regeringen som Helena Lindahl ska vara besviken och arg på. Helena Lindahl ska vara besviken och arg på sitt eget parti och på sina kompisar i det andra blocket, i oppositionen. Redan förra mandatperioden valde Centerpartiet att stödja en skattehöjarregering, en regering som i mångt och mycket jämte Putins invasion av Ukraina är orsaken till den eländiga situation som vi har nu, med höga elpriser och annat som Helena Lindahl så förtjänstfullt nämnde i sin framställning. Det är lika bra att man tittar på sig själv innan man börjar kritisera motståndaren.

Vi är väl medvetna om hur skatter påverkar och om att människor kan välja att jobba extrapass, utbilda sig eller starta företag när nyttan blir större. Men tuffa tider kräver tuffa prioriteringar. Det vi har gjort är att vi har delat den där kakan, så att den kommer alla till gagn och inte bara vissa. Det är så regeringen har tänkt. Det är förklaringen.

Anf. 98 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Det är klart att man kan titta tillbaka på de beslut som har tagits tidigare, men nu är ju nu. Man kan alltid säga så till andra partier: Ni då – vad gjorde ni när ni satt vid makten? Även jag hör till dem som använder den typen av argumentation emellanåt.

Den pausade uppräknigen av brytpunkten och skiktgränsen för statlig skatt påverkar otroligt många och sänder en signal. Som Boriana Åberg vet har vi en kris i Sverige när det gäller till exempel polisen men även sjuksköterskor och läkare. I mitt eget hemlän finns det inte tillräckligt med läkare, så vi betalar enorma pengar för stafettläkare. Om man inte tycker att man tjänar på att gå ut och jobba extra, varför ska man då göra det? Varför ska man utbilda sig och lägga ned all tid och energi om det är så att staten inte ser eller uppskattar det?

Centerpartiet håller naturligtvis med om att det skulle kosta staten väldigt mycket pengar om man inte gjorde det här pausandet. Men det finns en medelväg att gå. Man skulle kunna göra en löneuppräkning för att det inte ska slå så hårt.

När man bryter praxis på det här sättet är jag rädd för att det innebär att det blir en lite mer öppen dörr för andra partier att använda sig av samma argument nästa gång. Då kommer detta naturligtvis att påverka betydligt mer på sikt, om vi inte kan komma överens om någon annan form för den här skatten.

Anf. 99 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Andra partier har redan frångått den principen. År 2016 gjorde Socialdemokraterna det. Jag vill också säga att Centerpartiets förslag inte på något sätt är fulländat.

Jag har en annan fråga, som jag inte hann ställa i min första replik. Förra året pratade Helena Lindahl väldigt varmt om företaget Gaia Biomaterials och dess uppfinning Biodolomer. Det är en ny form av material som är bionedbrytbart, som inte smutsar ned naturen på något sätt, som är billigt och effektivt och som företaget Gaia tidigare använde väldigt framgångsrikt för att tillverka bärkassar. Införandet av plastpåseskatten lade dock i princip om spelplanen för både Gaia och andra svenska företag som tillverkade miljövänliga plastkassar.

Jag uppfattade att Helena Lindahl var en varm anhängare av avskaffandet av plastpåseskatten. Men i dag när man lyssnade på hennes kollega Martin Ådahl gladde han sig inte alls åt detta avskaffande. Tvärtom tyckte han att avskaffandet av plastpåseskatten slår mot lärare, sjuksköterskor och andra välfärdsarbetare. Jag undrar: Hur ställer sig Helena Lindahl till denna fråga?

Anf. 100 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Först skulle jag vilja kommentera Centerpartiets förslag när det gäller brytpunkten för statlig skatt. Nej, det är inte fulländat, men det är ändå ett steg på vägen. Som jag nämnde är vi helt öppna för att diskutera även andra modeller, men problemet med en ren pausning blir att den slår väldigt hårt mot stora yrkesgrupper och yrkeskategorier. Folk behöver kanske gå ut och jobba extra, inte minst över jul eller när det är förkylningstider och så vidare. Varför ska man göra det om det helt enkelt inte lönar sig?

När det gäller plastpåseskatten är jag fortfarande av samma uppfattning. Jag tycker att förslaget var felkonstruerat redan från början. Ska man gynna någonting ska man hellre gynna den typ av plastprodukter som är biologiskt nedbrytbara, som Gaias plastkassar är. I stället blev de dragna över samma kam som de påsar som tillverkas av det fossila. Jag har alltså inte ändrat mig. Jag tycker fortfarande att man ska skilja på de här olika typerna av plastpåsar.

Sedan tror jag att Boriana Åberg mycket väl vet att det finns olika åsikter i partier. Ibland vinner man, ibland vinner man inte. Man får välja sina strider. Det finns andra strider som jag tycker är viktigare att ta. Det är inte så att vi är en sekt och att alla tycker exakt lika.

Anf. 101 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Jag är ny i skatteutskottet, men jag kan med glädje konstatera att det finns väldigt mycket kunskap i utskottet i alla falanger och på alla håll och kanter, vilket vi inte minst har hört från talarstolen i dag.

Jag ska prata lite om skatter. Den skatt som gemene man pratar mest om är skatten på inkomst, på lön. Det finns en hel del teorier och forskning om vilken den ultimata skattesatsen är.

Någonstans tror jag att alla är överens om att hög skatt gör att viljan att arbeta blir mindre än om det är låg skatt. Om skatten är 100 procent kommer förmodligen ingen att arbeta. Om skatten däremot är 0 procent får vi ett ganska konstigt samhälle utan en fungerande välfärd. Därför måste vi hitta en nivå på skatten som gör att så många som möjligt vill jobba och där vi samtidigt har en fungerande välfärd. Det här tror jag att vi alla är överens om, men vi vill nå dit på olika sätt.

Det är vanligt folk som går till jobbet som skapar välståndet. Min partiledare brukar kalla dem för samhällsbyggarna. Jag tänkte säga samhällsbärarna, men det är ju vad vi poliser brukar kalla oss. Det är de som utbildar sig. Det är de som är flitiga på jobbet och tar det där extra passet eller visar lite extra omtanke om den där personen de har framför sig.

Men om folk ska vilja göra det där lilla extra behöver också skattesystemet vara mer anpassat för det. Systemet ska gynna att människor går till jobbet, inte att de stannar kvar hemma. När allt nu blir dyrare är det därför rimligt att staten också vågar prioritera och att staten ser till att de som har det svårt får det bättre. Till exempel gör man nu så att en polis nästa år i snitt får nästan 600 kronor i sänkt skatt varje månad.

Med det sagt – när jag träffar vanligt folk säger de ofta att de inte har några problem med att betala skatt men att de vill veta vad skatten används till. De vill få någonting för skatten. De vill ha en fungerande sjukvård, en fungerande skola och en fungerande polis. De har ofta inga problem med att hjälpa folk som är sjuka eller som har blivit av med sina jobb. Många tycker även att det är okej att vi i Sverige hjälper fattiga länder på vår planet så att folk inte svälter eller skjuts ihjäl. Många är även nöjda med att vi har ett försvar och tycker att försvaret ska finansieras med skatt.

Därför tycker jag att fokus för oss politiker borde vara mer på vad man får för pengarna. Vad får skattebetalarna för sin skatt?

Fru talman! Är det någonting jag har lärt mig under det år jag har varit i riksdagen är det att alla vill ha mer. Oavsett hur budgeten ser ut finns det alltid de som vill ha mer. Miljörörelsen är missnöjd, transportnäringen vill

ha mer, facken är missnöjda, polisen knorrar, företrädare för bilisterna är missnöjda, bankerna klagar och småföretagarna rasar. Alla vill ha mer.

Men om någon vill ha mer måste någon annan få mindre. Och där gör de olika branscherna eller organisationerna det lätt för sig. De kan ju säga att de vill ha mer, men de behöver inte säga vilka som i stället ska få mindre – till skillnad mot regeringen. Regeringen måste alltid redovisa hur pengarna används. En budget måste alltid gå ihop. Ett plus ett kan aldrig bli tre.

Vissa politiker tycker att den enkla vägen att se till att alla får det de vill ha, så att alla blir nöjda, är att höja skatten. Man vill se till att det finns mer pengar i statens plånbok att ta av genom att höja skatten eller låna.

Jag har aldrig förstått det självklara med idén med att ju mer du tjänar, desto högre skatt ska du ha. Tjänar du mer kommer du redan där att betala mer i skatt. Låt mig ta ett exempel. En person som tjänar 10 000 kronor och betalar 30 procent i skatt kommer att se till att det hamnar 3 000 kronor i den offentliga skattkistan. En person som tjänar 20 000 och betalar 30 procent i skatt kommer att se till att det hamnar 6 000 i skattkistan. Så varför ska då han som tjänar 20 000 betala ännu mer i skatt? Han betalar ju redan mer skatt; han bidrar redan mer till samhället.

Jag är inte utbildad ekonom, utan jag går mycket på sunt förnuft och efter hur jag uppfattar det verkliga livet. Och jag tycker att det är märkligt att man ska straffa den som tjänar mer och som redan betalar mer skatt.

Om vi tänker på den där kurvan igen, där viljan att arbeta sjunker ju högre skatten är, ser vi att högre skatt inte är någon lösning. De som tjänar mer kommer ju bara att jobba mindre, och då blir det mindre pengar i inbetald skatt.

Varför ska en person som har studerat i många år, lagt ned mycket tid och kanske till och med svett och tårar, tagit studielån och som sedan blir attraktiv på arbetsmarknaden och får ett välbetalt jobb betala mer i skatt? Hur ska det motivera någon att sträva efter att få ett bättre betalt jobb om studier inte lönar sig ekonomiskt?

Är det så att strävandet efter att få någonting bättre är någonting dåligt, någonting fult? Är det så att vi vill ha ett samhälle där folk inte ska sträva efter att få det bättre – ett intressantare arbete, en större utmaning, en ny position och högre lön?

Varför ska det kosta mer att ha dessa tankar och den strävandet? Det är i min värld inte liberalism. Strävandet att uppnå något, att vilja något, är i min värld inte någonting fult, utan tvärtom. Och det ska alltid löna sig att studera.

(Applåder)

Anf. 102 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Vi står inför ett stålbad i välfärden. Tidöpartiernas budget, som vi debatterar här i kammaren i dag, innebär en fortsättning på nedskärningspolitiken.

Kommunerna och regionerna stod inför en mycket tuff situation redan innan den här budgeten presenterades. I årets budget valde Tidöpartierna att i stället kompensera höginkomsttagarna för inflationen genom att sänka skatten, men man kompenserade inte välfärden för kostnadsökningarna. Det är ett beslut som nu drabbar patienter, elever, vårdanställda och lärare.

Det Tidöpartierna föreslår för 2024 räcker inte på långa vägar för att kompensera för de snabbt ökande kostnaderna. Vi står nu inför personal-

uppsägningar och skattehöjningar i regioner och kommuner som drabbar vanliga löntagare och nedskärningar i viktiga verksamheter. I mitt hemlän Sörmland är 400 personer varslade, bara för att ta ett exempel.

Regeringen prioriterar i stället stora skattesänkningar. I kronor och ören räknat sänker man skatten mer för personer med högre inkomster än för personer med lägre inkomster. När man gör det ökar man också den orättvisa skillnaden i beskattning mellan personer som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning och inte kan arbeta och personer som kan arbeta – den så kallade funkisskatten.

Det är inte rätt att personer som inte kan jobba på grund av en funktionsvariation ska betala mer i skatt. Det är tvärtom djupt orättvist. Vi vill avskaffa den här orättvisa skillnaden i beskattning genom att sänka skatten på sjuk- och aktivitetsersättning.

Fru talman! Vi föreslår en rättvis finansiering av välfärden som minskar klyftorna och ökar jämlikheten. Ojämlikheten drar isär Sverige. Vi vill se ett Sverige som håller ihop. Då behöver vi ett skattesystem som utjämnar klyftor och säkrar finansieringen av välfärden. Ett jämlikt samhälle är ett samhälle som är bra för alla.

Vi vet att kapitalinkomster är väldigt ojämnt fördelade i Sverige och att en stor andel tillfaller en väldigt liten andel av befolkningen. Detta är en viktig förklaring till att ojämlikheten i Sverige har ökat snabbt. Vi föreslår därför en mer rättvis och progressiv kapitalbeskattning. Småsparare ska kunna använda sig av investeringssparkonton skattefritt, men för kapitalbelopp på över 1 miljon kronor tycker vi att det är rimligt att höja skatten.

Den kostnadskris vi har genomlevt har varit tuff för många, men inte för alla. Det gäller framför allt bankerna. Därför föreslår vi en skatt på bankernas övervinster – och detta naturligtvis för att kunna finansiera satsningar på välfärden och klimatomställningen.

Fru talman! Det finns några saker i regeringens budget som jag välkomnar. Det är mycket välkommet att regeringen nu åtgärdar den skatteorättvisa som har drabbat personer födda 1957. Vi lade fram ett utskottsinitiativ i frågan redan i december förra året och har flera gånger tagit upp frågan med finansministern, så det är glädjande att detta nu hanteras. Det är också välkommet att regeringen tänkt om när det gäller riktade skattesänkningar till höginkomsttagare och i år väljer att inte höja brytpunkten för statlig inkomstskatt. Det borde inte ha gjorts förra året, men det är som sagt bra att regeringen tänkt om.

Fru talman! Den budget vi i dag debatterar är även en del av Tidöpartiernas havererade klimatpolitik. De bedriver en politik som kraftigt ökar utsläppen och gör att vi missar klimatmålet för transporter 2030. Hur löser regeringen det? Genom att lägga fram förslag för ett mer transporteffektivt samhälle? Genom att göra det lättare för vanligt folk att köpa en elbil till ett överkomligt pris? Nej, man löser det genom att försöka slopa målet. Man löser det genom att försvåra granskning och undergräva det klimatpolitiska råd som ska granska regeringens klimatpolitik. Det finns ingen plan för att ställa om Sverige, och man lägger all energi på att försöka blanda bort korten.

Fru talman! Sveriges beroende av fossila bränslen har slagit hårt mot svensk landsbygd och glesbygd de senaste åren. Men lösningen på det kan inte vara att mitt under brinnande klimatkris öka utsläppen och fördjupa

vårt beroende av fossila bränslen, som ju från början försatt oss i denna situation. Lösningen måste vara att stötta dem som drabbas, och det görs absolut mest effektivt genom en skattesänkning som riktar sig direkt till landsbygds- och glesbygdsbor. Lösningen måste vara att ge folk stöd för att ställa om från fossila bränslen till eldrift. Dessutom gynnar sänkt skatt på bensin och diesel mest höginkomsttagare i storstäderna.

Därför föreslår vi en riktad skattesänkning mot glesbygdsbor i stället för sänkt skatt på bensin och diesel. Vi föreslår också ett jordbruksavdrag för att stötta det svenska jordbruket i stället för att fördjupa fossilberoendet. På detta sätt tar vi ansvar för att stötta dem som drabbas av höga drivmedelspriser utan att elda på klimatkrisen.

Skattesystemet måste också i högre utsträckning styra mot en cirkulär ekonomi. Alla borde kunna hålla med om att ett slit-och-släng-samhälle inte är ekonomiskt eller miljömässigt hållbart. Därför är det för mig helt obegripligt att regeringen och SD i förra budgeten valde att dubblera skatten på reparationer. Det skickar helt fel signal och går i helt fel riktning. Vi vill därför rulla tillbaka regeringens höjning av moms på reparationer.

Fru talman! Som det redogjorts för tidigare i kammaren är Miljöpartiets budget en satsning på det som behövs för klimatet och för välfärden. Jag yrkar bifall till reservationerna 4 och 8.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Höständringsbudget för 2023

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU11
Höständringsbudget för 2023 (prop. 2023/24:2)
föredrogs.

Anf. 103 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Efter den långa budgetdebatten om kommande årsbudget återstår att hantera höständringsbudgeten för innevarande år, där regeringen gör vissa förändringar i den redan beslutade budgeten för 2023. Det är en sedvanlig justering av inkomster och utgifter som beror på uppdatering eller aktuella händelser som inte kunnat förutses när budgeten antogs för ett år sedan. I propositionen föreslås att ett fyrtiotal olika poster ökas eller minskas, med en total budgeteffekt på cirka 25 miljarder, varav största delen avser stigande räntor på statsskulden med 22 miljarder till följd av högre ränteläge.

Samtliga partier i finansutskottet står bakom propositionen, med undantag för Vänsterpartiet och Miljöpartiet som reserverar sig på två punkter. För det första vill dessa båda partier svälta våra regionala flygplatser genom att säga nej till ett ökat anslag på 3,9 miljoner kronor. Dessa 3,9 miljoner är en väldigt liten post i statens totala budget, men trots det reserverar de sig. De gör verkligen allt för att till varje pris försvåra resande inom landet och motarbeta flyget. Jag är stolt över att konstatera att Sve-

Prot. 2023/24:38
29 november

-----
*Statens budget 2024 –
Rambeslutet*

*Höständringsbudget
för 2023*

rige nu har ett nytt regeringsunderlag som stoppar vänstersidans hetsjakt på inrikesflyget.

För det andra vill Miljöpartiet och Vänsterpartiet inte att Sverige ska annullera utsläppsrätter för att uppnå EU-kravet på minskade svenska utsläpp. De påpekar att detta skulle kunna medföra ett intäktsbortfall på cirka 1 miljard per år under åren 2025–2030. Det är närmast rörande att dessa två partier plötsligt bryr sig så mycket om en minskad intäkt på 1 miljard per år samtidigt som de själva lägger orimliga summor på meningslös så kallad klimatpolitik. Exempelvis vill Miljöpartiet i sin budgetmotion för kommande år öka kostnaderna för klimatpolitiken med minst 100 miljarder per år, alltså 100 gånger mer än det man nu kritiserar.

Båda partierna har dessutom lagt fram budgetmotioner med enorma budgetunderskott för kommande år. Vänsterpartiet budgeterar ett underskott på 175 miljarder kommande år, och Miljöpartiet toppar upp detta med ett underskott på 220 miljarder för åren 2024–2026. Underskotten lär dessutom bli ännu större eftersom de budgeterar med intäkter från skatter som omöjligt hinner införas till årsskiftet.

I den höstbudget vi nu debatterar är en av de stora tillkommande posterna stigande räntor på statskulden, hela 22 miljarder – detta trots att vår statskuld är en av EU:s lägsta. I många högt skuldsatta EU-länder kommer en betydande del av statsbudgeten framöver att gå åt till att betala räntekostnader.

Jag tycker att det är väldigt oroväckande att två av Socialdemokraternas tänkta regeringskollegor, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, driver frågan om att kraftigt öka den svenska statskulden och därmed låsa en allt större del av statens budget för framtida räntekostnader. Detta är extremt oansvarigt. Att de samtidigt med denna totalt oansvariga budgetpolitik bekymrar sig om en enskild miljard per år i utebliven intäkt är inget annat än ett försök att blanda bort korten och dölja sin egen totala brist på ansvarstagande för statens finanser.

Med tanke på att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet dessutom genom åren högljutt krävt att Sverige skulle annullera överblivna utsläppsrätter känns partiernas omsorg om statens intäkter från detta område ganska krystade. Det handlar bara om politik och att vara emot regeringen, oavsett vad vi föreslår.

Som tur är har Sverige nu en regering som har gjort upp med meningslös eller rent samhällsskadlig så kallad klimatpolitik och som tar ansvar för statens finanser – detta till skillnad från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som driver en fullständigt oansvarig ekonomisk politik som kraftigt skulle öka statskulden, försämra Sveriges ekonomi och driva upp inflationen. Hur Socialdemokraterna och Centerpartiet tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet skulle kunna få ihop en gemensam budget är en gåta. Så många förslag spretar i helt olika riktningar. Vissa vill höja skatter medan andra vill sänka. Vissa vill ha budget i balans medan andra vill ha gigantiska budgetunderskott. Summan av allt detta skulle riskera att bli en mardröm för svenska hushåll och företag, och det förtjänar svenska folket att få veta.

Medan Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill uppnå EU:s klimatmål genom väldigt stora pålagor på svenska bilister väljer regeringen att lätta bördan för bilisterna och transportnäringen och i stället välja andra vägar som inte slår mot hushåll och företag. Det finns ingen väg tillbaka till den oan-

svariga rödgröna politiken om vi vill värna om svenska hushåll, svenska företag, svenska jobb och svensk samhällsekonomi.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 104 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation i betänkandet om höst-ändringsbudget.

Regeringens nuvarande politik ökar mängden klimatskadliga utsläpp kraftigt, detta i en tid när vi ser att världens utsläpp av växthusgaser inte minskar i en omfattning som är tillräcklig för att vi ska nå Parisavtalets mål om 1,5 grader. Då vill regeringen och Sverigedemokraterna genom avancerat bokföringstrixande se till att Sverige ska kunna använda utsläppsutrymme i andra länder från EU:s utsläppshandelssystem.

Man gör detta för att kunna köpa sig fri från att genomföra politik nationellt som på riktigt minskar utsläppen i Sverige. Regeringen vill alltså ha en strategi som går ut på att andra länder ska göra rätt och minska utsläppen, men inte vi själva. Det är både en väldigt dyr och en väldigt dålig klimatpolitik som kan komma att kosta oss ungefär 1 miljard kronor per år från 2025 till 2030, alltså en kostnad på hela 6 miljarder kronor. Visst vore det väl bättre, fru talman, att i stället använda dessa miljarder till kraftfulla utsläppsminskande åtgärder i Sverige?

I stället för att ha en politik som ökar utsläppen borde regeringen och Sverigedemokraterna lägga fram förslag som minskar de årliga utsläppen av växthusgaser på riktigt. Det kan till exempel vara att satsa på att fler människor i hela Sverige ska kunna åka med kollektivtrafiken, att satsa på energieffektiva lösningar för godstransporter, till exempel järnväg, att satsa på hållbara energilösningar som går att bygga ut snabbt, här och nu, och att satsa på energieffektiviseringar av våra flerfamiljsbostäder.

Det finns en bred palett av riktiga utsläppsminskande åtgärder som regeringen och Sverigedemokraterna skulle kunna genomföra om de ville. Vänsterpartiet vill att Sverige ska gå före och leda en rättvis och hållbar grön omställning med en offensiv klimatpolitik.

Anf. 105 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Den här debatten blir nästan lite absurd. Nu hör man alltså Vänsterpartiet kritisera regeringens linje att annullera utsläppsrätter för att uppnå EU:s klimatmål utan att i onödan skada svenska hushåll och företag. Det är alltså samma förslag som Vänsterpartiet har drivit i denna kammare vid upprepade tillfällen genom åren – precis samma sak.

Man har kritiserat sittande regeringar för att de inte har annullerat utsläppsrätter, men när vi nu väljer att göra det i stället för att klämma åt svenska bilister tycker Vänsterpartiet plötsligt att det är fel. Det tycker jag är lite fascinerande, och det visar att det enda syftet med Vänsterpartiets politik är att till varje pris vara emot regeringen. Det spelar ingen roll vad vi gör – vi har alltid fel, och Vänsterpartiet tycker alltid tvärtom.

När Kajsa Fredholm talar om att vi borde göra andra kraftiga utsläppsminskande åtgärder vet vi vad det handlar om och vad det betyder. Det betyder att vi ska klämma åt svenska bilister, svensk landsbygd, svenska företag och hushållens ekonomi genom fullständigt horribla priser och beskattning av drivmedel. Men precis som jag sa förut finns det inte någon väg tillbaka till den politiken. Svenska folket har tröttnat på den.

Svenska folket vill kunna ta sig till sina arbetsplatser. De vill kunna leva på landsbygden, och de gröna näringarna på landsbygden kräver faktiskt att det bor människor där. Annars kommer vi inte att ha någon livsmedelsförsörjning. Vi kommer inte att ha någon gruvdrift. Vi kommer inte att ha några företag på landsbygden, ingen turism och ingen besöksnäring.

Alla de saker som Vänsterpartiet brukar prata om slår man undan benen för genom en fullständigt horribel beskattning av drivmedel. Det håller inte.

Anf. 106 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Fru talman! Jag hörde ingen fråga utan bara flera påståenden om Vänsterpartiets politik.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man, i stället för att komma med konkreta förslag om en vettig klimatpolitik i nutid, vill lägga jättemycket pengar på att eventuellt behöva lösa det genom att andra EU-länder sänker sina utsläpp.

Vi vet inte ens om detta kommer att fungera därför att alla länder i EU nu ligger efter med sina utsläpp. Det betyder att det inte ens är säkert att den möjligheten kommer att finnas. Det innebär också att Sverige antagligen kommer att få betala dryga böter.

Varför är det inte bättre att satsa, om man nu ska prata om landsbygd, livsmedelsförsörjning, kommuner och att bo på landet?

Jag kommer från Leksand, och jag var på ett möte i morse där vi träffade kommunalrådet i Kiruna, som sa att det största problemet när det gäller att kommunen ska kunna växa är att de behöver medel från staten för att ha en fungerande välfärd med god och bra service för dem som lever på landsbygden. Detta vill regeringen inte över huvud taget. Det har man visat i sin budget, där man lägger alldeles för lite pengar på kommuner och regioner för att de ska kunna få en fungerande service och landsbygd.

Vad tycker ledamoten om detta? Det han står och påstår blir lite magstarkt när det läggs alltför lite pengar på kommuner och regioner.

Anf. 107 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt om vi om vi har samma syn på vad som är jättemycket pengar. Vänsterpartiet tycker alltså att 1 miljard per år i utebliven intäkt för de utsläppsrätter som vi vill annullera är jättemycket pengar. Jag tycker att det är Vänsterpartiets budgetunderskott på 175 miljarder som är jättemycket pengar. Men vi har kanske olika syn på det där med storheter – jag vet inte.

Vad gäller välfärden vill jag bara lägga till att stödet till kommuner och regioner är den största posten i vår budget, och ändå står Vänsterpartiets ledamot här och säger att vi inte satsar några pengar på välfärden. Jag tycker inte att det är en seriös debatt.

Anf. 108 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Fru talman! Det kanske är den största posten i regeringens och Sverigedemokraternas budget, och den ligger väl runt 10–11 miljarder. SKR har dock sagt att det krävs åtminstone 30 miljarder för att kunna bibehålla den välfärd vi har i dag. Vi har en kris inom sjukvården och så vidare.

För att återgå till klimatpolitiken så krävs det, för att kunna göra en rättvis omställning som ska ske så snabbt som möjligt, att staten har en

offensiv ekonomisk klimatpolitik. Där har vi i Vänsterpartiet lagt fram en investeringsbudget på 700 miljarder på tio år.

Det krävs stora investeringar, det krävs att vi bygger ut kollektivtrafiken, det krävs att vi bygger ut elinfrastruktur, det krävs att vi bygger ut järnvägen och ser till att den faktiskt fungerar och det krävs att vi kan energieffektivisera. Vi har en grön omställning som kräver stora investeringar. Det är detta man behöver göra, och det gynnar också arbetstillfällena och den gröna omställningen. Det är också vad företagen frågar efter.

Anf. 109 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Hela landet ska leva. Svenska bilister, svensk landsbygd och svenska hushåll nämndes här i talarstolen nyss. Självklart ska hela landet leva, och det kräver stora investeringar i Sverige. Det kräver investeringar i va-system och järnvägsinfrastruktur och i den gröna omställningen, som är en stark drivkraft för samhällsutveckling i hela landet. Det är en grön omställning som regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna nu bromsar in.

Miljöpartiet har i sin budgetmotion lagt 100 miljarder per år i tio år på kraftiga investeringar i klimatomställningen. Det innebär kraftiga samhällsinvesteringar i hela Sverige som gynnar svenska bilister, svensk landsbygd och svenska hushåll precis som resten av landet.

Regeringen har i sin budget i stället skurit ned på folkbildningen, reformerat reseavdraget på ett sätt som missgynnar lands- och glesbygd och bromsat in den gröna omställningen. Man satsar också fullständigt otillräckligt på välfärden. Välfärden är central för en positiv utveckling i hela landet.

Fru talman! Den politik som regeringen nu genomför leder till kraftigt ökade utsläpp av växthusgaser och till att Sverige inte längre väntas nå klimatmålen vi har inom EU:s ansvarsfördelningsförordning, ESR.

För att hantera situationen man satt sig i med sin klimatfientliga politik vill regeringen nu använda statsbudgeten till att utnyttja flexibilitet som innebär att man kan använda ett utsläppsutrymme från EU:s utsläppshandel, ETS, för att täcka upp för sitt klimatmisslyckande inom ramen för ESR. Ett maximalt utnyttjande skulle kosta staten 1 miljard per år. I höst-ändringsbudgeten föreslår man att detta ska användas mellan 2025 och 2030, vilket kostar staten 6 miljarder. Det är alltså vad man gör redan nu för att försöka smita undan klimatpolitiskt ansvar.

Fru talman! Sverige ska gå före i klimatomställningen. Vi ska ha en offensiv klimatpolitik. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag när det gäller bemyndigandet att annullera utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem för att täcka upp för ökade utsläpp inom transportsektorn.

Regeringen behöver också ta ansvar för att se till att växthusgasutsläppen från flyget minskar i stället för att stimulera ökade utsläpp från flygsektorn. Riksdagen bör därför även avslå regeringens förslag om att öka anslaget för ersättning avseende icke statliga flygplatser.

Fru talman! Flexibiliteter inom ramen för Fit for 55 ska undvikas. EU:s klimatmål inom Fit for 55 är otillräckliga för att genomföra EU:s andel av Parisavtalet. EU:s medlemsstater behöver därför överprestera på Fit for 55 för att driva en samhällsutveckling som bidrar till att undvika att den globala uppvärmningen blir farlig för EU:s befolkning och Sveriges befolkning.

Prot. 2023/24:38
29 november

Höständringsbudget
för 2023

Ett utnyttjande av flexibiliteter för även med sig flera andra risker för Sverige, såsom att helt nödvändiga samhällsinvesteringar senareläggs. Svenska aktörer ska också veta att deras insatser för klimatet inte säljs ut till andra länder som inte gör vad som krävs för att uppfylla sina åtaganden.

Fru talman! Parisavtalet fastslår att ansträngningar ska göras för att begränsa den globala medeltemperaturökningen till 1,5–2 grader över förindustriell nivå på ett sätt som ”återspeglar rättvisa och principen om gemensamma men olikartade ansvar och respektive förmåga, i ljuset av olika nationella förhållanden”.

Det är verklighetsfrånvänt att anta att alla världens andra länder ska följa samma utsläppsminskingsbana som EU från och med i går, och det strider även mot artikel 2, punkt 2 i Parisavtalet. Att anta en sådan utveckling, så som regeringen nu gör, innebär att man försätter oss i ett scenario med en global uppvärmning som blir farlig.

Fru talman! Vi anser att Sverige bör uppfylla sina åtaganden om ökad kolinbindning i skog och mark, alltså LULUCF-förordningen, och våra åtaganden inom transport- och jordbrukssektorn inom ansvarsfördelningsförordningen ESR i stället för att använda kryphål och genvägar. Om vi har utrymme över i utsläppshandeln, LULUCF eller ESR bör vi använda det till att överprestera, inte till att minska vårt åtagande i något av de andra systemen.

I stället för att underminera klimatmål och minska omställningstakten i vägtransportsektorn bör Sverige annullera motsvarande mängd utsläppsrätter från ETS helt och hållet. Då bidrar vi till att minska utsläppen i hela EU.

Anf. 110 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Eftersom föregående talare berörde en del andra områden tänkte jag börja med att konstatera att det är lite fascinerande att lyssna på företrädare för oppositionen rent generellt i de här budgetdebatterna.

Under oppositionspartiernas tid som del av regeringen eller regeringsunderlaget misslyckades ju Sverige totalt med både migrationspolitiken och integrationspolitiken. Den grova brottsligheten ökade. Den utlovade lägsta arbetslösheten i EU blev i stället den fjärde högsta. Vi gick också från EU:s högsta ekonomiska tillväxt, före valet 2014, till en av EU:s lägsta när Socialdemokraterna lämnade regeringsmakten 2022. Dessutom lyckades man rasera den svenska elförsörjningen.

Nu har alltså dessa partier mage att hävda att en vänsterregering skulle föra en bättre politik än dagens regering. Jag tycker i stället att man borde be svenska folket om ursäkt för allt elände man ställde till med.

Jag går över till att tala om utsläppsrätterna. Nu har vi hört två partier kritisera regeringens linje att annullera utsläppsrätter för att uppnå klimatmål utan att i onödan skada svenska hushåll och företag. Det är alltså samma åtgärd som Miljöpartiet försvarade under sina egna regeringsår! Den 2 juli 2016 skrev Miljöpartiet lyriskt på sin hemsida att S-MP-regeringen avsåg att köpa in och annullera utsläppsrätter för 300 miljoner per år fram till 2040. Det hade slutat med en kostnad på 7 miljarder, enligt dem själva. Nu kritiserar de regeringen för en kostnad på 1 miljard per år för samma sak.

Det här visar bara att vänsteroppositionen mest är intresserad av att kritisera regeringen, bråka och försöka förvilla väljarna. Vad som är rim-

ligt eller bäst för landet och svenska folket har man för länge sedan slutat att bry sig om. Återigen – vad är skillnaden mellan att annullera en utsläppsrätt och att annullera en annan utsläppsrätt? Det är ju samma kostnad. Varför är en sak bra när Miljöpartiet sitter i regering och dålig när Miljöpartiet är i opposition?

Anf. 111 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jan Ericson! Den förtydligar att Moderaterna inte kan klimatpolitik utan vill prata om andra politikområden. Det står ju redan klart att regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna inte gör någonting för att förbättra integrationen i Sverige.

När det gäller klimat, som är det vi debatterar nu, och att annullera utsläppsrätter är Miljöpartiet för det jag nämnde i slutet av mitt anförande, nämligen att annullera utsläppsrätter för att minska de totala utsläppen av växthusgaser från EU. Det är bra.

När Miljöpartiet satt i regeringen gjorde vi flera reformer för att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige och drev på kraftfullt för att reformera utsläppshandeln i EU för att minska utsläppen i EU. Vi har också annullerat utsläppsrätter för att ytterligare minska utsläppen av växthusgaser från EU när vi satt i regering.

Det den här regeringen gör nu är att öka utsläppen av växthusgaser kraftigt och därmed öka risken för klimatrelaterade konsekvenser i Sverige. Svenska hushåll och företag drabbas av ökade risker för översvämningar, ras och skred och en havsnivåhöjning som till exempel drabbar Skåne. Vi ser redan i dag problem där.

Det man gör genom förslaget i höständringsbudgeten är att smita undan klimatpolitiskt ansvar genom att flytta utsläppsrätter mellan olika sektorer i stället för att faktiskt suga tag i problemen och skapa de förutsättningar som kan möjliggöra fossilfria, bra transporter i hela landet. Det är en politik för framtiden, och den skapar framtidstro på att vi kan resa hållbart i hela Sverige. För att det ska gå måste det fossila bli dyrare än det förnybara.

(Applåder)

Anf. 112 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Det är ändå lite magstarkt av Miljöpartiet att skryta om allt man gjort för att minska utsläppen med tanke på att man gick i spetsen för att avveckla svensk kärnkraft i förtid, vilket har ökat utsläppen i Sverige kraftigt. Det gjorde att vi gick från en situation där vi hade en helt ren elproduktion i Sverige i form av vattenkraft och kärnkraft till en situation där vi inte längre har det. Man måste ändå säga att Miljöpartiet har lyckats driva politiken i fel riktning – tyvärr.

Jag måste också vända mig mot försöket att återigen förvilla. Miljöpartiet skryter på sin hemsida om att man har annullerat utsläppsrätter för 7 miljarder. Sedan kritiserar man regeringen för att den går miste om intäkter på 6 miljarder genom att göra samma sak. Jag tycker faktiskt inte att det riktigt går ihop.

Jag skulle gärna vilja höra från ledamoten hur 1 miljard per år kan vara ett stort problem samtidigt som Miljöpartiet slår alla rekord i modern svensk budgethistoria med sin underfinansierade budget. Det är alltså ett budgetunderskott på 220 miljarder kronor. 220 miljarder! Det är fullstän-

Prot. 2023/24:38
29 november

-----
*Höständringsbudget
för 2023*

dig ofattbara summor som ska betalas, och som vi ska betala räntor på, i framtiden. Det skulle fullständigt slå undan benen på svensk samhällsekonomi.

Detta tycker Miljöpartiet utgör något slags framtidstro, om jag använder det ord som nämndes här. Jag tror inte att många svenskar ser någon framtidstro i den här formen av politik.

(Applåder)

Anf. 113 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Återigen: Att annullera utsläppsrätter samtidigt som man når svenska klimatmål minskar de totala utsläppen. Att annullera utsläppsrätter för att täcka upp för ett fundamentalt klimatmisslyckande minskar inte de totala utsläppen. Det är det som är den stora skillnaden.

När det gäller investeringsbudgeten stämmer det att Miljöpartiet vill göra en stor satsning på Sverige, på svensk samhällsutveckling och på den gröna omställningen. Senast för några dagar sedan lyfte även vice statsministern från Kristdemokraterna att man vill se en investeringsbudget. Man har inspirerats av Miljöpartiet, vilket är mycket positivt. Jag undrar varför Jan Ericson från Moderaterna är kritisk till detta när Ebba Busch uppenbarligen har börjat snegla på Miljöpartiet och ser att detta är en positiv sak.

När det gäller svensk elproduktion ökade den markant med Miljöpartiet i regering. Förnybar elproduktion byggdes ut kraftfullt. Sverige är i dag ett stort exportland av el, till skillnad från när vi tillträdde, och utsläppen från elproduktionen har varit näst intill noll i decennier. Så var det när vi tillträdde, och så var det när vi slutade. Utsläppen av växthusgaser från flera andra sektorer minskade kraftfullt med Miljöpartiet i regering, men sedan den nuvarande regeringen tillträdde ser vi att utsläppen inom transportsektorn riskerar att öka med nästan 50 procent bara under nästa år.

Vi håller inte på med klimat för klimatmålen skull. Klimatpolitik handlar om att skydda befolkningen, verksamheter och hela samhället från klimatrelaterade risker. Det är ytterst allvarligt att regeringen inte kan ta ansvar för klimatpolitiken.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

*Pausad uppräknig
av skiktgränsen för
statlig inkomstskatt för
beskattningsåret 2024*

§ 10 Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU8

Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024 (prop. 2023/24:27) föredrogs.

Anf. 114 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Det är bra att regeringen nu har erkänt sitt felaktiga beslut att förra året höja skiktgränsen för statlig inkomstskatt historiskt mycket. Man har erkänt att det var fel att med 13 miljarder kronor inflationsskydda

börs-vd:ar och andra högvärlönade samtidigt som sjukvården går på knäna och vanligt folk har sett tio års reallöneökningar försvinna.

Vi socialdemokrater står bakom utskottets förslag att inte göra om detta misstag. Vi föreslog redan förra året att uppräknigen skulle pausas givet den extrema situation vi har i ekonomin. Då ifrågasatte moderater och sverigedemokrater vår moral, och nu gör man samma sak själv.

Andelen som i år betalar statlig inkomstskatt uppskattas till 11 procent, vilket är den lägsta andelen sedan skatten infördes 1991. Med en pausad uppräknigen uppskattas andelen i stället uppgå till 13 procent, vilket är den näst lägsta nivån sedan införandet. Den som nu oroar sig över avsteg från något slags princip kan alltså vara lugn.

Fru talman! Vårt land genomgår den svåraste ekonomiska krisen sedan 90-talet. Inflationen har nått rekordhöga nivåer, svensk ekonomi krymper och arbetslösheten stiger. Det slår hårt mot hushållen. Vanliga familjer med vanliga inkomster får allt svårare att betala räkningarna. Jag upprepar: Tio års reallöneökningar är bortsvepta.

Nu är det snart jul och nyår, fru talman. Det är mat som ska inhandlas och julklappar som står på önskelistor. Jag minns hur det var att vara barn på juldagens morgon. Jag hade en kompis som ringde och frågade vad jag hade fått av tomten. Egentligen tror jag att hon mest ville berätta om sina egna klappar.

Min kompis berättade att hon fått årskort till en skidanläggning, en snowboard, en locktång och en necessär med "lite smink". Alla som sminkar sig vet att det handlar om ganska mycket pengar. Hon hade också fått en ny spelkonsol och "lite spel". I mitt huvud gick miniräknaren på högvarv.

I skolan ställdes samma fråga bland barnen. Killen som gick runt hela vintern med trasiga jeans – det här var innan det var coolt – skrattade bort frågan och sa att han "skiter väl i julklappar". Jag ber om ursäkt för språket. Till slut kom det ändå fram att han hade fått strumpor, punkt.

Tydligare än så blir kanske inte klassklyftorna för ett barn. Och i år kommer det att vara många barn som tvingas skratta bort det där med julklappar och som inte vill berätta för klasskamraterna vad de fick. Det kommer att vara många föräldrar som med ont i magen tar snabba lån för att undvika den känslan hos sina barn.

Fru talman! Ojämligheten i Sverige har vuxit explosionsartat, och den känns i kropparna hos folk. Skatterna har sänkts på ett sätt som har ökat skillnaderna, till förmån för dem som lever på avkastning av kapital och till nackdel för den stora merparten av folk i Sverige.

Skattesänkningarna har inneburit nedsänkningar i välfärden. Det handlar om det som den stora majoriteten av människor i Sverige inte har råd att bekosta ur egen ficka – och särskilt inte när behoven blir stora av anledningar som man ofta inte kan påverka själv, som när ungen behöver extra stöd i skolan eller när man får cancer och behöver medicin och behandling. Man kanske är med om en arbetsplatsolycka som gör att arbetsförmågan aldrig mer blir som den var. Man kanske får förlösningsskador. Man blir äldre och behöver omsorg från hemtjänsten.

När skatten sänks minskar finansieringen av välfärden. Då ökar trycket på privat finansiering. Hur många har råd med det? Världens dyraste sjukvårdssystem undanhåller sina medborgare vård. Under pandemin sa ungefär 44 procent av USA:s befolkning att de undvek vård därför att de inte

Prot. 2023/24:38
29 november

-----
*Pausad uppräknigen
av skiktgränsen för
statlig inkomstskatt för
beskattningsåret 2024*

Prot. 2023/24:38
29 november

-----

*Pausad uppräknning
av skiktgränsen för
statlig inkomstskatt för
beskattningsåret 2024*

hade råd. Stora delar av befolkningen är helt oförsäkrade. Ska det bli så även här i Sverige till slut? Läget är akut i välfärden i dagens Sverige. Sjukvården i vårt land går mot ett underskott som är större än under 90-talskrisen – i ett av världens rikaste länder.

Fru talman! Vi behöver fler lärare, elevassistenter, undersköterskor och sjuksköterskor – inte färre. Det kräver en stabil finansiering. Staten borde göra insatser för att stötta familjerna. Vi socialdemokrater har lagt fram förslag om att dubbla pengarna till sjukvården, att göra en extra utbetalning av barnbidraget, att höja underhållsstödet och indexera pengarna till välfärden, bland mycket annat.

Vi vill finansiera det bland annat genom att, precis som regeringen föreslår, pausa uppräknningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt men också genom en bankskatt på övervinster.

Det är bra att regeringen har erkänt att det var orimligt att låta skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp så kraftigt samtidigt som behoven är stora. Men man borde ha insett det redan förra året.

Fru talman! Man ska också komma ihåg en sak. Trots att indexeringen av skiktgränsen nu pausas för 2024 kommer den ändå totalt att vara större än löneökningstakten mellan 2022 och 2024. Det innebär att höginkomsttagare ändå kommer att ha överkompenserats trots detta beslut.

Fru talman! Jag ska snart avsluta mitt anförande. Men jag vill ändå återvända lite grann till förra året när högern argumenterade för att sänka skatten för höginkomsttagare. Då sa man lite grann så här: Det lönar sig inte för högavlönade att jobba, kämpa och slita om de inte får ytterligare sänkt skatt.

Jag ska därför avsluta med en liten sammanfattande reflektion, kalla det en dikt om du vill.

Vissa barn föds med ryggsäckar
fyllda av helium.
Varje steg väger fjäderlätt.
Längs vägen står nya chanser i långa rader givakt.
Andra barn föds med ryggar tyngda av bly.
För dem är minsta misstag en storm att parera.
Den som kämpar hårt förtjänar mer,
säger dom.
Vem kämpar?
Vem gör det inte?
Vad händer när vi faktiskt svarar på den frågan?

(Applåder)

Anf. 115 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag håller med om att vi har svåra tider nu, absolut. Men jag förstår inte logiken i att regeringen nu skulle inse sitt stora misstag eller att regeringen skulle ångra sig vad gäller höjningen av brytgränsen tidigare och nu pausa den. Vi hade en helt annan brytgräns tidigare än vad vi har i dag. Logiken går inte ihop där. Det vore skillnad om vi skulle ha haft samma brytgräns.

Anf. 116 SOFIE ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Jag förstår att Moderaterna inte vill kalla det för att de erkänner att vi hade rätt. Det kan jag ha respekt för att de inte vill säga.

Vi har just nu den lägsta andelen som betalar statlig inkomstskatt sedan skatten infördes. Det är inte som att ekonomin var mindre tuff förra året eller att situationen var mindre extraordinär då än vad den är nu.

Det är 13 miljarder kronor som i år inte gick till att stoppa nedskärningar i sjukvården. Vi ser hur man varslar. Det är hundratals människor i en enskild region. Det är 700 där, 600 där och 500 där. Det är vårdpersonal som försvinner och som inte kan ta itu med vårdköerna och inte kan möta det behov som finns exempelvis i barnpsykiatri.

Man kan fundera: Var det rätt, Crister Carlsson, att prioritera 13 miljarder kronor till exempelvis oss härinne, börs-vd:arna, medlemmarna av den svenska regeringen och höginkomsttagarna? Vad det rätt att lägga de pengarna på dem när man i stället hade kunnat undvika nedskärningar eller till och med kunnat anställa några fler i den välfärd som många här inne brukar säga att de värnar?

När det kommer till kritan gjorde man inte det. Nu ser vi en sjukvårdskris som är framtvingad av regeringen. Den hade kunnat göra annorlunda. Den visar nu att det vi sa förra året var rätt, för den kan uppenbarligen göra så här nu. Men vi har ett förlorat år på grund av regeringen.

Jag tänker att det är så det är. Vi lyckades i vår argumentation, och det är positivt. Jag tackar för att man har omvärderat. Men det är ett problem att det här året blev ett förlorat år.

(Applåder)

Anf. 117 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Nu börjar vi komma in på en sjukvårdsdebatt här, något som egentligen inte var meningen. Men jag måste naturligtvis svara på frågan.

Socialdemokraterna har tidigare talat om vårdslakt och annat. Jag lät RUT räkna på skillnaden i vår region vad gäller den socialdemokratiska budgeten och Tidöpartiernas budget. Det var i våras. Jag tror inte att det är någon större skillnad på budgetarna nu.

För vår region skilde det med 49 miljoner kronor. Vår region går back med ungefär 700 miljoner kronor. Jag ser inte någon större skillnad på Socialdemokraternas budget och på Tidöpartiernas budget för vår region. Jag tror ändå att det generellt sett ser ungefär likadant ut i övriga Sverige beroende på storlek på regionerna.

Vår region skulle ha fått 49 miljoner mer i de generella statsbidragen med Socialdemokraternas budget, och den går back med 700 miljoner. Hur stor skillnad är det, hur stor påverkan mer och hur många fler skulle vi kunna anställa med sossarnas budget kontra Tidöpartiernas budget?

Anf. 118 SOFIE ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Jag har inte haft möjlighet att titta på siffrorna. Det gör jag gärna efter debatten. Jag tror att siffrorna borde vara högre om vi tittar på det innevarande årets budgetalternativ.

Man kan också konstatera att just i Region Dalarna var det Crister Carlsson som styrde innan maktskiftet. Det underskott som man nu har kanske han själv har varit med och påverkat.

Om det nu är 49 miljoner är det ändå mer än att vara utan de 49 miljonerna. Eller är det någon härinne som tycker att 49 miljoner är en spottstyver som inte spelar någon roll? Jag tycker inte det.

Jag tror som sagt att siffran borde vara högre. De olika beräkningar som jag har sett innan har visat det. Men vart gick de 49 miljonerna? De gick bland annat till personer som redan har höga löner.

Det är den avvägningen som vi just här och nu diskuterar. Skulle de pengarna ha gått till Region Dalarna, Region Sörmland, Region Skåne, Region Norrbotten, Region Västerbotten eller Region Jämtland Härjedalen? Eller skulle de ha gått till oss? Det gjorde de nämligen; det var vi som fick de 49 miljonerna och de 13 miljarderna totalt, i stället för våra olika sjukvårdsregioner.

Jag tycker att det var fel. Crister Carlsson menar att det inte räknas. Det spelar ingen roll. Frågan är när det börjar att spela roll. Hur mycket mindre ska sjukvårdsregionerna få för att Crister Carlsson ska tycka att det är mycket?

Det handlar i slutändan om hur man prioriterar. Vi hade velat att de 13 miljarder kronorna skulle ha gått till andra saker än till högavlönade i vårt land.

(Applåder)

Anf. 119 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag har redan berört ämnet i skatterundan i debatten, det vill säga skiktgränsen för statlig inkomstskatt, så jag ska försöka att inte vara alldeles för långrandig.

Det är ingen hemlighet att Centerpartiet tycker att regeringens beslut att pausa indexeringen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt var förvånande. En sak är att det delvis bryter mot praxis. Socialdemokraterna var ju först på bollen i den frågan, och det är väldigt förvånande att en borgerlig regering gör samma sak. Vi har förståelse för att det handlar om mycket pengar, särskilt i inflationstider. Centerpartiet har dock föreslagit en annan modell för att skydda skatteskalen mot fortsatt godtycke och för att mildra marginalskattehöjningen för fler, speciellt för personer inom bristyrken.

Debatten om höginkomsttagare är väldigt högljudd. Allt är svart eller vitt, och det är fullt att tjäna pengar. Men man måste komma ihåg att sänkningen eller pausandet av uppräknningen för skiktgränsen för statlig inkomstskatt slår mot en mängd bristyrken som samhället är i behov av. Låt mig räkna upp några: läkare, unga ingenjörer, tandläkare, erfarna poliser, specialistsjuksköterskor som har obekvämt arbetstid med flera.

Tror ni verkligen att man vill utbilda sig till dessa typer av jobb om man kommer över skiktgränsen och ska betala statlig inkomstskatt? Tror ni verkligen att en sjuksköterska i Region Västerbotten, Region Dalarna eller var det nu kan vara har lust att jobba övertid över jul om hon eller han får skatta bort allting? Vi måste inse att Sverige är beroende av dessa olika grupper. Det råder också kompetensbrist i det här landet.

Jag måste säga: Sänk tonen i debatten! Detta är människor som vi absolut behöver i Sverige.

Jag ska avsluta med att säga att jag är väldigt orolig. Om man frångår denna praxis utan att kompensera med någonting annat innebär det att man öppnar Pandoras ask. Tidigare hörde vi företrädare för Socialdemokraterna i princip säga att denna pausning skulle ha skett för länge sedan.

Kanske vill Socialdemokraterna dessutom att ännu fler ska betala den här statliga skatten. Hur långt ned ska vi gå? Hur många förskollärare eller grundskollärare ska detta drabba? Jag tycker att man behöver fundera på sådana saker innan man skapar detta höga tonläge.

Som sagt: Öppna inte Pandoras ask! Om ni gör det är jag rädd för att det kommer att få stora konsekvenser, inte minst i de bristyrken som vi har just nu.

Anf. 120 CRISTER CARLSSON (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

En av regeringens främsta prioriteringar är att bekämpa inflationen och lätta på kostnadstrycket för hushållen. Regeringen jobbar också för att skapa bättre förutsättningar för att ekonomin ska växa på sikt. En god ekonomisk tillväxt lägger grunden för ett samhälle som växer och blir starkare och ett samhälle där fler människor försörjer sig själva och bidrar till de investeringar i rättsväsendet, försvaret och välfärden som är nödvändiga.

Sverige befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge med den högsta inflationen på 30 år. Den är visserligen på väg ned, men man ska inte ropa hej än. De stigande priserna pressar hushåll och företag men också välfärden. Om inflationen biter sig fast på en hög nivå under en längre tid kommer människor som redan i dag kämpar för att få ekonomin att gå runt att få det ännu tuffare. Sannolikt skulle det också leda till långvariga skador på ekonomin.

Regeringens plan för att hantera det besvärliga läget i ekonomin består av tre delar. Det handlar bland annat om att bedriva en återhållsam finanspolitik för att inte riskera att inflationen drar iväg och blir ännu högre. Regeringen stöttar också hushållen och välfärden ekonomiskt.

Fru talman! Om Sverige ska lyckas lösa samhällsproblemen behöver arbetsmarknaden fungera bättre än i dag. Alltför många människor riskerar att hamna i långvarig arbetslöshet, vilket leder till ökat utanförskap, särskilt bland dem som är födda utomlands.

En förutsättning för den svenska välfärdsmodellen är att alla som kan arbeta anstränger sig för att få ett arbete. Därför måste det alltid löna sig mer att arbeta än att försörja sig på bidrag. För att göra det mer lönsamt att arbeta sänker regeringen skatten för framför allt låg- och medelinkomstagare. En bidragsreform genomförs också för att motverka att människor hamnar i bidragsberoende.

Sänkt skatt på arbetsinkomster är den reform som regeringen satsar mest på i sin budget för nästa år. Totalt beräknas svenska löntagare betala 11 miljarder kronor mindre i skatt nästa år genom att det jobbskatteavdrag som finns sedan tidigare förstärks.

Den pausade skiktgränsen och satsningen på skattesänkningar riktar sig till låg- och medelinkomstagare som jobbar heltid. För inkomståret 2023 är den så kallade skiktgränsen 598 500 kronor. Det innebär att du betalar 20 procent i statlig inkomstskatt på dina inkomster över denna

Prot. 2023/24:38
29 november

-----

*Pausad uppräknning
av skiktgränsen för
statlig inkomstskatt för
beskattningsåret 2024*

gräns. Skiktgränsen gäller den beskattningsbara förvärvsinkomsten, det vill säga den inkomst som du har efter att grundavdraget har dragits bort.

Det finns två brytpunkter – en för dem som inte har fyllt 66 vid årets ingång och en för dem som har fyllt 66 vid årets ingång. De som har fyllt 66 år har en högre brytgräns än de yngre. Detta blir en extra morot för att få fler äldre att stanna kvar i sitt yrke och bidra till att minska kompetensbristen.

Inflationen, fru talman, är arbetstagarens största fiende. Den gör att maten blir dyrare och räntorna går upp. Den orsakar stora problem för hushållen. Den gröper ur hushållskassorna, och vanliga löntagare får se sina reallöner minska. Vårt främsta fokus är därför att bekämpa inflationen genom en återhållsam och finansierad budget som leder till sänkta räntor.

Vi sänker alltså skatten för vanliga löntagare. Totalt sänker vi skatten brett för dem som jobbar, och som har jobbat, med 13 miljarder kronor. Det leder till betydande tillskott för hushåll. Exempelvis får en familj med en polis och en sjuksköterska mer än 14 000 i sänkt skatt 2024 jämfört med 2023 till följd av jobbskatteavdraget och indexeringarna av tidigare jobbskatteavdrag och grundavdraget.

För att finansiera detta föreslår regeringen att uppräkningspausen av skiktgränsen pausas. Den uppräkningspaus som genomfördes förra året var helt rätt och riktig men samtidigt historisk hög, vilket innebär att antalet som betalar statlig inkomstskatt i dag är det lägsta någonsin.

Vi måste stimulera även den sjuksköterska som jobbar mycket extra och den som har gått en lång utbildning, har stora studielån och har förlorat lön under utbildningstiden genom att den får behålla en del av den lön som den har förtjänat.

Många kanske tycker att man inte skulle ha pausat uppräkningspausen av brytgränsen, men faktum är att färre människor kommer att betala statlig inkomstskatt 2024 än vad som var fallet 2022. Detta täcker alltså två år.

Det förra beslutet var rätt. Avsikten med det var att inte göra fler till statliga skattebetalare, och vi uppfyllde detta. Vi får återkomma om hur det ska bli nästa år. Det kan finnas andra uppräknings sätt som är bättre; jag vet att man tittar på detta. Vi får titta på modellen för hur brytgränsen ska räknas upp.

(Applåder)

Anf. 121 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Eftersom jag var så uppgjagad i mitt anförande glömde jag att yrka bifall till Centerpartiets reservation. Jag passar på att göra det nu.

Jag får också tacka min ledamotskollega för anförandet och möjligheten att se över andra modeller när det gäller skiktgränsen. Jag tror att det kommer att behövas i framtiden. Jag är jätteglad för att ledamoten har lyssnat, och kanske finns det möjlighet att diskutera denna fråga vidare.

Anf. 122 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag vet att man funderar på olika modeller för den här uppräkningspausen. Med det tackar jag för ordet.

Anf. 123 SOFIE ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Crister Carlsson, för ditt anförande!

Jag skulle vilja ställa en fråga. I tidigare debattrundor fick vi höra från moderaten Borian Åberg att skattenivån kommer att vara den lägsta sedan 1975, något som jag förstår att Moderaterna och andra partier är väldigt glada för. Samtidigt har vi en sjukvårdskris. Elevassistenter sägs upp, och det är svårt att möta behovet av förebyggande åtgärder mot kriminaliteten i våra kommuner och så vidare.

Jag skulle vilja ställa frågan till Crister Carlsson vilket hans drömläge är. Om vi nu kommer att ha den lägsta skattenivån sedan 1975 då barnomsorg och äldreomsorg inte var inkluderade i välfärden som de är nu och andelen äldre var mindre, vilket innebar att välfärden gjorde mindre än i dag – vilket är då Crister Carlssons drömläge på skattenivån, och hur kommer välfärden att se ut då?

Anf. 124 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Vad mitt drömläge är? Jag förstår inte riktigt frågan. Jag vill sänka skatterna för alla. Sänker man skatterna så att fler kommer i jobb blir det ju sammantaget kanske så att fler bidrar med skatteintäkter till vår välfärd.

Med fler som jobbar och betalar lite mindre skatt kanske vi får ännu större skatteintäkter till staten. Det är vad jag drömmer om i så fall.

(Applåder)

Anf. 125 SOFIE ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Den verklighet vi lever i är att ett antal avskaffade skatter i kombination med andra sänkta skatter har lett oss till en skattenivå som enligt Moderaterna själva är den lägsta sedan 1975. Då hade vi inte barnomsorg på samma sätt som i dag, och äldreomsorgen var inte inkluderad i välfärden som i dag. Arbetslöshet var visserligen lägre, men andelen äldre var också betydligt mindre. Sjukvården kunde inte bota så många som i dag. Många kroniker kunde inte få den vård som de behövde, helt enkelt för att den medicinska utvecklingen inte hade gått lika långt.

Det var helt enkelt så att välfärden kunde göra mindre och gjorde mindre. Den tidens skatter skulle räcka till betydligt mindre än i dag. Detta är helt uppenbart om du åker ut till vilken vårdcentral, akutmottagning eller skola som helst och pratar med lärare och andra som har pluggat i fem år. Är de jättenöjda med sina löner? Är de jättenöjda med sin arbetsmiljö?

Det jag försöker säga är att skattesänkningar och avskaffandet av en massa skatter har lett till nedskärningar i välfärden, och eftersom det parti som jag nu debatterar med vill ha fortsatt kraftigt sänkta skatter skulle man vilja veta vad målet är. Hur låga ska skatterna bli? Hur kommer vår välfärd att se ut då när den ser ut som den gör i dag efter de stora skattesänkningar som man har genomfört?

Anf. 126 CRISTER CARLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag drar inte parallellen mellan höjda skatter och högre välfärd och högre löner till vård- och omsorgspersonal. Jag ser fler människor i arbete, och det ser vi genom att vi sänker skatterna så att det blir lönsamt att jobba.

Man tycker att det är bra att ta extra skift. Det har jag själv erfarenhet av. Om du får betala en massa skatter blir liksom intresset eller drivkraften att jobba självklart mindre.

Jag tror på sänkta skatter, och jag tror på att sänkta skatter leder till att fler kommer i jobb. Man kanske jobbar lite extra, och därmed bli skatteintäkterna större.

Så är min tanke, och jag tror verkligen på den.
(Applåder)

Anf. 127 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Det har väl inte undgått någon vid det här laget att debatten handlar om att regeringen föreslår att skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024 ska pausas. Det är någonting som vi i Vänsterpartiet stöder. Under 2023 räknades skiktgränsen upp. De med högre inkomster kompensades för inflationen, medan de med lägre inkomster fick dra åt svångremmen. Vi riksdagsledamöter till exempel fick i år en nått skattesänkning med cirka 1 400 kronor i månaden, medan den som i år tjänar under 46 200 kronor i månaden inte fick en enda krona i inflationskompensation.

Förskollärare, lärare, sjuksköterskor, undersköterskor och andra yrkesgrupper i välfärden får alltså inte en krona utan får i stället se gapet till välavlönade öka ännu mer, samtidigt som regeringen för i år inte sköt till tillräckligt till kommuner och regioner för att de ska klara välfärdens utmaningar.

Anställda i välfärden har i år fått färre arbetskamrater, mer pressade scheman och lägre utrymme för löneökningar. De har fått det tuffare med ekonomin hemma, och de har också fått det tuffare med ekonomin på jobbet. Uppräkningsåret av skiktgränsen för 2023 var något som Vänsterpartiet motsatte sig kraftigt, eftersom en paus redan 2023 hade inneburit att vi kunnat öka statsbidragen till kommuner och regioner för en bättre välfärd.

Uppräkningsåret av skiktgränsen som gjordes för beskattningsåret 2023 var historiskt hög. Det innebär att andelen som betalar statlig inkomstskatt i år är historiskt låg. Totalt lade regeringen 13 miljarder kronor på dessa skattesänkningar, samtidigt som kommuner och regioner inte fick de statsbidrag som de behövde.

Vänsterpartiet välkomnar som sagt den pausade uppräkningsåret, men vi delar inte regeringens förslag om att den ska finansiera andra skattesänkningar. Den pausade uppräkningsåret borde i stället användas till att förstärka välfärden.

I vår budget avvisar vi det nya jobbskatteavdraget som ökar skatteflyktan mellan dem som får del av jobbskatteavdraget och dem som lever på sjuk- och aktivitetsersättning, a-kassa och föräldraförsäkring för att ta några exempel. Vi vill sluta skatteflyktan, inte öka den.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 128 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Fru talman! Sverige har nu passerat inflationstoppen, och inflationen sjunker sakta. Utvecklingen går för sakta, men trenden är tydlig. Mot slutet av nästa år beräknas inflationen stabilisera sig kring målet på 2 procent.

Det innebär att Riksbankens kraftiga räntehöjningar förhoppningsvis är till ända.

Kristdemokraterna menar att en politik för företagande och tillväxt är nyckeln till fortsatt välfärd. Det är därför dags att lyfta blicken från akut krisbekämpning till en mer företagervänlig och tillväxtfrämjande politik. Det behövs strukturreformer för ökad tillväxt och produktivitet.

Kristdemokraterna menar att det finns några särskilt viktiga fundament i dessa strukturreformer, och en av de viktigaste är att incitamenten till egen försörjning måste öka. Det ska alltid löna sig att arbeta framför att gå på bidrag.

När människor går från utanförskap till sysselsättning är det en vinning inte bara för människan utan också för samhället. Det ökar skatteintäkterna och minskar behoven av bidrag. Men det är också en vinning för den enskilda individen på ett moraliskt och socialt plan. Vetskapen om att jag kan försörja mig själv och min familj ger en inre styrka och trygghet som statliga och kommunala bidrag aldrig kan ge.

Fru talman! Regeringens arbete med att förstärka incitamenten till arbete inkluderar reformer, exempelvis bidragstak och kvalificering till välfärden. Andra viktiga delar är att välfärdsförmånerna inte får tillåtas passivisera människor. Passivt mottagande av försörjningsstöd är förödande för individens tilltro till sin egen förmåga och innebär en risk att leva ett liv i utanförskap. Det måste brytas genom aktivitetskrav för att uppbära försörjningsstöd.

En särskilt viktig konsekvens av den höga inflationen är att den urholkar incitamenten för arbete. De flesta ersättningsarna i socialförsäkringsystemen räknas upp med inflationen medan löntagarna har fått se sin köpkraft kraftigt urgröpas av inflationen. Det är därför viktigt att prioritera arbetet med fortsatta inkomstskattesänkningar på arbete i form av ytterligare jobbskatteavdrag. För att ytterligare öka drivkrafterna att arbeta och för att skapa en god fördelningspolitisk profil är det viktigt att fortsatta skattesänkningar har en tydlig tyngdpunkt mot låg- och medelinkomstagare.

Fru talman! Höga marginalskatter redan vid relativt måttliga inkomster urgröper viljan att arbeta extra och incitamenten till att satsa på högre studier. När välfärdens bärare i form av vanliga sjuksköterskor och poliser tvingas betala mer än hälften av en inkomstökning i skatt drabbar det inte bara individen utan även samhället. Kristdemokraternas uttalade mål är att andelen arbetstagare som betalar statlig marginalskatt ska minska.

Politik är att vilja men också att våga prioritera när man inte kan göra allt samtidigt. Kristdemokraterna och regeringen vågar göra dessa prioriteringar, och därför väljer vi att denna gång pausa uppräknningen av brytpunkten för statlig inkomstskatt för att i stället prioritera de reformer som drivs i arbetslinjen. Det gör vi genom att ytterligare sänka jobbskatteavdraget; en väl avvägd reform som gynnar låg och medelinkomstagare mest. Jobbskatteavdraget innebär sammantaget en kraftfull stimulans till individen att gå från arbetslöshet till arbete. Det gynnar samtidigt samhället genom att ökad sysselsättning ökar resurserna till den gemensamma välfärden. Det är bra för individen, men det är även bra för Sverige.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Prot. 2023/24:38
29 november

-----

*Pausad uppräknig
av skiktgränsen för
statlig inkomstskatt för
beskattningsåret 2024*

Anf. 129 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Miljöpartiet välkomnar att regeringen i år pausar uppräknigen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Vi anser att det borde ha gjorts redan inför detta år. Den uppräknig som skedde inför det här året var mycket hög på grund av den höga inflationen, vilket i praktiken innebär stora skattesänkningar för höginkomsttagare. Det anser vi vara en felaktig prioritering i ett läge där många med lägre inkomster har befunnit sig, och befinner sig, i en tuff ekonomisk situation. Även välfärden står inför stora nedskärningar som en följd av att man inte har tillfört tillräckliga medel.

Miljöpartiet anser att i det rådande ekonomiska läget är det inte prioriterat att sänka skatten för dem som tjänar mest, utan vår prioritering är i stället att ge kommuner och regioner de ekonomiska förutsättningarna som krävs för att undvika det stålbad som välfärden nu står inför.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats den 23 november

SoU4 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2022

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 november

NU5 Ny kärnkraft i Sverige

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet
2. res. 1 (S, V, C, MP)

Votering:

152 för utskottet

149 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 1: 93 S, 20 V, 21 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Prot. 2023/24:38

29 november

Punkt 2 (Nya reaktorerers lokalisering)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 2 (S, C)

Votering:

152 för utskottet

114 för res. 2

35 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 2: 93 S, 21 C

Avstod: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 3 (V, MP)

Votering:

155 för utskottet

35 för res. 3

111 avstod

48 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 3 S, 63 SD, 59 M, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 3: 20 V, 15 MP

Avstod: 90 S, 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Tommas Kronståhl, Aylin Nouri och Gunilla Svantorp (alla S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Övriga frågor om kärnkraft)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 8 (V)

Votering:

154 för utskottet

20 för res. 8

127 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 63 SD, 59 M, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 8: 20 V

Avstod: 91 S, 21 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Aylin Nouri och Gunilla Svantorp (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

SoU3 Välfärdsteknik inom äldreomsorgen

Punkt 2 (Framtida utformning av lagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

93 för res. 1

20 för res. 2

188 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

173 för utskottet

93 för res. 1

35 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 1: 93 S

Avstod: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Punkt 3 (Frågor om bemanning och kompetens)

1. utskottet

2. res. 4 (V, MP)

Votering:

266 för utskottet

35 för res. 4

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 21 C, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 4: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Prot. 2023/24:38

29 november

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU1 Statens budget 2024 – Rambeslutet

Punkt 1 (Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (V)

4. res. 3 (C)

5. res. 4 (MP)

Förberedande votering 1:

21 för res. 3

15 för res. 4

265 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

20 för res. 2

21 för res. 3

260 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

93 för res. 1

21 för res. 3

187 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

152 för utskottet

93 för res. 1

56 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 1: 93 S

Avstod: 20 V, 21 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Prot. 2023/24:38
29 november

Punkt 2 (Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget)

1. utskottet

2. res. 5 (S)

3. res. 6 (V)

4. res. 7 (C)

5. res. 8 (MP)

Förberedande votering 1:

21 för res. 7

15 för res. 8

265 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 2:

20 för res. 6

21 för res. 7

258 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Janine Alm Ericson (MP) och Elin Nilsson (L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 3:

93 för res. 5

21 för res. 7

187 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

152 för utskottet

93 för res. 5

56 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 16 KD, 13 L, 1 -

För res. 5: 93 S

Avstod: 20 V, 21 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU11 Höständringsbudget för 2023

Punkt 1 (Höständringsbudget för 2023)

1. utskottet

2. res. (V, MP)

Votering:

266 för utskottet

35 för res.

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 21 C, 16 KD, 13 L, 1 -

För res.: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

Prot. 2023/24:38

29 november

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU8 Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Metod för uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

280 för utskottet

21 för res.

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 20 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 1 -

För res.: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 4 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 3 L

§ 14 Sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt skatt på jordbruksdiesel

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU7

Sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt skatt på jordbruksdiesel (prop. 2023/24:24)

föredrogs.

Sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt skatt på jordbruksdiesel

Anf. 130 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Vårt land genomgår den största och svåraste ekonomiska krisen sedan 1990-talet. Inflationen har nått rekordhöga nivåer, svensk ekonomi krymper och arbetslösheten stiger. Det slår hårt mot hushållen. Vanliga familjer med vanliga inkomster får allt svårare att betala räkningarna.

Sverige är ett land med långa avstånd. Många i vårt land är beroende av bilen. Priserna vid pump är fortsatt höga, precis som när SD-regeringen tillträdde, trots deras löften om 10, 9 eller 6 kronor billigare bränsle vid pump.

Förra året slängde de iväg åtskilliga miljarder på att åstadkomma 14 öres sänkning vid pump. Det åts snabbt upp av höjda priser på olja runt om i världen. Nu försöker de göra om samma bränslebluff igen. Det förslag som vi debatterar här i dag gör nämligen väldigt liten skillnad för priset på bensin. Och för dieseln innebär det faktiskt en skattehöjning nästa år. Ja, ni hörde rätt: SD-regeringens politik ger en skattehöjning på diesel 2024.

Fru talman! Det här är djupt respektlöst. Det är vanliga, hårt arbetande svenskars ekonomi vi pratar om. Man kan inte ställa ut helt orealistiska vallöften, bryta mot dem och sedan siffertrixa när man presenterar sina budgetåtgärder. Detta hjälper inte de svårt pressade hushållen att klara kostnadskrisen.

För att möta de höga bränslepriserna föreslår vi socialdemokrater i stället en tankrabatt. Detta ger pengar rakt ned i fickan på vanligt folk som är beroende av bilen. Som mest ger den 2 000 kronor per bil för dem som bor i glesbygd. Med vårt förslag får den som äger en bil en direkt utbetalning som inte riskerar att ätas upp av höjda bränslepriser. Detta, fru talman, skulle göra skillnad på riktigt.

Men, fru talman, det är inte bara de svenska hushållen som har det ekonomiskt tufft. Det svenska jordbruket har också pressats hårt av ökade kostnader. Sverige är beroende av ett starkt och konkurrenskraftigt jordbruk. Det är viktigt för jobben och tillväxten i hela landet, för att säkra vår livsmedelsberedskap och för att vi ska kunna ha svensk mat på våra bord.

För att stötta de svenska jordbruksföretagen införde den socialdemokratiska regeringen en utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel. Effekterna av kriget i Ukraina var den utlösande faktorn. Förutom att kostnaderna ökade fanns också ett behov av att upprätthålla och stärka svensk livsmedelsproduktion under den extraordinära situation som råder på grund av händelserna i vår omvärld. Tyvärr, fru talman, kvarstår dessa skäl även i dag, och i flera avseenden har problemen fördjupats. Vi socialdemokrater tycker att det är bra att den tillfälliga nedsättningen ligger fast under den tid det svåra ekonomiska läget kvarstår.

Fru talman! För att värna en ordnad och sammanhållen budgetprocess avstår vi från att delta i beslutet i detta ärende. Men låt det vara tydligt: Det finns en annan väg att gå för att stötta de hushåll och familjer som nu har det ekonomiskt tufft.

SD-regeringens bränslebluff kostar över 5 miljarder kronor men kommer att innebära att vanligt folk i bästa fall får bensin eller diesel som blir några ören billigare per liter vid pump. Detta är en felriktad ekonomisk politik i den ekonomiska krisen.

Vanliga hushåll behöver få stöd för att klara sin vardagsekonomi. Just därför föreslår vi socialdemokrater i vår budgetmotion, utöver en tankrabatt, bland annat att vanliga svenska familjer ska få en rättvis skattesänkning, en extra utbetalning av barnbidraget och höjt underhållsstöd.

Men det är inte bara hushållens ekonomi som försvåras av SD-regeringens prioriteringar. Man hotar också hela vår gemensamma välfärd. Jag önskar innerligt att SD-regeringen kunde lyssna på de kommun- och regionpolitiker från såväl vänster som höger som desperat ropar efter ekonomiskt stöd för att inte behöva göra nedskärningar i skolan, äldreomsorgen och sjukvården.

Vi socialdemokrater väljer i stället att i vår budgetmotion tydligt prioritera resurser till välfärden och föreslår bland annat dubbelt så mycket resurser till den svenska sjukvården jämfört med det som föreslås av SD-regeringen.

Fru talman! Den sjukvårdskris vi står inför är djupt oroande. Och för alla som har tagit del av rapporteringen från Sverigedemokraternas partidagar den gångna helgen är det alldeles uppenbart att de prioriterar helt andra frågor än den svenska välfärden. De förespråkar en politik som

skapar rädsla, ställer människor mot varandra och skapar misstro mot det svenska samhällets demokratiska spelregler. Detta är en direkt attack på den sammanhållning som utgjort grunden i det svenska samhället.

Med SD-regeringen har Sverige blivit både fattigare och farligare. Inga sänkta skatter på bensin eller diesel, eller för den delen några andra sänkta skatter, kan någonsin kompensera för det som nu riskerar att gå förlorat. Och tystnaden från moderater, kristdemokrater och liberaler är inte bara oroande – den är direkt skadlig för vårt land.

(Applåder)

Anf. 131 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Låt mig räkna upp några ungefärliga siffror som är tänkta att illustrera det förslag som Socialdemokraterna lägger fram för att kompensera för höga bensinpriser. Jag tänker hålla mig till ämnet, till skillnad från vad Peder Björk nyss gjorde.

Ponera att man har en liten, ganska modern bil som drar 0,6 liter milen. Man bor på landsbygden och kommer att få ta del av det stöd som Socialdemokraterna föreslår. Man åker ungefär 1 500 mil per år.

Med regeringens förslag skulle det innebära 540 kronor lägre bensinkostnad. Det låter kanske inte mycket; ert förslag är 2 000. Men till detta kommer en kostnadsökning som gör att bensinen i detta exempel blir ungefär 1 400 kronor dyrare. Det blir alltså 600 kronor kvar. Då har man ungefär tre och en halv mil till jobbet och åker inte privat utöver detta.

Åker man i stället 1 800 mil med samma bil – en inte helt ovanlig körsträcka om man bor i glesbygd – skulle vårt förslag ge 648 kronor lägre bränslekostnad. Med ert förslag skulle bränslekostnaden gå upp med 1 760 kronor. Det blir alltså 240 kronor kvar.

Detta förslag kommer alltså att gynna dem som har korta sträckor till och från arbetet. De som har långt kommer att missgynnas. Är detta rimligt? Rimmar det väl med Socialdemokraternas politik i övrigt?

Inflationen hanteras inte alls med ett sådant stöd som ni föreslår. Vi föreslår breda sänkningar av skatten på bensin och även diesel, som kommer att påverka stort och även motverka inflation.

Anf. 132 PEDER BJÖRK (S) replik:

Fru talman! Jag uppskattar en politisk debatt där man är konkret och tydlig med sina förslag. Men jag önskar också, fru talman, att Per Söderlund gentemot väljarna skulle vara tydlig med om hans och regeringens förslag är utformat på ett sådant sätt att SD-regeringen kan garantera att den skattesänkning som den nu föreslår faktiskt går till dem som behöver det, det vill säga de hushåll som behöver en förstärkning av hushållskassan därför att den här regeringen inte klarar att styra landet och utsätter hushållen för en kostnadskris.

På vilket sätt ska SD-regeringen försäkra sig om att den skattesänkning som man nu föreslår faktiskt går till de ekonomiskt utsatta hushållen och inte i stället hamnar hos drivmedelsbolagen eller äts upp av kraftigt ökade priser på olja runt om i världen?

(Applåder)

Anf. 133 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Jag noterar Peder Björks debatteknik att i stället för att svara på en fråga ställa en motfråga. Jag upprepar därför min fråga: Är det rimligt att de som har närmast till jobbet tjänar mest på ersättningen – det är ju vad ni föreslår – medan de som har långt kommer att förlora på den jämfört med vårt förslag?

Det är som jag säger: De som har längst att åka och har störst behov av minskade drivmedelskostnader kommer att tjäna på vårt förslag. Ert förslag kommer drabba dem som åker över 1 800 mil med 0,6 liter i förbrukning. Det kan jag garantera.

Sedan har vi andra åtgärder som vi också presenterar. De kommer ju. Där har vi bland annat en minskning av reduktionsplikten, som ska ned till 6 procent för både bensin och diesel, och det kommer göra stor skillnad för dieselpiserna. Hur stor del av dessa skattesänkningar som stannar vid bensinbolagen är omöjligt att säga. Riksrevisionen har räknat på det en gång och påpekat att en del alltid kommer att stanna där. Men ändå ser vi effekter som illustreras av de siffror jag föredrog. Det är ungefärliga siffror, så jag kan inte säga att det blir exakt 648 kronor för den som åker 1 800 mil per år, utan vi får vänta och se, men det kommer att ligga där omkring. Det är det svar jag kan ge.

Anf. 134 PEDER BJÖRK (S) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att det låter precis som i valrörelsen. Då hette det att Per Söderlunds parti skulle sänka bensinskatten med 10 kronor, 9 kronor eller 6 kronor vid pump. När jag nu ställer frågan till Per Söderlund säger han att det inte är säkert att det blir en sådan sänkning.

Ja, det är klart att några av bolagen kommer att skära emellan. Det är ju detta som är skillnaden mellan den politik som vi socialdemokrater företräder och den politik som Per Söderlund företräder. Vi har lagt ett förslag som stärker de enskilda hushållens ekonomi, inte riskerar att ätas upp av världsmarknadspriset på olja och där vi inte riskerar att bensinbolagen tar hand om mellanskillnaden. Det förslag vi debatterar här i dag är visserligen ett förslag om sänkt skatt på bensin, men den så kallade sänkta skatten på diesel blir i praktiken en höjning av skatten på diesel med 12 öre per liter. En höjning av skatten på diesel med 12 öre är alltså vad SD-regeringen föreslår. Förra gången man genomförde en sådan här förändring blev det sänkt skatt med 14 öre samma dag. Men dagen efter var pris-sänkningen borta.

Vi socialdemokrater ser till de enskilda hushållens ekonomi. Vårt förslag om tankrabatt stöder de utsatta hushållen i kostnadskrisen. Det är ett stöd för dem som behöver ha bilen varje dag. Det är detta som är skillnaden mellan socialdemokratisk politik och Sverigedemokraternas politik.
(Applåder)

Anf. 135 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Ett av Tidöregeringens allra största löftessvek är bränslepolitiken. Efter att i valrörelsen ha gjort helt orimliga utfästelser på upp till 10 eller ibland till och med 12 kronors sänkt pris vid pumpen har resultatet i stället blivit i bästa fall oförändrat pris, samtidigt som klimatutsläppen skjuter i höjden. Genom att sprida ut skattesänkningen på bensin och diesel på alla hushåll, där huvuddelen har gått till stadspendlare som har goda

möjligheter till kollektivtrafik, har man spätt ut effekten så att det nästan inte blir någon effekt alls.

Sänkningen motiveras med behoven på landsbygden. Det är sant att i glesare delar av Sverige där kollektivtrafiken inte har tiominutertrafik finns det ett betydligt större behov av bilen. Då hade det också varit rimligt att fokusera på att åtgärderna ska hamna just där.

Regeringen talar ofta om att klimatpolitiken ska vara effektiv och att man inte spä på inflationen med dåligt riktade satsningar. Därför är det förvånande hur regeringen så ograverat bryter mot sin egna utfästelser i det här ärendet. I stället för att skicka pengarna till storstäderna och dess kranskommuner hade det varit fullt möjligt att göra precis som Centerpartiet vill. Vi föreslår ett riktat och direkt stöd till landsbygden. Det hade dessutom kunnat ge verklig effekt.

I vårt budgetalternativ visar vi hur det hade gått att sänka priset vid pumpen med 3 kronor på landsbygden. Regeringens halvhjärtade försök har visat att sänkningen i bästa fall blir några ören, om priset över huvud taget sänks. Men om regeringen hade velat fokusera på sänkt skatt – jag som liberal gillar ju sänkt skattetryck – finns det andra sätt att göra det på.

Vi i Centerpartiet har med vår politik om att tanka svenskt visat att det skulle gå att sänka priset med 4 kronor vid pumpen samtidigt som vi skapar tiotusentals arbetstillfällen i den gröna bioekonomin och minskar utsläppen. Varför regeringen inte väljer att gå en väg som är billigare, effektivare och klimatsmartare är för mig en gåta, och för många andra också. Möjligen skulle det kunna bero på fantasilöshet och en fascination inför fossila bränslen. Att den fascinationen dessutom stöttar skurkstater som producerar den fossila oljan – Ryssland, Saudiarabien och Qatar – gör ju det här ärendet bara ännu värre.

Regeringen har inte ens klarat av att remittera Bioekonomiutredningens första delbetänkande, med förslag som hade kunnat ge dessa arbetstillfällen, minska behovet av fossila bränslen och sänka drivmedelspriserna. I stället samlar det damm på regeringens bord, och det är oklart varför. Jag vet inte om det beror på att en ökad andel förnybart skulle gå emot de vallöften som man har ställt ut och den låsning vid fossila drivmedel som man har. För mig är det oförklarligt.

Men det som trots allt är bra i det här betänkandet, åtminstone till hälften, är att regeringen genomför den tillfälligt utökade nedsättningen av koldioxid- och energiskatt på diesel som används i svenskt jord- och skogsbruk. Den infördes ju på grund av de kraftigt höjda priserna som följde av Rysslands krigföring i Ukraina. En ytterligare motivation var behovet av att upprätthålla och stärka den svenska livsmedelsproduktionen i en extraordinär situation. Så har det varit nu, med tanke på omvärlden.

Men jag sa ”till hälften”. Både Centerpartiet och livsmedelsproducenterna har nämligen varit tydliga med att skattenedsättningar av den här typen inte är hållbara i längden. Dessutom erhåller endast de som kör på fossila bränslen en sådan skattenedsättning. De som kör på förnybart får ingenting alls.

I stället borde det införas jordbruksavdrag som ges teknikneutralt och gäller permanent. Även här finns en färdig utredning som samlar damm på regeringens bord. Den är dessutom remitterad och klar. Det är bara att genomföra den, vilket också är vad branschen vill att man ska göra. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 2 i det här betänkandet.

Prot. 2023/24:38
29 november

-----
*Sänkt skatt på bensin
och diesel och sänkt
skatt på jordbruks-
diesel*

Centerpartiets politik tar sin utgångspunkt i hela landets förutsättningar, i konkurrenskraft och i klimatutmaningen. Vi klarar av att kombinera alla dessa tre perspektiv.

Regeringen verkar bara klara av att hålla en tanke i huvudet samtidigt och förordar därför bara fortsatt fokus på fossila bränslen. Det är ett hot mot Sveriges säkerhet, mot vårt klimat och mot vår konkurrenskraft. (Applåder)

Anf. 136 PER SÖDERLUND (SD):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I det betänkande vi nu debatterar hanterar vi energiskatt på bensin och nedsatt skatt på jordbruksdiesel. Regeringen föreslår att energiskatten på bensin ska sänkas med 1,31 kronor jämfört med den nivå som skulle ha gällt med nuvarande omräkningsregler. En liknande nedsättning gjordes förra året, och om man slår ihop dessa båda har vi alltså en ganska stor sänkning totalt.

Summan av energi- och koldioxidskatten för sådan bensin blir då 60 öre lägre per liter för år 2024 jämfört med skatten i år. Regeringen föreslår också att skatten på diesel för 2024 sänks med 341 kronor per kubikmeter jämfört med den nivå som skulle ha gällt med nuvarande omräkningsregler. Detta är alltså den lägsta nivå vi kan lägga oss på enligt EU. Till detta kommer sedan reduktionsplikten.

Därutöver föreslås även en utökad nedsättning av koldioxid- och energiskatten för så kallad jordbruksdiesel även för 2024. Jag tänkte börja med att ta upp just det sistnämnda, då jag anser att det är viktigt för oss alla.

Fru talman! Den tillfälligt utökade nedsättningen av skatten på så kallad jordbruksdiesel infördes mot bakgrund av att priset på flera viktiga insatsvaror inom dessa näringar hade ökat kraftigt, inte minst på grund av kriget i Ukraina. Den motiverades också av behovet av att upprätthålla och stärka svensk livsmedelsproduktion under den extraordinära situation som rådde på grund av händelserna i omvärlden.

Regeringen anser att de förhållanden som motiverade åtgärden i första läget alltjämt kvarstår – det är en uppfattning som vi i Sverigedemokraterna delar. Därför föreslår regeringen nu att en utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel bör gälla även för sådan förbrukning som sker under 2024.

Att inte förlänga nedsättningen av dessa skatter skulle innebära att dessa branschens kostnader skulle rullas över på konsumenterna, vilket skulle vara mycket olyckligt under de konjunkturmässiga förhållanden som nu råder.

Det är inte svårt att se att dessa åtgärder, som sätts in tidigt i produktionskedjorna, håller nere prisökningar som annars skulle drabba hushållen och att de därmed även håller nere inflationen. Det är något som jag tror att vi alla är överens om är något positivt.

Det har föreslagits att detta ska permanentas, vilket är lite svårt att göra då den maxnedsättning som vi får göra räknas i euro. Om valutakursen ändras skulle vi alltså ändå vara tvungna att ändra den permanenta nedsättningen. Därför har man valt den här vägen.

Fru talman! Liksom förra året har Miljöpartiet och Vänsterpartiet motiverat om att avslå propositionen och återgå till tidigare nivåer i fråga om

nedsättningen av dessa skatter. Det skulle slå hårt mot landets lantbrukare och andra som tar del av nedsättningen. Kostnadsökningar skulle drabba alla medborgare som försöker stötta svensk livsmedelsproduktion genom att köpa svenska produkter.

Miljöpartiet skriver i sitt särskilda yttrande: ”För att ställa om jordbruket behöver energin i maskiner och transporter komma från förnybara bränslen och el.”

Jag kan hålla med om det. Det låter vackert. Men det finns en utredning, som det hänvisades till i reservationerna förra året. Det är utredningen *Vägen mot fossiloberoende jordbruk*, SOU 2021:67. Där fastslår man att svensk produktion i jämförelse med andra länder har låga utsläpp av växthusgaser per producerad enhet. I utredningen konstaterar man också att på kort sikt, fram till 2030, ligger den största potentialen för att minska fossilberoendet i att öka användningen av biodrivmedel.

Vi har alla sett hur inblandningen av just biodrivmedel har ökat drivmedelspriserna. Det är alltså något som vi vill motverka. Man ska också vara medveten om att LRF och Maskinentreprenörerna önskar en minskning av inblandningen av biodrivmedel.

Vidare konstaterar man i utredningen att ”det i dag saknas större arbetsmaskiner som kan drivas av el eller andra drivmedel som biogas och etanol”. Man bedömer att ”till 2045 bör en omställning till självkörande arbetsmaskiner och nya system för att bruka marken, vilka i dag är under utveckling, att vara verklighet”.

Utredningen bekräftar alltså i princip att det inte går att ersätta jordbruksmaskiner med dagens teknik. Lösningarna ligger mer än 20 år framåt i tiden.

Då kan man inte blunda för de problem som bland annat landets lantbrukare tampas med medan vi står här och diskuterar.

Miljöpartiet säger sig vilja se ett levande lantbruk som säkrar en hög självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel, foder, energi och råvaror i hela Sverige. Men deras politik på detta område säger något helt annat.

Fru talman! Den mer generella nedsättningen av skatten på bensin och diesel, alltså inte den som bara rör jordbruksdiesel, innebär att skatten sänks med 60 öre jämfört med 2023. Det är också en åtgärd som får bred påverkan på hela samhället då den minskar kostnader för transporter som såväl varor som människor är beroende av.

Att hålla nere bränslepriserna är, liksom nedsättningen när det gäller jordbruksdiesel, ett sätt att motverka inflation. Man kan såklart föreslå bränslecheckar eller tankrabatt – kalla det vad man vill – men det kommer inte att motverka inflationen lika effektivt som en bred nedsättning av bränsleskatten. Visst hjälper det hushållen en stund, men det är stor risk att en sådan åtgärd äts upp av en ökande inflation. Den är inte värd så mycket när matpriser och priser på kollektivtrafikbiljetter stiger kraftigt. Därför är det viktigt att en sådan åtgärd faktiskt träffar såväl företag som privatpersoner.

Anf. 137 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Per Söderlund talar om jordbruket i Sverige och framhåller därför vikten av sänkt skatt på bensin och diesel just för jordbruket. Nu är det så att Tidöpartiernas samlade politik leder till att utsläppen av växthusgaser ökar så kraftigt i Sverige att Sverige inte längre väntas nå sina EU-

åtaganden för ESR-sektorn. I ESR ingår transporter och jordbruk. Det handlar inte bara om jordbrukets arbetsmaskiner och sådant. När man tittar på växthusgasutsläppsstatistik ser man att det som redovisas under jordbruk huvudsakligen handlar om djurs matsmältning.

Om man inte driver en politik som gör att transporter och arbetsmaskiner kan ställas om till fossilfritt lägger man egentligen en jättestor börda på svenska mjölkbönder. Ska de då försöka rädda upp detta när regeringen inte når klimatmålen, som vi är ålagda att nå inom ramen för EU:s klimatmål för den icke handlande sektorn?

Det är i dagsläget så att det svenska jordbruket inte vet vad som gäller, för regeringen har rivit upp klimatpolitiken. Man ökar utsläppen, vilket gör att vi inte når klimatmål. Och man har inte levererat ett enda svar på hur klimatmålen ska nås. Ska skogsnäringen överprestera? Ska jordbruket täcka upp för de ökade utsläppen i transportsektorn, eller vad är det som gäller? Sverigedemokraterna måste leverera svar, för just nu är det jordbruket som får dra lasset när ni inte kan leverera klimatpolitik.

Anf. 138 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Elin ställde nu en fråga om utökade utsläpp för jordbruket. Jag skulle säga så här: Om det inte finns teknik att ersätta dagens teknik med är det omöjligt att göra denna omställning. Annars kommer dessa företag att vara tvungna att lägga ned sin produktion i Sverige. Mjölkbönder får lägga ned. Vi får köpa mjölk från andra länder, och det kommer absolut inte att hjälpa oss att nå våra klimatmål, tvärtom.

Vi driver en klimatpolitik som ska tolereras av folket, och näringslivet ska klara av att överleva den. Vi kör inte med skygglappar. Vi ser en helhet som ni totalt har missat. Vi ser verkligheten för de bönder och lantbrukare som är där ute.

Jag skulle vilja fråga: Vilka tillverkare har de produkter som ni tycker att man ska byta till – eltraktorer, elskogsmaskiner och så vidare? Och hur ska en elskogsmaskin laddas i skogen? Ska vi dra ut elkablar flera kilometer i skogen?

Enda chansen att ladda dessa maskiner ute i skogen är att göra det med dieselmotorkraft, dieselmotorkraft. Annars får man släpa hem dem på en stor lastbil när kvällen är slut, och sedan får man släpa ut dem i skogen nästa morgon. Jag tycker inte att det är en hållbar klimatpolitik.
(Applåder)

Anf. 139 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Nej, det ska inte gå långa elsladdar ute i skogen. Det har Miljöpartiet aldrig sagt. Men vi ska ha en klimatpolitik som accepteras av befolkningen, som accepteras av jordbruket och som accepteras av EU, där Sverige har bindande åtaganden.

Sverige har ett bindande åtagande när det gäller vilket utsläppsutrymme vi har för transporter och jordbruk fram till 2030. Med regeringens politik når vi inte det bindande åtagandet.

Vi har tidigare i dag debatterat att man nu försöker använda handeln med utsläppsrätter för att täcka upp för misslyckandet inom ESR-sektorn. Men det är också så att vi nu riskerar att förlora upp till 38 miljarder från EU:s återhämtningsfond för vårt klimatmisslyckande.

I och med att regeringen och Sverigedemokraterna inte bidrar till att hjälpa transportsektorn och jordbruket att ställa om till fossilfrihet sätter man nu detta i knät på jordbruket – att försöka minska utsläppen. Jag vill inte se några fler nedlagda mjölkgårdar. Vi behöver en ökad inhemsk livsmedelsproduktion. Vi behöver öka matproduktionen i Sverige. Det är också en viktig klimatanpassningsåtgärd i och med att livsmedelsproduktionen i andra länder kommer att drabbas värre av torka och översvämningar.

Regeringens och Sverigedemokraternas politik går inte ihop. I och med att man bedriver en politik som ökar utsläppen riskerar man enorma kostnader i statsbudgeten och uteblivna EU-stöd. Dessutom lämpar man över detta på hushållen och på jordbruket – de ska klara denna omställning själva. Det är fullständigt oacceptabelt.

Anf. 140 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Det är möjligt att Miljöpartiet i dessa sammanhang aldrig har sagt att vi ska ha elkablar ute i skogen. Men jag har hört miljöpartistiska företrädare föreslå att vi ska byta skogsmaskiner mot eldrivna diton, vilket alltså inte är möjligt i dag.

Elin Söderberg vill att vi ska hjälpa jordbruket. Genom vad? Ska vi tvinga dem att byta till teknik som inte finns? Det går inte i dag. Miljöpartiets politik är totalt verklighetsfrånvärd på dessa punkter. Det finns stöd för det jag säger i utredningen *Vägen mot fossiloberoende jordbruk*, SOU 2021:67. Maskinerna kommer att finnas först 2045. Man kan alltså inte byta till dem i dag.

Det spelar ingen roll hur mycket vi höjer priserna på diesel för lantbrukare. Det enda som kommer att hända är att matpriserna går upp för familjer och hushåll. Det är inte en politik som jag tänker bidra till. Dessutom kommer produktionen att läggas ned i Sverige så att vi får importera mer varor från andra länder, och det är inte heller klimatsmart. Det bästa vi kan göra är att ha produktionen i Sverige och se till att den är så miljövänlig och klimatsmart som möjligt – när tekniken finns. Vi kan inte göra det i dag.

(Applåder)

Anf. 141 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på det föregående replikskiftet, för jag tror att det som ledamoten från Sverigedemokraterna inte förstår är att EU:s ESR-mål, som handlar om den icke handlande sektor som inte har med utsläppsrätter att göra, fungerar så att vi ska minska utsläppen med 50 procent. Det behöver vi göra i transportsektorn, på arbetsmaskiner och i jordbruket. Totalt handlar det om 50 procent.

Vi ska tydligen inte minska utsläppen i transportsektorn eftersom regeringen sänker skatten på fossila bränslen och tar bort reduktionsplikten, det vill säga ökar andelen fossila drivmedel med 4 miljoner liter fossil diesel om dagen. Då behöver vi göra det någon annanstans. Det var det ledamoten från Miljöpartiet försökte säga.

Om man nu inte ska göra någon minskning i transportsektorn är det bara jord- och skogsbruket kvar. Då blir det precis så som ledamoten från Sverigedemokraterna säger. Det blir dyrare. Vi kommer att jaga lantbrukare ut ur Sverige. Vi kommer att köpa maten någon annanstans ifrån i stället. Min fråga är alltså otroligt enkel: Hur ska vi lösa det här och nå

EU:s klimatmål utan att det drabbar jordbruket, med tanke på de beslut som regeringen fattat?

Ledamoten pratar om teknik som inte finns och om att vi i stället borde använda teknik som finns i dag. Men vi har ju förbränningsmotorer på ganska många ställen i dag där det finns teknik som fungerar alldeles utmärkt. Det handlar om förnybara drivmedel. Varför inte använda den tekniken och se till att behålla ett konkurrenskraftigt jordbruk, till exempel med ett jordbruksavdrag, som jag sa? Det gör att man får ersättning om man använder det förnybara. Det är min fråga till ledamoten.

Anf. 142 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Det är som vanligt fina ord men aldrig någon tanke på konsekvenser.

Om det här är vägen man vill gå måste man tydligt kommunicera till väljarna att man ska tvinga svenska lantbrukare att använda teknik som inte finns och förklara hur det ska gå till. Tekniken finns ju inte i dag, hur gärna ni än vill det och hur mycket vi än får betalt från EU!

Elen som behövs för att ställa om transportflottan finns inte i Sverige i dag. Produktionen finns inte, för den har avvecklats. Den stavas kärnkraft. Den har man tagit bort. Det hade varit en möjlighet, men om alla svenska bilar skulle bli eldrivna i dag har vi inte el så att det räcker för att ladda dem. Den elproduktionen är borta.

Det här hänger såklart ihop med andra beslut som man har fattat. Man kan inte se det här isolerat. Man måste se en helhet, och det är det jag säger att vi gör. Det finns ingenting att ersätta dagens teknik med. Det finns visserligen, enligt utredningen som jag hänvisar till, traktorer som kan användas inomgårds, det vill säga flytta pallar och varor inom gården. Men ute på åkrarna finns det ingenting i dag. Vad ska de lantbrukarna använda? Vad är Centerpartiets svar på den frågan?

Anf. 143 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Nu tror jag att ledamoten från Sverigedemokraterna får lyssna lite bättre, därför att det här är ett samlat paket från EU. Om man inte minskar utsläppen i transportsektorn måste man minska dem i jordbrukssektorn. Men regeringen har valt att inte minska i transportsektorn utan tvärtom öka. Hur ska ni nå EU-målen?

Dessutom är ett antal uttalanden falska. Fendt kommer med en eltraktor inom två år, och Ponsse har redan en eldriven skotare. Volvos eldrivna lastmaskiner är ganska populära. Det finns alltså saker nu, inte 2045 som ledamoten pratade om.

Det jag och Centerpartiet föreslår är att använda teknik som finns i dag. Förnybar diesel går alldeles utmärkt att använda och kommer från skogsrester, slakteriavfall och annat. Man behöver inte köpa in fossil olja från skurkstater som Ryssland, Saudiarabien och Qatar.

Det är fel att säga att vi inte har den el som skulle behövas för att köra alla våra bilar. Om alla personbilar i Sverige skulle konverteras till eldrift skulle det gå åt 10–15 terawattimmar. Förra året exporterade vi mer än 30 terawattimmar. Det stämmer alltså inte. Dessutom är laddningen flexibel och skulle kunna ske nattetid, vilket norska energimyndigheten har visat kan göras nästan utan att stärka elnätet.

Det är väldigt mycket fel i sak från Sverigedemokraterna i den här diskussionen. Jag vill veta hur Sverigedemokraterna och deras regeringskommisar ska klara EU:s mål som inbegriper transportsektor, jordbruk och arbetsmaskiner om de inte ska lösa något inom transportsektorn. Det vill jag ha svar på, för att om man inte löser det är det bara jord- och skogsbruk kvar, och inom den sektorn är de livrädda för att behöva ta smällen som er politik orsakar. Hur ska ni klara målen?

Anf. 144 PER SÖDERLUND (SD) replik:

Fru talman! Det är inte jag som påstår att tekniken inte finns förrän 2045. Det är faktiskt en statlig utredning, SOU 2021:67, som påstår den saken. Tekniken finns inte i dag. Utredningen är väldigt tydlig med det.

LRF och Maskinentreprenörerna, som svarat på remissen, vill se en minskning och inte en ökning av inblandning av biodrivmedel. Det är alltså LRF – lantbrukarna själva – och Maskinentreprenörerna, som delvis jobbar i skogen, som säger det. Det är inte mina ord, utan de kommer från utredningen.

Anf. 145 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Inflationen är vår största fiende. Sedan den moderatledda regeringen tillträdde har den prioriterat bekämpning av inflationen. De som var med under krisen på 90-talet kommer ihåg hur räntorna steg, köpkraften försvann och människor tvingades sälja sina bostäder till underpris och hade skulderna kvar. Därför har regeringen gjort allt den förmår för att förhindra en stigande inflation och därmed en förödande fastighets- och bolånekras. Samtidigt har man stöttat hushållen.

Sänkningen av bensin- och dieselskatten är en del av stödet till hushållen. Många är beroende av bilen för att ta sig till jobbet och för att hämta och lämna barnen i förskola och skola och på olika aktiviteter. Priset på bränsle spelar roll, inte bara för dem som är beroende av bilen utan för alla – för livsmedelsaffärerna, hantverkarna och alla andra näringsidkare.

Höga drivmedelspriser leder till höjda priser på varor och belastar i slutändan alltid konsumenterna. Därför är det en viktig del i regeringens politik att sänka bränslepriserna.

För att bemöta spydiga kommentarer om sänkningens storlek och löftena i valrörelsen vill jag påpeka att tillsammans med den mer betydande sänkningen av reduktionsplikten som träder i kraft den 1 januari uppfyller vi vårt löfte om en sänkning med 5 kronor per liter. Politiska beslut måste alltid ses i sin kontext.

Regeringen förlänger också den utökade nedsättningen av skatten på bränsle som förbrukas i arbetsmaskiner, skepp och vissa båtar i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet – det som har samlingsnamnet jordbruksdiesel – till att gälla under hela 2024.

Nedsättningen av skatten på jordbruksdiesel räknas som statligt stöd och rymms inom tillämpningsområdet för GBER, EU-kommissionens gruppundantagsförordning. För att nedsättningen ska vara förenlig med GBER får nedsättningen inte vara större än att stödmottagarna betalar minst minimiskattenivån som föreskrivs i energiskattedirektivet.

För att ytterligare stödja näringsidkare inom de areella näringarna föreslår regeringen en övergång från helårsåterbetalning av energi- och koldioxidskatten för jordbruksdiesel till kvartalsåterbetalning.

Dessa stöd behövs verkligen. Rysslands invasionskrig i Ukraina har förutom allt lidande för det ukrainska folket lett till väldigt höga priser på drivmedel, utsäde, konstgödsel, foder och andra insatsvaror för svenska bönder. Även elpriset är väldigt högt, vilket är ett direkt resultat av den stängning av kärnkraftsreaktorer som skedde under den förra regeringen.

Kriget i Ukraina har också öppnat våra ögon för hur viktigt det är att vara förberedd och för behovet av att säkra livsmedelsförsörjningen i en kris- eller krigssituation. Sveriges självförsörjningsgrad är cirka 50 procent, och de enda livsmedel vi är helt självförsörjande på är morötter och sockerbeter.

Miljöpartiet skriver vackert i sin motion om den gröna omställningen. Men för att nå den gröna omställningen krävs ett livskraftigt jordbruk som har ekonomiska muskler för att kunna ställa om. Det behöver göras mycket för att jordbrukssektorn ska få bättre likviditet. Det är en sektor med låga marginaler. Framför allt borde det svenska jordbruket befrias från alla onödiga regelbördor, och lagstiftningen borde harmoniseras med övriga EU:s.

Efterfrågan på svenska jordbruksprodukter måste öka, och det sker definitivt inte genom kampanjer om att äta mindre kött. Den offentliga sektorn måste ta ett tydligt och större ansvar och till exempel efterfråga svenskproducerad mat vid offentliga upphandlingar.

Sänkningen av skatten på jordbruksdiesel är en välbehövlig del av stödet till det svenska jordbruket. Utöver att företagen kompenseras innebär det att våra hushåll stöttas i en tuff tid.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag, herr talman.
(Applåder)

Anf. 146 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Det var många fina ord om livsmedelsförsörjning och jordbruk från Borianana Åberg. Hon lyfte bland annat att vi behöver köpa mer svenskt, så det är ju konstigt att regeringen har valt att skrota det förslag som fanns om ursprungsmärkning av mat på restauranger och i storkök, till exempel.

Hon talade också om att säkra livsmedelsförsörjningen i tider av kriser och oro. Nu är det så att det största beroendet vi har är beroendet av drivmedel. Det tar en vecka eller två, och sedan står traktorerna och arbetsmaskinerna still. Regeringen ökar ju det beroendet i och med att vi importerar i princip allt vårt fossila drivmedel. Det kommer från skurkstater som Ryssland, Qatar och Saudiarabien. Detta väljer man att göra i stället för att fokusera på drivmedel som vi skulle kunna producera själva. Det finns en färdig utredning på regeringens bord om att producera mer biodrivmedel, och den har regeringen inte ens remitterat.

Min fråga till Borianana Åberg och Moderaterna är därför: Hur räknar man med att kunna stärka en livsmedelsförsörjning i tider av kris och oro när man explicit gör det svårare för den att klara sig och svårare att tillhandahålla drivmedel i tider av kris och oro?

Anf. 147 BORIANANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Det är viktigt att minska det onödiga regelverk som betungar producenterna av både kött och andra livsmedel.

Att tvinga restauranger att märka produkter tror jag skulle skapa en rätt stor onödig regelbörda just för de restauranger som fortfarande dras med

efterverkningarna från pandemin. Folk kom inte för att äta, man fick friställa personal – och personalen hittade andra jobb. Vi har därför en väldigt utsatt besöksnäring som jag absolut inte vill ska belastas med onödiga regelverk.

När det gäller användningen av drivmedel är jordbruket, som har sagts tidigare, beroende av maskiner som drar rätt mycket diesel. Förvisso visas det på olika mässor upp jordbruksmaskiner och skogsbruksmaskiner som går på el, men det är inte så att vi har särskilt mycket el i det här landet. Man stängde nämligen välfungerande kärnkraftreaktorer – och Centerpartiet var väldigt delaktigt i detta.

Rickard Nordin talade i ett tidigare inlägg väldigt mycket om löftessvek, och jag vill påminna honom om att Centerpartiet inte går fritt från detta. Jag minns när man lovade dyrt och heligt att inte stödja en socialdemokratisk regering – det var en sko inblandad, som man skulle äta upp – och vad hände? Jo, likväl gjorde Centerpartiet det.

Anf. 148 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag tror att Borianas Åberg ska fundera på det där med löftessvek. Hon kan ju börja med att prata med Hédi Fried.

Om det är något den utsatta besöksnäringen har problem med är det att regeringen rycker undan den arbetskraft man får via arbetskraftsinvandringen, vilket kommer att öka näringens kostnader radikalt. Man har även höjt skatten för unga, vilket också drabbar besöksnäringen. Det är betydligt mycket värre än att behöva redovisa varifrån man köper sitt kött.

Jordbruksmaskiner går på diesel; så är det. Men det finns ju förnybar diesel, vilket är fantastiskt. Den går dessutom att göra på slakteriavfall, matrester och allt möjligt. Det hade varit betydligt mycket bättre att göra diesel på slakterier från Sverige – eller från norra Tyskland, som rätt mycket kommer från – i stället för att köra på fossil olja när vi vet att världsproducenterna av den heter Ryssland, Saudiarabien och Qatar. Det är vansinnigt ur ett säkerhetspolitiskt eller försörjningstrygghetsmässigt perspektiv att, som regeringen, vilja fortsätta använda fossila bränslen. Det går helt enkelt inte ihop.

När det kommer till elen finns det som sagt ganska gott om sådan. Om Borianas hade lyssnat på det förra replikskiftet hade hon hört att vi har så mycket el att vi skulle kunna köra elbilarna nästan tre gånger om även om vi ersatte alla de förbränningsmotorbilar som finns i dag med elbilar. Att en debatt om sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt skatt för jordbruket slutar i en kärnkraftsdebatt visar rätt mycket på fantasilösheten och svarslösheten från regeringens sida.

Det jag vill höra från Borianas Åberg är hur regeringen, med tanke på EU:s bindande utsläppsmål, ska se till att det inte blir jordbruket som får ta smällen när nu transportsektorn inte ska göra det. Ett jordbruksavdrag hade varit en bra start, och där finns saker förberedda. Men hur ska man se till att det inte blir jordbruket som får ta smällen när regeringen ökar utsläppen?

Anf. 149 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Vem har sagt att jordbruket ska ta smällen? Vi jobbar väldigt mycket på elektrifieringen. Det ska sättas in nya laddstolpar. Mäniskor som har köpt elbilar ska ha någonstans att ladda dem – och helst

med energi som de har råd med. Kärnkraften är därför en röd tråd genom hela den moderata politiken. Kärnkraft är miljövänligt och har inga utsläpp. Det är genom elektrifiering vi ska rädda klimatet, inte genom hittepå-åtgärder.

När det gäller arbetskraftsinvandringen är det väldigt intressant att Centerpartiet vill att människor ska komma hit som underbetalda arbetskraftsinvandrare. Det finns en nivå som regeringen har satt, nämligen 27 000 kronor. Om man får den lönen och behövs på arbetsmarknaden ska man kunna komma hit och arbeta. Den ansvarslösa migrationspolitik som har lett både till kriminalitet och till utnyttjande av försvarslösa människor – den politik som Centern har varit väldigt drivande för – är förbi.

Anf. 150 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Vi i Miljöpartiet vill öka den inhemska livsmedelsproduktionen, stärka svenskt jordbruk och ställa om Sverige till fossilfrihet så att vi också minskar de klimatrelaterade riskerna inte minst för det svenska jordbruket.

Boriana Åberg från Moderaterna talade om att man ska lösa klimatomställningen genom elektrifiering och inte hittepå-åtgärder. Då undrar jag hur Moderaterna ser på att när Miljöpartiet satt i regering minskade vi utsläppen så mycket att de svenska klimatmålen väntades nås till 2030. Vi skulle också nå vårt bindande åtagande inom EU när det gäller klimatet till 2030.

Men när Moderaterna har innehavt statsministerposten i ett år väntas utsläppen öka radikalt. Vi väntas inte längre nå våra klimatmål till 2030, och de klimatförändrande riskerna ökar. Jag skulle vilja säga att det är Moderaterna som jobbar med hittepå när de säger att de ska minska utsläppen men i handling gör det motsatta.

Jordbruket förtjänar en förbättrad ekonomi. Med Miljöpartiets politik kan man få fler inkomstkällor och mer inhemskt producerade biodrivmedel som också ger högre krisberedskap. Man minskar också sin utsatthet för volatila oljepriser.

Var har Moderaterna att komma med? Det är ökat fossilberoende, ökad utsatthet för volatila oljepriser och ingen lösning för hur vi ska klimatanpassa jordbruket för att stärka livsmedelsproduktionen.

Slutligen kommer jag till arbetskraftsinvandringen. Här talar man om underbetalda arbetskraftsinvandrare och vill höja till medianlön. Menar Moderaterna att halva den svenska arbetskraften är underbetald?

Anf. 151 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! När Miljöpartiet var med och styrde i regeringen hade vi pandemin. Då reste människorna inte. I princip stängde världen. Man kunde inte ta flyget, och man kunde inte resa någonstans. Industrier stängde. Det var en total lockdown av den ekonomiska aktiviteten. Det är inte konstigt att man inte hade några utsläpp. Miljöpartiet har ingenting att vara stolt över.

När det gäller att människor är underbetalda handlar det inte om att de är underbetalda så att de inte kan klara sig med 27 000 kronor i månaden. Jag menar att 27 000 kronor i månaden är den nivå där man både kan klara sin livsföring och också bidra till sin egen välfärd.

Svenskar som får under 27 000 kronor i månaden får hjälp av andra för förskola, äldreomsorg och välfärdssatsningarna. Det gör de gärna. När det däremot kommer människor utifrån ska de försäkras en lön vars skatt också täcker deras konsumtion av välfärd.

Anf. 152 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Det är väldigt många som tack och lov under väldigt lång tid har kommit till Sverige och jobbat. Ser man på den samlade arbetskraftsbasen till 2030 kommer delen av dem som är inhemskt födda att minska.

Samtidigt har vi en situation där välfärden och näringslivet skriker efter personal och där försvaret nu med Natomedlemskap skriker efter personal. Men den inhemskt födda arbetskraften väntas minska.

När regeringen lägger fram förslag som kraftigt ska begränsa arbetskraftsinvandringen, hur ska man då personalförsörja verksamheter? Vilka verksamheter ska lägga ned?

Jag kan berätta för Moderaterna att de som utsätts först är just jordbruk och skogsbruk. Det är jättemånga som arbetar i de gröna näringarna som kommer från andra länder och har kompetensen att jobba i de näringarna som efterfrågas i Sverige. Hur ska man upprätthålla jordbruket om man slår undan personalen så att det inte går att rekrytera?

Det är direkt felaktigt att säga att utsläppen minskade till följd av pandemin när jag talar om att Miljöpartiets politik ledde till minskade utsläpp. Det jag talar om är att när man ser till vår samlade politik beräknades den leda till att vi minskade utsläppen över tid och nådde våra klimatmål till 2030, det vill säga under de kommande åren.

Men med regeringens politik väntas utsläppen av växthusgaser bara inom transportsektorn öka med nästan 50 procent enbart nästa år. Det väntas leda till att vi inte når våra klimatmål till 2030. Det kommer att leda till extremt höga kostnader för svenska staten genom att vi inte får ta del av EU:s åtgärdsprogram. Vi riskerar att där förlora uppemot 38 miljarder.

Nu vill man använda statsbudgeten, använda flexibiliteter och smita undan via olika bakvägar bara för att man inte tar klimatansvar.

Anf. 153 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Att försöka rekrytera personal inom försvaret med arbetskraftsinvandrare tycker jag är direkt felaktigt när man tänker på alla infiltrationsförsök och det terrorhot vi lever med.

När det gäller hur vi ska få människor att jobba i jordbruket kommer vi att införa sänkt bidragsstöd. Det finns så många människor för vilka det inte lönar sig att ta steget från bidragsförsörjning till ett arbete bland annat i jordbruket.

Jag minns när jag träffad en jordgubbsodlare på Eriksgården i Sjöbo. Han berättade att det inte finns någonting som kan få någon som lever på bidrag, vanligtvis också invandrare, att komma tidigt på morgonen för att plocka jordgubbar ett par timmar. Det är mycket bekvämare att leva på bidrag. Det ska vi sätta stopp för.

När det gäller Miljöpartiets politik handlar det om de teoretiska beräkningarna om vad som kommer att inträffa efter ett tag. Dem kan vi lämna därhän. Däremot är det Miljöpartiet som bär skulden för att Sverige har tvingats att importera smutsig kolkraft från Polen och Tyskland.

Det är Miljöpartiet som bär ansvaret för att vi har haft Karlshamnsverket i drift när det har varit energibrist. Jag minns när Miljöpartiets dåvarande energipolitiska talesman Lorentz Tovatt var så glad och stolt över att man hade drivit den socialdemokratiska regeringen mot att stänga välbehövlig kärnkraft. Ni har inte mycket att vara stolta över i miljöhänseende.

(Applåder)

Anf. 154 PEDER BJÖRK (S) replik:

Herr talman! Jag förstår att Boriana Åberg känner sig besvärad när vi från oppositionen påminner om vallöftena som kom från Moderaterna och övriga borgerliga partier under den senaste valrörelsen. Under den valrörelsen utställdes löften om sänkta bensin- och dieselpriiser med 10, 9, 6 och 5 kronor. Det skulle ske direkt efter valet om man fick möjlighet att bilda regering tillsammans med Sverigedemokraterna.

Nu står vi här över ett år senare. Först och främst kan vi konstatera att bensin- och dieselpriiserna fortfarande är väldigt höga i Sverige. Vi kan också konstatera att när regeringen lade fram ett förslag och riksdagen sedan röstade igenom det förra året med en skattesänkning på bensin blev sänkningen vid pump inte 9 kronor, inte 6 kronor och inte 5 kronor. Den blev 14 öre den dagen. Sedan ökade priserna igen.

När vi nu diskuterar det förslag som ligger om att sänka bensinskatten nästa år undrar jag ändå: Hur tänker Boriana Åberg försäkra sig om att den sänkning av skatten som nu föreslås inte hamnar hos bensinbolagens ägare utan faktiskt hamnar hos de hushåll som behöver ekonomiskt stöd i en kostnadskris?

(Applåder)

Anf. 155 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Att säga att jag känner mig besvärad av oppositionen är faktiskt en överdrift. Jag är snarare road. När jag läste de fyra budgetmotionerna upptäckte jag att oppositionen aldrig kan få ihop det – den ena vill en sak, och den andra vill en annan.

Ni har ingenting gemensamt. Ni kan kalla er för opposition, men ni är allt annat än en samlad opposition.

Peder Björk är min motpart i detta replikskifte. Jag vill fråga honom: Vill Socialdemokraterna, som oppositionskompisen Miljöpartiet, öka arbetskraftsinvandringen av människor som tjänar under 27 000 i månaden?

Jag skulle också gärna vilja veta hur Socialdemokraterna ställer sig när det gäller kärnkraft. Jag minns att Stefan Löfven verkligen tyckte att kärnkraft var bra på den tid då han var ordförande för Metall. Det skulle man satsa på!

Jag minns också kongressen i november, när Magdalena Andersson var rolig och sa: ”Haha, kärnkraft någon – vill ni verkligen det? Det är ju för dyrt.”

Partisekreteraren Baudin sa att Socialdemokraterna alltid har varit för kärnkraft.

Jag vill gärna att Peder Björk berättar – gärna med ett diagram, så att jag kan förstå hur Socialdemokraternas intresse för kärnkraft fluktuerar.

Anf. 156 PEDER BJÖRK (S) replik:

Herr talman! Det kanske är några lyssnare som kommer in i debatten precis nu. Jag vill säga att den debatt som äger rum nu handlar om ett ärende här i kammaren som gäller sänkt skatt på bensin och diesel. Jag tänker uppehålla mig vid det ärende som vi debatterar.

Till skillnad från SD-regeringen har Socialdemokraterna lagt fram ett förslag om en tankrabatt som faktiskt skulle göra att vi stöder de hushåll som har det tufft i den ekonomiska krisen med ett direkt stöd som hamnar i hushållens fickor. Det skulle vara ett stöd i vardagen för de människor runt om i hela vårt land som behöver ha bilen för att kunna ta sig till jobbet och för de familjer som inte har något alternativ till att använda bilen för att skjutsa barnen till träningen. Med Socialdemokraternas tankrabatt får de upp till 2 000 kronor per år i ett direkt stöd.

Mot detta, herr talman, står i den här debatten SD-regeringens förslag om en sänkning av skatten på bensin. Boriana Åberg och SD-regeringen kan inte svara på hur de ska säkerställa att detta faktiskt går till de hushåll som behöver det.

Vi har ju sett löftena i valrörelsen. Vi såg hur det gick förra året. Det blev ingen sänkning av bensin- och dieselpriserna, för pengarna försvann någon annanstans.

Hur ska Boriana Åberg och SD-regeringen säkerställa att det de säger sig värna faktiskt gör att detta stöd hamnar hos de familjer och hushåll som verkligen behöver det i den här ekonomiska krisen?

(Applåder)

Anf. 157 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Peder Björk har helt rätt: Debatten handlar om sänkta priser på bensin, diesel och jordbruksbränsle. Man kan dock inte låta bli att förledas i debatten när man tänker på till exempel den extremt stora reduktionsplikt som Socialdemokraternas kompisar Miljöpartiet tvingade på den förra regeringen och som resulterade i ohemula bensin- och dieselpriser.

Mycket riktigt har Socialdemokraterna föreslagit en tankrabatt på upp till 2 000 kronor för landsbygden. Är det så att sjuksköterskan som bor i Stockholm och åker till sitt nattpass inte behöver bilen? Hon kanske är rädd för att vistas ute med tanke på den kriminalitet som den förra regeringen inte lyckades stävja.

Ert förslag är inte klockrent, om jag får säga så. Dessutom vill ni fortfarande att reduktionsplikten ska vara 19 procent. Som vi vet sågade Konjunkturinstitutet detta. Det var inte Moderaterna eller Moderaternas samarbetspartier, utan det var Konjunkturinstitutet som tyckte att reduktionsplikten inte har fallit så väl ut. Däremot har Konjunkturinstitutet sagt att de skattesänkningar som Moderaterna har presenterat tillsammans med sänkningen av reduktionsplikten kommer att ge en sänkning med 5 kronor per liter.

(Applåder)

Anf. 158 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Regeringen konstaterar i sin konsekvensanalys av förslagen att de sänkta bensin- och dieselskatterna innebär att drivmedelsskatternas styrning mot minskad klimat- och miljöpåverkan minskar. Regeringen noterar vidare att detta leder till att incitamenten till transporteffekti-

visering, elektrifiering och användning av höginblandade fossilfria drivmedel försvagas. Förslagen leder därmed till att konsumtionen av fossila drivmedel ökar. Förslagen är synnerligen anmärkningsvärda då världen står inför ett klimatnödläge.

Vänsterpartiet kan inte ställa sig bakom förslag som ökar konsumtionen av fossila drivmedel när det samtidigt saknas åtgärder som på andra sätt kan motverka de negativa effekterna på klimatet. För att stötta personer på landsbygden, som inte har tillgång till kollektivtrafik, föreslår Vänsterpartiet andra åtgärder.

Skatten på diesel som används i arbetsmaskiner i jord- och skogsbruket har länge varit nedsatt. Denna nedsättning förstärkte regeringen i samband med budgetpropositionen för 2023. Vänsterpartiet kan se många andra sätt att stödja jordbruket som inte bidrar till en ökning eller bevarande av dagens fossila utsläpp. Vi har också förslag i vår budget.

Vänsterpartiet anser att denna proposition borde avslås. Eftersom riksdagens praxis är att ledamöter under innevarande år inte reserverar sig mot förslag i särpropositioner som utgår från den beslutade rambudgeten avstår jag från att yrka på vår motion, men jag beklagar verkligen att riksdagen tidigare i dag fattade beslut i enlighet med regeringens budgetförslag.

Vänsterpartiet kommer också att avstå vid omröstningen.

Anf. 159 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Sverige behöver reformer som kan vända utvecklingen och främja en levande landsbygd. De senaste årens rusande drivmedelspriser har slagit hårt mot familjer i Sverige, inte minst på landsbygden. Det är dyrt att vara svensk, och de negativa följderna är många.

Allmän inflation och den svenska kronans växelkurs har påverkat kostnaderna för bland annat transporter. Höga drivmedelspriser och elpriser påverkar svenska hushåll såväl som företag. Regeringen sänker därför skatten på bensin och diesel för att motverka ökande pumppriser och för att minska kostnadsökningarnas konsekvenser.

Herr talman! Sverige behöver reformer som kan vända utvecklingen och främja en levande landsbygd. Kristdemokraterna jobbar utifrån målet att svensk livsmedelsproduktion ska öka.

Just diesel är en stor kostnad i jordbruket. Vi kristdemokrater är därför stolta över att ha drivit igenom tre viktiga beslut inom regeringen inför nästa års budget: en fortsatt förlängning av nedsättningen av dieselskatten för lantbrukare, sänkt skatt på bensin och diesel och minskad reduktionsplikt.

Det är beslut som kommer att göra skillnad. För en lantbrukare med blandad växtodling på 100 hektar förväntas den ekonomiska effekten bli 40 000 kronor per år jämfört med om reformerna inte hade genomförts. Det är en av flera åtgärder som kan underlätta situationen för hårt prövade lantbrukare och bidra till stärkt konkurrenskraft inom svenskt jordbruk. Säkerhetspolitiskt svåra tider som dessa påminner oss om hur centralt det är att Sverige blir mer självförsörjande på livsmedel.

Herr talman! Svenskt lantbruk kan också både minska överkonsumtionen av antibiotika och vara klimatvänligt. Klimateffektiviteten i svenskt jordbruk är hög i ett internationellt perspektiv, och produktion av livsmedel från svenskt jordbruk bör därför öka och ta marknadsandelar från livsmedelproduktion som producerats på sätt som är värre för klimatet.

Att svenskt lantbruk dessutom är en förebild i djurskyddshänseende lyfts inte tillräckligt i debatten. När mindre pengar går till drivmedel för familjer ökar även möjligheten att välja svenska kvalitetsprodukter på tallriken. Att köpa svenskt i stället för utländskt kött är en god investering i öppna landskap och i en djurvälstånd som andra länder saknar.

Svensk landsbygd kan räkna med Kristdemokraternas stöd. Framtiden för svenskt jordbruk och dess bidrag till samhället och ekonomin står högt på vår agenda. Kristdemokraterna jobbar utifrån målet att svensk livsmedelsproduktion ska öka.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 160 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! Jag vet inte om det är brist på kreativitet eller kreativt, som Rickard Nordin sa, att den här debatten handlar om kärnkraft.

Jag vill börja med att bemöta några av de grövsta felaktigheterna som har påståtts här i debatten. När Moderaterna styrde i alliansregeringen var Sverige importberoende. Vi importerade el, inte minst tysk kolkraft. Men efter åtta år med en rödgrön regering har vi alltså ökat elproduktionen på totalen så mycket att vi har blivit EU:s största nettoexportör av el och, precis som nämntes tidigare, mer än väl för att täcka behoven i transportsektorn.

Om man tittar på elpriser så låg månadspriset i september 2020 på 45 öre per kilowattimme. Det var efter att fyra reaktorer hade avvecklats. Kostnadschocken kom naturligtvis i och med Rysslands invasion av Ukraina. I september 2021 hade vi ett pris på 103 öre och för 2022 var priset 248 öre. År 2023, när Europa började kunna hantera det beroende vi hade försatt oss i av fossila bränslen från Ryssland, var priserna nere på 37 öre.

Den stora utmaningen när det gäller att producera mer el är ju framåt, och där är den här regeringen svaret skyldig. Det är dock inte ämnet för den här debatten, herr talman, så jag lämnar det.

Herr talman! Här gäller det att kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Så brukade också en viss person säga ganska ofta, nämligen Sveriges nuvarande statsminister. Jag har inte hört honom säga det på ett tag, och det kan ju bero på att den här regeringen i praktiken inte klarar av att göra just det.

För här gäller det att hålla två tankar i huvudet samtidigt: att både hjälpa och stötta Sveriges hushåll i en tid av hög inflation och kraftigt höjda räntor och samtidigt göra allt vi kan för att undvika en än värre klimatkatastrof. En klok politik klarar både och. Men regeringens politik misslyckas med båda delarna.

Regeringen glömmar all tanke på klimatet trots att vi vet att september i år var den varmaste månaden som någonsin har uppmätts med temperaturer på 1,8 grader över förindustriell nivå och trots att vi vet att de globala temperaturerna kommer att nå 3 graders uppvärmning om politiken fortsätter på samma bana som nu. Det skulle få katastrofala följder inte minst för svenskt lantbruk och svensk landsbygd med ökad risk för jordskred, översvämningar och så vidare.

Trots att regeringen vet detta ökar de Sveriges utsläpp för första gången i modern tid. Regeringens och SD:s politik på transportområdet kommer redan under nästa år att öka utsläppen med 50 procent.

Herr talman! Det verkar som om regeringen inte lägger en tanke på klimatet. Men den har en lika usel fördelningspolitik för de hushåll som har svårt att få ekonomin att gå ihop. Sänkt skatt på drivmedel är en ineffektiv politik som inte skapar lika stora prissänkningar som man har utlovat.

Under valrörelsen lovade regeringspartierna stora prissänkningar på diesel med uppemot 10 kronor per liter vid pumpen, men nu kan de inte ens garantera att skattesänkningen kommer att märkas för konsumenterna. Det finns risk för nya prischocker och att bensinbolagen höjer sina egna marginaler. Då kan prisminskningen helt utebli. Dessutom kommer det att bli väldigt dyrt. Under 2024 kommer sänkningen av skatt på bensin och diesel att kosta skattebetalarna 13 miljarder.

Man verkar inte ens ha tänkt tanken att man skulle kunna hjälpa folk på ett annat sätt i denna svåra tid, för det går faktiskt att stötta hushållen på ett sätt som inte förvärrar klimatkrisen. Exempelvis kan man, som vi föreslår, sänka skatten i glesbygd. Det är ett förslag som skulle ge glesbygdsbilar mer i plånboken i form av skattesänkning på inkomster än man får av en skattesänkning på drivmedel.

Man kan också underlätta situationen för alla hushåll som inte har en bil, däribland några av de fattigaste hushållen. Därför vill Miljöpartiet bland annat se ett Sverigekort för all lokal och regional kollektivtrafik i Sverige, som endast ska kosta 500 kronor i månaden och hälften av det för unga. Det skulle göra transporter billigare för dem som åker kollektivt.

Alla kan inte åka kollektivt, och därför vill vi ha ett leasingstöd för elbilar på minst 1 500 kronor i månaden. Finns det något sätt att sänka transportkostnaderna med bil är det ju genom att kunna ha en elbil. Vi vill se till att även låginkomsttagare ska ha råd att leasa en bil så att den som inte kan eller inte vill köpa en elbil ändå har råd att köra en.

Dessutom vill vi inflationssäkra flera av de stöd som är viktiga för Sveriges barnfamiljer, däribland barnbidraget och bostadsbidraget för barnfamiljer. Det går att träffsäkert stötta svenska hushåll utan att öka utsläppen, men regeringen verkar tyvärr misslyckas med båda delarna.

Regeringen misslyckas inte bara med att ha två tankar i huvudet samtidigt. Deras politik gör också hushållen en björntjänst. Politiken låser fast hushållen i ett fossilberoende som gör oss sårbara. Vi blir sårbara för framtida prischocker som kan göra att priserna på drivmedel skenar igen på grund av världsmarknadspriset. Men det gör också att vi är fortsatt beroende av skurkstater som Ryssland och Saudiarabien för våra transporter. Det vi borde göra är att stötta hushållen i omställningen så att vi kan transportera oss med hjälp av egenproducerad energi med billiga och väl fungerande tekniker av olika slag.

Herr talman! Den kostnadschock som har drabbat det svenska jordbruket efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina med höga energipriser har också här tydligt påvisat riskerna med Sveriges beroende av fossila bränslen. Det är ett beroende som regeringen väljer att fördjupa. Det höga kostnadsläget för många av jordbrukets viktiga insatsvaror har lett till ett svårt läge för svenskt jordbruk. För Miljöpartiet är det otroligt viktigt att stötta lantbruket men utan att undergräva omställningen till ett fossilfritt lantbruk med ökad miljö- och klimatnytta.

Precis som konstaterades tidigare vill Miljöpartiet se ett levande lantbruk i hela Sverige som kan säkra en hög livsmedelsförsörjning. Det är ett förslag som vi har drivit länge med hjälp av egenproducerad energi och egenproducerade råvaror. Därför krävs nya stödformer som inte fördjupar beroendet av fossila bränslen.

Vi kan ställa om till mer eldrivna tekniker. Det finns för vissa delar av lantbruket. Där de inte finns går det naturligtvis att använda biodiesel och andra biodrivmedel. Den tekniken finns redan i dag. Därför vill vi införa en biopremie som gör biodrivmedlen billigare, men framför allt vill vi införa ett jordbruksavdrag på motsvarande 2 miljarder som kompenserar för de högre kostnaderna utan att göra det via just fossila bränslen.

Precis som har nämnts av tidigare talare håller vi på principen om att inte yrka bifall till reservationer.

I detta anförande instämde Camilla Hansén och Elin Söderberg (båda MP).

Anf. 161 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Sänkt bensin- och dieselskatt är en direkt subvention av att bränna fossila bränslen, som är ett fördelningspolitiskt vansinne. Det den här regeringen tillsammans med SD nu gör är att på front efter front öka utsläppen av växthusgaser och låsa fast Sverige i fossilberoende med ökade volatila oljepriser.

Vi har i dag under debatten hört om de effekter som Miljöpartiets klimatpolitik skulle ha lett till, det vill säga att nå de svenska och europeiska klimatmålen till 2030, och det sägs då att de är teoretiska beräkningar.

Hur hanterar regeringspartierna teoretiska beräkningar? Det kan gälla beräkningar av hur mycket skyfallen väntas öka i Sverige och konsekvenserna; ras, skred och översvämningar. Det kan gälla beräkningar av förväntad ökad mängd av värmeböljor och hur de drabbar våra äldre. Det kan gälla beräkningar av hur klimatet förändras och konsekvenserna för hela samhället och för svenska medborgare för all framtid. De teoretiska beräkningarna är jätteviktiga underlag för att vi i kammaren ska kunna driva en politik som skyddar hela befolkningen från klimatförändringarnas konsekvenser.

Det finns inte något business as usual-scenario där vi fortsätter med höga utsläpp utan klimatrelaterade risker och konsekvenser. Antingen ställer vi om, undviker de allvarligaste klimatrelaterade riskerna, och tillvaratar de fantastiska möjligheter som kommer med klimatomställningen – ökad inhemsk biodrivmedelsproduktion, höjd krisberedskap, grön industriomställning som leder till en kraftig samhällsutveckling i hela landet – eller så fortsätter vi med höga utsläpp, vi ökar utsläppen, som regeringen nu gör, och får hantera de allvarliga konsekvenserna av en förvärrad klimatkras.

Det är vårt val här i kammaren. Hittills har Tidöpartierna valt ökade utsläpp och förvärrade klimatrelaterade risker, och jag tycker att det är fullständigt oacceptabelt. Sänkt bensinskatt är bara ett exempel i regeringens klimatfientliga politik.

Prot. 2023/24:38
29 november

-----
*Sänkt skatt på bensin
och diesel och sänkt
skatt på jordbruks-
diesel*

Jag hörde också tidigare i debatten nämnas att reduktionsplikten var något som Miljöpartiet tvingade på Socialdemokraterna. Det är en direkt historieförfälskning. Reduktionsplikten förhandlades fram brett. Sju av åtta riksdagspartier stod bakom reduktionsplikten när den infördes. Reduktionsplikten är ett otroligt verkningsfullt klimatpolitiskt instrument som ser till att vi minskar utsläppen av växthusgaser från transportsektorn.

Det finns otroligt många verktyg som vi här i kammaren har till vårt förfogande för att stödja hushållen i ett svårt ekonomiskt läge. Men Tidöpartierna väljer att inte använda verktygen. I stället ökar man utsläppen och förvärrar klimatkrisen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Camilla Hansén och Linus Lakso (båda MP).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

§ 15 Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU7
Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut (prop. 2022/23:124)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

En effektivare upphandlingstillsyn

§ 16 En effektivare upphandlingstillsyn

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU12
En effektivare upphandlingstillsyn (prop. 2023/24:3)
föredrogs.

Anf. 162 ADAM REUTERSKIÖLD (M):

Herr talman! Det här ärendet handlar om ett mycket viktigt område som påverkar hela vårt samhälle. Årligen sker en upphandling på över 900 miljarder. Därför är det egentligen förvånande att inte fler är här i denna sena timme. Men den här debatten handlar inte bara om upphandling utan också om den effektivare tillsynen.

Ärendet handlar om lagändringar som ger Konkurrensverket som tillsynsmyndighet fler möjligheter till en effektiv tillsyn. När det gäller bestämmelserna aviserades redan när lagen infördes en översyn, och det är vad propositionen handlar om.

Området är viktigt inte bara för att se till att Sveriges invånares pengar förvaltas så effektivt och bra som möjligt utan även för att se till att alla

företag har samma möjligheter att vara med vid upphandlingen. Det ökar konkurrensen och effektiviteten i samhället.

Det är viktigt att det finns en balans mellan lagstiftning och en effektiv praktisk hantering av densamma. Propositionen innehåller bland annat följande, nämligen att ge Konkurrensverket möjligheter att fatta beslut om en upphandlingsavgift som första instans, att tidsfristen för beslut om upphandlingsavgiften förlängs till två år och att avgiften höjs från 10 till 20 miljoner. Vidare handlar det om att dokumentationen om att avtal har ingåtts eller om en avbruten upphandling ska vara slutförd inom 30 dagar. Vidare är det fråga om ökade befogenheter för Konkurrensverket att förelägga myndigheter och enheter att besluta om riktlinjer för användning av direktupphandling. Konkurrensverket ska även ges utökade befogenheter att utöva tillsyn. Lagen ska träda i kraft den 1 januari.

De föreslagna lagstiftningsförändringarna kan förvisso innebära en viss ökad börda för dem som genomför en upphandling. Men regeringen har avvägt detta på ett sätt som gör att en viss del av lagstiftningen bör skärpas medan andra delar inte bedöms behöva ändras eller skärpas. Till exempel har man föreslagit en möjlighet för tillsynsmyndigheten att fatta beslut om reglerna inte följs. Däremot har man inte bedömt det nödvändigt att kretsen för utredningsföreläggande bör utvidgas.

Jag yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet och avslag på Socialdemokraternas reservation.

Anf. 163 GUNILLA CARLSSON (S):

Herr talman! De senaste åren har det blivit alltmer tydligt att samhället förlorat den demokratiska kontrollen över välfärden. Oseriösa aktörer och vinstdrivande koncerner har kunnat flytta fram sina positioner med vinstjakt och ökade klyftor i välfärden som följd. Vi ser att oseriösa och ibland rent kriminella företag etablerar sig inom ramen för våra valfrihetssystem och på marknader för offentlig upphandling.

Varje år upphandlar staten, kommunerna och regionerna för ungefär 900 miljarder kronor. Det är en betydande del av samhällets totala ekonomi. Det är gemensamma skattepengar som ska användas på ett ansvarsfullt sätt.

Upphandlingslagstiftningen syftar till att motverka korrupktion, godtycke och slöseri med skattemedel. Men lagstiftningen ger också utrymme att ställa krav. Politiken har ett särskilt ansvar att säkerställa att verksamhet som finansieras med skattemedel aktivt bidrar till att uppnå samhällspolitiska mål såsom respekt för arbetstagares rättigheter, klimat- och miljöhänsyn, innovation och social inkludering.

Socialdemokratiska tidigare regeringar tog flera steg för att förbättra upphandlingslagstiftningen de senaste mandatperioderna. Man genomförde förenklingar av regelverket och såg till att det inom offentliga upphandlingar ska ställas arbetsrättsliga villkor om lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal.

Det betänkande som vi i dag debatterar är en fortsättning på detta arbete med en effektivare upphandlingstillsyn. Till grund för propositionen ligger en departementspromemoria från 2022.

Vi socialdemokrater ställer oss bakom de förslag som återfinns i propositionen och håller med om att lagändringarna kommer att möjliggöra att upphandlingstillsynen blir effektivare. Men några förslag som fanns med i promemorian har nuvarande regering valt att inte gå vidare med. Det tycker vi är synd, och vi lyfter därför fram det i vår reservation.

Vi instämmer med Upphandlingsmyndigheten och flera andra remissinstanser, som betonar behovet av efterannonsering för att skapa insyn och transparens samt för att komma till rätta med oegentligheter. Dessutom ger en sådan reglering bättre statistik på upphandlingsområdet, och det underlättar uppföljning. Därför tycker vi att det är rimligt att Konkurrensverket ska få fatta beslut om en upphandlingsskadeavgift för att de som vinner upphandlingar bättre ska följa reglerna om efterannonsering och publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas.

Vi tycker också att det är rimligt att bestämmelserna om att lämna in uppgifter när en utredning har inletts bör gälla även leverantörer och inte bara den upphandlande myndigheten. Det skulle göra det lättare att följa upp och granska om kraven i en upphandling har följts.

Herr talman! Oseriösa leverantörer som har gjort sig skyldiga till brott eller som inte betalar sina skatter eller andra avgifter ska inte kunna få offentliga kontrakt genom upphandling. Fusk och brottslighet på arbetsmarknaden, så kallad arbetslivskriminalitet, göder den organiserade brottsligheten och ska bekämpas med samhällets fulla kraft.

Långa leverantörskedjor innebär en ökad risk för att överenskomna avtalsvillkor inte respekteras och försvårar uppföljning av efterlevnad hos underleverantörer. Vi socialdemokrater anser att antalet underleverantörsled bör begränsas. Vi vill att en utredning ges i uppdrag att se över hur en sådan begränsning skulle kunna utformas.

I juni 2022 tillsatte den socialdemokratiska regeringen utredningen *Effektiv och tillförlitlig kontroll av leverantörer vid tilldelning av offentliga kontrakt*. I augusti i år presenterade utredningen ett förslag om att låta Bolagsverket ansvara för en funktion som möjliggör samordnade registerkontroller. På så sätt kan den upphandlande organisationen få tillgång till i dag sekretessbelagda uppgifter från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna.

Det här förslaget skulle innebära ett viktigt steg för att bli av med oseriösa aktörer på marknaden för offentlig upphandling och inom valfrihetssystemen. Vi socialdemokrater anser att regeringen snarast borde återkomma med förslag på en sådan funktion som föreslås av utredningen.

Herr talman! Offentlig upphandling ska aldrig bidra till osund konkurrens eller till att dumpa villkoren på svensk arbetsmarknad, som den tyvärr gör i dag. Det behövs fler verktyg i kampen mot välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24:MJU5

Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel (prop. 2023/24:28) föredrogs.

Anf. 164 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag, som innebär att reduktionsplikten sänks kraftigt om ungefär en månad.

Det här kommer att innebära betydande lindring för bilister, företag och i förlängningen alla som är i behov av varutransporter. Det är vi alla, exempelvis när vi handlar i en matvarubutik. De allra flesta om inte alla produkter där har någon gång kommit dit i en lastbil.

Det handlar även om lantbruket. Svensk mat kommer att bidra till minskade utsläpp och i förlängningen billigare mat.

Herr talman! Vi har nu en vecka där vi här i kammaren fattar ett flertal mycket viktiga beslut. Vi har i dag fattat beslut om budgetramarna samt kärnkraften, och i morgon kan vi äntligen ändra reduktionspliktslagstiftningen.

Reduktionsplikten har sin bakgrund i den miljömålsberedning som tillsattes under första halvåret 2010 och bestod av sju av riksdagens i dag åtta partier. Sverigedemokraterna var alltså inte med och bjöds heller inte in i beredningen efter riksdagsinträdet.

Vi vet vad som hände sedan. Miljömålsberedningen beslutade om ett väldigt ambitiöst transportmål, som till stor del skulle lösas med biodrivmedel. Remissinstanser varnade för oerhörda prisökningar, men partierna valde då att inte lyssna. Man hoppades på något annat.

Frågan utreddes vidare, och i budgetpropositionen 2018 kom förslaget om en reduktionspliktslag.

Någon konsekvensanalys värd namnet gjordes aldrig av den socialdemokratiska regeringen, och när vi ifrågasatte hur dyrt det skulle bli att transportera sig i vårt land slog man dövörat till.

Den enorma importen av biodrivmedel – många direkt dåliga vad gäller klimatutsläpp – skulle minska, hävdade den socialdemokratiska regeringen. Marknadpriset skulle gå ned, hoppades Socialdemokraterna.

Regeringen valde också att i samband med införandet kraftigt sänka dieselskatten så att väljare och konsumenter inte skulle märka att reduktionsplikten hade införts.

Men, herr talman, importen minskade inte. Priset på biodrivmedel gick inte ned, utan vad vi fick se var ett Sverige med världens högsta dieselpriiser. Detta i ett glesbefolkat och stort land som är beroende av rimliga priser på transport av såväl varor som människor.

Herr talman! Reduktionspliktslagen kan tjäna som exempel i historieböckerna på dålig och oövertänt politik där man väljer att lyssna till fromma förhoppningar och struntar i att se till konsekvenserna. Reduktionspliktslagen var aldrig hållbar. Folk blev aldrig tillfrågade. Folk fick aldrig veta vilka konsekvenser den här politiken skulle leda fram till, och man kunde tidigt se att det inte fanns någon tolerans.

Herr talman! Det vi nu ser är resultatet av en process där partier som Sverigedemokraterna länge drivit på men där andra partier ansvarsfullt varit beredda att ompröva politik som visat sig inte fungera.

Civilsamhället har också varit aktivt. Hundratusentals människor har engagerat sig för rimliga priser på drivmedel. Det slutade med att väljarna sa sitt i vallokalerna. Det här är, trots det tidiga socialdemokratiska misslyckandet, ett fantastiskt bra exempel på hur demokratin är tänkt att fungera. En socialdemokratisk regering fattar dåliga beslut. Människor går ihop och arbetar stenhårt för att få till en bättre lagstiftning, och nu kan vi skörda frukterna av detta – också här i kammaren.

Herr talman! När vi i morgon voterar om reduktionspliktslagen kommer det att stå mellan ja och nej till detta lagförslag. Jag noterar i betänkandet från miljö- och jordbruksutskottet att de fyra oppositionspartierna vill göra gemensam sak och rösta ned propositionen. Den knapptryckningen kommer att få stor betydelse för svenska hushåll och företag.

Skillnaden i pengar mellan att trycka på grön eller röd knapp är mer än 5 kronor per liter om man ska tro de opolitiska tjänstemän som har räknat på detta. För den som är i behov av bil handlar det om tusentals kronor årligen. Den som är lite mer nationalekonomiskt bevandrad förstår att det även kommer att få betydande effekter på inflationsutvecklingen och i förlängningen även våra räntor.

Mitt budskap till de fyra partierna är alltså att de ska sansa sig och fundera över konsekvenserna om de skulle vinna den omröstningen.

Anf. 165 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Konsekvenser är något som jag verkligen skulle vilja höra lite om från ledamoten. I propositionen står det nämligen ingenting om konsekvenserna.

Denna debatt handlar om det biodrivmedel som ska blandas in i diesel och bensin för att minska utsläppen. Men den handlar även om att få igång mer svensk produktion av biodrivmedel av svenska skogsrester, om att öka vår självförsörjningsförmåga och om att skapa fler svenska gröna jobb.

Om vi inte minskar våra utsläpp i transportsektorn är till exempel skogs- och jordbruket oroliga för konsekvenserna som regeringen har valt att inte redovisa. De kan bli att vi får betala miljarder efter miljarder i form av utsläppsrätter eller böter till andra länder om vi inte når EU:s mål.

Före valet lovade Sverigedemokraterna en prissänkning vid pump på 10 kronor per liter när det gäller diesel och 6,50 kronor per liter när det gäller bensin. Frågan till ledamoten blir om löftet som Sverigedemokraterna gav svenska folket bara var en bränslebluff.

Anf. 166 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Anna-Caren Säterberg!

Sverigedemokraterna sa före valet att vi skulle jobba för sänkta drivmedelspriser. Ända sedan Säterbergs parti införde reduktionspliktslagen har vi sagt att vi måste ändra på den, att det är galen politik. Den har skapat världens högsta dieselpriser.

Det vi gör nu är precis det vi sa att vi skulle göra. Vi kommer nu att få se en kraftig sänkning av reduktionsplikten. Vi har fått se kraftiga skattesänkningar på dieseln också. Och vi kommer att få se betydligt lägre pris på diesel nästa år än det var när Socialdemokraterna satt vid makten.

Min fråga till Anna-Caren Säterberg är: Hur tänker Socialdemokraterna agera i omröstningen? Nu har man två val. Vi vet att skillnaden mellan ja och nej till det här lagförslaget enligt opolitiska tjänstemän handlar

om 5,50 kronor vid pump. Vi kan aldrig veta exakt hur mycket det kommer att handla om, men i brist på annat får vi förlita oss på de opolitiska tjänstemän som har räknat fram den konsekvensen.

Nu kan Socialdemokraterna välja. Antingen vill man att det ska bli 5,50 kronor dyrare vid pump, eller så vill man det inte. Sedan kan man såklart jobba för förändringar av lagstiftningen framöver. Men nu är det skarpt läge. Man kan välja att lägga den kostnaden på svenska konsumenter. Det är ganska kraftiga samhällsekonomiska kostnader.

Vi tankar mer än 5 miljarder liter diesel i Sverige i dag. Det kan vi multiplicera med dessa kronor och se en kostnad som drabbar olika parter i samhället. Vore det inte bra att undvika att lägga på de 25 miljarderna i kostnader på företaget och hushåll med tanke på det ekonomiska läge som just nu råder?

Anf. 167 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan upplysa ledamoten om att Socialdemokraterna alltid säger nej till dåliga förslag. Vi har ett eget förslag som Sverigedemokraterna gärna får titta på. Om man hade frågat oss innan hade vi kunnat titta på det gemensamt. Det är ett förslag som också återfinns hos de flesta av remissinstanserna. Det är nämligen inte särskilt många av remissinstanserna som säger ja till SD-regeringens förslag.

Jag blir ändå nyfiken. Det finns ingen konsekvensanalys av vad man ska göra i stället. Och i dag kan vi läsa i Dagens Nyheter om den nya klimathandlingsplanen och förslaget om ett svenskt utsläppshandelssystem. När det ska börja verka ska priset på diesel och bensin helt plötsligt höjas.

Min fråga blir: Vad vill SD-regeringen? Är det biodrivmedel som man är emot? Är det att vi ska ha bioindustri i Sverige, fler gröna jobb och självförsörjningsförmåga i stället för att vara beroende av skurkstaterna? Vi kan nämligen i nästa sekund läsa i Dagens Nyheter att man är beredd att införa höjda kostnader för diesel och bensin men med ett svenskt utsläppshandelssystem i stället.

Herr talman! Jag hoppas verkligen att ledamoten kan förklara vad man vill och hur man vill göra det och även redovisa för svenska folket de konsekvenser som förslaget innebär. Vad är beräkningen av kostnaderna för att till exempel köpa utsläppsrätter eller för böter från EU?
(Applåder)

Anf. 168 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! En konsekvens när vi får igenom denna proposition är sänkta priser vid pump. Det kommer att bli billigare att transportera sig i Sverige. Det kommer att bli billigare att tillverka svensk mat. Det kommer att bli billigare att transportera den maten till våra svenska butiker. Det är väldigt tydliga konsekvenser av förslaget. Därför vill jag också uppmana Socialdemokraterna att stödja det.

Herr talman! Jag har faktakontrollerat ledamoten. Hon hävdar att Socialdemokraterna aldrig säger ja till dåliga förslag. Det är tyvärr inte sant. Just nu behandlar vi denna reduktionspliktslagstiftning; Socialdemokraterna kom på att man skulle ha en reduktion på 66 procent till 2030. Jag kan konstatera att ledamoten själv numera tycker att det är ett dåligt förslag, eftersom ledamoten inte längre vill ha reduktionsplikten på den

nivån. Det stämmer alltså inte. Socialdemokraterna säger tyvärr alltför ofta ja till dåliga förslag.
(Applåder)

Anf. 169 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Sverigedemokraternas Martin Kinnunen nämner att man nu för fram bättre lagstiftning än den som gäller reduktionsplikten. Då förväntar jag mig bättre politik som minskar utsläppen lika mycket som reduktionsplikten. Annars finns det ingen bättre politik, i och med att man inte uppnår samma syfte.

Vilken politik är det Martin Kinnunen syftar på? Jag har nämligen inte sett någon politik från Sverigedemokraterna eller regeringspartierna som minskar utsläppen lika mycket som reduktionsplikten gör.

Konsekvenserna av Sverigedemokraternas förslag om att sänka reduktionsplikten tillsammans med några andra åtgärder är att utsläppen från transportsektorn väntas öka med 50 procent bara nästa år. Det är en extremt stor utsläppsökning. Enligt Klimatpolitiska rådet är den här regeringen, som regerar med stöd av Sverigedemokraterna, den första som på minst två decennier ökar utsläppen av växthusgaser genom politiska beslut.

Konsekvenserna blir att vi nu ser ut att inte nå våra EU-åtaganden när det gäller ESR-målen. Det gör att vi riskerar att gå miste om uppemot 38 miljarder från EU:s återhämtningsfond. Vi har redan i dag hört debatten om att regeringen vill ta utsläppsrätter från ETS-sektorn för att täcka upp för sitt klimatmisslyckande inom ESR. Det kostar uppemot 6 miljarder. Det är även oklart hur många miljarder det innebär för staten i böter eller utgifter till andra länder för att täcka upp för detta klimatmisslyckande.

Vilken bättre politik är det Martin Kinnunen talar om?

Anf. 170 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Det är positivt att Elin Söderberg påstår sig ha ett stort engagemang för klimatet. Vi behöver minska utsläppen av växthusgaser i världen. Men den svenska reduktionsplikten bidrar inte till minskade utsläpp, i alla fall inte där det spelar någon roll. Den bidrar inte till minskade utsläpp i världen.

De biodrivmedel som tillverkas här i Sverige kommer att fortsätta tillverkas även nästa år, när den här lagstiftningen är på plats. De biodrivmedelsproducenter som vi importerar från kommer att fortsätta tillverka sina biodrivmedel.

Däremot kommer vi att styra om. Vi i Sverige kommer inte att ta en väldigt stor andel av världens biodrivmedel, utan de kommer att spridas ut. Inom flygsektorn har man till exempel svårt att hitta bränsle i dag. Man betalar pliktavgifter – också en dålig lag som Socialdemokraterna har stiftat; jag faktakontrollerar den också. Vi behöver dessa bränslen på olika ställen. Vi behöver dem i industriella processer, exempelvis.

En reduktionsplikt i Sverige på 6 eller 60 procent kommer inte att göra något för klimatet. Den har absolut ingen betydelse för det globala klimatet.

Sedan har vi en helt annan situation när vi ska diskutera regelverk för olika mål, utsläppshandelssystemet i EU och vad som händer om man inte uppnår målen. Jag har kunnat läsa mig till att ungefär 27 av 27 länder bedöms få stora problem med att uppnå sitt ESR-åtagande. Vi vet till exem-

pel inte var CCS kommer att placeras med detta regelverk. Det finns mycket mer arbete att göra.

Men ledamoten kan känna sig trygg med att Sverige kommer att kunna bidra till sänkta utsläpp, med eller utan reduktionsplikten. Var utsläppen bokförs kommer i alla fall inte att spela någon roll för världens klimat.

Anf. 171 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Nej, Sverigedemokraterna har inte någon politik för att minska utsläppen av växthusgaser i världen. Det står solklart svart på vitt i regeringens budgetproposition att med den politik man driver ökar utsläppen av växthusgaser.

Martin Kinnunen säger att man ska minska utsläppen där det spelar roll. Vi befinner oss på en planet. Oavsett var utsläppen sker spelar de roll. Oavsett var de sker kommer det att påverka även oss här i Sverige, med förvärrade klimatrelaterade konsekvenser.

Sverige behöver precis som alla andra länder minska våra utsläpp, och det är den svenska regeringens ansvar att ta ett klimatledarskap för att minska Sveriges växthusgasutsläpp. När regeringen och Sverigedemokraterna nu backar och ökar utsläppen av växthusgaser lägger man det i knät på andra aktörer, kommande generationer och andra länder.

Om det dessutom är så, vilket det är, att det inte är någon lätt utmaning för andra EU-länder att nå sina ESR-åtaganden räknar man ju inte heller med att kunna köpa utsläppsrätter från något annat land. Då blir det samlade resultatet att vi inte når EU:s gemensamma åtaganden. Det blir ökade utsläpp från hela EU och en förvärrad klimatkras till följd av att den här regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna inte kan ta ansvar för Sveriges omställning och skydda hela svenska befolkningen från klimatrelaterade risker. Det är ytterst allvarligt.

Anf. 172 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Biodrivmedel är en ändlig resurs. Det har ingen betydelse för utsläppen om vi konsumerar väldigt mycket biodrivmedel i Sverige eller sprider ut dessa biodrivmedel i fler länder. Mängden biodrivmedel på marknaden kommer inte att påverkas av att reduktionsplikten förändras. Därmed har den ingen effekt på klimatet i världen.

Den kommer däremot att ha effekt på de nationella kalkylerna, men det är ju något annat. Det handlar inte om global klimatpåverkan utan om politiska regelverk, som i detta fall inte har någon koppling till global klimatpåverkan.

Omställningen i Sverige kommer att drivas av elektrifiering. Vi fattade ett väldigt viktigt beslut om kärnkraft här i kammaren i dag. Vi kommer att få se fler beslut om kärnkraften de kommande åren. Vi behöver mer planerbar energi. Vi behöver få till stånd ett bättre regelverk för vattenkraften så att vi inte blir av med den.

Det finns alltså mycket att göra, men det är elektrifiering som är nyckeln. Stickspåret att använda massiva mängder biodrivmedel så att vi får världens högsta transportkostnader i ett glesbefolkat, stort land är inte lösningen. Lösningen för att minska utsläppen från transportsektorn är elektrifiering.

(Applåder)

Anf. 173 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Vårt land pressas just nu av flera parallella kriser: krig i vårt närområde, ett brutalt och eskalerat gängvåld, en sjukvårdskris när resurser dit inte prioriteras i budgeten, en kostnadskris i form av högre matpriser, med kostnadsökningar som är högre än i Finland, Danmark och Norge, högre räntekostnader och högre el- och bränslepriser som gör det svårt för vanligt folk och på detta en klimatkris med klimatförändringar som redan är påtagliga och hotar framtida generationer och svenskt välstånd. Det behövs en kapten som inte blundar för alla parallella kriser utan ser helhetsbilden när det gäller att styra Sverigeskutan framåt.

I dag debatterar vi regeringens förslag om en kraftig sänkning av reduktionsplikten – ett förslag vars konsekvenser inte redovisas. Efter en valrörelse där Tidöpartierna bingobudade vallöften över varandra, med en sänkning av dieselpriiset på ända upp till 10 kronor vid pump och 6,50 för bensinen, är vi nu här.

Herr talman! Sänkningen av biodrivmedelsinblandningen enligt SD-regeringens förslag kommer att kraftigt öka utsläppen och kan också leda till svåra begränsningar för svenska medborgare. Vi har alla redan hört talas om olika förslag som att använda trängselskatter på fler ställen eller införa hastighetsbegränsningar eller bilförbud vissa dagar. Det har även handlat om minskad avverkning av den svenska skogen eller om att jordbrukets utsläpp ska minska i snabbare takt för att kompensera för de ökade utsläppen.

Regeringens förslag riskerar också att innebära färre jobb, förlorade investeringar, ett fortsatt beroende av olja från skurkstater och risk för miljöböter från EU i mångmiljardklassen.

Herr talman! Vi socialdemokrater har båda ögonen vidöppna när det gäller att hantera och navigera i Sveriges parallella kriser och yrkar bifall till reservation 2.

Vårt förslag är Sverigebränslet, av många orsaker. Sverige behöver en ny väg framåt. Vi måste göra det billigare att använda bilen för vanligt folk, speciellt där tillgången till kollektivtrafik är obefintlig, samtidigt som vi stadigt pressar ned utsläppen och skapar nya gröna jobb i industrin och stärker Sveriges beredskap.

Det rullar cirka 5 miljoner bilar i Sverige. Av dessa har 4,1 miljoner förbränningsmotorer. Hälften av alla dessa bilar går på bensin, och cirka en tredjedel går på diesel. I kostnadskrisen är det för vanligt folk naturligtvis även bränslet som påverkar, och det är tydligt att vi inte längre kan vara beroende av olja från skurkstater. Det är inte rimligt att det ska hållas ett järngrepp om vanligt folks plånböcker.

Vi föreslår i stället en stabil inblandning av biodrivmedel, som är fastlagd över tid och ökar förutsägbart och stabilt. Med start från 2024 ska nivån på basinblandningen vara 19,3 procent för diesel och 7,8 procent för bensin.

Detta är en väg framåt som ger Sverige möjlighet att nå 2030-målet, och det ger även industrin och drivmedelsbranschen den stabilitet och de planeringsförutsättningar som krävs för att man ska våga investera i Sverige. Sammantaget kan vi också spara miljarder skattekonor som annars skulle gå till att köpa utsläppsrätter eller betala böter till EU. Det finns, anser vi socialdemokrater, många andra prioriteringar man kan välja att

göra för de många miljarderna än att betala för Sveriges utsläpp till andra länder.

Herr talman! Det har blivit uppenbart under både pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina att de befintliga system vi har haft inte har varit tillräckligt flexibla. Vi tror därför att det är rätt väg framåt att en del av Sverigebränslet är en så kallad tilläggsinblandning. När priset på världsmarknaderna går upp kan man minska inblandningen, och när produktionen av biodrivmedel i Sverige kommer igång i större skala och priset blir billigare kan tilläggsinblandningen öka.

Vi tror också att det behövs en rad andra åtgärder för att skapa en mer stabil situation när det kommer till bränslepriserna. I dagens regelverk om reduktionsplikten finns en sanktionsavgift för de aktörer som inte uppnår den föreskrivna inblandningen. Denna avgift har kommit att få en prissättande funktion på marknaden snarare än att vara en alternativkostnad för att få aktörerna att leva upp till reduktionsplikten. Vi vill se en sänkt reduktionspliktsavgift, för det skulle också ge en viss priseffekt.

Vi föreslår även att Sverige går över till den europeiska dieselstandarden mk 3. Sverige är det enda land i Europa som använder mk 1. En övergång till Europadiesel möjliggör att drivmedel som säljs i Sverige i större utsträckning kan inhandlas på en europeisk marknad och vice versa, vilket också kan ha en prisdämpande effekt.

Vi anser även att Sverige måste jobba hårt för att möjliggöra en differentiering av skatten på hållbara biodrivmedel och fossila drivmedel på EU-nivå. Det är en principiellt viktig fråga att klimatsmarta bränslen inte ska beskattas på samma sätt som fossila bränslen.

En annan viktig åtgärd vi socialdemokrater vill se är att staten tar ett större ansvar på biodrivmedelsmarknaden.

I vintras föreslog vi en stor reform på energimarknaden: folkhemsel. Den bygger på att staten går in och tecknar långa kontrakt och sedan auktionerar ut elen till rimliga priser. Med vårt förslag om Sverigebränslet, om långa kontrakt och om att överväga de förslag som Bioekonomiutredningen lade fram i våras om intäktsgarantier för produktion av förnybara drivmedel kommer vi att kunna stimulera den inhemska produktionen som ger svenska jobb och gör svenska restprodukter till svenska förnybara drivmedel. Därmed ökar vi Sveriges självförsörjningsförmåga för den egna bränsleförsörjningen.

Herr talman! Sammanfattningsvis: Sverige behöver en ny väg framåt för att hantera alla parallella kriser. Vår modell för biodrivmedelsinblandning i Sverige, vilken vi kallar Sverigebränslet, är viktig för att minska utsläppen. Tillsammans med våra andra budgetförslag gör Sverigebränslet det lättare för vanligt folks vardagsekonomi samtidigt som vi bygger upp Sveriges beredskap och självförsörjningsförmåga, och vi får fler jobb när den gröna industrin väljer att investera i Sverige.

Klimatförändringarna är här och nu och kräver åtgärder. Det går inte att trola bort 4,1 miljoner bilar med förbränningsmotorer. Ju mer ökade utsläpp i dag som stannar länge i atmosfären, desto tuffare, dyrare och mer ingripande åtgärder behövs.

(Applåder)

I detta anförande instämde Joakim Järrebring och Malin Larsson (båda S).

Prot. 2023/24:38
29 november

Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel

Anf. 174 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna har ju varit pådrivande när det har handlat om reduktionspliktens införande. Reduktionspliktslagen i dag förpliktat till en reduktion på 66 procent år 2030. I dag är ju inblandningen ungefär 30 procent.

Det vi gör i morgon är att rösta om de här frågorna. Där har Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen lagt fram ett förslag om att kraftigt sänka reduktionsplikten. Konsekvensanalysen av det förslaget visar att priset vid pump skulle kunna gå ned med ungefär 5,50 kronor jämfört med om man behåller dagens lagstiftning.

Socialdemokraterna aviserar i betänkandet att man tänker rösta nej till vårt lagförslag, vilket enligt de opolitiska tjänstemännen skulle få den direkta konsekvensen att priset vid pump ökar med 5,50 kronor. Har jag uppfattat det korrekt att ledamotens parti kommer att rösta nej till det här förslaget och därmed driva upp priset med 5,50 jämfört med vårt förslag?

Anf. 175 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kom på att ledamoten inte svarade på min fråga om den bränslebluff som Sverigedemokraterna drev i valrörelsen. Det handlade om 10 kronor mindre för dieseln vid pump och 6,50 för bensinen. Enligt den debattartikel som ni skrev tillsammans den 15 mars var bensinpriset 19,84. Det ska då alltså minska med 6,50. Dieselpriiset just den dagen var 22,76, men det var 22,10 dagen efter. Ledamoten har alltså lite att göra om han på riktigt ska uppfylla det han har lovat sina väljare. I Sverigedemokraternas kommunikation har man hela tiden talat om exakt pris vid pump och inget annat.

Återigen fick jag frågan vad Socialdemokraterna kommer att göra. Jo, vi socialdemokrater har redan presenterat vårt förslag, som jag tycker är bra och rimligt och tar ansvar för både klimat och vanliga människors plånböcker. I vårt budgetförslag har vi också en tankrabatt som riktar sig inte till män som kör stora suvar i Stockholm utan till människor som bor i glesbygd och landsbygd, där man verkligen behöver bilen. Vi har också annat som utjämnar skillnaderna när människor har det tufft: ett extra barnbidrag, ingen funkisskatt och en massa annat som gör att vanliga människor klarar av denna kris, som är stor och har många dimensioner.

Men svaret på frågan är, återigen: Ja, det förslag som regeringen har lagt fram tillsammans med Sverigedemokraterna kommer Socialdemokraterna att rösta nej till.

Anf. 176 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Tack, Anna-Caren Säterberg, för beskedet!

Det har efterfrågats en konsekvensanalys. Jag kan presentera en konsekvensanalys om vad som kommer hända om Socialdemokraternas förslag vinner i omröstningen, och den är, om man får tro beräkningarna från de opolitiska tjänstemännen, att vi kommer få en chockhöjning av dieselpriiset. Det tycker jag är ett tråkigt besked från Socialdemokraterna.

Jag har läst Socialdemokraternas följdmotion till den här propositionen, där man talar om det så kallade Sverigebränslet. Socialdemokraterna önskar ju se en reduktionsplikt som ska vara väsentligt högre än den som vi förhoppningsvis tack vare vårt förslag får nästa år. Man vill ha en nivå som är 300 procent högre, och det är bara ett golv.

Man pratar om att vi ska ha mer inblandning, men hur mycket mer inblandning det ska vara kan Socialdemokraterna inte redovisa. Man vill genomföra något slags upphandling från branschen. Man har helt enkelt tänkt att vi ska betala en väldig massa pengar till biodrivmedelsbranschen, och där undrar jag lite. Jag har ju debatterat de här frågorna under många år med Socialdemokraterna här i kammaren. I den debatt vi hade före debatten innan valet debatterade man med en socialdemokratisk politiker, och i dag återfinns samma politiker i biodrivmedelslobbyn, som säkert har pitchat det här förslaget till Anna-Caren Säterberg.

Min fråga till Säterberg är: Hur ser man på trovärdighetsproblematiken i att politiker går direkt till biodrivmedelslobbyn och att det sedan kommer förslag från det socialdemokratiska partiet om att skicka in en massa pengar i denna bransch? Ser Säterberg något förtroendeproblem här?

Anf. 177 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag måste svara ledamoten att jag faktiskt inte vet vem han talar om. Jag kanske inte har varit politiker så länge att jag känner till det. Det måste ju vara någon särskild person som ledamoten syftar på.

Den uträkning som vi redovisar har vi inte fått av några lobbyister, utan den är från RUT, riksdagens utredningstjänst. Både ledamoten och jag borde väl tycka att det är en helt okej instans att använda.

Ledamoten pratar om de opolitiska tjänstemännen, som har sagt att det skulle bli en betydande konsekvens om Socialdemokraterna inte följer exakt vad ledamoten vill ha. Men vad har de opolitiska tjänstemännen sagt om konsekvenserna av detta?

De opolitiska tjänstemän som jag har pratat med säger att det är allt från 15 till 50 miljarder om man inte kommer med de andra åtgärderna i fråga om böter och utsläppshandelssystemet. Där är Sverigedemokraterna svaret skyldiga. Vad är det man tänker göra i stället? Det står ingenting om det.

När vi lade fram ett förslag om utskottsinitiativ – vi ville ha en konsekvensanalys – röstade Sverigedemokraterna ned det. De opolitiska tjänstemän som talar om vad bensin- och dieselpriiset kommer att bli måste ju också ha berättat för Sverigedemokraterna och regeringen vad detta förslag innebär och vad det får för kostnader i andra änden.

Anf. 178 HELENA STORCKENFELDT (M):

Herr talman! Reduktionsplikten är en fråga som engagerar. Oavsett om man hört talas om den eller inte är jag övertygad om att alla som äger en bensin- eller diesebil någon gång under de senaste åren haft diskussioner kring hur fruktansvärt dyrt det är att tanka. Priserna vid pump har varit påtagliga.

Ja, reduktionsplikten är onekligen en fråga som engagerar på grund av dess effekt på bensin- och dieselpriiserna men också på grund av att det är ett sätt att minska utsläppen. Reduktionsplikten innebär en viss inblandning av biobränslen för att man ska få ned utsläppen från våra transporter. Det ställer krav på drivmedelsproducenterna att minska utsläppen, vilket i grunden är bra.

Herr talman! Vi måste minska utsläppen så fort som det bara är möjligt, och vi måste göra det på ett sätt som är långsiktigt hållbart. Vi vet att den

globala uppvärmningen beror på människan. Få ifrågasätter nu för tiden om detta ska göras. Frågan är snarare *när* och *hur*.

Att minska utsläppen till noll är, herr talman, egentligen rätt enkelt. Det är bara att enligt lag förbjuda alla utsläpp inom Sveriges gränser. Det är någonting som vi skulle kunna göra under nästkommande votering. Men var befinner vi oss då? Att införa en så kallad klimatdiktatur, som vissa aktivister förespråkar, är inte vägen att gå. Det är sannerligen inte vägen väljarna väljer, och demokrati är ingenting som Moderaterna är villiga att kompromissa om.

Ska vi nå nettonoll krävs det både tillväxt och höga klimatambitioner. Vi behöver ett konkurrenskraftigt näringsliv som tar oss framåt i den gröna omställningen, och vi behöver alla vara en del av den resan.

Att backa in i framtiden är fel väg att gå. Att införa förbud och tvång som står över folkets vilja skulle slå ut vårt näringsliv och göra oss alla extremt fattiga. Det skulle stanna av hela utvecklingen och ta oss tillbaka till en tid som jag inte tror att särskilt många vill se. Det var faktiskt inte bättre förr.

Den här regeringen fick ett mandat för lite över ett år sedan. Det var ett mandat för förändring, och reduktionsplikten stod högt upp på den listan.

Moderaterna är ett hoppfullt parti. Vi tror att det är möjligt att ta oss ur klimatkrisen på ett smart sätt, ett sätt som gör att andra länder följer efter och vill eftersträva nettonollutsläpp. Vi ser den gröna omställningen som en konkurrensfördel. Den bör också behandlas på det sättet – seriöst och med framtidstro.

Människan har stått inför avgörande utmaningar förr, och vi har löst dem genom nyfikenhet och innovationskraft. Jag är övertygad om att vi kommer att göra det igen.

Jag inledde med att säga att reduktionsplikten är ett sätt att minska utsläppen som i grunden är bra. Vi vet däremot att nivån som reduktionsplikten låg på var alldeles för hög. Nivån ledde till att Sverige dammsög marknaden på biodrivmedel – ett drivmedel som skulle kunna användas för att ställa om de sektorer som är svårare att elektrifiera, exempelvis flyget. I går såg vi en historisk första flygning över Atlanten med ett hållbart flygbränsle. Omställningen sker, väldigt tydligt, här och nu.

Kritiken mot reduktionsplikten för personbilar kom från många olika håll, inte minst från Riksrevisionen, som i juni i år konstaterade att det fanns stora risker med att i så hög grad förlita sig på reduktionsplikten för att uppnå Sveriges klimatpolitiska mål. Granskningen visade också att reduktionspliktens nuvarande utformning inte var genomförbar. Det är väl fullt naturligt att man då gör ett omtag. Att inte våga ifrågasätta gamla sanningar är en farlig väg att gå i politiken.

Herr talman! Det måste finnas en acceptans i klimatpolitiken. Människorna som påverkas, det vill säga hela Sveriges befolkning, måste känna att de är en del av omställningen, att de litar på den och att den är rimlig. Vi kan konstatera att reduktionspliktens höga nivåer inte vann någon rungende acceptans.

Att bibränslena inte används i våra personbilar är inte avgörande för det globala klimatet. De kommer att göra stor nytta i tunga maskiner – i flyg och i fartyg – i de sektorer som är mycket svårare att elektrifiera. För personbilar är det av största vikt att vi nu lägger fokus på att elektrifiera. Det innebär att man har ett stabilt och fungerande energisystem som möter

de växande behoven och att man bygger ut laddinfrastrukturen, vilket regeringen storsatsar på.

Reduktionsplikten föreslås av regeringen ligga på 6 procent mellan 2024 och 2026 och slopas för 2027–2030. Riksrevisionen konstaterar, återigen, i sin granskning att de reduktionsnivåer som den förra regeringen föreslog baserades på bristfälliga konsekvensanalyser. Den moderatledda regeringen avser att återkomma om reduktionsnivåerna för 2027–2030. Det är uppenbart att det krävs en mer djupgående analys.

Många faktorer spelar in i prisbilden för bensin och diesel. Vi lever i en orolig värld, men att Sverige ensamt gick fram med högst krav i EU är inte att ta människors situation på allvar. Många hushåll och företag är fortsatt hårt pressade, inte minst av inflationen. Det är respektlöst och oansvarigt att tvinga en del av befolkningen som är beroende av bilen att stå för notan. Det urholkar dessutom förtroendet för klimatpolitiken.

Vi vill följa en mer långsiktigt hållbar bana, en bana som innebär att omställningen är en konkurrensfördel och som gör att andra länder vill följa efter. Klimatfrågan är global, och därför måste även lösningarna vara globala. Vi ska både minska Sveriges utsläpp av växthusgaser och uppmuntra andra länder att höja sina klimatambitioner. Enda sättet att göra det är att visa på det välstånd som kan byggas genom klimatsmarta och långsiktigt hållbara åtgärder.

Herr talman! Sverige ska vara ett grönt föregångsland. Men tyvärr kommer inget annat land i världen att vilja ta efter det svenska exemplet om det enda vi har att visa upp är höga priser, ett instabilt energisystem och lägst tillväxt i EU. Sverige ska vara ett föregångsland genom att få andra länder att följa efter. Lyckas vi inte med det är vi dåliga förebilder.

Vi lovade att sänka priserna vid pump. Steg för steg blir det nu verklighet. Att återuppbygga legitimiteten för klimatpolitiken kommer inte att ske över en natt. Men det är dags att vända kursen, och detta är en del i det.

(Applåder)

Anf. 179 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Det är härligt att Helena får hela oppositionsbingobrickan fylld. Det kanske beror på att det är ganska allvarliga frågor vi talar om.

EU har satt upp tuffa klimatmål för unionen i allmänhet och Sverige i synnerhet. Vi ska minska våra utsläpp i ESR-sektorn, alltså den sektor som inte handlar med utsläppsrätter, med 50 procent. Det handlar om transportsektorn, arbetsmaskinerna och jord- och skogsbruket.

När nu regeringen väljer, enligt sina egna beräkningar, att slopa eller kraftigt sänka reduktionsplikten och öka försäljningen av fossil bensin och diesel med 4 miljoner liter om dagen är det ju så att utsläppsminskningarna måste komma någon annanstans ifrån. Elektrifieringen räcker inte. Inte ens om alla bilar skulle vara elektrifierade från i morgon skulle vi nå målen. Då finns det bara en sektor kvar, och det är jord- och skogsbruket. Det handlar om minskad livsmedelsproduktion och minskad avverkning i skogen.

Hur har Moderaterna egentligen tänkt att få ihop det? Det finns inga utsläppsrätter att köpa från andra länder, för de existerar inte, och det finns väldigt få länder som över huvud taget ser ut att nå målen. Sverige var ett av de få länder som gjorde det, men det kommer inte att bli billigt – om

det ens finns något att köpa. Elektrifieringen räcker inte. Hur ska man lösa det här om man nu väljer att fokusera på fossil bensin och diesel i framtiden i transportsektorn? Utsläppen ökar med mellan 6 och 10 miljoner ton, enligt regeringens egen budget. Hur ska kalkylen gå ihop?

Anf. 180 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att Rickard Nordin har en poäng här, och jag tror och hoppas att vi alla i den här kammaren är överens om att utsläppen ska ned. Att vi sedan väljer att göra på olika sätt är en annan sak.

Det finns ingen tvekan om att regeringen ska få ned utsläppen. Att vi väljer att göra det på ett annat sätt betyder inte att vi inte har några höga klimatambitioner. Vi väljer långsiktiga lösningar som kommer att göra att det här håller hela linan ut på ett sätt som reduktionsplikten inte hade kunnat göra. Det har väldigt tydligt konstaterats av bland annat Riksrevisionen.

Vi vet också att 27 av 27 länder inte kommer att kunna uppfylla sina åtaganden. Det är en svår situation. Alla måste öka sina åtaganden, minska sina utsläpp och göra ett bättre jobb här. För vår del handlar det om att lägga om kursen ordentligt och i grunden, och för oss handlar det om elektrifieringen. Elektrifieringen är nyckeln. För att det ska gå ihop över huvud taget krävs fossilfri energiproduktion, och för oss stavas det kärnkraft.

Anf. 181 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Låt mig korrigera ledamoten på ett par punkter. För det första var fem länder på väg att nå målen, enligt EU:s egna bedömningar som kom förra året. Sverige var ett av dem, tills regeringen ändrade politiken.

Ledamoten säger att utsläppen ska ned och att regeringen bara väljer att göra det på ett annat sätt. Men regeringen och SD gör det på ett sätt som ökar utsläppen. Om man ska minska utsläppen men gör det på ett sätt som ökar utsläppen har man ju gått fundamentalt fel någonstans.

Jag delar ambitionen med elektrifiering. Problemet är att den inte räcker. Naturvårdsverkets och Energimyndighetens egna underlag och rapporter visar att även om alla nya bilar som säljs från och med i morgon är elbilar räcker inte det. Det som däremot räcker är elen. Förra året exporterade vi el motsvarande ungefär tre gånger hela Sveriges personbilsflottas behov, om den hade gått på el. Det är alltså inte ett problem. Att börja prata kärnkraft i den här debatten är bara att blanda bort korten.

Det som är mest relevant här är att om man inte klarar utsläppsminskningarna i transportsektorn är det jord- och skogsbruket som får ta smällen. EU:s klimatmål är nämligen bindande. Alternativet är möjligtvis dryga EU-böter, och det betyder att vi ska betala pengar helt i onödan utan någon som helst nytta och dessutom utan att det sänker klimatutsläppen. Det är slöseri och ineffektiv politik. Det om något har väldigt många visat på, inte minst klimatforskarna.

Min fråga blir återigen att om vi nu inte ska göra det här i transportsektorn – för elektrifieringen räcker inte – hur ska vi då se till att det inte blir jord- och skogsbruket som drabbas?

(Applåder)

Anf. 182 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Sanningen är att Sverige inte var på väg att nå nettonoll. Man var möjligtvis på väg att nå 2030-målet, men jag anser att det är väldigt kortsiktigt och oansvarigt att lägga alla ägg i en och samma korg och förvänta sig att alla ska applådera och tycka att man är duktig för att man har uppnått ett visst mål. Samtidigt – ursäkta språket – skiter man ju i resten.

Målet nettonoll till 2045 är det absolut viktigaste. Det är det vi ska uppnå. Det är det stora målet för oss alla. Vi har en plan för det, och det handlar om att bygga upp energiproduktionen som under förra mandatperioden, under den förra regeringen, har raserats.

Jag vet att det irriterar Centerpartiet något att Moderaterna fortsätter att prata om kärnkraften. Jag är medveten om det. Men i grunden är det här en fråga om energi. De största utsläpparna i de andra länderna i världen är just energiproducenterna. Vi har inte haft det problemet i Sverige. Sedan 70-talet har vi lyckats minska våra utsläpp tack vare vår fossilfria energimix. Därför väljer regeringen att lägga fokus där och bygga upp det som en gång har förstörts.

(Applåder)

Anf. 183 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Herr talman! Klimatpolitiska rådet har tidigare konstaterat att den aviserade kraftiga sänkningen av reduktionsplikten är den enskilda åtgärd som har absolut störst negativ påverkan på möjligheterna att nå klimatmålet till 2030. Även en majoritet av remissinstanserna var negativa till det förslag som ligger på bordet i dag. AB Volvo bedömer att en sänkning av reduktionsplikten i enlighet med förslaget skapar en kortsiktig klimatpolitik som riskerar att bland annat undergräva förutsättningarna för långsiktiga industriella investeringar.

Mina frågor till ledamoten är vad regeringen tänker göra för att minska det utsläppsgap som uppstår av att nuvarande reduktionsnivåer sänks och vilka andra åtgärder man tänker vidta för att kompensera det gap som nu blir.

Anf. 184 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi diskuterar nu reduktionsplikten och vet att den ena sidan tycker att den ska vara fortsatt hög och den andra – det vill säga regeringssidan – att den ska sänkas till EU:s miniminivå. Det vet vi. Vi vet också att bensin- och dieselpiserna hade fortsatt att öka och hur de hade sett ut med vänsterpartierna vid makten. Jag vet att vänsterpartierna är oeniga på sin kant i politiken, men inriktningen är klar och tydlig.

Jag är nyfiken på hur Kajsa Fredholm kan motivera de extremt höga bensin- och dieselpiserna för sina väljare i det här läget som är väldigt svårt för många människor, hushåll och företag. Hur kan man motivera dem för väljarna när regeringen nu så tydligt har mandat att sänka bensin- och dieselpiserna vid pump? Ifrågasätter man det? Jag förstår att man ifrågasätter att denna regering sitter vid makten och att vi tycker olika – sådan är politiken – men ifrågasätter man väljarna och vad väljarna faktiskt vill? Hur motiverar man i så fall det?

Anf. 185 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att jag inte fick något svar över huvud taget.

Det behövs ju fler åtgärder för att kompensera och nå målet inom transportsektorn. Är det så att man minskar reduktionsplikten så mycket som man gör, det vill säga så att utsläppen ökar med 50 procent bara under nästa år, finns det andra åtgärder inom transportsektorn som man kan ta till. Det jag gärna ville veta var vad regeringen hade för planer och vad man tänker.

Vi i Vänsterpartiet har till exempel lagt fram en rad förslag för att minska och effektivisera transporter av både gods och människor. Det handlar till exempel om att satsa på järnvägen, göra det billigare att åka med kollektivtrafik och bygga ut kollektivtrafik. Det handlar om att effektivisera användningen och få lägre utsläpp. Vi har också föreslagit ett nytt färdmedelsneutralt reseavdrag som gynnar resande med kollektivtrafik, men vi vill att det även ska kompensera dem som bor på landet och som inte har tillgång till tåg eller buss.

Dessa förslag – detta var bara några av dem – är dessutom förslag som skulle gynna hushåll med lägre inkomster. Det behövs säkert fler kompensatoriska förslag. Vi lägger dessutom fram en budget med ett flertal förslag som kompenserar hushållen för den kris vi befinner oss i.

Anf. 186 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi har valt att lägga om riktningen, och vi fokuserar på systemperspektivet – det som gör skillnad i stort. Vi skulle vilja se att man från politikens håll slutade upp med att smådutta lite här och lite där och i stället såg systemperspektivet: Hur kan vi se till att ställa om Sverige i stort? Och det handlar i grunden om energi.

Jag hoppas att Vänsterpartiet framöver är villigt att se över frågan och ta den på större allvar. Hur ska vi i Sverige på riktigt få igång en ordentlig energiproduktion? Vi vet nämligen att det är elbilar och laddinfrastruktur som är det viktigaste när det handlar om att minska utsläppen från våra personbilar.

Sedan är det ju inte så att biodrivmedlen kommer att försvinna. De försvinner inte ut i luften bara för att de inte sätts in i våra personbilar, utan de kommer att användas i flyget, i fartyg och i industrin. Det kommer att finnas ett enormt behov. De kommer att göra stor nytta, men på annat håll. Det ser vi som någonting positivt, för det är återigen att gå tillbaka till systemperspektivet: rätt åtgärd i rätt tid och på rätt plats.

Alla goda krafter kommer att behövas, men vi väljer att ta ett steg tillbaka, höja blicken och se systemet.

(Applåder)

Anf. 187 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att ta upp något som Riksrevisionen skriver i sin rapport. De bedömer att ett styrmedel som reduktionsplikten har förutsättningar att bidra kostnadseffektivt till klimatpolitikens mål.

Sedan skulle jag vilja ta upp att ledamoten gjorde ett inlägg om att man ska göra en omdaning av klimatpolitiken. Men man redovisar ju inga åtgärder än, mer än ökade utsläpp. Alla i denna kammare måste förstå att tiden är viktig, herr talman. Det handlar om det som nu släpps ut och sparas

uppe i atmosfären. Det kommer att bli dyrare och ett större problem om vi inte reducerar utsläppen nu.

Herr talman! Jag tänkte också prata lite grann om vad remissinstanserna säger om SD-regeringens förslag till reduktionsplikt.

Scania skriver att de avstyrker förslaget. Man kan även läsa i medierna att Scania har gjort mångmiljardsatsningar på ellastbilar, och bolaget är som många vet en av landets största privata arbetsgivare. Många jobb står alltså på spel i omställningen. Scania säger att vi behöver modiga politiska beslut som gör att fossila bränslen blir dyrare, att det blir billigare att byta till elfordon och att vi får elnät och laddinfrastruktur på plats.

Sveriges Åkeriföretag anser inte att reduktionsplikten för diesel bör sänkas till 6 procent. Transportstyrelsen skriver att takten i omställningen och den viktiga elektrifieringen riskerar att sänkas om det blir gynnsammare att köra fossildrivna fordon än att köra eldrivna fordon, och AB Volvo säger likadant.

Vad har egentligen regeringsföreträdarna tagit till sig av svaren från samtliga av de remissinstanser som har svarat på frågan hur de vill att reduktionsplikten ska utformas?

Anf. 188 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Biobränslen kan göra stor skillnad – men på annat håll, inte i våra personbilar. Det är inte där vi ser den största skillnaden, utan där ser vi att elektrifiering kommer att spela en avgörande roll. Det vet vi.

Vi vet också att det som Socialdemokraterna kallar Sverigebränsle hade inneburit en chockhöjning av priset för både bensin och diesel. Jag ställer precis samma fråga som till Vänsterpartiet: Hur kan man motivera detta för sina väljare? Det är fortfarande för dyrt att tanka – även med våra reformer, som syftar till att minska kostnaderna för bränslen. Med Socialdemokraterna skulle det bli ännu dyrare.

Det måste finnas en legitimitet i klimatpolitiken. Det måste finnas en acceptans för den klimatpolitik som förs. Människor måste känna att de är en del av omställningen. Jag vet inte hur många väljare som skulle känna det med Socialdemokraternas förslag, vilket skulle öka priserna. Vi befinner oss i en svår situation, och vi vet att all politik måste utgå från rådande läge. Det är tufft ekonomiskt för både hushåll och företag, och då ska inte politiken göra det ännu svårare.

Det behövs i stället en politik som tar människors situation på allvar, och det är det vår regering gör.

Anf. 189 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att ledamoten svarade någonting gällande åsikterna från Scania, AB Volvo, Transportstyrelsen, Transportföretagen och Sveriges Åkeriföretag. Jag tycker inte att hon svarade någonting gällande de analyser som har kommit in och som visar att elektrifieringen kommer att bromsa in när fossila drivmedel blir billigare. Ingenting av det svarade ledamoten på.

Jag vill se de svenska jobben här i Sverige, och jag vill se elektrifieringen. Samtliga som har svarat på remissen säger dock att detta stoppar upp elektrifieringen – som ändå är det som ledamoten säger ska lösa problematiken. Man för alltså en politik som bromsar det man vill ha samtidigt som den ökar utsläppen.

Jag måste också fråga ledamoten det jag frågade Sverigedemokraterna om Dagens Nyheters artikel. Vi stod nämligen här i dag och debatterade biodrivmedelsinblandning. Från Moderaternas sida är det tydligt att det inte handlar om klimathänsyn utan om att minska priset, men i Dagens Nyheter i dag står det om klimathandlingsplanen och att man ska införa ett svenskt utsläppshandelssystem som kommer att öka priserna på det fossila bränslet – det vill säga bensin och diesel. Frågan blir därför: Vad vill man?

Vad är svaret till Scania och AB Volvo? Vad är svaret på frågan hur vi ska klara elektrifieringen när man väljer att sänka priset på fossila drivmedel? Och vad är svaret gällande att man vill införa ett svenskt utsläppshandelssystem som ökar de priser man står här och säger sig vilja sänka?

Anf. 190 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi står ju här och debatterar reduktionsplikten. Det lagförslag vi lägger fram och som vi kommer att rösta om i morgon innebär att reduktionsplikten ska ned till EU:s miniminivå, det vill säga 6 procent, mellan 2024 och 2026 och att man sedan ska se över hur den ska se ut mellan 2027 och 2030. Det är det vi diskuterar just nu. Det är alltså det som är svaret på ledamotens fråga.

När det gäller det andra som ledamoten lyfte fram ser vi att det i dag säljs en väldigt stor andel elbilar. Det skiftet sker just nu i dag. Det handlar om att ha en politik som inte slår mot en viss grupp av människor som är beroende av bilen inte minst på landsbygden.

Återigen måste det finnas en acceptans för klimatpolitiken. Om vi inte har människor, Sveriges befolkning, med oss kommer inte någon form av klimatpolitik att fungera. Man måste utgå från det demokratiska läget, det demokratiska samtalet, hur väljarna har valt att rösta och vad väljarna vill.

Att sänka reduktionsplikten är väldigt tydligt enligt vad väljarna vill. Vi väljer nu att göra det. Det är vad vi har lovat, och det är också det vi gör. Biobränslena kommer inte att försvinna bara för att vi sänker reduktionsplikten till EU:s miniminivå.

Det handlar om att Sverige ska kunna bibehålla en god konkurrenskraft så att våra klimatsmarta produkter och innovationer kan nå ut i världen och göra större skillnad än vad de hade gjort bara här på hemmaplan. Vi måste lyfta blicken, se till helhetsperspektivet och ta klimatfrågan på allvar.
(Applåder)

Anf. 191 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! När Miljöpartiet och Socialdemokraterna satt i regering initierade vi en grön industrirevolution med en stark samhällsutveckling i hela landet. Vi fick till EU:s lägsta elpriser genom en kraftig utbyggnad av den svenska elproduktionen så att Sverige i dag är EU:s största nettoexportör av el, och vi nådde våra klimatmål till 2030.

Jag blir djupt bekymrad när jag hör Helena Storckenfeldt från Moderaterna. Helena Storckenfeldt påstår här att vi har olika sätt att nå klimatmålen. Men det är inte alls så det är. När Miljöpartiet satt i regeringen hade vi en politik som gör att vi når klimatmålen. Nu har vi en politik som gör att vi ökar utsläppen så att vi inte når målen. Vi har inte en debatt om hur. Vi har en debatt om om Sverige ska nå sina klimatmål.

Därmed har vi också en debatt om huruvida vi ska acceptera ännu allvarligare klimatrelaterade risker för den svenska befolkningen. Jag väljer att minska utsläppen, nå målen och att skydda befolkningen från klimatrelaterade risker. Det handlar om att tillvarata möjligheterna för stärkt konkurrenskraft, en ökad inhemsk biodrivmedelsproduktion och att se till att vi har en stärkt inhemsk krisberedskap.

Det finns fantastiska möjligheter med den gröna omställningen. Men regeringens politik ser till att vi ökar utsläppen. När vi gick in i regering tillskapade vi den första klimatpolitiska handlingsplanen. Då var utsläppsgapet till 2045, då vi ska ha nettonoll och komma ned hela vägen till nettonoll, på ungefär 40 miljoner ton.

Med vår klimatpolitiska handlingsplan gick vi ned till ett utsläppsgap på ungefär 20 miljoner ton. Det är samma nu. Regeringen ingen nytta för klimatet i dagsläget.

Anf. 192 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Miljöpartiet lyckades med låga elpriser på grund av att man hade Ringhals 1 och 2 som hjälpte det på traven. Nu har vi inte den lyxen längre. Det är någonting som vi fokuserar på att återigen bygga upp.

I dag har vi ett raserat energisystem som ökar priserna och ökar utsläppen. Under S- och MP-regeringen såg vi lägst tillväxt i hela EU, en raserad energiförsörjning, ökade utsläpp, och vi var inte på väg att nå målet för 2045.

Det fanns en förlorad legitimitet för klimatpolitiken. Det var ett katastrofalt misslyckande. Vad är det som får Miljöpartiet att tro att deras förslag skulle fungera den här gången?

Anf. 193 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Vi måste hålla oss sakliga i debatten. Det går inte att komma och påstå att vi hade ökade utsläpp av växthusgaser. När vi satt i regering drev vi en politik som ledde till att vi når klimatmålen.

Klimatpolitiska rådet framskriver tydligt att Moderaternas regering är den första på över två decennier som genom politiska beslut ökar utsläppen av växthusgaser i Sverige. I regeringens budget står det svart på vitt om konsekvenserna av ökade utsläpp till följd av regeringens politik.

När det gäller elsystemet är det viktigt att hålla isär el och energi. Vi har fortfarande en stor användning av fossil energi inom både industrin och transportsektorn. När det gäller elsystemet hade vi de lägsta elpriserna i Sverige till följd av en kraftig utbyggnad av den förnybara elproduktionen.

Vi kan absolut ha en energipolitisk debatt om vad vi ska ha för elsystem på lång sikt. Men när det gäller klimat är det centrala att se till att vi får en ökad produktion av el till 2030 bara under de närmaste åren.

Det krävs energieffektiviseringar, snabb utbyggnad av förnybar elproduktion och förbättrad effektutdelning för att industrin ska kunna byta från fossilt till vätgas genom elektrolys. Men regeringen har inga svar på hur man ska öka den inhemska produktionen av el på kort sikt nu till 2030.

Om och om igen lyfter man bara fram kärnkraften. Det är inte svar på den klimatrelaterade frågan. Det kan absolut föras en energipolitisk debatt om kärnkraft. Men för att lösa klimatkrisen behövs det el nu i närtid.

Där motarbetar regeringen i stället det som kan leverera el nu i närtid. Det är stöd till energieffektiviseringar, bättre förutsättningar för snabb utbyggnad av vindkraft och att förbättra stöden för elproduktionen från sol. Där kan vi verkligen göra nytta och framför allt reformera effektutdelningen. Men det löser inte regeringen.

Anf. 194 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Den moderatledda regeringen har godkänt mer havsbaserad vindkraft på bara de första åtta månaderna i regeringsställning än vad S- och MP-regeringen gjorde under åtta års tid. Det är väldigt tydligt att vi inte bara pratar om kärnkraft. Det är absolut ett favoritämne för att det finns en så tydlig kontrast i den frågan. Inte bara vi utan också IPCC har konstaterat att det är ett viktigt energislag och att det kommer att behövas.

Det som den förra regeringen gjorde var oacceptabelt. Det var att i förtid stänga ned kärnkraftsreaktorer i bland annat mitt hemlän. Det har orsakat problem, och bland annat har det ökat utsläppen.

De i Miljöpartiet talar sig gärna varma om att ta klimatansvar. Men samtidigt tar de inte ansvar för sin egen budget. Den är inte ens fullt finansierad. De slår sig för bröstet för att de lägger så otroligt mycket pengar på klimatet, men det är inte finansierat. Det är 220 miljarder kronor i underskott. Det är ingenting att vara stolt över.

Det är inte att ta ansvar, särskilt inte i det här svåra ekonomiska läget. Men tyvärr är det beteendet att förvänta av Miljöpartiet, som verkar tro att pengar växer på träd. Vi som moderater har inte lyxen att tro det.

Vi tror på ny teknik och innovation, och vi är hoppfulla om att klimatomställningen kommer att gå. Sättet som Miljöpartiet ibland uttrycker sig på får mig att undra hur ansvarstagandet egentligen ser ut. Som jag ser det är en förutsättning för att kunna satsa på klimatet att man tar ekonomiskt ansvar.

Hur tänker Miljöpartiet finansiera sina förslag långsiktigt? Hur motiverar man högt krav i EU för sina väljare?

Anf. 195 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! Vänsterpartiet yrkar avslag på regeringens och Sverigedemokraternas lagförslag om sänkt reduktionsplikt. Detta är reservation 1.

Vi yrkar även bifall till vår reservation 8, som innebär att regeringen ska återkomma med en handlingsplan för att minska det utsläppsgap som uppstår av att nuvarande reduktionsnivåer sänks.

Fru talman! Det finns mycket att säga om förslaget att sänka reduktionsplikten. Klimatkrisen är här och nu, med extremväder såsom långvarig torka som följs av kraftiga regn med stora översvämningar. Samtidigt som utsläppen av klimatskadliga växthusgaser måste minska kraftigt har Sverige en regering och ett stödparti med en klimatpolitik som är så skadlig att det hade inneburit mindre utsläpp om de inte hade gjort någonting alls.

Fru talman! Sommaren 2023 var den i särklass varmaste som någonsin har uppmätts i världen. Även havstemperaturerna låg på rekordnivåer. Det krävs omedelbara och kraftfulla åtgärder från alla länder, inklusive Sverige, för att minska utsläppen och begränsa effekterna av ett förändrat klimat.

Sverige måste accelerera takten i omställningen för att nå de nationella klimatmålen till 2030 och uppfylla sina klimatåtaganden inom EU till samma år. Dessa mål ska enligt Vänsterpartiet inte överges. Utsläppen från våra transporter måste minska kraftigt under kvarvarande år till 2030 för att målen ska nås.

Klimatpolitiska rådet har tidigare konstaterat att den aviserade kraftiga sänkningen av reduktionsplikten är den enskilda åtgärd som har absolut störst negativ påverkan på möjligheterna att nå klimatmålen till 2030. I synnerhet gäller detta Sveriges etappmål att minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent fram till 2030. Därutöver försämras möjligheterna för Sverige att klara sina åtaganden gentemot EU att minska utsläppen till 2030, vilket riskerar att även få ekonomiska konsekvenser.

En ökad nationell produktion av förnybara drivmedel skulle stärka Sveriges självförsörjningsförmåga när det gäller drivmedel under en övergångsperiod innan elektrifieringen av transportsektorn är genomförd. Vänsterpartiet anser att reduktionsplikten är en av flera nödvändiga åtgärder för att detta ska vara möjligt. En drastisk sänkning av reduktionsplikten enligt regeringens förslag är enligt vår uppfattning inte förenlig med att nå fastslagna mål.

Vi är dock kritiska till det alltför ensidiga fokus på reduktionsplikten som det enda styrmedlet för att uppnå en fossiloberoende transportsektor till 2030 som den tidigare socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen hade. Den tidigare regeringen lade i alltför stor utsträckning alla ägg i samma korg. I stället för att i grunden styra Sveriges transportsystem till hållbara transporter och skapa ett mer transporteffektivt samhälle även genom andra åtgärder och styrmedel valde man att förlita sig på en reduktionsplikt med mycket höga reduktionsnivåer fram till 2030 utan att ha en klar uppfattning om framtida tillgång på hållbara drivmedel i reduktionsplikten till rimliga priser under perioden.

Det är inte hållbart att Sverige i så hög grad har grundat sin klimatpolitik på en hög andel biodrivmedel som förutsätter produktion av råvaror i andra länder.

Fru talman! Vänsterpartiet har under lång tid föreslagit ett antal åtgärder och satsningar för att minska utsläppen genom att gynna hållbara trafikslag och öka elektrifieringen av vägtrafiken. Dessa åtgärder för ett mer transporteffektivt samhälle minskar utsläppen hållbart och minskar samtidigt behovet av bioråvaror för reduktionsplikten.

Det finns en rad åtgärder som är möjliga att genomföra under relativt kort tidsrymd och som bör prioriteras.

Vänsterpartiet har föreslagit en gemensam Sverigebiljett som ska kosta 450 kronor i månaden för all regional kollektivtrafik i hela Sverige.

Vi vill införa ett årligt statligt stöd till kollektivtrafiken på 5 miljarder kronor för att kunna bygga ut kollektivtrafiken och även investera i nya fordon.

Vi vill införa ett riktat stöd till elbilar och en reformerad klimatbonus, så att den i högre utsträckning kan utnyttjas av dem med lägre inkomster.

Vi behöver öka takten i elektrifieringen av vägtrafiken. Det behövs en mer intensiv utbyggnad av laddinfrastruktur och infrastruktur för vätgas.

Inom Klimatklivet ges stöd till publik laddinfrastruktur och laddning av tunga fordon. Klimatklivet ger vid sidan av elektrifieringen även stöd för omställning av transportsektorn med nya bränslen som grön vätgas, elektrobränslen och hållbara drivmedel. Förutom att detta minskar utsläppen stärker det vår nationella tillgång och självförsörjning på drivmedel. Därför har vi föreslagit att Klimatklivet utökas till 7 miljarder per år och förlängs till år 2030.

Vi vill också införa ett nytt färdmedelsneutralt reseavdrag som gynnar både kollektivtrafik och dem som bor på landsbygd och inte har möjlighet att åka kollektivt utan är tvungna att ha bil för att kunna ta sig till jobb och affär.

Vi vill införa en konverteringspremie för begagnade bilar för att kunna ställa om från bensin och diesel till drift med förnybara bränslen. Vi anser att det bör införas ett förbud mot försäljning av nya bilar som drivs med fossila bränslen efter 2025.

Vi behöver stärka det statliga stödet för stadsmiljöavtalen för att få en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik. De kommuner och regioner som får stadsavtal beviljade bör förbindas att verka för minskad biltrafik.

Vi vill införa en avståndsbaserad skatt på tunga lastbilar med differentiering utifrån klimat- och miljöpåverkan.

Fru talman! Vi behöver också införa en målstyrd infrastruktur och verksamhet där klimatmålen är överordnade och utgör den styrande principen för framtidens infrastruktur.

Anf. 196 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Nu är det ju 2023. Förra året var det 2022. Då var det val, och i valrörelsen säger partierna olika saker. Jag lyssnade på P1. Den 4 februari intervjuade man Nooshi Dadgostar, som pratade om just reduktionsplikten och om att hon ville sänka inblandningsnivåerna. Detta drabbar människor med små ekonomiska marginaler, sa Nooshi Dadgostar. Sedan hade Vänsterpartiet en kongress, och där sa Nooshi Dadgostar ungefär samma sak.

Fredholms partiledare gjorde också en intervju med Dagens industri, där hon sa att Vänsterpartiet vill att regeringen går vidare med att sänka reduktionsplikten kraftigt. Hon sa också att reduktionsplikten inte bidrar till hållbar omställning och att det inte finns någon kontroll på hur hållbart detta är.

Vänsterpartiet sa före valet att man ska bry sig om människor med små ekonomiska marginaler och att reduktionsplikten borde sänkas kraftigt. Nu när vi gör det som Vänsterpartiet ville före valet är Vänsterpartiet emot detta.

Varför sa Vänsterpartiet en annan sak före valet än vad man säger nu efter valet? Människor med små ekonomiska marginaler var viktiga före valet, men nu efter valet är det elbilsbonusar och annat som pengarna ska läggas på. Hur kommer det sig?

Anf. 197 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Fru talman! Om Martin Kinnunen lyssnade på mitt anförande kunde han höra mig förklara att vi har sett problem med höga nivåer av inblandning av biodrivmedel, och det har vi ju även anfört tidigare.

Jag vet därför inte hur mycket vi har ändrat oss nu, men vi är i alla fall helt säkra på att vi tycker att 6 procent är alldeles för lågt. Däremot har vi inte varit överens om att de tidigare höga nivåerna har varit hållbara.

Där är vi alltså överens.

Vi vill öka andelen svenskproducerade nationella biodrivmedel, och det är sant att det behöver användas där det gör mest nytta. I mitt anförande radade jag upp en lång radda förslag på vad vi vill göra för att effektivisera transportsektorn, och flera av de förslagen skulle även gynna låginkomsttagare och dem som bor på landsbygden. Sedan har vi ju även en ekonomisk politik där vi bidrar till att göra livet lättare för hushåll med lägre inkomster.

Efter att ha hört Martin Kinnunen här i debatten är jag nyfiken på vilka andra åtgärder vill man göra för att kompensera för den här sänkningen av reduktionsplikten. Utsläppen behöver ju sänkas för att transportsektorn ska nå sina mål. Vill man till exempel satsa på järnväg eller kollektivtrafik, eller vad vill man? Det skulle vara jätteintressant att höra.

Anf. 198 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Det vi kommer att göra i morgon är att rösta om den här propositionen. Man kan rösta ja till den, och då sänker man reduktionsplikten kraftigt, som Nooshi Dadgostar ville göra i valrörelsen. Man kan också rösta nej, och då skickar man upp reduktionsplikten från 30 procent till 40 procent – en kraftig höjning, en kraftig sänkning.

För mig låter det mer som om Vänsterpartiet utlovade en kraftig sänkning av reduktionsplikten, eftersom det var just det Nooshi Dadgostar sa.

Nooshi Dadgostar talade också om ett pristak på bensin och diesel. 18 kronor skulle det vara. Men i Vänsterpartiets följdmotion hittar man ingenting om de här förslagen om sänkta drivmedelspriser. Man hittar inte ens någon skrivning om att reduktionsplikten måste sänkas kraftigt. Däremot hittar man ett yrkande om att man ska säga nej till Sverigedemokraternas och regeringens förslag om att göra precis det som Nooshi Dadgostar ville göra före valet.

Anf. 199 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Fru talman! Vi gick med på en tillfällig sänkning av priserna under tre månader för att det var ett väldigt svårt läge för hushållen. Sänkningen var tillfällig, så den gäller inte längre. Den slutade att gälla förra hösten, kan jag meddela Martin Kinnunen nu.

Jag har fortfarande inte fått något svar på hur ni tänker kompensera för att utsläppen ökar med över 50 procent inom transportsektorn nästa år, vilket de gör med er politik. Jag skulle gärna vilja veta hur ni ska effektivisera transportsektorn.

Jag frågade tidigare om ni vill satsa på mer kollektivtrafik. Vill ni ha ett förändrat reseavdrag? Vill ni kompensera låginkomsttagare som bor på landsbygden och även på andra ställen på ett sätt som inte innebär att man ökar fossila utsläpp? Det skulle jag gärna vilja veta.

Det var lite fräckt att ställa frågan så, men jag ställde den retoriskt. Vi får återkomma i ett annat replikskifte.

Anf. 200 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! ”Granskningen visar dock att reduktionspliktens nuvarande utformning inte är genomförbar.”

”Regeringens beräkningar var otransparenta och gav en ofullständig bild av hur reduktionsplikten kunde påverka drivmedelspriserna.”

I oktober för ett år sedan kostade en liter diesel 28 kronor och 52 öre.

De två citaten är hämtade från Riksrevisionens rapport *Reduktionsplikten – risker för genomförande och effektivitet* som kom under försommaren, och dessa tre inledande argument är sannerligen goda nog för att göra en förändring av reduktionsplikten. Tanken med en reduktionsplikt är god i sig, men att lägga för många ägg i samma korg när det visar sig att botten i korgen inte håller är ingen bra tanke. Även om tanken är god hjälper det inte; det måste också bli rätt.

Låt mig citera ur Dagens industri: ”Men det finns gränser för hur mycket vår gröna PR får kosta. Ett grönt samvete lär exempelvis spela mindre roll för den sydsvenska åkerientreprenör som riskerar konkurs på grund av att danska konkurrenter tankar betydligt billigare.”

Jag har nu under min första minut och tjugotre sekunder av anförandet nämnt flera delar som absolut inte blev rätt, i alla fall inte ur en kristdemokratisk synvinkel. Därför bestämde vi oss för att göra om och göra rätt. Beslut hade tagits på felaktiga och oklara grunder. Riksrevisionen lyfter nämligen i sin rapport att det var bristfälliga konsekvensanalyser som låg till grund för den dåvarande regeringens proposition.

Även Riksrevisionen håller med i min analys om äggen i korgen, även om de lägger orden något annorlunda. De skriver att det finns ”stora risker med att i så hög grad förlita sig på reduktionsplikten för att uppnå Sveriges klimatpolitiska mål”.

Vidare kan vi läsa i granskningen att ”för att reduktionsplikten ska vara effektiv bör den bidra till att uppnå klimatmålen till rimliga kostnader och med rimliga konsekvenser för samhället”.

Kopplat till detta kan vi i propositionen läsa följande: ”I kontrollstationen för 2019, som ligger till grund för kraven i nuvarande lagstiftning, utformades dock inte reduktionsnivåerna med tillräcklig hänsyn tagen till den snabba ökningen av elbilar i nybilsförsäljningen och effekterna av andra tänkbara styrmedel, eller till de samhällsekonomiska konsekvenserna av att de föreslagna reduktionsnivåerna väntades ge avsevärt högre priser på drivmedel i Sverige jämfört med andra länder och därigenom påverka tillgängligheten och näringslivets konkurrenskraft. Förslaget utformades inte på ett sätt som bidrog till folklig acceptans för klimatpolitiken.”

Fru talman! Jag tror att alla i denna kammare vet att om man vill ha med sig folket är det helt avgörande att man inte straffar ut dem om de följer den väg som riksdag och regering pekar ut. Vi brukar ofta tala om att omställningen måste vara hållbar ur tre aspekter: ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Så är inte fallet med reduktionsplikten som den var utformad, men för flera partier verkar det inte spela någon roll.

I det scenario över utsläppen i inrikes transporter som reduktionsnivåerna beräknades utifrån antogs det inte att det skulle införas några ytterligare styrmedel för ökad elektrifiering, mer energieffektiva fordon eller ökad transporteffektivitet som skulle kunna vara mer kostnadseffektiva åtgärder. Det antogs att elektrifieringen av fordonsflottan skulle utvecklas väldigt långsamt. Till exempel var andelen elbilar i nybilsförsäljningen tio

gångar högre 2021 än vad som antogs i scenariot som låg till grund för reduktionsnivåerna.

För att möta motargumenten med en gång gällande att regeringen tog bort klimatbonusen och enligt vissa därmed låg bakom att nybilsförsäljningen sjönk börjar kostnaden för att äga och köra en laddbar bil bli mer jämförbar med kostnaden för att äga och köra en bensin- eller dieselbil. Ett statligt marknadsintroduktionsstöd är därför inte längre motiverat. Detta sa regeringen vid borttagandet av klimatbonusen. Även Riksrevisionen var kritisk i sin rapport om klimatbonusen.

Nu säljs det generellt färre nyregistrerade bilar, men där spelar sannerligen konjunkturen en betydande roll. Av de nya bilar som ändå säljs, trots sämre tider med inflation och högre räntor, står de laddbara bilarna för drygt 50 procent av dem som såldes under våren. Av dessa var 35 procent rena elbilar.

Fru talman! Många av mina grannar på den värmländska landsbygden har inte varit nådiga kring reduktionsplikten och bränslepriserna. Det svenska jordbruket är och kommer på medellång sikt att vara beroende av dieselpriiset för sin konkurrenskraft, och flera andra mål för hållbar utveckling är beroende av ett näringsliv med goda konkurrensförutsättningar.

Enligt regeringen måste hela Sverige ges förutsättningar att fungera, att resa till jobbet, resa med familjen och så vidare. Det är helt grundläggande. Regeringen anser att reduktionsnivåerna ska sänkas för att underlätta för hushållen och för att bibehålla svenska företags konkurrenskraft. Tyvärr har företag redan lagts ned när dieselpriiserna blev för höga. En av dem som jag har talat med och som inte bor så långt från mig var förstuds ytterligt bedrövad över att behöva lägga ned sin åkerirörelse. Än mer ledsen blev han när han såg att hans transporter övertogs av lastbilar från Östeuropa.

Vi måste ge våra svenska företag möjlighet att konkurrera på lika villkor som andra i Europa. Världen blir inte bättre av att vi skjuter oss själva i foten av vår egen godhet.

Förslaget om reduktionsnivåer på 6 procent för bensin och diesel 2024–2026 skulle innebära att nivåerna sänks med 1,8 procentenheter för bensin och med 24 ½ procentenhet för diesel jämfört med de reduktionsnivåer som gäller i år.

Vad har sänkningen för konsekvenser på priset? Sänkningen och den nya lägre nivån ska gälla under mandatperioden, och det innebär att det kan bli ungefär 5,50 billigare per liter diesel, inklusive moms, att tanka redan 2024 jämfört med om reduktionsplikten hade behållits på nuvarande beslutad nivå. För 2025 och 2026 kan dieselpriiset bli över 6 respektive 7 kronor lägre jämfört med om vi inte hade gjort något. Dock är de siffrorna osäkra, men det är de siffrorna som finns att tillgå.

Fru talman! Regeringen anser att de tidigare beslutade reduktionsnivåerna för 2027–2030 bör slopas i avvaktan på en förnyad analys i vilken även andra samhällsekonomiskt effektiva styrmedel övervägs. Som jag sa i min inledning läggs med nuvarande lagstiftning oproportionerligt stor vikt vid att reduktionsplikten ska bidra till att nå etappmålet för inrikes transporter utan att ta tillräcklig hänsyn till konsekvenserna för andra samhällsmål. De höga nivåerna skulle därmed leda till orimligt höga kostnader för hushåll och näringsliv med risk för allvarlig påverkan på svenska företags konkurrenskraft och slå stenhårt mot landsbygden och de gröna

Prot. 2023/24:38
29 november

Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel

näringarna. De som alltså till stor del skulle stå för råvarorna för de höga reduktionspliktsnivåerna hade straffats ut innan de kunde börja leverera i någon större omfattning eftersom de areella näringarna straffas redan här och nu. Det är, fru talman, inte hållbart ur någon synvinkel.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Jacobsson (KD).

Anf. 201 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Vi hörde här i talet om bristfälliga konsekvensanalyser och att inte lägga alla ägg i samma korg.

Nu är det så att regeringens proposition innehåller knappt några konsekvensanalyser alls, vilket också har påtalats av remissinstanser. Det enda svaret vi hör från regeringen på frågan om hur man ska sänka utsläppen är elektrifiering. Jag tror att ledamoten får fundera på att ta ut bjälken ur det egna ögat innan han börjar kritisera andra.

Riksrevisionen är mycket riktigt kritisk till kostnadseffektiviteten i ett antal åtgärder, och det beror på att man jämför med att höja koldioxidskatten, det vill säga skatten på bensin och diesel, samma skatt som regeringen sänker. Tittar man på kostnadseffektiviteten i övrigt är reduktionsplikten näst mest kostnadseffektiv, och tredje mest effektiva är att ha miljöbilspremier. Det som är bland det minst kostnadseffektiva är att bara satsa på laddstolpar. Det finns liksom inga bilar att ladda om man inte har fått ut dem på marknaden. Kostnadseffektivitet har den här regeringen alltså problem med.

När regeringen ökar försäljningen med ungefär 4 miljoner liter fossil diesel om dagen ökar också utsläppen radikalt. EU har bindande klimatmål som inkluderar transport, jordbruk och skogsbruk. Kan Kjell-Arne Ottosson garantera att de ökade utsläppen som regeringen nu står för helt medvetet i sin egen budget inte kommer att belasta de gröna näringarna i minskad livsmedelsproduktion och minskade skogsavverkningar? I så fall: Hur?

Anf. 202 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Precis som Rickard Nordin var inne på ska vi ta ut bjälken ur mitt eget öga.

Vi, precis som Centern, stod bakom reduktionsplikten när den antogs. Det gjorde vi därför att vi i någon grad trodde på det som stod i de handlingar vi fick, det som stod i propositionen.

Sedan har det visat sig att det inte var hållbart. Riksrevisionen säger att reduktionspliktens nuvarande utformning inte är genomförbar. Därmed måste man göra ändringar så att den blir genomförbar. Utmaningen är när alla ägg – i varje fall många av dem – har lagts i samma korg. Sedan visar det sig att botten i korgen inte håller och att alla ägg rasar ut. Vad gör man då?

Vad hade Centerpartiet gjort om det här hade fortsatt och det hade visat sig att det inte går längre? På vilket sätt hade då Centerpartiet agerat? Då hade vi kommit ännu närmare 2030.

Ja, det finns mål att sträva efter. Jag tror att Rickard Nordin och under-tecknad har precis samma syn på jordbruk och skogsbruk. Jag tror inte att det skiljer någonting i vår syn på detta, utan vi ser hur oerhört avgörande det är för Sverige, för svenska invånare, för svenska skogsägare och lantbrukare att det finns gröna näringar som fungerar och är konkurrenskraftiga värdiga namnet. Vi kan se till att de kan fortsätta. Problemet är att med de höga bränslepriserna straffar vi ut dem, och det hjälper ingen.

Anf. 203 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Det hade varit bra om Kjell-Arne Ottosson hade läst fortsättningen om varför man säger att nuvarande utformning inte är möjlig. Det är för att bränslekvalitetskraven säger att det ska vara max 50 procents inblandning.

Sedan kan man läsa de förslag som Centern har lagt fram. Vi har sagt att vi behåller nuvarande inblandning, och sedan ökar vi försäljningen av höginblandat biodrivmedel i stället. Det funkar alldeles utmärkt. Det är ett utmärkt alternativ för regeringen, och det kan sänka skatten på de förnybara drivmedlen. Vi har visat att man kan sänka kostnaden vid pump med 4 kronor. Vi har agerat – precis det som Kjell-Arne Ottosson efterlyste.

Det jag däremot inte hör från Kjell-Arne är några garantier. Han säger att han värnar jord- och skogsbruk. Ja, absolut! Det gör vi båda två. Men när EU har bindande klimatmål för transporter och gröna näringar kombinerat, och regeringen väljer att öka utsläppen i transportsektorn, då måste någon annan betala. Elektrifieringen räcker inte. Inte ens om alla personbilar från och med i morgon vore elektrifierade räcker de för att nå målen. Det finns inga utsläppsrätter att köpa från andra länder. Den vägen är också stängd.

Hur ska regeringen göra? Jag bad om att få garantier från Kjell-Arne Ottosson att man inte kommer att tvinga på produktionsminskningar i jord- och skogsbruket. Jag vill gärna höra Kjell-Arne Ottosson säga det. Just nu är det enda vägen för regeringen att klara utsläppsmålen, om vi inte ska betala miljardböter. Det hade också varit värdefullt att få höra, för några sådana pengar finns inte i regeringens budget.

Anf. 204 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Rickard Nordin har höga tankar om undertecknad, verkar det som. Dock sitter jag inte i någon regering, även om mitt parti gör det. Jag kan inte säga precis vad regeringen gör. Det vet Rickard Nordin mycket väl.

Men det råder inget tvivel om att Kristdemokraternas väg är jättetydlig. Det svenska jordbruket och det svenska skogsbruket ska absolut värnas. Det är helt avgörande för att vi ska klara att producera våra egna varor så långt det bara går.

Miljö- och jordbruksutskottet var på besök i Baltikum i månadsskiftet augusti/september. Där finns länder som verkligen har varit ute en vinternatt tidigare. De var mycket tydliga med att målet var att så mycket som möjligt av det som kunde produceras inom landets gränser skulle produceras inom landets gränser. Det är helt rätt väg att gå, och den vägen vill jag också gå.

Det som bekymrar mig i stället är om Rickard Nordin har samma åsikt om självförsörjningen men väljer att ta Miljöpartiets och Vänsterpartiets

sida. De vill så tydligt vara med och montera ned det svenska hållbara skogsbruket och gör allt de kan för att EU ska ta än större tag runt det svenska skogsbruket. De jublar när det kommer förslag från EU som vill förstöra för svenska areella näringar. Det bekymrar mig.

Det är ju så här, precis som vi hört tidigare: Vad gäller ESR sliter alla länder. Vad gäller LULUCF sliter alla länder – utom möjligtvis Finland, som hade ett bra utgångsläge och klarade att förhandla bra. Annars sliter alla länder där. Det visar att jättemånga har en väg att gå, och då måste vi finna lösningar som faktiskt fungerar. Tyvärr var reduktionsplikten inte en lösning med så höga inblandningsnivåer.
(Applåder)

Anf. 205 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Kristdemokraternas partiordförande brukar säga att hon har lyckats ro i hamn ESR och andra överenskommelser, så om det är så att man sliter får man väl vända sig till sin partiordförande och fråga hur man ska lösa det.

Fru talman! Jag tänkte också ta upp lite grann av det som ledamoten Rickard Nordin började med om remissinstanserna som har svarat på propositionen.

LRF skriver så här: ”I promemorian saknas en analys för hur en sänkt reduktionsplikt påverkar jord- och skogsbruk ... LRF ser att förslaget riskerar leda till produktionshämmande åtgärder, hinder för grön omställning och/eller ryckiga spelregler för jord- och skogsbruksföretagen.”

Skogsindustrierna skriver så här: ”Vi efterfrågar dock återigen att reduktionspliktens utformning bättre balanserar relaterade politiska mål utifrån en gedigen konsekvensanalys.”

Skogsstyrelsen skriver att man ”anser att analyser och överväganden av andra åtgärder som är samhällsekonomiskt effektiva styrmedel bör komma före föreslagna förändringar”.

Södra Skogsägarna skriver så här: ”Reduktionsplikten är ett bra styrmedel för att reducera totala utsläpp från transporter.”

Det Riksrevisionen skrev i sin rapport var att konsekvensanalyserna var för dåliga. Men nu har vi fått en ny proposition som inte har några konsekvensanalyser. Jag måste ju fråga om inte ledamoten tycker att det är en svaghet att förslaget inte talar om de konsekvenser det kan ha för jord- och skogsbruk eller att konsekvenserna det kan ha är att vi ska betala väldigt dyra utsläppsrätter eller böter till EU.

Anf. 206 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om ledamoten höll på och förberedde sin replik och inte riktigt hörde vad jag sa vad gäller ESR. Jag sa ju att vad vi vet nu är det faktiskt alla länder som sliter med ESR. Det är inte bara Kristdemokraterna som sliter med ESR. Det var så det lät på Anna-Caren Säterberg eftersom hon sa att jag skulle gå till min partiledare. Det är faktiskt alla länder av de 27 som sliter med det.

Vad gäller remissinstanserna ska man självfallet lyssna på och ta in vad de säger. Sedan har man en riktning som man önskar gå i, men man ska ta in goda inspel.

Som jag var inne på är det väldigt tydligt att det inte gjordes när reduktionsplikten togs fram. Det står tydligt i Riksrevisionens rapport att det baserades på bristfälliga konsekvensanalyser.

Det är en ännu större risk när vi ska ta fram det som verkligen hjälper oss att nå målet. Om det sedan visar sig att det inte var det här har vi verkligen satt oss på pottkanten. Det hade varit intressant att höra Anna-Caren Säterberg svara på. Om vi hade kört vidare med reduktionsplikten och det inom något år hade visat sig att nej, nu går det inte längre – på vilket sätt skulle vi agera då? Då har vi ännu kortare tid på oss att agera.

Jag vet inte om ledamoten Säterberg var på IVA i går och lyssnade på föredraget där. De var väldigt tydliga om tekniken och teknikutvecklingen. Vi ser en rasande teknikutveckling i de här frågorna. Ser Anna-Caren Säterberg att tekniken kan vara med och hjälpa oss, eller det bara reduktionsplikten som kan hjälpa oss?

Anf. 207 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Du tittar på en industrisosse, Kjell-Arne Ottosson, och vi är ju betongpartiet. Vi tror definitivt inte att industrin är basically gone, utan vi tror på ny teknik. Vi investerar i det. Vi startade tillsammans med Miljöpartiet Industriklivet och Klimatklivet – allt sådant som nu pressar ned utsläppen samtidigt som det skapar jobb i hela landet. Svaret på den frågan är alltså ja, självklart bejakar jag ny teknik.

Men det är ju inte frågan här. Här bejakar man inte just biodrivmedel. Man säger att man gör det här för att sänka priserna vid pump, men jag läser ju DN. Jag verkar inte få något svar på det i dag. Dagens Nyheter säger i en artikel att den nya klimathandlingsplanen innehåller ett svenskt utsläppshandelssystem som naturligtvis skulle öka priset på diesel och bensin.

Fru talman! Det är omöjligt att förstå vad SD-regeringen egentligen vill. Är det bara biodrivmedlen och utvecklingen av den industrin som man vill stoppa?

Med ena handen vill man ta bort reduktionsplikten. I andra handen ska man ha ett svenskt utsläppshandelssystem. Ska man inte ha något? Då får vi betala böter till EU på miljarder eller försöka köpa utsläppshandelsrätter.

Får vi inte det, ja, då är det skogs- och jordbruk som ska stå för det här. Det var ju därför Miljömålsberedningen en gång i tiden var enig om att nu måste vi ta det här på transporterna – därför att jordbruket behöver längre tid, och vi behöver vår skogsproduktion och intäkterna som den ger.

Fru talman! Frågan är verkligen vad SD-regeringen vill.

Anf. 208 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag får börja med att upplysa Anna-Caren Säterberg om att det är Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna som sitter i Sveriges regering.

Det är bra att Anna-Caren Säterberg bejakar ny teknik, för jag tror att det är precis det som kommer att vara det som hjälper oss igenom det här. Det är ny teknik.

Där är det oerhört viktigt att Sverige är ett föregångsland vad gäller ny teknik och kunnande, för det är när vi exporterar det som vi verkligen kan vara med och göra en stor förändring. När vi får de stora utsläppsländerna att följa efter gör vi skillnad på riktigt.

Sedan är det inget tvivel om att biodrivmedel är en av lösningarna. Men det är inte lösningen i singular, utan det är en av lösningarna. Vi ser nu hur till exempel Toyota säger att elmotorn redan är död. De har gått vidare – de är inne på ammoniakdriven motor och ser om det är det som kommer att hjälpa. Vi ser även svenska företag som är inne på samma tanke med Volvo och Scania. Biobränsle är viktigt, absolut, men det är inte lösningen i singular.

Vi kan till exempel se på stora fartyg och det som min kollega Helena Storckenfeldt var inne på tidigare. Det var tydligen fler än jag som var inne på Flightradar24 i går och följde Virgin Atlantics flyg från Gatwick i London till JFK i New York för att se den första flygningen på fossilfritt. Eller det var lite fel – det var faktiskt inte den första, men det var den första med ett så stort plan som gick över Atlanten. Det är alltså inget tvivel om att det kommer att behövas.

EU antog för inte så länge sedan mål för kvoter för flyget. År 2050 ska man vara uppe i minst 70 procent, så biobränsle behövs självfallet. Det ska bland annat göras med rester från den svenska skogen. Men då måste vi få bruka den svenska skogen. Det är jag mer bekymrad för när Socialdemokraterna sätter sig i regering med Miljöpartiet och eventuellt Vänsterpartiet. Vad kommer att hända då?

(Applåder)

Anf. 209 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Det finns så otroligt mycket att ta upp här. Jag ska försöka hinna med allt.

Till att börja med: Bara för att det finns andra sektorer där det kommer att finnas en efterfrågan på biodrivmedel försvarar inte det att man nu sänker reduktionsplikten och kraftigt ökar utsläppen av växthusgaser. Då behöver Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna återkomma till riksdagen med egen politik om hur man ska minska utsläppen i transportsektorn.

Det är ju så som flera föregående talare här har nämnt: Klarar vi inte omställningen i transportsektorn när vi inte ESR-målen, och då blir det väldigt höga kostnader för statsbudgeten. Alternativt behöver jordbruket och skogsbruket ta smällen.

Miljöpartiet har en politik för att öka den inhemska livsmedelsproduktionen, stärka svenskt jordbruk och skapa fler affärsmöjligheter för svenskt jordbruk, bland annat genom ökad biodrivmedelsproduktion.

Miljöpartiet har också en politik för att utveckla det svenska skogsbruket med fler affärsmöjligheter, så att man ska få kredd för den biologiska mångfalden och den ökade kolinbindningen i skogen, och för mer mångbruk så att vi också får en ökad älgstam och bättre möjligheter till jakt.

Men genom att öka utsläppen försätter Kristdemokraterna nu både jord- och skogsbruket i ovisshet. Ska de täcka upp för regeringens klimatmisslyckanden?

Kjell-Arne Ottosson nämnde tidigare att omställningen ska vara hållbar – ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Det är mycket riktigt så; jag instämmer. Hela samhällsutvecklingen behöver vara hållbar. Men jag kan garantera ledamoten att vi inte får någon hållbar utveckling, vare sig ekonomiskt, ekologiskt eller socialt, om vi ökar utsläppen och förvärrar klimatkrisen.

Anf. 210 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är ingen tvekan om att vi måste sänka utsläppen av växthusgaser ännu mer än vi har gjort. Så är det bara. Vi måste göra det för att vi ska klara klimatet. Därom är vi helt eniga.

Vad gäller egen politik, som Elin Söderberg efterlyser, är en klimat-handlingsplan på god väg att presenteras här i riksdagen. Där kommer ny politik att presenteras. Detta är bara ett avstamp för att sedan fortsätta och föra detta vidare.

Vi ser att det på klimatområdet kommer tekniska innovationer i snabb följd – det kommer nya uppfinningar gång på gång. Här är utmaningen snarare att se vad vi faktiskt ska satsa på.

Som jag sa tidigare – att lägga alldeles för många ägg i samma korg när korgens botten visar sig inte hålla fungerar inte. Vi måste ha lösningar som faktiskt fungerar på riktigt. Detta är oerhört avgörande. Annars kan vi ställas i en ännu svårare situation.

Elin Söderberg pratade om inhemsk livsmedelsproduktion och svenskt skogsbruk. Det har kanske framgått i mina tidigare replikskiften att om det är något jag är bekymrad för är det att Miljöpartiet på nytt skulle få handen på ratten i Sveriges regering. Jag är ytterligt bekymrad för vad som då skulle hända med den inhemska livsmedelsproduktionen och det svenska skogsbruket. Vi ser hur man från Miljöpartiets sida verkligen applåderar alla förslag som kommer från EU-kommissionen, där de försöker sätta klorna i svenskt skogsbruk. Vi ser hur man i egna förslag här i Sverige försöker sätta käppar i hjulet för svensk livsmedelsproduktion och svenskt skogsbruk. Detta är mycket allvarligt, fru talman, om vi ska ha kvar de gröna näringarna i Sverige.

Anf. 211 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Det är inte så att alla ägg lades i en korg. När Miljöpartiet satt i regering lade vi många ägg i många korgar. Redan från FFF-utredningen under allianstiden stod det nämligen klart att vi för att ställa om transportsektorn behöver både effektivisera transportererna, byta ut fordonen genom exempelvis elektrifiering och byta ut de fossila drivmedlen i den befintliga fordonsflottan.

Reduktionsplikten syftade till att öka omställningen i just den befintliga fordonsflottan. Men vi hade också en elbilsbonus för att elektrifiera transportsektorn, laddinfrastrukturstöd med hundra procentiga subventioner för laddinfrastruktur i landsbygd och på glesbygd och flera åtgärder för effektivare transporter. Det var stadsmiljöavtal och reformerat reseavdrag – listan kan göras otroligt lång. Det var jättemånga korgar för att klara hela transportsektorns klimatomställning.

Regeringen river upp reduktionsplikten med detta beslut. Men det stannar inte där. Man har plockat bort nästan varenda korg. Man har reformerat reseavdraget så att det gynnar fossilbilism och missgynnar lands- och glesbygd. Man har tagit bort elbilsbonusen. Man sänker bensinskatten.

Effekten av detta blir dessutom att man försämrar förutsättningarna för elektrifiering – det som regeringen påstår sig vilja göra. Det är nämligen enkelt. Ska vi ställa om transportsektorn måste det förnybara vara billigare än det fossila. Men det regeringen effektivt gör nu är att göra det fossila billigare än det förnybara. Därmed låser man fast hela svenska befolkningen och alla verksamheter i fossilberoende och beroende av import från oljeländer med volatila oljepriser. Detta är ytterst allvarligt, för klimatet men också för hela samhällsutvecklingen.

Anf. 212 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Elin Söderberg nämner importberoende. Är det något område där vi verkligen har varit importberoende är det när det gäller biobränsle. Sverige låg god tvåa i fråga om nettoimport; det var bara Kanada som importerade mer. Sverige kom på andra plats. Vi dammsög världen på inte minst slaktrester, som man har gjort biobränsle av. Vi skulle i stället ha haft en inhemsk produktion redan från början – då hade det varit något annat. Men när vi även där är beroende av import gör vi det jättesvårt för oss.

Precis som jag sa är dock biobränslet en del; elektrifieringen är en annan. Det är därför vi satsar på att bygga ut laddinfrastrukturen. Det är därför vi satsar på nya marknadsintroduktionsstöd för lätta lastbilar och liknande nya stöd för tunga lastbilar, till exempel. Vi måste få in detta på marknaden.

Men som jag nämnde säger Toyotas vd att elmotorn är död. Kanske går utvecklingen ännu fortare så att något annat snart visar sig vara lösningen. Detta måste vi vara öppna för så att vi verkligen är med på banan och ser till att vi lägger till rätta för de lösningar som kommer och inte låser oss vid biobränslet, som jag uppfattar att man har gjort. Det sägs att det endast och allenast är biobränslet som ska rädda världen, men så är det inte. Det är *en* del av lösningen. Men återigen – det är inte den enda lösningen. Det måste vi kunna vara överens om.

Anf. 213 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Riksdagen kommer inom kort att fatta beslut om att öka användningen av fossil diesel i Sverige med 4 miljoner liter diesel – om dagen. Det omkullkastar den långsiktighet för omställningen som har funnits, den långsiktighet som näringslivet så hett efterfrågar för att kunna göra sina investeringar. Nästan alla remissinstanser är kritiska mot regeringens förslag och sågar bristen på konsekvensanalyser.

Jag vet att den här regeringen, som styrs av SD även om de inte sitter i den, tar lätt på mina ord, så jag tänkte i stället be dem lyssna på sina egna ord.

Klimatminister Romina Pourmokhtari beskriver utsläpp på 5,8 miljoner ton från Nordstreamsabotaget som ”ett klimatsabotage som skapar stor skada för vår planet”. Det är alltså utsläpp som är mindre än dem som regeringen själv helt medvetet orsakar.

Eller ta Daniel Westlén, numera statssekreterare hos klimatministern. Han har sagt så här: ”Reduktionsplikten är vårt verktyg för att nå klimatmålen i transportsektorn. Alternativet är förbud och ransonering eller att överge klimatmålen. Jag hör ingen argumentera för det, bara mot reduktionsplikten.”

Eller ta för den delen moderaten Jessica Rosencrantz, som var miljöpolitisk talesperson fram till valet. Hon har sagt: Det är bra att kraven på inblandning av biobränslen i våra bilar ökar. Det är viktigt för omställningen och något Moderaterna krävt länge. Men det är oklart varför det har tagit över ett år för regeringen att komma fram till samma nivåer som myndigheten föreslog så att man skjuter på höjningen ett halvår. I dag importeras 85 procent av våra biodrivmedel. Nu behöver vi få igång en inhemsk produktion av hållbara biobränslen.

Vad hände sedan, då? Jo, Ryssland invaderade Ukraina, och priserna steg. Efter en sådan rysk handling är det naturligt att tänka att vi borde minska beroendet av varor som importeras från länder som Ryssland, som är en stor oljenation. Att SD med sin historia av rysk infiltration i riksdagskansliet och sin oförmåga att välja mellan Putin och Biden väljer att gå Rysslands ärenden är knappast förvånande. Men att kollegorna i Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna gör det förvånar mig desto mer, speciellt med tanke på de tidigare uttalandena.

Att drivmedelspriser ökar i tider av oro är känt. Ett bra sätt att tackla detta hade varit att sänka skatten på förnybara drivmedel, där vi är mindre importberoende än vad vi är när det gäller de fossila drivmedlen. När det gäller fossila drivmedel är vi till 100 procent importberoende, och jag importerar hellre slaktrester från Tyskland än fossil olja och gas från Ryssland.

Man kan alltså sänka priset och skatten på de förnybara delarna, gärna i kombination med de satsningar på förnybara drivmedel som Centerpartiet länge efterfrågat och som faktiskt också Moderaterna lyfter fram. Men Bioekonomiutredningens delbetänkande, som kom redan i våras, ligger fortfarande på regeringens bord och samlar damm. Det är inte ens remitterat.

I stället sänker man nu skatten på fossilt, utsmetat över hela landet så att det bara leder till några ören. Merparten av pengarna hamnar i storstadsområden där det finns tiominuters kollektivtrafik. Samma sak sker nu också med reduktionsplikten.

Problemet är att detta kommer att slå rakt i hjärtat av landsbygden och mot de gröna näringarna. Sverige har tuffa klimatmål som sju av åtta partier står bakom, men EU har också tuffa klimatmål, och där måste utsläppen sänkas i transportsektorn och de gröna näringarna kombinerat. Gör man det inte i transportsektorn är det jord- och skogsbruk som drabbas.

Jag bad att få garantier från Kristdemokraterna om att man inte kommer att göra något för att minska livsmedelsproduktionen eller för att avverka mindre i skogen, men det var inga garantier som man kunde ställa ut. Retoriken att man har dammsugit världsmarknaden på biodrivmedel är ju konstig. Om Kjell-Arne Ottossons dammsugare därhemma bara tar upp 1,6 procent av dammet tycker jag att han ska byta ut den. På samma sätt borde man byta ut sin retorik och sin politik.

Det handlar också om den grundläggande kunskapen i nationalekonomi och företagsekonomi om utbud och efterfrågan. Vi har flera gånger här i dag hört sägas: Ja, men det här kommer att användas någon annanstans. Men minskar man efterfrågan kommer inte heller utbudet att öka, och då blir det ännu svårare att nå självförsörjning.

Man har pratat om självförsörjning när det kommer till livsmedel. Men vad händer med självförsörjning när det kommer till drivmedel? Lantbrukets maskiner kommer att stanna efter en till två veckor för att det inte finns några drivmedel i en kris- eller krigssituation. Det finns så mycket retorik i den här debatten som är dåligt underbyggd och inte baserad på fakta. Det skulle behöva förändras.

Även om alla nya bilar som säljs från och med i morgon skulle vara elektrifierade skulle det inte räcka för att nå klimatmålen. Regeringens snack om elektrifiering räcker helt enkelt inte.

När man nu vänder de förnybara drivmedlen ryggen – de funkade ju i dagens motorer – återstår egentligen bara två vägar: minskad avverkning i skogen och minskad livsmedelsproduktion eller möjligtvis, som statssekreterare Westlén beskrev det, ransonering och förbud. Men även om regeringen nu vill utreda och kanske skrota de svenska klimatmålen är EU-målen bindande. Lever vi inte upp till dem blir det dryga böter, och det är att betala pengar helt i onödan. Det stärker inte svensk konkurrenskraft, och det kommer att kosta svenska skattebetalare avsevärda summor.

Regeringen talar många gånger också om en effektiv klimatpolitik. Frågan är vad det är som är effektivt annat än att öka utsläppen. När man tittar på vad som är effektivt när det handlar om att minska utsläppen från transporter har ju både Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet, Naturvårdsverket och Energimyndigheten sagt att det mest effektiva är att höja kostnaden för fossila bränslen. Den sänker regeringen nu. Det näst mest effektiva enligt Riksrevisionens rapport om reduktionsplikten är just reduktionsplikten. Den sänker regeringen nu. Det tredje mest effektiva enligt Riksrevisionens rapport är satsningar på elektrifiering i form av miljöbilsbonusar. Och miljöbilsbonusen har regeringen tagit bort.

Att satsa på laddstolpar hjälper liksom inte när vi ser hur elbilsförsäljningen till privatpersoner helt har gått i botten. Då behövs det inte fler laddstationer, och dessutom laddar man ju mest hemma – det vet alla som har en elbil. Då blir det lite svårt, för utan elbilar kommer man inte att kunna sänka utsläppen.

Och om man pratar om Toyotas ammoniakmotorer tror jag att man går ganska vilse. Om inte annat borde ammoniakerna också vara förnybara i så fall. Där blir man återigen svaret skyldig eftersom man inte gör några satsningar på förnybara drivmedel.

På punkt efter punkt döms regeringens politik ut av forskningen och vetenskapen, samma vetenskap som man i Tidöavtalet säger att man ska följa. Det duger helt enkelt inte!

Låt mig sammanfatta. Det enda regeringen gör effektivt är att öka utsläppen. Man tar en springnota för kommande regeringar och skattebetalare att betala med ränta. Klimatlagen är tydlig: Regeringen ska bedriva ett klimatpolitiskt arbete som är mer inriktat på att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser. Men den här regeringen går i motsatt riktning.

Vi hade i stället kunnat göra som Centerpartiet vill och fokusera på att tanka svenskt och satsa på de förnybara drivmedlen. Det är precis vad vi föreslår i reservation 3, som jag vill yrka bifall till. Då hade vi kunnat sänka priset vid pumpen. Vi hade kunnat sänka utsläppen. Vi hade kunnat skapa tiotusentals arbetstillfällen, men det verkar inte regeringen vara intresserad av.

Detta och många andra beslut går helt i motsatt riktning. För att citera klimatministern en gång till: Det är ett klimatsabotage som skapar stor skada för vår planet.

Regeringen hänvisar hela tiden till att klimathandlingsplanen ska komma före årsskiftet, men ingenting tyder på att man kommer att ha en chans att ta ifatt de utsläpp som faktiskt ökas.

Jag tror ju inte att man kommer att införa vare sig förbud eller ransoner. Möjligtvis kommer man att överge klimatmålen.

Slutligen: Centerpartiet bedriver en politik som gör skillnad, som är förankrad i forskningen som sänker både utsläppen och kostnaderna för medborgarna, som stärker vårt säkerhetspolitiska läge och skapar arbetstillfällen. En sådan politik borde varje parti som kallar sig borgerligt driva.

Upp till bevis nu då, regeringen! Leverera i klimathandlingsplanen! Annars kommer vi att väcka misstroende lika säkert som att Putin skrattar hela vägen till banken åt den SD-styrda politiken.

Anf. 214 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Sverige ska nå klimatmålen. Utsläppen ska bort, och klimatomställningarna måste stoppas. Och klimatomställningen kan bara lyckas när den genomförs av fria människor i en växande ekonomi.

Tillgången till fossilfri energi är grunden i klimatomställningen. Vi behöver både solenergi, vindkraft och kärnkraft i stor skala, och vi behöver elektrifiering.

Den historiska erfarenheten av att hantera miljöproblem visar att omställningen bara lyckas om den görs i en ekonomi som växer. Det är fria människor i välmående ekonomier som löser miljöproblemen, och tillväxt handlar i grunden om smartare lösningar.

Precis detta är också kärnan i klimatarbetet. Omställningen kräver pålitlig tillgång till fossilfri energi. Där finns den stora svagheten i svensk klimatpolitik. Därför är kärnkraften helt avgörande. Därför är det beslut vi fattade tidigare i kammaren här i dag mycket viktigt. Därför kan man inte lämna kärnkraften utanför den debatt vi för här ikväll.

En annan viktig faktor i sammanhanget är att den klimatpolitik vi genomför har ett brett stöd hos gemene man, även hos folk med små ekonomiska marginaler. För det är faktiskt var och en av oss här inne och ute i landet som har ansvar för detta gemensamt.

För att omställningen ska bli av krävs att förutsättningarna finns på plats. En omställning som måste involvera hela samhället och som ska gå pågå under decennier måste ha ett brett stöd. Åtgärderna och styrmedlen måste upplevas som vettiga och välavvägda av det stora flertalet. Förändringarna måste ske kontrollerat. De får inte vända vardagen upp och ned för folk eller driva i grunden sunda företag mot ruinens brant.

Fru talman! Vi har en verklighet utanför den här kammaren att hantera. Samtidigt som vi med kraftfulla medel möter klimatkrisen har vi ett svårt

ekonomiskt läge att ta hänsyn till, ett läge som gör det svårt för många att få ekonomin att gå ihop.

En del i detta är självklart de höga bränslepriserna. Folk har svårt att ställa mat på bordet, och man har inte råd att köra sina barn till skolan eller till fritidsaktiviteter. Det är en verklighet som vi nu väljer att hantera. Att det genererar ökade utsläpp är beklagligt, men insatsen är till för att hushållens ekonomi ska gå ihop och för att folk ska få sin verklighet att gå ihop. Och det är inte på bekostnad av folk som ska få sin verklighet att gå ihop som man kan bedriva en verkligt långsiktig klimatpolitik som är hållbar. Därför lägger vi fram det här beslutet nu.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 215 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Min fråga är ganska enkel. Jag har försökt få svar på den av tre andra partier, men jag tänker att ledamoten säkert kan svara på den fråga som jag har.

Vi diskuterar i dag frågan om att kraftigt sänka biodrivmedelsinblandningen. Biodrivmedelsinblandningen ökar Sveriges självförsörjningsförmåga och skapar många nya svenska jobb. Man använder svenska skogsrester. Och detta gör att vi har möjligheter att nå målen och att vi kanske inte behöver betala utsläppsrätter och böter till andra länder.

Men, fru talman, i dag kan vi läsa i Dagens Nyheter om den nya klimathandlingsplanen, som Dagens Nyheter har fått tag på. Vi i Sveriges riksdag har den inte. Det har däremot medier.

I denna, fru talman, står det tydligt att man vill införa ett svenskt utsläppshandelssystem. Det utsläppshandelssystemet skulle öka priset på diesel och bensin. Anledningen till att vi står här i dag är att man från regeringens sida vill sänka reduktionsplikten.

Fru talman! Min enkla fråga är: Hur ska vi tolka regeringen i denna fråga? I dag säger man att man vill sänka bensin- och dieselpriiset. Men när vi läser Dagens Nyheter artikel om den nya klimathandlingsplanen ser vi att man vill öka bensin- och dieselpriiset. Min fråga är: Vad vill regeringen?

Anf. 216 ELIN NILSSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Ja, vad vill regeringen egentligen? Vi vill få ned utsläppen. Vi vill hitta långsiktiga lösningar. Vi har höga ambitioner. Och vi har, precis som ledamoten Storckenfeldt sa tidigare, lagt om kursen ordentligt. Vi vill öka den fossilfria energiproduktionen. Vi går därför fram med att bygga mer kärnkraft.

Angående uppgifterna i medierna kan jag varken dementera eller bekräfta. Det finns ännu inget faktiskt förslag att ta ställning till. Jag har inte tagit del av nyheten. Dessutom ska man vara lite försiktig med sådant man läser i medierna som inte är bekräftat. Jag har ingen aning om ifall det stämmer eller inte. Det återstår att se.

Anf. 217 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för att du i alla fall försökte besvara den fråga som de andra tre partierna inte ville svara på!

Ledamoten sa i sitt tal här att man inför kraftfulla medel för att möta klimatkrisen. Det enda vi ser är att utsläppen ökar. Vilka är de kraftfulla medlen?

Fru talman! Jag undrar också om ledamoten kan redovisa de konsekvenser som detta förslag får på skogs- och jordbruk i och med att det är utsläpp i transportsektorn vi pratar om. Jag undrar även över de konsekvenser som Saab, AB Volvo och andra varnar för: När vi sänker priset på fossila drivmedel går elektrifieringstakten ned, och då säljer de färre bilar. De har investerat hur mycket som helst i elektrifieringen.

Jag skulle vilja ha några korta kommentarer om Saabs och AB Volvos remissvar till regeringen. Denna uppfattning delades även av Trafikanalys, Trafikverket och Transportstyrelsen. Detta kommer att bromsa elektrifieringen.

Och vilka kraftfulla medel för att möta klimatkrisen är det som ledamoten beskriver? Vi ser ju bara att utsläppen ökar.

Anf. 218 ELIN NILSSON (L) replik:

Fru talman! Jag delar bilden att det är problematiskt att utsläppen ökar. Det är därför vi vill vidta kraftfulla åtgärder. Elektrifiering är ett viktigt steg i detta, men det handlar också om hela den gröna omställningen, om industrialiseringen och om att skapa nya jobb så att folk får det bättre, så att de kan fatta bättre beslut och så att de kan köpa en elbil. Där är kärnkraften jätteviktig.

Angående remissvaren har jag inte tillräcklig kunskap för att svara på den frågan, så detta får jag lämna osagt. Jag får återkomma i en annan diskussion. Sedan kanske jag missade något.

(Applåder)

Anf. 219 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Vi hör Elin Nilsson, Liberalerna, inleda med: Sverige ska nå klimatmålen. Men det som Liberalerna tillsammans med de andra Tidöpartierna nu gör är att effektivt montera ned klimatpolitiken och öka utsläppen så att Sverige inte når klimatmålen.

Elin Nilsson säger också: Vi vill få ned utsläppen. Vi vill ha höga ambitioner. Vi ska ha en elektrifiering. Man ska kunna köpa en elbil. Den gröna omställningen är också viktig.

Men den politik som regeringen bedriver får inte ned utsläppen. De ökar. Det är inga höga ambitioner; det är sänkta ambitioner. Det är inte en påskyndad elektrifiering. Det är en övergång till ökat fossilberoende. Det är inte enklare och billigare att köpa en elbil. Man har gjort det dyrare att köpa en elbil.

Den gröna omställningen håller på att sakta in. Näringslivet skriker efter el i närtid, kompetensförsörjning och snabbare tillståndsprocesser. Men regeringen har inte genomfört Klimaträttsutredningens förslag för snabbare tillståndsprocesser. I stället har man tillsatt en ny utredning, där första punkten handlar om att sänka miljöstandarden i Sverige till EU:s miniminivå. Man har försvårat arbetskraftsinvandringen, vilket försämrar för industrin när det gäller deras rekryteringsbehov. Och när det gäller elproduktionen satsar man på kärnkraft som kanske kommer på plats någon gång i framtiden. Det är ingen som vill investera i det, som det ser ut nu.

Man levererar inte i fråga om en snabb utbyggnad av förnybar elproduktion. Man stoppar utredningen kring vita certifikat och energieffektiviseringar bara månader innan den är klar, och man vingklipper Incitamentsutredningen.

Det duger inte att önska. Liberalerna måste leverera politik.

Anf. 220 ELIN NILSSON (L) replik:

Fru talman! Tack, Elin Söderberg, för frågorna! Ja, vi vill väldigt mycket. Vi gör också väldigt mycket.

Vårt absolut viktigaste mål är nettonoll 2045. Det tar vi sikte på. Det ska vi klara. År 2030 jobbar vi såklart också mot, men det blir svårare. Så är det.

Sedan gäller det förnybar energi. Vi behöver energi på plats snabbt. Vi behöver ny energiproduktion i Sverige. Vid sidan av kärnkraften byggs mycket vindkraft och solkraft. Och det är faktiskt så att regeringen under sin korta tid vid makten har godkänt mer havsbaserad vindkraft än vad den förra regeringen gjorde under hela sin tid vid makten. Det stämmer alltså inte att vi inte gör någonting.

Anf. 221 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Ja, vad gör man då för åtgärder för att försöka nå nettonoll 2045? Jag har inte fått några konkreta reformförslag från Liberalerna om detta. Det som vi har sett presenteras från budgeten hittills är att man till exempel förlänger Industriklivet, gröna kreditgarantier och sådant som Miljöpartiet införde när Miljöpartiet satt i regering.

Sedan är man uppenbarligen nu redo att säga: Men vi verkar inte nå 2030-målet.

Jag ser dock ingen plan från regeringen för hur man ska hantera att vi inte uppfyller vårt ESR-åtagande och vad det innebär för det svarta hål man gräver i statskassan – inte heller för att vi förlorar återhämtningsfonden från EU och vilka konsekvenser det kan innebära för svenska mjölkbönder om de ska försöka kompensera för de ökade utsläppen i transportsektorn.

När det gäller kärnkraft, vindkraft och solkraft är det bra att det görs något lite för vind och sol. Det är bra att man har godkänt en del havsbaserad vindkraft. Det var inte så att alla de ansökningarna låg på vårt bord när vi satt i regering. Det är ju lite svårt att godkänna dem då. Däremot gjorde vi jättemycket när vi satt i regering som gjorde att tillståndsprocesserna och ansökningarna kom igång och nu ligger på regeringens bord. Det är bra att man har godkänt dem, men när det gäller reformerna för att stimulera elproduktion som kan komma på plats i närtid har man dragit benen efter sig. Dessutom har man lagt ned eller motarbetat utredningar som var på gång.

Debatten i dag handlar om reduktionsplikten. Syftet med reduktionsplikten är att minska utsläppen i den befintliga fordonsflottan. Kärnkraften gör ju noll och ingen nytta för att minska utsläppen i den befintliga fordonsflottan, och jag har inte hört ett enda förslag från Liberalerna om hur man ska ställa om den befintliga fordonsflottan nu när man river upp reduktionsplikten.

Anf. 222 ELIN NILSSON (L) replik:

Fru talman! Det beslut vi tar i morgon kommer att leda till ökade utsläpp. Vi tycker inte att ökade utsläpp är bra, men det finns en ekonomisk realitet att ta hänsyn till. Vi behöver se till att vanliga människor på landsbygden och i städerna i hela Sverige har råd att sätta mat på tallriken och ta sig till och från jobbet, träningen och fritidsaktiviteterna.

Vi är i ett läge där många har svårt att få ekonomin att gå ihop. Det här är ett sätt att möta det. Det är också att ta ansvar för Sverige.

(Applåder)

Anf. 223 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Sänkt bensin- och dieselskatt är en direkt subvention av att bränna fossila bränslen som är fördelningspolitiskt vansinne. Sänkt reduktionsplikt leder till kraftigt ökade utsläpp av växthusgaser och gör ingen fördelningspolitisk nytta.

Det är ett svårt ekonomiskt läge för många hushåll i Sverige och för många företag. Där finns en stor palett av åtgärder som vi skulle kunna jobba med här i riksdagen för att stötta dem som har det tuffast i det här ekonomiska läget. Men åtgärden att sänka bensinskatten och reduktionsplikten riktar sig inte till dem som har det tufft att sätta mat på bordet. Det gör det bara billigare med fossila utsläpp, oavsett vilken ekonomisk kapacitet man har.

Sammantaget motverkar regeringens politik elektrifieringen av transportsektorn eftersom man gör det billigare med fossila utsläpp och dyrare med förnybara drivmedel och elektrifiering. Tidöpartierna låser fast befolkningen i ökat fossilberoende, gör att Sverige inte når sina EU-åtaganden, överlämpar ett oklart och tungt ansvar för klimatet på svenska mjölkbönder och gräver ett hål i statskassan. Tidöpartiernas hantering av klimatfrågan är en katastrof.

Det finns tre sätt att ställa om transportsektorn. Det handlar om att skapa ett mer transporteffektivt samhälle, att byta ut fordonen – till exempel genom elektrifiering – och att byta ut drivmedlen i den befintliga fordonsflottan. Alla tre behövs om Sverige ska klara omställningen. Men regeringen motarbetar alla tre, inte minst genom förslaget att sänka reduktionsplikten som vi debatterar i dag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

Jag vill inleda med en påminnelse om varför politiken behöver ta ansvar för en snabb och rättvis klimatomställning. Vi har inte klimatpolitik för klimatpolitikens skull. Jag och Miljöpartiet har kämpat i decennier för utsläppsminskningar för att det handlar om att skydda befolkningen och kommande generationer från allvarliga klimatrelaterade risker.

Ju mer växthusgaser som släpps ut desto värre blir konsekvenserna av klimatförändringarna. Det handlar om farliga värmeböljor, inte minst för våra äldre. Det handlar om torka, vattenbrist, värre stormar, svårare skyfall, havsnivåhöjning och översvämningar. Klimatförändringarnas härjningar i fattigare länder förvärrar konflikter om knappa resurser och väntas driva över 1 miljard människor på flykt till 2050.

FN:s klimatpanel har slagit fast att de globala utsläppen behöver minska dramatiskt de närmaste åren för en chans att klara Parisavtalet. Med alla länders inlämnade klimatplaner är prognosen att de globala utsläppen till 2030 kommer att minska med cirka 5 procent – och det är alltså

givet att alla länder faktiskt håller vad de lovat. Tidöpartierna har visat sig uppenbart ointresserade av att leverera på det Sverige har åtagit sig, vilket för mig till ämnet för denna debatt.

Fru talman! Vi är i ett läge där vi behöver fler klimatpolitiska verktyg, inte färre. Transportsektorns omställning kräver att vi jobbar på flera fronter samtidigt. Vi måste öka transporteffektiviteten, minska bilberoendet i städerna, satsa på elektrifieringen och minska utsläppen från den befintliga fordonsflottan. På alla tre punkter gör regeringen fel. Bara under 2024 beräknas utsläppen från transportsektorn öka med närmare 50 procent till följd av Tidöpartiernas politik.

Fru talman! Vi har begränsade resurser, och vi måste använda dem klokt. För att kunna öka andelen biodrivmedel på ett hållbart sätt måste vi också arbeta för att minska den totala mängden bränsle som vi använder. Det kan vi göra genom att flytta transporter från väg och flyg till järnväg, göra kollektivtrafiken billigare och bättre och bryta bilberoendet i våra större städer.

Fru talman! Jag förstår inte hur regeringen inte kan se vilka möjligheter en stark inhemska produktion av hållbara biodrivmedel skulle innebära för den svenska landsbygden. Vi har möjligheter att stärka den inhemska produktionen av biodrivmedel. Det har tidigare talats här om import. Ja, i dag har vi importerat en stor andel biodrivmedel. Men att sänka reduktionsplikten innebär ett ökat importberoende av fossila drivmedel, och fossila drivmedel kan vi inte börja producera inom Sveriges gränser. Men biodrivmedel kan vi faktiskt öka den inhemska produktionen av, och det skulle verkligen stärka affärsutvecklingen på landsbygden.

I dag ligger otaliga hektar åkermark i träda och växer igen. Det är slöseri med resurser och skadar dessutom den biologiska mångfalden. Vi ska ju nyttja våra resurser klokt och utveckla användningen av biomassa, till exempel från jordbruket. Genom att behålla reduktionsplikten och främja den inhemska produktionen av hållbart producerade biodrivmedel skapar vi fler affärsmöjligheter för det svenska jordbruket.

Fru talman! Att avskaffa reduktionsplikten är att öka Sveriges och svenska hushålls oljeberoende. Ökad konsumtion av olja – oavsett om den är rysk eller ej – driver upp världsmarknadspriset, och Putin gynnas av ett högt världsmarknadspris. Sverige har en viktig roll att fortsätta driva på klimatomställningen. Det vi behöver göra nu är att se till att vi har en offensiv och effektiv klimatpolitik för att nå målen, både Sveriges och EU:s. Tyvärr agerar regeringen i helt motsatt riktning.

Regeringens haveri till klimatpolitik bidrar till ökade klimatrisker, översvämmade källare, söndertorkade skördar och värmeböljor som drabbar de äldre. Reduktionsplikten borde inte sänkas – den ska utvecklas. Vi vill inkludera elektrobränslen och främja inhemska produktion av hållbart producerade biodrivmedel.

Fru talman! För alla som är beroende av bilen ska det förnybara vara billigare och enklare. Elektrifieringen av fordonsflottan kan kraftigt sänka transportkostnaderna, särskilt i glesbygd där det är långa avstånd. Det var därför vi i Miljöpartiet införde ett hundra procentigt stöd till laddinfrastruktur i lands- och glesbygd, och det är därför vi nu vill införa en leasingcheck för alla med lägre inkomster så att de billigare och enklare kan leasa en elbil och därmed kraftigt sänka sina transportkostnader.

Regeringen har inte kommit med något nytt när det gäller att förbättra förutsättningarna i lands- och glesbygd, utan det enda man jobbar med är att sänka priset på fossila drivmedel. Man ger inte ett riktat stöd till dem som behöver det mest.

Fru talman! Det går att stötta hushåll som drabbas av höga drivmedelspriser utan att på kuppen stötta Putins krig i Ukraina. Det går att stötta hushållen utan att öka utsläppen och förvärra klimathotet. Det går om man vill. För mig är det fullständigt obegripligt hur man som parti kan välja att stötta Putin, välja att öka utsläppen och välja att låsa fast svenska hushåll och verksamheter i ett fossilberoende, men det är precis vad Tidöpartierna gör genom att sänka reduktionsplikten.

(Applåder)

I detta anförande instämde Emma Nohrén (MP).

Anf. 224 ELIN NILSSON (L) replik:

Fru talman! Ledamoten Söderberg talade om landsbygden i sitt anförande. Låt mig berätta om landsbygden! Jag har sett den. Jag har växt upp på den, jag lever där och jag älskar den. En avgörande del av min politiska gärning har på ett eller annat sätt varit kopplad till just landsbygden.

Där måste man ha bil. Där är ofta utbildningsnivån och inkomsten låg, och arbetslösheten är på sina håll väldigt hög. Där lever många just nu på marginalen. Man hade det tufft redan före inflationen, de höga bränslepriserna och det ekonomiska läge som Sverige just nu befinner sig i – och för detta tar vi nu ansvar. Min fråga till ledamoten är: Vad gör Miljöpartiet här och nu för att hjälpa dessa människor?

(Applåder)

Anf. 225 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Elin Nilsson för frågan.

I lands- och glesbygd har vi ett stort bilberoende, och som ledamoten nämner har vi också ofta lägre inkomster. Just därför behövs det en fördelningspolitik som riktar sig till dem med lägre inkomster, och det behövs en klimatpolitik som ser till att vi får rätt lösning på rätt plats. Där är elektrifieringen av transportsektorn helt central för just lands- och glesbygd, för gör man det billigare att antingen leasa eller köpa en elbil kan den som är bilberoende kraftigt sänka transportkostnaderna.

När vi i Miljöpartiet satt i regering införde vi elbilsbonus. Vi byggde ut laddinfrastrukturen. Vi införde särskilda subventioner för utbyggnad av laddinfrastruktur i lands- och glesbygd. Nu har vi gått fram med förslag om en stärkt glesbygdsebonus, om en leasingcheck för elbil för alla under medianinkomst och om en skrotningspremie, vilket kan gynna den som har en äldre bil genom att man skrotar den och får en premie att i stället använda till exempelvis bilpool eller en elbil.

Vi har också en bredare landsbygdspolitik, just för att se till att vi får en stark samhällsutveckling i hela landet. Den politiken handlar till exempel om att stärka folkbildningen, som är viktig i lands- och glesbygd. Den handlar om välfärdssatsningar, som är centrala för lands- och glesbygd, och om att se till att vi får bättre förutsättningar för en ökad inhemsk livsmedelsproduktion och bättre förutsättningar för fler affärsmöjligheter inom skogsnäringen.

Det regeringen nu gör är att öka utsläppen. Man gör inga riktade satsningar i lands- och glesbygd. Man gör så att vi inte når klimatmålen, och därmed skapar man ett enda stort frågetecken för exempelvis jord- och skogsbruket: Är det de som ska hjälpa upp hela situationen när vi inte uppfyller vårt ESR-åtagande?
(Applåder)

Anf. 226 ELIN NILSSON (L) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaren. Jag fick delvis svar på min fråga, men ledamoten svarade inte på hur man ska hjälpa dem med allra lägst inkomst. De har sällan råd att byta till en leasingbil eller en elbil, för det kostar helt enkelt för mycket. Vad gör man för dem? Jag tycker att Miljöpartiet blir svaret skyldigt.

Anf. 227 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Elin Nilsson för frågan.

När det gäller dem med lägst inkomster kan det vara så att man inte har råd att köpa en ny bil, men många gånger har man inte ens råd att ha bil. Där är kollektivtrafiken helt central.

Vi i Miljöpartiet har gått fram med att vi vill införa ett Sverigekort som gör att man får billig kollektivtrafik i hela landet – där det finns. Vi vill också bygga ut kollektivtrafiken så att vi får en stärkt mobilitet även för dem med absolut lägst inkomster i lands- och glesbygd.

Sedan handlar det ju om en fördelningspolitik och att lyfta dem som har det allra tuffast. Där har vi i vår budget flera förslag om att inflations-säkra inkomsterna för dem som har lägst inkomster. Det är jätteviktigt. Det går att klara klimatpolitiken och hjälpa hushållen genom den ekonomiskt svåra situationen.

Anf. 228 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Under förra mandatperioden satt jag i trafikutskottet och jobbade med trafikfrågor. Väldigt tidigt under mandatperioden blev jag uppvaktad av transportföretag, jordbrukare och barnfamiljer, framför allt på landsbygd men även i städer där man pendlar mycket. Det man hade reagerat på var prisbilden.

En god politik måste ta ekologiska hänsyn, men den måste också ta sociala och ekonomiska hänsyn. Detta gjorde att jag inom mitt parti började sätta mig in mer och mer i reduktionsplikten och vad den skulle få för konsekvenser, fru talman. Målsättningen var att den skulle upp till 60 procent, och jag tittade på vad det skulle få för effekter i samhället.

Vid det tillfället talade Miljöpartiet väldigt mycket om att priset borde gå över 30 kronor för att man skulle uppnå rätt miljöstyrande åtgärder. Det hade ju fått katastrofala konsekvenser för landsbygden om vi började pressa upp priserna i de höjderna. Detta gjorde att jag tillsammans med en del andra fick en förändring till stånd i mitt eget parti, fru talman. I januari 2022 höll därför Ebba Busch och jag en gemensam presskonferens där vi helt enkelt meddelade att vi ämnade ändra uppfattning.

Detta gjorde senare att även våra moderata vänner bytte uppfattning, och i dag står vi här. Vi står i en situation där vi antligen tar även ekonomiska och sociala hänsyn. Vi kan inte ha en miljöpolitik som slår sönder

landsbygden. Det är inte rimligt. Jag är därför väldigt glad över det vi debatterar i dag, och jag är ännu gladare att det kommer att beslutas i morgon.

Detta hänger också ihop med en annan viktig fråga, nämligen vad som sades i valrörelsen och vad man levererar. Vi kristdemokrater sa att vi skulle sänka bränslepriserna. Vi hade lite olika räkneexempel vid olika tillfällen, men det som kanske har blivit mest känt är runt 9 kronor vid pump.

Om man räknar samman de två skattesänkningar som har genomförts, det vill säga den som kom i år och den som kommer nästa år, och sedan lägger på reduktionspliktsförändringen och utöver det momsens – det är många som glömmer den lilla detaljen att momsens kommer sist – ser man att dessa beslut har en gemensam effekt på ungefär 9 kronor.

Självklart hade jag som kristdemokrat velat att detta infördes redan den 1 januari i år. Det hade om inte annat varit väldigt skönt partipolitiskt, eftersom vi verkligen sa att vi ville att detta skulle ske fort. Nu får vi dock igenom det från nästa år, och det innebär att vi kan sätta en liten check på de vallöften vi gav. Det är jag väldigt glad för.

Samtidigt uppstår frågan om detta är ett beslut som skadar miljön. Ja, möjligtvis – om man är miljönationalist. Då ser man det så. Men om vi är lite ärliga mot oss själva med hur det fungerar med reduktionsplikt, vilket flera talare redan har tagit upp, inser vi att vi ju faktiskt importerar och att andra kommer att använda den miljödiesel som vi inte använder. Det blir exakt samma miljöeffekt om den bränns i ett fordon i Sverige som om den bränns i ett fordon i Polen, Tyskland eller Frankrike. Ur ett globalt perspektiv blir det alltså ingen skillnad för miljön över huvud taget.

Fru talman! Jag har också lyssnat på debatten. Det är ett oerhört fokus på bara den här bränslemetoden. Men om man som jag kommer från trafikpolitiken kan man titta på vad som händer där. Det handlar om vätgas, och vi talar om ammoniak och el. Vi talar om att ställa om dieselfordon till vätgas. Det sker otroligt mycket som gör att vi kommer att klara våra mål. (Applåder)

Anf. 229 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Det var en situation efter Rysslands invasion av Ukraina då jättemycket hände med att energipriserna stack iväg. Det är fullt förståeligt att många partier då tog sig en funderare: Hur hanterar vi det här?

Magnus Jacobsson redogör i sitt anförande för hur Kristdemokraterna landade i att de ändrade uppfattning och ville sänka reduktionsplikten. När ni gjorde den omläggningen, varför utvecklade ni då inte någon ny klimatpolitik?

Jag kan också tillägga: Hur ser ni på att det inte ger någon som helst fördelningspolitisk lösning utan att det slår brett? I det svåra ekonomiska läge som uppstod, varför riktade man inte resurserna till dem som behöver det utan spred ut det brett på alla som använder fossil bensin och diesel oavsett vilka inkomster och vilken betalningsförmåga de har?

Anf. 230 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Att världsmarknadspriset förändrades i och med kriget i Ukraina är ett faktum. Det kan vara rent pedagogiskt viktigt att påpeka att bränslepriset i stora delar består av fyra enheter. Det är världsmarknads-

pris, priset för reduktionsplikt och bränsleskatter, och därutöver är det moms. Tre av dessa kan vi påverka, och den fjärde kan vi inte påverka.

Det som är det spännande i diskussionen är att flera nu har hänvisat till världsmarknadspriset. Men sanningen är att ni i Miljöpartiet har velat höja priset oavsett kriget.

Ni har vid flera tillfällen stått i den här talarstolen och argumenterat för att priset ska upp över 30 kronor. I ert fall har, hur hemskt det än låter, kriget underlättat införandet av er politik.

Vi har haft en annan uppfattning. Vi har haft uppfattningen att det måste hänga ihop både ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Det blev inte rimligt. Det gick för långt, vilket Kjell-Arne Ottosson på ett lysande sätt har redovisat.

Fru talman! Det ställdes en fråga om en annan miljöpolitik. Vi har vid flera tillfällen talat om det. Jag har stått i den här talarstolen vid mängder av tillfällen och talat om elektrifiering, vätgas och att man ska använda rätt energi på rätt ställe.

En av dem som släpper ut absolut mest är sjöfarten. Där jobbar man jättemycket nu med elektrifiering. Man jobbar på att försöka komma bort från bunkerolja. Preemraff ligger inte så långt ifrån där jag bor. De jobbar med att ta fram bränslen.

Vi har hela tiden talat om det som för övrigt även ledamoten tog upp i slutet av sitt anförande. Det är inte bara en fråga. Vi kommer att få jobba med flera sektorer för att klara av miljöpolitiken.

Jag vänder frågan tillbaka. Vad är det som gör att ni läser er vid just detta som drabbar människor så hårt när det finns fler lösningar att använda sig av?

Anf. 231 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Vi ser att vi behöver ställa om transportsektorn och se till att vi blir fossilfria, när klimatmålen, när våra EU-åtaganden och hejdar klimatkrisen. Det är bara så vi kan få en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Hejdar vi inte klimatkrisen får vi ingen socialt hållbar utveckling, ingen ekologiskt hållbar utveckling och ingen ekonomiskt hållbar utveckling. Klimatkrisen kommer att drabba hela samhället kraftigt negativt.

Vi kan mycket riktigt inte påverka världsmarknadspriset. Då är frågan varför KD tillsammans med de andra Tidöpartierna läser fast Sverige i ett ökat beroende av världsmarknadspriset på olja genom att öka den fossila andelen. Det gör att vi är mer utsatta för prischocker från volatila oljepriser i framtiden.

Det som Miljöpartiet har drivit är en ordnad klimatomställning av hela samhället. När det gäller transportsektorn behöver vi jobba med ett transporteffektivt samhälle för att minska den totala energiåtgången, med elektrifieringen för att byta ut fordonsflottan och med att byta ut drivmedlen i den befintliga fordonsflottan.

För att det ska bli en omställning behöver det fossila vara dyrare än det förnybara så att vi får incitament att övergå till det förnybara. Då kan vi jobba med att till exempel ha en bensinskatt. Men vi kan också jobba med att stödja subventioner som till exempel med en elbilsbonus. Vi har jobbat med båda de delarna för att säkerställa att vi får en ordnad omställning.

Det är samma med reduktionsplikten. Det är ett successivt införande just för att det inte ska bli några tvära kast utan att vi får till en ordnad omställning av hela transportsektorn, när målen och skyddar befolkningen från klimatrelaterade risker. Samtidigt kan vi tillvarata möjligheterna, öka den inhemska biodrivmedelsproduktionen och stärka svensk krisberedskap.

Anf. 232 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Omställningen är vi helt överens om. Problematiken är att den metod som används fick så stora konsekvenser att vi sa: Det är inte rimligt. Alltså måste vi göra något annat. Steg ett är att stoppa den metoden. Steg två är att fortsätta att jobba med det andra.

Vad är då det andra? Tar vi flyget som exempel talar man i dag om el på korta distanser. Man talar om vätgas på det som är mellanlångt, alltså europeiskt flyg. Sedan talar man om biobränsle på det som är det långa flyget över kontinenter.

Vi kommer att se exakt samma fenomen inom bilsektorn. Det är bland annat därför som vi kristdemokrater tagit upp detta. Jag tror att Kristdemokraterna är det enda parti i riksdagen som har tagit upp att vi ska ha en helt ny bränsle- och fordonsbeskattning.

Det är en digital så kallad kilometerbeskattning som man har i Tyskland och på många andra ställen. Varför då? Då skulle vi kunna styra via skatter så att det lönar sig att exempelvis köra med elfordon. Det kan vara att kvällstid köra ut matvaror och sådant.

Vi får samma fenomen inom transportsektorn. Vid en längre distans använder du flytande bränsle i någon form och gärna vätgas, som inte är flytande utan en gas, ammoniak eller liknande. På de korta distanserna jobbar vi alltmer med el.

Det kommer inte att räcka om vi elektrifierar allting. I den meningen har Rickard Nordin rätt. Det räcker inte om vi elektrifierar allting. Vi måste även byta ut de bränslen som vi använder i dag i de fordon vi har i dag. Då kommer detta med ny teknik.

Fru talman! Vi är helt överens om att vi behöver ställa om. Problemet var att den här lösningen är dyr och ineffektiv och skadar omställningen. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 30 november.)

§ 18 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 660 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1011 vad gäller tillämpningsområdet för reglerna för referensvärden, användningen i unionen av referensvärden som tillhandahålls av en administratör belägen i ett tredjeland och vissa rapporteringskrav

§ 19 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 november

2023/24:255 Missbruk av lustgas

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:256 Underlag för samhällsanalys och finansiell stabilitet

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2023/24:257 Ökande skulder hos Kronofogdemyndigheten

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:258 Nystartsjobb

av *Teresa Carvalho* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:259 Bostadssituationen i Sverige

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:260 Arbetsförhållanden för landets reservofficerare

av *Erik Ezelius* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:261 Fritidshem för alla

av *Mats Wiking* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:262 Strömmingsfisket

av *Patrik Björck* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:263 Sveriges narkotikapolitik

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 november

2023/24:302 Ratificering av ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:303 Hushållens ekonomi i Sverige

av *Lena Bäckelin* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:304 Vargstammen

av *Erik Ezelius* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:305 Halvautomatiska vapen
av *Per Söderlund* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Prot. 2023/24:38
29 november

2023/24:306 Åtgärder med anledning av skärpt säkerhetshot och försenat Natomedlemskap
av *Laila Naraghi* (S)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 20.47.

Sammanträdet leddes

av tjänstgörande ålderspresidenten Jan Ericson från dess början till ajourneringen kl. 9.00,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 40 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 74 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 109 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 145 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 17 anf. 190 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

Ajournering.....	1
Återupptaget sammanträde.....	1
§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	4
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	4
§ 7 Ärende för bordläggning	4
§ 8 Statens budget 2024 – Rambeslutet.....	5
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU1	5
Anf. 1 EDWARD RIEDL (M)	5
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S)	8
Anf. 3 CECILIA RÖNN (L) replik	11
Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik	12
Anf. 5 CECILIA RÖNN (L) replik	12
Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (S) replik	12
Anf. 7 EDWARD RIEDL (M) replik	13
Anf. 8 MIKAEL DAMBERG (S) replik	14
Anf. 9 EDWARD RIEDL (M) replik	14
Anf. 10 MIKAEL DAMBERG (S) replik	15
Anf. 11 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	15
Anf. 12 ALI ESBATI (V) replik	18
Anf. 13 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	18
Anf. 14 ALI ESBATI (V) replik	19
Anf. 15 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	19
Anf. 16 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	20
Anf. 17 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	20
Anf. 18 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	21
Anf. 19 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	21
Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C) replik	22
Anf. 21 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	22
Anf. 22 TREDJE VICE TALMANNEN.....	23
Anf. 23 MARTIN ÅDAHL (C) replik	23
Anf. 24 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	24
Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (S) replik	24
Anf. 26 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	25
Anf. 27 MIKAEL DAMBERG (S) replik	25
Anf. 28 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	26
Anf. 29 ALI ESBATI (V)	26
Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik	30
Anf. 31 ALI ESBATI (V) replik	30
Anf. 32 MARTIN ÅDAHL (C) replik	31
Anf. 33 ALI ESBATI (V) replik	31
Anf. 34 HANS EKLIND (KD)	32
Anf. 35 MARTIN ÅDAHL (C) replik	34
Anf. 36 HANS EKLIND (KD) replik	35

Anf. 37 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	35	Prot. 2023/24:38
Anf. 38 HANS EKLIND (KD) replik.....	36	29 november
Anf. 39 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	36	-----
Anf. 40 HANS EKLIND (KD) replik.....	36	
Anf. 41 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	37	
Anf. 42 HANS EKLIND (KD) replik.....	37	
Anf. 43 MARTIN ÅDAHL (C).....	38	
Anf. 44 EDWARD RIEDL (M) replik	41	
Anf. 45 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	41	
Anf. 46 EDWARD RIEDL (M) replik	42	
Anf. 47 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	43	
Anf. 48 CECILIA RÖNN (L).....	43	
Anf. 49 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	46	
Anf. 50 CECILIA RÖNN (L) replik.....	47	
Anf. 51 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	47	
Anf. 52 CECILIA RÖNN (L) replik.....	48	
Anf. 53 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	49	
Anf. 54 CECILIA RÖNN (L) replik.....	49	
Anf. 55 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	49	
Anf. 56 CECILIA RÖNN (L) replik.....	50	
Anf. 57 ALI ESBATI (V) replik	50	
Anf. 58 CECILIA RÖNN (L) replik.....	50	
Anf. 59 ALI ESBATI (V) replik	51	
Anf. 60 CECILIA RÖNN (L) replik.....	51	
Anf. 61 JANINE ALM ERICSON (MP).....	52	
Anf. 62 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	54	
Anf. 63 ALI ESBATI (V) replik	57	
Anf. 64 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	58	
Anf. 65 ALI ESBATI (V) replik	59	
Anf. 66 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	59	
Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik	60	
Anf. 68 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	60	
Anf. 69 MIKAEL DAMBERG (S) replik	61	
Anf. 70 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	62	
Anf. 71 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	62	
Anf. 72 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	63	
Anf. 73 MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	63	
Anf. 74 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	64	
Anf. 75 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	64	
Anf. 76 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	64	
Anf. 77 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	65	
Anf. 78 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	65	

Anf. 79 PER SÖDERLUND (SD)	66
Anf. 80 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	67
Anf. 81 PER SÖDERLUND (SD) replik	68
Anf. 82 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	68
Anf. 83 PER SÖDERLUND (SD) replik	69
Anf. 84 NIKLAS KARLSSON (S)	69
Anf. 85 BORIANA ÅBERG (M) replik	71
Anf. 86 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	71
Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M) replik	72
Anf. 88 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	72
Anf. 89 BORIANA ÅBERG (M).....	73
Anf. 90 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	75
Anf. 91 BORIANA ÅBERG (M) replik	75
Anf. 92 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	75
Anf. 93 BORIANA ÅBERG (M) replik	76
Anf. 94 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	76
Anf. 95 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	78
Anf. 96 HELENA LINDAHL (C).....	80
Anf. 97 BORIANA ÅBERG (M) replik	82
Anf. 98 HELENA LINDAHL (C) replik	83
Anf. 99 BORIANA ÅBERG (M) replik	83
Anf. 100 HELENA LINDAHL (C) replik	83
Anf. 101 MARTIN MELIN (L)	84
Anf. 102 LINUS LAKSO (MP)	85
(Beslut fattades under § 13.)	87
§ 9 Höständringsbudget för 2023	87
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU11	87
Anf. 103 JAN ERICSON (M).....	87
Anf. 104 KAJSA FREDHOLM (V).....	89
Anf. 105 JAN ERICSON (M) replik.....	89
Anf. 106 KAJSA FREDHOLM (V) replik.....	90
Anf. 107 JAN ERICSON (M) replik.....	90
Anf. 108 KAJSA FREDHOLM (V) replik.....	90
Anf. 109 ELIN SÖDERBERG (MP)	91
Anf. 110 JAN ERICSON (M) replik.....	92
Anf. 111 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	93
Anf. 112 JAN ERICSON (M) replik.....	93
Anf. 113 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	94
(Beslut fattades under § 13.)	94
§ 10 Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024.....	94
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU8	94
Anf. 114 SOFIE ERIKSSON (S)	94
Anf. 115 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	96
Anf. 116 SOFIE ERIKSSON (S) replik.....	97
Anf. 117 CRISTER CARLSSON (M) replik.....	97
Anf. 118 SOFIE ERIKSSON (S) replik.....	97
Anf. 119 HELENA LINDAHL (C).....	98
Anf. 120 CRISTER CARLSSON (M)	99
Anf. 121 HELENA LINDAHL (C) replik	100

Anf. 122 CRISTER CARLSSON (M) replik	100
Anf. 123 SOFIE ERIKSSON (S) replik	101
Anf. 124 CRISTER CARLSSON (M) replik	101
Anf. 125 SOFIE ERIKSSON (S) replik	101
Anf. 126 CRISTER CARLSSON (M) replik	101
Anf. 127 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	102
Anf. 128 CECILIA ENGSTRÖM (KD)	102
Anf. 129 LINUS LAKSO (MP)	104
(Beslut fattades under § 13.)	104
Ajournering	104
Återupptaget sammanträde	104
§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats den 23 november	104
SoU4 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2022	104
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 november	104
NU5 Ny kärnkraft i Sverige	104
SoU3 Valfärdsteknik inom äldreomsorgen	106
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	107
FiU1 Statens budget 2024 – Rambeslutet	107
FiU11 Höständringsbudget för 2023	108
SkU8 Pausad uppräknning av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024	109
§ 14 Sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt skatt på jordbruksdiesel	109
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU7	109
Anf. 130 PEDER BJÖRK (S)	109
Anf. 131 PER SÖDERLUND (SD) replik	111
Anf. 132 PEDER BJÖRK (S) replik	111
Anf. 133 PER SÖDERLUND (SD) replik	112
Anf. 134 PEDER BJÖRK (S) replik	112
Anf. 135 RICKARD NORDIN (C)	112
Anf. 136 PER SÖDERLUND (SD)	114
Anf. 137 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	115
Anf. 138 PER SÖDERLUND (SD) replik	116
Anf. 139 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	116
Anf. 140 PER SÖDERLUND (SD) replik	117
Anf. 141 RICKARD NORDIN (C) replik	117
Anf. 142 PER SÖDERLUND (SD) replik	118
Anf. 143 RICKARD NORDIN (C) replik	118
Anf. 144 PER SÖDERLUND (SD) replik	119
Anf. 145 BORIANA ÅBERG (M)	119
Anf. 146 RICKARD NORDIN (C) replik	120
Anf. 147 BORIANA ÅBERG (M) replik	120
Anf. 148 RICKARD NORDIN (C) replik	121
Anf. 149 BORIANA ÅBERG (M) replik	121
Anf. 150 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	122
Anf. 151 BORIANA ÅBERG (M) replik	122
Anf. 152 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	123
Anf. 153 BORIANA ÅBERG (M) replik	123

Anf. 154 PEDER BJÖRK (S) replik	124
Anf. 155 BORIANA ÅBERG (M) replik	124
Anf. 156 PEDER BJÖRK (S) replik	125
Anf. 157 BORIANA ÅBERG (M) replik	125
Anf. 158 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	125
Anf. 159 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	126
Anf. 160 LINUS LAKSO (MP)	127
Anf. 161 ELIN SÖDERBERG (MP)	129
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	130
§ 15 Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut	130
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU7	130
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	130
§ 16 En effektivare upphandlingstillsyn	130
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU12	130
Anf. 162 ADAM REUTERSKIÖLD (M)	130
Anf. 163 GUNILLA CARLSSON (S)	131
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	132
§ 17 Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel	133
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24:MJU5	133
Anf. 164 MARTIN KINNUNEN (SD)	133
Anf. 165 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	134
Anf. 166 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	134
Anf. 167 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	135
Anf. 168 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	135
Anf. 169 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	136
Anf. 170 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	136
Anf. 171 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	137
Anf. 172 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	137
Anf. 173 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	138
Anf. 174 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	140
Anf. 175 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	140
Anf. 176 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	140
Anf. 177 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	141
Anf. 178 HELENA STORCKENFELDT (M)	141
Anf. 179 RICKARD NORDIN (C) replik.....	143
Anf. 180 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	144
Anf. 181 RICKARD NORDIN (C) replik.....	144
Anf. 182 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	145
Anf. 183 KAJSA FREDHOLM (V) replik.....	145
Anf. 184 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	145
Anf. 185 KAJSA FREDHOLM (V) replik.....	146
Anf. 186 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	146
Anf. 187 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	146
Anf. 188 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	147
Anf. 189 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	147
Anf. 190 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	148
Anf. 191 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	148
Anf. 192 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	149
Anf. 193 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	149

Anf. 194 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	150	Prot. 2023/24:38
Anf. 195 KAJSA FREDHOLM (V)	150	29 november
Anf. 196 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	152	-----
Anf. 197 KAJSA FREDHOLM (V) replik.....	152	
Anf. 198 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	153	
Anf. 199 KAJSA FREDHOLM (V) replik.....	153	
Anf. 200 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	154	
Anf. 201 RICKARD NORDIN (C) replik.....	156	
Anf. 202 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	156	
Anf. 203 RICKARD NORDIN (C) replik.....	157	
Anf. 204 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	157	
Anf. 205 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	158	
Anf. 206 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	158	
Anf. 207 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	159	
Anf. 208 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	159	
Anf. 209 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	160	
Anf. 210 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	161	
Anf. 211 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	161	
Anf. 212 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	162	
Anf. 213 RICKARD NORDIN (C)	162	
Anf. 214 ELIN NILSSON (L).....	165	
Anf. 215 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	166	
Anf. 216 ELIN NILSSON (L) replik.....	166	
Anf. 217 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	166	
Anf. 218 ELIN NILSSON (L) replik.....	167	
Anf. 219 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	167	
Anf. 220 ELIN NILSSON (L) replik.....	168	
Anf. 221 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	168	
Anf. 222 ELIN NILSSON (L) replik.....	169	
Anf. 223 ELIN SÖDERBERG (MP).....	169	
Anf. 224 ELIN NILSSON (L) replik.....	171	
Anf. 225 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	171	
Anf. 226 ELIN NILSSON (L) replik.....	172	
Anf. 227 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	172	
Anf. 228 MAGNUS JACOBSSON (KD)	172	
Anf. 229 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	173	
Anf. 230 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	173	
Anf. 231 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	174	
Anf. 232 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	175	
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	175	
§ 18 Bordläggning.....	175	
§ 19 Anmälan om interpellationer.....	176	
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	176	
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 20.47.....	177	